

Reactienota zienswijzen en adviezen Provinciaal Programma Energiestrategie

Inhoud reactienota

Deel 1: Zienswijzen

Per (deel)zienswijze zijn achtereenvolgens aangegeven:

- Zienswijzenummer
- Onderwerp
- Samenvatting van de zienswijze
- Reactie op de zienswijze
- Gevolgen voor het Provinciaal Programma Energiestrategie

Deel 2: Advies Subcommissie wettelijke adviestaken fysiek domein

Onderwerpen waarover de subcommissie advies heeft gegeven:

Per onderwerp van het advies zijn achtereenvolgens aangegeven:

- Adviesnummer
- Samenvatting van het advies
- Reactie op het advies
- Gevolgen voor het Provinciaal Programma Energiestrategie

Deel 1: Zienswijzen

1. Zienswijze (EDO kenmerk 2022/0137585)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener wijst op de netwerkproblemen waardoor nieuwe ontwikkelingen om duurzame energie op te wekken volgens indiener vastlopen.

Reactie:

Op dit moment is er in grote delen van Overijssel netwerkcongestie. De netbeheerders, inclusief TenneT, hebben zich in het Klimaatakkoord gecommitteerd om de nationale ambitie voor opgewekte hernieuwbare energie op land (35 TWh) mogelijk te maken. De netbeheerders hebben daarnaast aangegeven, op basis van de RES 1.0, dat de ambities uit de Overijsselse RESsen gefaciliteerd kunnen worden in 2030 indien zij hun beoogde investeringen tijdig kunnen realiseren. Uiteraard zal voor nieuwe initiatieven apart contact met de netbeheerder moeten worden opgenomen, en kan het zijn dat er voor bepaalde initiatieven (tijdelijk) geen ruimte is op het net.

De netcongestie ontstaat door uitsluitend zonne-energie op het net aan te sluiten. Door de verhouding van 60% wind en 40% zon wordt er een betere verdeling van het net verkregen, waardoor ook de maatschappelijke kosten lager zullen zijn. Het toewerken naar 60% wind en 40% zon voor de opwek van duurzame elektriciteit op subregionale schaal betekent dat, als een gemeente de ambitie met uitsluitend zon invult, een andere gemeente meer wind zal moeten realiseren om zo te komen tot systeemefficiëntie en ter voorkoming van netcongestie. Het gesprek daarover zal in RES-verband moeten plaatsvinden voor de vaststelling van de RES 2.0.

Samenvatting zienswijze:

Indiener geeft aan dat de werkgroep Energie Transitie Marle voor zon op dak gaat en geen zon op land of windenergie wil. Indiener geeft aan dat de provincie de werkgroepen en gemeenten zal omzeilen indien de Provincie dit nodig acht. Door de PPE ligt er volgen de indiener een eis op tafel die behaald moet worden en dat is niet de opdracht die de werkgroep ETM heeft aangenomen van de gemeente Hellendoorn. Dit heeft tot gevolg volgen indiener dat het draagvlak voor burgerparticipatie zal verdwijnen en dat men niet meer bereid is om agrarische daken beschikbaar te stellen voor zonnepanelen of vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en voelt het ook als haar ambitie om die uit te voeren. Het vaststellen van het PPE heeft geen invloed op het bod van gemeenten. Het PPE ondersteunt gemeenten om hun bod uit te voeren, maar ondersteunt ook de overige afspraken in de RES. De besluitvorming over grootschalige opwek door wind heeft altijd bij de provincie gelegen. Dit verandert niet door het PPE. De stelling dat gaandeweg in de RES de spelregels worden veranderd onderschrijven wij niet. De provincie heeft als partner in de RES de RES mede vastgesteld en heeft conform de afspraken de ruimtelijke inpassingsprincipes opgenomen in het ruimtelijk beleid. Om een windpark met een opgeteld vermogen tussen de 5 en 100 MW planologisch mogelijk te maken is de provincie het bevoegd gezag. De provincie heeft de verplichting om een inpassingsplan op te stellen, indien een gemeente niet meewerkt aan het verzoek van een initiatiefnemer tot ruimtelijke inpassing.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat het wederom niet te bevatten is dat de provincie tijdens het proces de spelregels wijzigt. De inwoners van Marle hebben zich uitgesproken geen opwek door wind maar alleen voor opwek door zon op dak te gaan. Indiener verzoekt de Hellendoornse benadering over te nemen zodat de werkgroep zijn eigen doel kan realiseren.' Indiener verzoekt het PPE niet vast te stellen.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 % wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Indien de gemeente haar ambitie met 100% zon wil invullen dan verzoeken wij de betreffende gemeente in RES verband in gesprek te gaan met buurgemeenten om zo de energiemix van 60% wind:40% zon te realiseren. Het PPE beschrijft de rol van de provincie als partner in de RES. De bevoegdheid van de provincie om vergunning te verlenen voor windinitiatieven is in de wet vastgelegd. Het niet vaststellen van het PPE verandert daar niets aan.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

2. Zienswijze (EDO kenmerk 2022/0137591)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener wijst op de netwerkproblemen waardoor nieuwe ontwikkelingen om duurzame energie op te wekken volgens indiener vastlopen.

Reactie:

Op dit moment is er in grote delen van Overijssel netwerkcongestie. De netbeheerders, inclusief TenneT, hebben zich in het Klimaatakkoord gecommitteerd om de nationale ambitie voor opgewekte hernieuwbare energie op land (35 TWh) mogelijk te maken. De netbeheerders hebben daarnaast aangegeven, op basis van de RES 1.0, dat de ambities uit de Overijsselse RESsen gefaciliteerd kan worden in 2030 indien zij hun beoogde investeringen tijdig kunnen realiseren. Uiteraard zal voor nieuwe initiatieven apart contact met de netbeheerder moeten worden opgenomen, en kan het zijn dat er voor bepaalde initiatieven (tijdelijk) geen ruimte is op het net. De netcongestie ontstaat door uitsluitend zonne-energie op het net aan te sluiten. Door de verhouding van 60% wind en 40% zon wordt er een betere verdeling van het net verkregen, waardoor ook de maatschappelijke kosten lager zullen zijn. Het toewerken naar 60% wind en 40% zon voor de opwek van duurzame elektriciteit op subregionale schaal betekent dat als een gemeente de ambitie met uitsluitend zon invult, een andere gemeente meer wind zal moeten realiseren om zo te komen tot systeemefficiëntie en ter voorkoming van netcongestie. Het gesprek daarover zal in RES verband moeten plaatsvinden voor de vaststelling van de RES 2.0.

Samenvatting zienswijze:

Indiener geeft aan dat de werkgroep Energie Transitie Marle voor zon op dak gaat en geen zon op land of windenergie wil. Indiener geeft aan dat de provincie de werkgroepen en gemeenten zal omzeilen indien de Provincie dit nodig acht. Door de PPE ligt er volgen de indiener een eis op tafel die behaald moet worden en dat is niet de opdracht die de werkgroep ETM heeft aangenomen van de gemeente Hellendoorn. Dit heeft tot gevolg volgen indiener dat het draagvlak voor burgerparticipatie zal verdwijnen en dat men niet meer bereid is om agrarische daken beschikbaar te stellen voor zonnepanelen of vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid.

Reactie:

De RES 1.0 is door de gemeenteraden (m.u.v. de gemeente Rijssen-Holtten), Provinciale Staten (30 juni 2021) en algemeen besturen van de waterschappen vastgesteld.

Hiermee geven de partners in de RES aan wat zij gaan bijdragen aan de energietransitie. In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van de volgende afspraken:

- Het bod van beide RES-regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 is 3,3TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon;
- Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn bij de RES 2.0 (vaststelling 1 juli 2023) vastgelegd, zodat goed inzicht in de verdeling naar HS/MS stations ontstaat;
- Op lokaal en subregionaal niveau werken de partners de ruimtelijke potentie in de regio verder uit op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt;
- De maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten;
- Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven de partners naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak;
- Doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren.

Indien de gemeente Hellendoorn de ambitie in de RES met haar inwoners gaat realiseren met 100% zon, dan zal de gemeente in RES-verband het gesprek aan moeten gaan hoe ze samen met de andere gemeenten de afgesproken verdeling van 40% zon en 60% wind gaat halen. Uit de monitor blijkt overigens dat van de ambitie 16% gerealiseerd is en nog 60% in de pijplijn zit. Over de overige 23% (25GWh) is nog geen duidelijkheid, ook niet of dit in 2030 gehaald wordt.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat het wederom niet te bevatten is dat de provincie tijdens het proces de spelregels wijzigt. De inwoners van Marle hebben zich uitgesproken geen opwek door wind maar alleen voor opwek door zon op dak te gaan. Indiener verzoekt de Hellendoornse benadering over te nemen zodat de werkgroep zijn eigen doel kan realiseren.' Indiener verzoekt het PPE niet vast te stellen.

Reactie:

De provincie heeft de spelregels niet veranderd. In het PPE hebben wij opgeschreven wat democratisch besloten is in de RES en hebben opgenomen in ons ruimtelijk beleid. Daarnaast hebben wij aangegeven wat onze wettelijke bevoegdheden zijn en wanneer wij daarvan gebruik moeten maken als partner in de RES. De gemeente Hellendoorn heeft ook de RES 1.0 vastgesteld waarin de afspraak is opgenomen om voor 1 juli 2023 zoekgebieden vast te stellen en in subregionale afstemming tot een verdeling van 40% zon en 60% wind te komen. Indien de gemeente het bod geheel door zon op dak wenst in te vullen dan zal de gemeente in overleg met de buurgemeenten moeten gaan om de afspraken in de RES na te komen.

Conclusie:

De zienswijze van plaatselijk belang geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

3. (EDO-kenmerk 2022/0171768)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Niet alle opgewekte energie kan getransporteerd worden over het huidige elektriciteit netwerk. Er is bovendien geen ruimte op het netwerk waardoor nieuwe ontwikkelingen om duurzame energie op te wekken vastlopen.

Volgens indiener ligt het probleem niet bij de inzet van de werkgroep maar bij de verantwoordelijke netwerkbeheerders en lokale overheden om dit knelpunt spoedig op te lossen.

Reactie:

Het klopt dat er momenteel sprake is van transportschaarste. Netbeheerders zijn al en blijven aan het investeren om dit op termijn op te lossen. Door onze inzet via het programma om de afgesproken doelen voor 2030 met 60% aandeel van wind te realiseren, verlagen we de benodigde (piek)transportcapaciteit substantieel. Uiteraard spelen ook netbeheerders en lokale overheden hier een grote rol, echter er zijn ook aanpassingen nodig in nationale wet- en regelgeving en de aansturing van netbeheerders.

Samenvatting zienswijze:

Inwoners van Marle hebben de verantwoordelijkheid op zich genomen ten aanzien van de opgave die de gemeente Hellendoorn hen heeft toebedeeld. Dit heeft geleid tot het rapport: "Energietransitie Marle: Marle de lasten? Dan ook de lusten!", waarin Marle uitspreekt voor zon op dak te gaan en geen zon op land of windenergie wil. Marle loopt gezien de lokale initiatieven hierin prima op schema. In het PPE wordt burgerparticipatie teniet gedaan. U geeft aan werkgroepen en gemeenten te omzeilen indien u dit nodig acht. Door de PPE ligt er nu een eis op tafel die behaald moet worden, dit is niet de opdracht die wij als werkgroep hebben aangenomen van de gemeente Hellendoorn. Wij zijn van mening dat door deze werkwijze het draagvlak voor burgerparticipatie zal verdwijnen, nu en in de toekomst. Mogelijk ongewenst gevolg is het niet meer bereid zijn om agrarische daken beschikbaar te stellen voor zonnepanelen.

Reactie:

De provincie waardeert het initiatief van ETM om met inwoners de opgave Marle te verduurzamen op te pakken. Het PPE geeft een kader hoe de provincie omgaat met een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan. De zienswijze dat in het PPE burgerparticipatie teniet wordt gedaan wordt niet onderbouwd en onderschrijven wij ook niet.

Samenvatting zienswijze:

Het is voor ETM niet te bevatten dat u tijdens dit proces de spelregels wijzigt. De inwoners van Marle (Hellendoorn) hebben zich uitgesproken geen opwek door wind maar alleen voor opwek door zon op dak te gaan. De gemeente Hellendoorn heeft ons bod geaccepteerd. Het vertrouwen welke wij van de gemeente Hellendoorn ontvangen wordt door de PPE teniet gedaan. Beter zou het zijn de Hellendoornse benadering over te nemen en de werkgroep ETM en de inwoners van Marle (Hellendoorn) het vertrouwen te schenken welke zij verdienen bij deze aanpak om de eigen doelen te realiseren. Indiëners verzoeken het PPE niet vast te stellen.

Reactie:

De provincie wijzigt de spelregels niet. In het PPE staat hoe wij van onze wettelijke bevoegdheid gebruik maken. De kaders daarvoor staan in de Elektriciteitswet en de Regionale Energiestrategie die door de gemeenteraden en Provinciale Staten is vastgesteld.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

4. Zienswijze (EDO kenmerk 2022/0144665)

Samenvatting zienswijze:

Indiëners maken bezwaar tegen de mogelijke inzet van windenergie. Indiëners zijn van mening dat er geen of weinig communicatie met de bevolking is geweest wat weerstand en onvoldoende draagvlak tot gevolg had.

Reactie:

Er zijn twee vormen van participatie die van belang zijn bij de ontwikkeling van wind- en zonprojecten. Dit zijn proces- en projectparticipatie. Procesparticipatie is het betrekken van inwoners bij het proces om te komen tot beleidskeuzes. Projectparticipatie is het betrekken van inwoners bij concrete projecten.

De procesparticipatie heeft voor een belangrijk deel al plaatsgevonden in het proces naar RES 1.0. Dit blijft een doorlopend proces, ook richting RES 2.0 en verder. Zo is het vaststellen van lokaal beleid en het vaststellen van zoekgebieden onderdeel van procesparticipatie. Deze vorm van participatie is primair aan de gemeenten, omdat zij het bod hebben gedaan en zoekgebieden (tijdig) moeten vaststellen.

Wij maken op bovenregionaal niveau een integrale afweging op basis van ons omgevingsbeleid om te komen tot voorkeursgebieden. In tegenstelling tot gemeenten speelt directe procesparticipatie dus minder een rol bij de totstandkoming van de voorkeursgebieden. Wel heeft procesparticipatie plaatsgevonden bij de totstandkoming van ons omgevingsbeleid in de vorm van het Fundament en maken we gebruik van de resultaten van de gemeentelijke participatieprocessen. Tevens vindt participatie hierbij indirect plaats via het democratisch proces.

Samenvatting zienswijze:

Indieners stellen dat er door het RIVM geen praktijk of veldonderzoek gedaan is naar de gezondheidseffecten van windturbines op omwonenden en milieu. De effecten van de drukgolven die windturbines op mens en milieu uitoefenen zijn beperkt gehouden tot een discussie over hoorbaar geluid met een normering in het gebied van frequentiewaardes tussen 20 Hz en 20.000 Hz (de waardes die de toon veroorzaken) en de sterkte waardes in Lden en Lnight in dB. Deze worden dan vaak vergeleken met effecten van verkeerslawaai en dergelijke, terwijl deze periodiek op vooraf bekende tijden niet of nauwelijks aanwezig zijn en het kenmerkende van het geluid van windturbines het voortdurende ritmische karakter is zo gauw het ook maar enigszins waait.

Reactie:

Op dit moment loopt er een MER.-procedure, gericht op het vaststellen van nieuwe nationale milieunormen voor windturbines op land (Windturbinebepalingen leefomgeving). In het milieueffectrapport zal onder andere aandacht worden besteed aan geluidhinder en slagschaduw. De voorkeursgebieden die in het Fundament worden benoemd, zijn globaal en indicatief. Nader onderzoek en overleg zal moeten uitwijzen of deze gebieden inderdaad geschikt zijn voor grotere clusters van windturbines. Voor het benoemen van de voorkeursgebieden is het niet nodig om te beschikken over de nieuwe nationale milieunormen voor windturbines op land. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden zullen de nieuwe nationale milieunormen zeker betrokken worden.

Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu-/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Volgens indiener is de keuze van 60% wind en 40% zon niet onderbouwd. In onder meer een wetenschappelijk onderzoek van Deloitte is aangetoond dat we in Nederland en ook in Overijssel voldoende geschikt dakoppervlak hebben om alleen met zonnepanelen alle huishoudens van elektriciteit te kunnen voorzien en 50% van de totale vraag in Nederland.

Reactie:

De keuze van 60% wind en 40% zon is onderbouwd en vastgesteld in de RES 1.0. De overwegingen bij de RES 1.0 zijn vastgesteld door de gemeenteraden en PS.

Bij de plannen en projecten sturen we op een verhouding van 60% wind en 40% zon op subregionaal niveau. Daar zijn meerdere redenen voor:

- *De maatschappelijke investeringen in het netwerk (kabels en stations) en de SDE++ laten zien dat er jaarlijks vele tientallen miljoenen extra nodig zijn om de grote hoeveelheid zon in de mix te kunnen realiseren;*
- *De (autonome) ontwikkeling rondom zon-op-dak is groot en claimt hiermee een aanzienlijk aandeel in het onderdeel zon in de mix;*
- *Zonnevelden nemen méér ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;*
- *Volgens de ruimtelijke ontwerpprincipes, gaat meervoudig ruimtegebruik voor enkelvoudig ruimtegebruik. Zowel bij zonnevelden als bij windturbines zijn er mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde en mede daarom is meer windenergie wenselijk;*
- *De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon.*

De stelling dat Overijssel voldoende geschikt dakoppervlak heeft onderschrijven wij niet.

Samenvatting zienswijze:

Indiener wijst op het rapport van de rijksbouwmeesters 'Via Parijs'. Een uitgebalanceerd, goed onderbouwd en nog beslist actueel rapport, dat zou kunnen uitmonden in een totaal andersoortige besluitvorming. In dat rapport, naast andere onderzoeksrapporten, wordt melding gemaakt dat windturbines in NOT een verkeerde keuze is, omdat in NOT te weinig wind is.

Reactie:

De opvatting van het College van Rijksadviseurs in het advies 'Via Parijs, een ontwerpverkenning naar een energieneutraal Nederland' delen wij niet. Klimaatverandering dwingt alle partijen tot actie om te voorkomen dat er een verdere temperatuurstijging dan 1,5°C plaatsvindt. Hiervoor zijn internationaal afspraken gemaakt in Parijs. In Nederland zijn deze afspraken uitgewerkt in het Klimaatakkoord. De energietransitie van fossiel naar duurzaam is onderdeel van dat klimaatakkoord. De RES-bestuurders hebben via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen ingestemd met de RES-aanpak.

Samenvatting zienswijze:

Indieners geven aan dat de RES plan- MER-plichtig is. En stellen dat de OER niet als een plan MER kan worden beschouwd.

Reactie:

De RES 2.0 is MER-plichtig indien er sprake is van een beleidswijziging. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben afgesproken dat in de RES 2.0 zoekgebieden opgenomen worden en daarmee is de RES inderdaad MER-plichtig. Wij maken een Omgevingseffectrapportage voor de nieuwe Omgevingsvisie.

Samenvatting zienswijze:

Indieners geven aan dat er geen maatschappelijk draagvlak is voor windbeleid in NOT. Indieners verzoeken democratische betrokkenheid bij besluitvorming over de RES plannen.

Reactie:

In Noordoost-Twente is gekozen voor clustering aan de randen van het Nationaal Landschap. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij bestaande windparken aan Duitse zijde van de grens en initiatieven in aangrenzende gebieden om de impact zoveel mogelijk te concentreren.

In de opgave vanuit de RES is rekening gehouden met een autonome groei van het elektriciteitsverbruik als gevolg van elektrificatie van de gebouwde omgeving en wagenpark.

Energiebesparing is geen verplicht onderdeel van de RES maar hierover worden wel door de RES Twente procesafspraken gemaakt met partijen uit de regio. Formeel wordt energiebesparing binnen het kader van het Klimaatakkoord opgepakt door het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Samenvatting zienswijze:

Indieners pleiten voor een kleine thorium kerncentrale als alternatief voor fossiele brandstof en een visie op kernenergie in de nieuwe Omgevingsvisie.

Reactie:

De Rijksoverheid houdt momenteel een onderzoek naar de mogelijkheden van kernenergie. Voor nieuwe kernreactoren is nog veel onderzoek nodig. Bijvoorbeeld voor reactoren op basis van thorium als splijtstof in plaats van het gebruikelijke uranium. Experts verwachten niet dat er voor 2050 in Europa een commerciële thoriumcentrale komt.

Samenvatting zienswijze:

Indieners verzoeken de kaders voor participatie ook toe te passen voor alle windprojecten, ook kleinschalige en verzoeken aanpassing van dit kader.

Reactie:

De bevoegdheid voor kleinere windprojecten onder de 5MW ligt bij de gemeenten. Het is aan de gemeenten om voorwaarden voor participatie te stellen.

Samenvatting zienswijze:

Indieners blijven van mening dat binnen het Nationale Landschap NOT geen windturbines passen. Windturbines benadelen de natuur en het landschap vanuit meerdere opzichten en wetenschappelijk aangetoond. "Het landschap is ons kapitaal", schrijft u in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. Uw geloofwaardigheid verspeelt u met alle respect, door dit te schrijven en gelijktijdig het Nationaal Landschap NOT open te stellen voor windturbines. Wij vragen u daarom specifiek aan te geven welke gebiedskenmerken wel en niet een belemmering vormen voor windturbines.

Reactie:

Op verzoek van gemeenten in Noordoost-Twente is voor zoekgebieden aan de randen van het Nationaal Landschap de mogelijkheid geboden om het plaatsen van windturbines toe te staan. Dit is in de vorige actualisatieronde geregeld in de Omgevingsverordening. In deze actualisatieronde wijzigen wij de regeling voor Noordoost-Twente niet, met uitzondering van de definitie van windturbines. Door aanpassing van de definitie wordt het mogelijk ook binnen de delen van het Nationaal Landschap Noordoost-Twente die aangemerkt blijven als uitsluitingsgebied, windenergie met kleine erfmolens toe te staan. Voorwaarde is dat de tiphoogte maximaal 25 meter is. Wij zien geen aanleiding om het hele Nationale Landschap Noordoost-Twente opnieuw aan te wijzen als uitsluitingsgebied. Daarvoor worden geen argumenten aangedragen, die niet meegenomen zijn bij de besluitvorming over de vorige actualisatieronde.

Dat wij het NNN niet langer aanmerken als uitsluitingsgebied windenergie betekent niet dat hier zonder meer windturbines zijn toegestaan. Het beschermingsregime van het NNN blijft gelden. Dat betekent dat er een 'nee, tenzij'-benadering geldt. Een van de voorwaarden is dat er altijd compensatie moet plaatsvinden van het verlies aan areaal van het NNN. In de afweging zullen alle mogelijke effecten op de omgeving betrokken worden, dus niet alleen op natuur en landschap, maar ook op recreatie.

Verder is de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving van toepassing bij het plaatsen van windturbines. De extra investering in ruimtelijke kwaliteit zal, als er windturbines worden geplaatst in het NNN, ingezet worden voor landschapsversterkende maatregelen die bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit.

Voordat tot de plaatsing van windturbines kan worden overgegaan zal met een project-MER inzicht geboden moeten worden in de gevolgen voor natuur en milieu. Daarin zal ook gekeken moeten worden naar de gevolgen van desintegratie van materialen. In het rapport 'Inzicht in emissies van chemische stoffen bij windturbines op zee' is de conclusie weergegeven dat er kans is op emissies van stoffen, maar ook dat hiervoor preventieve maatregelen mogelijk zijn.

De commissie voor de MER heeft een positief advies uitgebracht over het OER fase 1. In haar advies over deze aanpassing van de verordening staat: "In de uitwerking van het andere beleid en in de onderbouwing van de andere besluiten kan het belang van de leefomgeving voldoende worden meegewogen. Zo blijven de effecten op natuur en op landschappelijke waarden een belangrijke afwegingsgrond voor de keuze van de locaties van windturbines."

De zoekgebieden voor windenergie die het Fundament zijn benoemd, zijn gebieden waar de provincie mogelijkheden ziet voor het realiseren van grotere clusters van windturbines. Onderzoek en overleg moet uitwijzen of de gebieden inderdaad daarvoor geschikt zijn. Op basis van de stelling dat windturbines gebieds-oneigenlijke inbreuken zijn op het landschap en daarom niet moeten worden toegestaan, zouden er nergens windturbines geplaatst kunnen worden. Windturbines zijn op dit moment onmisbaar om de opgave van de energietransitie te realiseren.

Op basis van het Klimaatakkoord hebben bestuurders in Twente besloten om duurzame energie op te wekken met zon en wind. In het klimaatakkoord is de ambitie vastgelegd dat er met zon en wind op land 35 TWh zal worden gerealiseerd. In de RES Twente hebben de gezamenlijke bestuurders besloten om hiervan 1,5 TWh in Twente op te wekken in de verhouding 40% zon en 60% wind. Wij twijfelen er niet aan dat het plaatsen van windturbines rendabel is.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het ontwerp Provinciaal Programma Energiestrategie.

5. Zienswijze (EDO-kenmerk 6690535)

Samenvatting zienswijze:

Indieners maken bezwaar tegen de mogelijke inzet van windenergie. Indieners zijn van mening dat er geen of weinig communicatie met de bevolking is geweest wat weerstand en onvoldoende draagvlak tot gevolg had.

Reactie:

Er zijn twee vormen van participatie die van belang zijn bij de ontwikkeling van wind- en zonprojecten. Dit zijn proces- en projectparticipatie. Procesparticipatie is het betrekken van inwoners bij het proces om te komen tot beleidskeuzes. Projectparticipatie is het betrekken van inwoners bij concrete projecten.

De procesparticipatie heeft voor een belangrijk deel al plaatsgevonden in het proces naar RES 1.0. Dit blijft een doorlopend proces, ook richting RES 2.0 en verder. Zo is het vaststellen van lokaal beleid en het vaststellen van zoekgebieden onderdeel van procesparticipatie. Deze vorm van participatie is primair aan de gemeenten, omdat zij het bod hebben gedaan en zoekgebieden (tijdig) moeten vaststellen.

Wij maken op bovenregionaal niveau een integrale afweging op basis van ons omgevingsbeleid om te komen tot voorkeursgebieden. In tegenstelling tot bij de gemeenten speelt directe procesparticipatie bij ons dus minder een rol bij de totstandkoming van de voorkeursgebieden. Wel heeft procesparticipatie plaatsgevonden bij de totstandkoming van ons omgevingsbeleid in de vorm van het Fundament en maken we gebruik van de resultaten van de gemeentelijke participatieprocessen. Tevens vindt participatie hierbij indirect plaats via het democratisch proces.

Samenvatting zienswijze:

Indieners stellen dat er door het RIVM geen praktijk of veldonderzoek gedaan is naar de gezondheidseffecten van windturbines op omwonenden en milieu. De effecten van de drukgolven die windturbines op mens en milieu uitoefenen zijn beperkt gehouden tot een discussie over hoorbaar geluid met een normering in het gebied van frequentiewaardes tussen 20 Hz en 20.000 Hz (de waardes die de toon veroorzaken) en de sterkte waardes in Lden en Lnight in dB. Deze worden dan vaak vergeleken met effecten van verkeerslawaai en dergelijke, terwijl deze periodiek op vooraf bekende tijden niet of nauwelijks aanwezig zijn en het kenmerkende van het geluid van windturbines het voortdurende ritmische karakter is zo gauw het ook maar enigszins waait.

Reactie:

Op dit moment loopt er een MER-procedure gericht op het vaststellen van nieuwe nationale milieunormen voor windturbines op land (Windturbinebepalingen leefomgeving). In het milieueffectrapport zal onder andere aandacht worden besteed aan geluidhinder en slagschaduw. De voorkeursgebieden die in het Fundament worden benoemd, zijn globaal en indicatief. Nader onderzoek en overleg zal moeten uitwijzen of deze gebieden inderdaad geschikt zijn voor grotere clusters van windturbines. Voor het benoemen van de voorkeursgebieden is het niet nodig om te beschikken over de nieuwe nationale milieunormen voor windturbines op land. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden zullen de nieuwe nationale milieunormen zeker betrokken worden.

Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden, met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu-/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Volgens indiener is de keuze van 60% wind en 40% zon niet onderbouwd. In onder meer een wetenschappelijk onderzoek van Deloitte is aangetoond dat we in Nederland en ook in Overijssel voldoende geschikt dakoppervlak hebben om alleen met zonnepanelen alle huishoudens van elektriciteit te kunnen voorzien en 50% van de totale vraag in Nederland.

Reactie:

De keuze van 60% wind en 40% zon is onderbouwd en vastgesteld in de RES 1.0. De overwegingen bij de RES 1.0 zijn:

Bij de plannen en projecten sturen we op een verhouding van 60% wind en 40% zon op subregionaal niveau. Daar zijn meerdere redenen voor:

- *De maatschappelijke investeringen in het netwerk (kabels en stations) en de SDE++ laten zien dat er jaarlijks vele tientallen miljoenen extra nodig zijn om de grote hoeveelheid zon in de mix te kunnen realiseren;*
- *De (autonome) ontwikkeling rondom zon-op-dak is groot en claimt hiermee een aanzienlijk aandeel in het onderdeel zon in de mix;*
- *Zonnevelden nemen meer ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;*
- *Volgens de ruimtelijke ontwerpprincipes, gaat meervoudig ruimtegebruik vóór enkelvoudig ruimtegebruik. Zowel bij zonnevelden als bij windturbines zijn er mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde en mede daarom is meer windenergie wenselijk;*
- *De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon.*

De stelling dat Overijssel voldoende geschikt dakoppervlak heeft onderschrijven wij niet.

Samenvatting zienswijze:

Indiener wijst op het rapport van de rijksbouwmeesters 'Via Parijs'. Een uitgebalanceerd, goed onderbouwd en nog beslist actueel rapport, dat zou kunnen uitmonden in een totaal andersoortige besluitvorming. In dat rapport, naast andere onderzoeksrapporten, wordt melding gemaakt dat windturbines in NOT een verkeerde keuze is, omdat in NOT te weinig wind is.

Reactie:

De opvatting van het College van Rijksadviseurs in het advies 'Via Parijs, een ontwerpverkenning naar een energieneutraal Nederland' delen wij niet. Klimaatverandering dwingt alle partijen tot actie om te voorkomen dat er een verdere temperatuurstijging dan 1,5°C plaatsvindt. Hiervoor zijn internationaal afspraken gemaakt in Parijs. In Nederland zijn deze afspraken uitgewerkt in het Klimaatakkoord. De energietransitie van fossiel naar duurzaam is onderdeel van dat klimaatakkoord. De RES-bestuurders hebben via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen ingestemd met de RES-aanpak.

Samenvatting zienswijze:

Indieners geven aan dat de RES plan- MER-plichtig is. En stellen dat de OER niet als een plan MER kan worden beschouwd.

Reactie:

De RES 2.0 is MER-plichtig indien er sprake is van een beleidswijziging. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben afgesproken dat in de RES 2.0 zoekgebieden opgenomen worden en daarmee is de RES inderdaad MER-plichtig. Wij doen een Omgevingseffectrapportage voor de nieuwe Omgevingsvisie.

Samenvatting zienswijze:

Indieners geven aan dat er geen maatschappelijk draagvlak is voor windbeleid in NOT. Indieners verzoeken democratische betrokkenheid bij besluitvorming over de RES plannen.

Reactie:

In Noordoost-Twente is gekozen voor clustering aan de randen van het Nationaal Landschap. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij bestaande windparken aan Duitse zijde van de grens en initiatieven in aangrenzende gebieden om de impact zoveel mogelijk te concentreren.

In de opgave vanuit de RES is rekening gehouden met een autonome groei van het elektriciteitsverbruik als gevolg van elektrificatie van de gebouwde omgeving en wagenpark.

Energiebesparing is geen verplicht onderdeel van de RES maar hierover worden wel door de RES Twente procesafspraken gemaakt met partijen uit de regio. Formeel wordt energiebesparing binnen het kader van het Klimaatakkoord opgepakt door het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Samenvatting zienswijze:

Indieners pleiten voor een kleine thorium kerncentrale als alternatief voor fossiele brandstof en een visie op kernenergie in de nieuwe Omgevingsvisie.

Reactie:

De Rijksoverheid houdt momenteel een onderzoek naar de mogelijkheden van kernenergie. Voor nieuwe kernreactoren is nog veel onderzoek nodig. Bijvoorbeeld voor reactoren op basis van thorium als splijtstof in plaats van het gebruikelijke uranium. Experts verwachten niet dat er voor 2050 in Europa een commerciële thoriumcentrale komt.

Samenvatting zienswijze:

Indieners verzoeken de kaders voor participatie ook toe te passen voor alle windprojecten, ook kleinschalige en verzoeken aanpassing van dit kader.

Reactie:

De bevoegdheid voor kleinere windprojecten onder de 5MW ligt bij de gemeenten. Het is aan de gemeenten om voorwaarden voor participatie te stellen.

Samenvatting zienswijze:

Indieners blijven van mening dat binnen het Nationale Landschap NOT geen windturbines passen. Windturbines benadelen de natuur en het landschap vanuit meerdere opzichten en wetenschappelijk aangetoond. "Het landschap is ons kapitaal", schrijft u in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. Uw geloofwaardigheid verspeelt u met alle respect, door dit te schrijven en gelijktijdig het Nationaal Landschap NOT open te stellen voor windturbines. Wij vragen u daarom specifiek aan te geven welke gebiedskenmerken wel en niet een belemmering vormen voor windturbines.

Reactie:

Op verzoek van gemeenten in Noordoost-Twente is voor zoekgebieden aan de randen van het Nationaal Landschap de mogelijkheid geboden om het plaatsen van windturbines toe te staan. Dit is in de vorige actualisatieronde geregeld in de Omgevingsverordening. In deze actualisatieronde wijzigen wij de regeling voor Noordoost-Twente niet, met uitzondering van de definitie van windturbines. Door aanpassing van de definitie wordt het mogelijk ook binnen de delen van het Nationaal Landschap Noordoost-Twente die aangemerkt blijven als uitsluitingsgebied, windenergie met kleine erfmolens toe te staan. Voorwaarde is dat de tiphoogte maximaal 25 meter is. Wij zien geen aanleiding om het hele Nationale Landschap Noordoost-Twente opnieuw aan te wijzen als uitsluitingsgebied. Daarvoor worden geen argumenten aangedragen, die niet betrokken zijn bij de besluitvorming over de vorige actualisatieronde.

Dat wij het NNN niet langer aanmerken als uitsluitingsgebied windenergie betekent niet dat hier zonder meer windturbines zijn toegestaan. Het beschermingsregime van het NNN blijft gelden. Dat betekent dat er een 'nee, tenzij'-benadering geldt. Een van de voorwaarden is dat er altijd compensatie moet plaatsvinden van het verlies aan areaal van het NNN. In de afweging zullen alle mogelijke effecten op de omgeving betrokken worden, dus niet alleen op natuur en landschap, maar ook op recreatie.

Verder is de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving van toepassing bij het plaatsen van windturbines. De extra investering in ruimtelijke kwaliteit zal als er windturbines worden geplaatst in het NNN, ingezet worden voor landschapsversterkende maatregelen die bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit.

Voordat tot de plaatsing van windturbines kan worden overgegaan zal met een project-MER inzicht geboden moeten worden in de gevolgen voor natuur en milieu. Daarin zal ook gekeken moeten worden naar de gevolgen van desintegratie van materialen. In het rapport 'Inzicht in emissies van chemische stoffen bij windturbines op zee' is de conclusie weergegeven dat er kans is op emissies van stoffen, maar ook dat hiervoor preventieve maatregelen mogelijk zijn.

De commissie voor de MER heeft een positief advies uitgebracht over het OER fase 1. In haar advies over deze aanpassing van de verordening staat: "In de uitwerking van het andere beleid en in de onderbouwing van de andere besluiten kan het belang van de leefomgeving voldoende worden meegewogen. Zo blijven de effecten op natuur en op landschappelijke waarden een belangrijke afwegingsgrond voor de keuze van de locaties van windturbines."

De zoekgebieden voor windenergie die het Fundament zijn benoemd, zijn gebieden waar de provincie mogelijkheden ziet voor het realiseren van grotere clusters van windturbines. Onderzoek en overleg moet uitwijzen of de gebieden inderdaad daarvoor geschikt zijn. Op basis van de stelling dat windturbines gebieds-eneigenlijke inbreuken zijn op het landschap en daarom niet moeten worden toegestaan, zouden er nergens windturbines geplaatst kunnen worden. Windturbines zijn op dit moment onmisbaar om de opgave van de energietransitie te realiseren.

Op basis van het Klimaatakkoord hebben bestuurders in Twente besloten om duurzame energie op te wekken met zon en wind. In het klimaatakkoord is de ambitie vastgelegd dat er met zon en wind er op land 35 TWh zal worden gerealiseerd. In de RES Twente hebben de gezamenlijke bestuurders besloten om hiervan 1,5 TWh in Twente op te wekken in de verhouding 40% zon en 60% wind. Wij twijfelen er niet aan dat het plaatsen van windturbines rendabel is.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

6. Zienswijze (EDO-kenmerk 2022/0145278)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener is van mening dat vanuit de RES Twente elke gemeente een eerlijke bijdrage dient te doen in het opwekken van duurzame energie, dus niet alleen zon en wind. Daarom dient eerst goed onderzoek gedaan te worden naar de initiatieven die door inwoners en het bedrijfsleven reeds worden opgepakt alvorens überhaupt nagedacht wordt over windturbines. Een dergelijk onderzoek is niet voorhanden en daarmee is de conclusie van de Provincie Overijssel dat in het huidige tempo de ambitie niet gehaald wordt te voorbarig. Indieneren zien een dergelijk onderzoek toegevoegd worden aan het Provinciaal Programma Energiestrategie.

Reactie:

In het klimaatakkoord hebben de RES-regio's de opdracht gekregen om 35 TWh duurzame opwek door zon en wind op land in 2030 te realiseren. In de RES 1.0 hebben de RES-regio's in Overijssel zich verbonden aan het bod van totaal 3,3 TWh. Energiebesparing en innovaties vinden wij eveneens heel belangrijk en beide kunnen naast de afspraken uit de RES gerealiseerd worden.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat Inwoners van Overijssel geen windturbines willen. De gewenste verhouding van 60% wind is niet onderbouwd in het Provinciaal Programma Energiestrategie. Daarnaast is het vanuit een landelijke perspectief gezien zeer inefficiënt om windturbines in Overijssel te plaatsen gezien beperkte hoeveelheid wind in vergelijking met de provincies die aan de kust grenzen. Ook een dergelijk onderzoek ontbreekt.

Reactie:

De verhouding van 60% wind en 40% zon is onderbouwd in de RES en overgenomen in het PPE (3.1.4). Bij elk initiatief kijken we naar de maatschappelijke kosten en dus een efficiënte aansluiting op het net en realiseren van de opwek bij het gebruik. Bij de plannen en projecten sturen we op een verhouding van 60% wind en 40% zon op subregionaal niveau. Daar zijn meerdere redenen voor:

- *De maatschappelijke investeringen in het netwerk (kabels en stations) en de SDE++ laten zien dat er jaarlijks vele tientallen miljoenen extra nodig zijn om de grote hoeveelheid zon in de mix te kunnen realiseren;*
- *De (autonome) ontwikkeling rondom zon-op-dak is groot en claimt hiermee een aanzienlijk aandeel in het onderdeel zon in de mix;*
- *Zonnevelden nemen méér ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;*
- *Volgens de ruimtelijke ontwerpprincipes, gaat meervoudig ruimtegebruik voor enkelvoudig ruimtegebruik. Zowel bij zonnevelden als bij windturbines zijn er mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde en mede daarom is meer windenergie wenselijk;*

- *De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon.*

Elke RES-regio heeft zich verbonden aan een bod. Dat betekent dat ook RES Twente het bod van 1,8 TWh heeft te leveren. Ons is het overigens niet bekend dat er geen rendabele businesscase te krijgen is voor windturbines in Twente.

Samenvatting zienswijze:

De conclusie dat de impact op de omgeving met betrekking tot windturbines lager liggen dan voor zon-op-land is nergens op gebaseerd. Wat ook ontbreekt in het plan is voldoende wetenschappelijk onderzoek naar de impact van windturbines op de gezondheid van mens en dier. Tevens ontbreekt in aanvulling hierop een wetenschappelijk onderzoek naar afstandsnormen. Indieners doelen hierbij op onderzoek naar turbines die hoger zijn dan 225 meter. Deze zijn volgens indiener nodig in verband met beperkte wind in Twente, om nog enig rendement te kunnen maken.

Indiener verwijst naar de uitspraak van de Raad van State inzake windpark Delfzijl Zuid van 30 Juni 2021. Dat de Provincie Overijssel vooralsnog verder gaat met het aanwijzen van zoekgebieden op basis van oude vuistregels is volgens indiener ongekend.

Reactie:

Het aspect gezondheid komt aan de orde in de Omgevingseffectrapportage fase 2 voor de Omgevingsvisie. We zien geen belemmeringen om nu zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven, dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

De initiële plannen die de gemeente Rijssen-Holten heeft gepubliceerd in het kader van de RES Twente heeft tot veel protest geleid. De gemeente Rijssen- Holten heeft vervolgens besloten om gezamenlijk met haar inwoners een proces te doorlopen met als doel een eerlijke bijdrage te doen aan de RES Twente. Dat de Provincie Overijssel vervolgens inzet op ruim 60% windenergie en daar tevens de voorbereidingen voor treft middels het Provinciaal Programma Energiestrategie druist volgens indiener volledig in tegen het gemeentelijke proces.

Reactie:

In de RES 1.0 is afgesproken:

- *Het bod van beide RES-regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3 TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon;*
- *Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn bij de RES 2.0 (vaststelling 1 juli 2023) vastgelegd, zodat goed inzicht in de verdeling naar HS/MS stations ontstaat;*
- *Op lokaal en subregionaal niveau werken de partners de ruimtelijke potentie in de regio verder uit op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt;*
- *De maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten;*
- *Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven de partners naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak;*

- *Doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren.*

De gemeenteraad van Rijssen-Holt en heeft weliswaar niet ingestemd met de RES 1.0, maar heeft zich wel verbonden aan de termijn van 1 juli 2023 om zoekgebieden vast te stellen. Indien de gemeente besluit het bod geheel met zon op dak in te vullen, dan is het aan de gemeente om in overleg met de buurgemeenten te bezien waar dan wél de windopgave gerealiseerd wordt.

In het PPE beschrijven wij hoe wij gebruik maken van onze wettelijke bevoegdheden. Wij geven als partner in de RES de gemeenten de ruimte, conform afspraak, om zelf beleid te maken wat voorkomt dat, indien wij een verzoek krijgen voor een inpassingsplan, wij van onze bevoegdheid gebruik moeten maken.

Met het aanwijzen van zoekgebieden houden gemeenten zoveel mogelijk de regie. De situatie kan ontstaan dat sommige gemeenten – ondanks ruimtelijke geschiktheid en noodzaak in relatie tot de ambitie – geen zoekgebieden aanwijzen. Volgens de wet kunnen initiatiefnemers zich in die gevallen melden bij de provincie als bevoegd gezag voor windinitiatieven tussen de 5 en 100 MW. Daarbij hanteren we de vastgestelde ruimtelijke kaders en de voorkeursgebieden om kansrijke initiatieven af te wegen en de gemeente zo nodig een aanwijzing te geven tot ruimtelijke inpassing, dan wel zelf middels een provinciaal inpassingsplan ruimte te maken.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het ontwerp Provinciaal Programma Energiestrategie.

7. (EDO-kenmerk 2022/0146631)

Onderwerp: Regionale Energie Strategie (RES)

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat de provincie met een energiemix van 40% zon en 60% wind, de keuzes van de RES-partners overruled. Indiener is van mening dat de provincie eenzijdig inzet op de opwekking van elektriciteit door wind. Ook is dit volgens indiener in strijd met de RES-aanpak waarbij lokale overheden een bod doen met een democratisch besloten energiemix. Het overnemen van deze verantwoordelijkheid is strijdig met de vastgestelde RES-strategie en vernietigt de democratische principes die daaronder liggen.

Reactie:

De RES 1.0 is door de gemeenteraden (m.u.v. de gemeente Rijssen-Holt en), Provinciale Staten (30 juni 2021) en algemeen besturen van de waterschappen vastgesteld. Hiermee is de democratische legitimatie gewaarborgd en het beleid vastgesteld. De partners in de RES geven aan wat zij gaan bijdragen aan de energietransitie. In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van de volgende afspraken:

- *Het bod van beide RES regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3 TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon;*
- *Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn bij de RES 2.0 (vaststelling 1 juli 2023) vastgelegd, zodat goed inzicht in de verdeling naar HS/MS stations ontstaat;*
- *Op lokaal en subregionaal niveau werken de partners de ruimtelijke potentie in de regio verder uit op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt;*
- *De maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten;*

- *Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven de partners naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak;*
- *Doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veeld te realiseren.*

De keuzes van de RES-partners worden door de stellingname in de Omgevingsvisie niet overruled. Als een gemeente meer zon dan wind wil realiseren dan kan dat, als deze gemeente hierover overeenstemming bereikt met de andere partners. Die zullen namelijk meer wind moeten realiseren om de doelstelling 40% zon en 60% wind gestand te kunnen doen.

Het PPE beschrijft de rol van de provincie als partner in de RES en gaat uit van de door de gemeenteraden en Provinciale Staten vastgestelde afspraken uit de RES 1.0.

Samenvatting zienswijze:

Belanghebbenden zijn onvoldoende betrokken geweest voordat beleid is vastgesteld. Volgens het verdrag van Aarhus is de belanghebbende gerechtigd om vooraf mee te denken en alternatieven aan te dragen. In de AO wordt gestuurd op een redelijk eenzijdige focus op wind. Zoals in eerdere versie Omgevingsvisie is het conform RES aan de lokale overheid vrij om de energiemix te bepalen. In veel gemeenteraden is deze mix ook reeds vastgelegd door middel van democratische besluitvorming. De provincie heeft een doelstelling te verwezenlijken en het is aan de gemeentes en regio's om deze in te vullen. Het eenzijdig opleggen van de 60 % windnorm is te laat en had gelijk gecommuniceerd moeten worden met de lancering van RES 1.0. Verder is het opleggen van deze windnorm strijdig met de RES strategie. Vandaar de vraag om de gewenste 60% wind uit de PPE te schrappen en de invulling over te laten aan de lokale overheden.

Indiener beroept zich op een toezegging van de gedeputeerde tijdens de vergadering van de Statencommissie Milieu en Energie dat de verantwoordelijkheid voor het RES-aanbod lokaal blijft liggen. Indiener wijst erop dat de RES geen juridisch instrument is, maar een intentie uitsprekt. Bij een verplichte energiemix van 40% zon en 60% wind, zou de RES een bindend karakter moeten hebben. Voordat deze doelstelling in de Omgevingsvisie wordt vastgelegd, zou eerst de RES een update moeten krijgen.

Reactie:

De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het aandeel en de mix waarin zij bijdragen aan het gezamenlijke RES-bod van 1,5 TWh. In de RES 1.0 is de verhouding van de opwek van elektriciteit op 60% wind en 40% zon gesteld. Als een gemeente daarvan wenst af te wijken zal in overleg met de overige partners compensatie gevonden moeten worden om de afspraak te kunnen realiseren. De provincie baseert het aandeel wind dus op de afspraken die in RES-verband zijn gemaakt. Op dit moment blijkt dat via gerealiseerde projecten en via de pijplijn de verhouding ligt op 10% windenergie en 90% zonne-energie. Daarom spoort de provincie de partners aan om uitvoering te geven aan de windambitie.

Samenvatting zienswijze:

Indiener wijst erop dat het RES-instrument en het Klimaatakkoord duidelijk aangeven dat de energiemix flexibel ingevuld mag worden. Gemeenten kunnen hierop op lokaal niveau eigen keuzes maken. Het provinciedoel kan het duurzaam opwekken van energie zijn, maar de verantwoordelijkheid hoe dit gedaan wordt, ligt op gemeentelijk en regionaal niveau. De provinciale keuze is volgens indiener niet onderbouwd. In Overijssel is voldoende geschikt dakoppervlak om met alleen zonnepanelen alle huishoudens van elektriciteit te voorzien en 50% van de vraag. Indiener pleit ervoor dat de provincie de RES-gebied gaat aansporen om uitvoering te geven aan de adviezen van het rapport van de rijksbouwmeesters "Via Parijs".

Reactie:

De RES 1.0 is in juli 2021 door de gemeenteraden en Provinciale Staten vastgesteld. Daarmee is de democratische legitimatie gewaarborgd en bindt het de partners.

In de RES 1.0 staat dat de provinciale Omgevingsvisie leidend is als regionaal kader voor de ruimtelijke kwaliteit van energieprojecten. Gezamenlijke afspraken uit de RES zijn een bouwsteen voor de gemeentelijke en provinciale Omgevingsvisie. De vastgestelde uitgangspunten van de RES hebben wij nu opgenomen in ons Omgevingsbeleid. In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van de afspraken, waaronder het bod van beide RES-regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3 TWh.

In de RES staat aangegeven dat er onvoldoende dakoppervlakte is om het bod met zon op dak te realiseren. Binnen de randvoorwaarden van het Nationaal Klimaatakkoord wordt zon op dak (>300 vierkante meter/meer dan 15 KW opgesteld vermogen) meegerekend binnen de RES. Met alleen zon op dak kunnen we onze doelen niet halen. Volgens de analysekaarten 2.0 van de NP RES wordt een maximum van 30% van het totaal aan daken ingeschat als realistisch voor opwek van zonne-energie. De realisatie van grootschalige zonnepanelen en zonnedaken (meer dan 45 panelen) overstijgt telkens de meest optimistische verwachtingen. Dit veroorzaakt netcongestie waardoor op veel plaatsen in Twente de aansluitmogelijkheden van grootschalige zonnepanelen en zonnedaken dreigen te stagneren. Een oplossing hiervoor is juist een goede mix van zon en wind. Daardoor krijgt het elektriciteitsnetwerk een continue stroom aan elektriciteit te verwerken.

Op dit moment is er in grote delen van Overijssel netwerkcongestie. De netbeheerders, inclusief TenneT, hebben zich in het Klimaatakkoord gecommitteerd om de nationale ambitie voor opgewekte hernieuwbare energie op land (35 TWh) mogelijk te maken. De netbeheerders hebben daarnaast aangegeven, op basis van de RES 1.0, dat de ambities uit de Overijsselse RESsen gefaciliteerd kunnen worden in 2030 indien zij hun beoogde investeringen tijdig kunnen realiseren. Uiteraard zal voor nieuwe initiatieven apart contact met de netbeheerder moeten worden opgenomen, en kan het zijn dat er voor bepaalde initiatieven (tijdelijk) geen ruimte is op het net.

De opvatting van het College van Rijksadviseurs in advies 'Via Parijs, een ontwerpverkenning naar een energieneutraal Nederland' delen wij niet. Klimaatverandering dwingt alle partijen tot actie om te voorkomen dat er een verdere temperatuurstijging dan 1,5 °C plaatsvindt. Hiervoor zijn internationaal afspraken gemaakt in Parijs. In Nederland zijn deze afspraken uitgewerkt in het Klimaatakkoord. De energietransitie van fossiel naar duurzaam is onderdeel van dat klimaatakkoord. De RES-bestuurders hebben via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen ingestemd met de RES-aanpak.

Samenvatting zienswijze:

Indiener bestrijdt de stelling van het Nationaal Programma RES dat de RES 1.0 niet MER-plichtig is. De provincie heeft wel het ontwerp Omgevingseffectrapportage (OER) fase 1 ter inzage gelegd, maar dat kan niet als een plan-MER worden beschouwd.

Reactie:

In de RES 1.0 zijn geen zoekgebieden opgenomen. Wel is afgesproken dat de zoekgebieden in de RES 2.0 worden vastgelegd. Een werkgroep met juristen en beleidsexperts van Rijk, provincies, gemeenten, NP RES, netbeheerders en de Commissie voor de milieueffectrapportage heeft een advies uitgebracht over de vraag of RES 1.0 m.e.r.-plichtig is. Kern van het advies is dat voor het tot stand komen van de RES 1.0 een plan-mer niet verplicht is. De RES 1.0 is namelijk (nog) geen 'programma' zoals bedoeld in de Europese richtlijn strategische milieubeoordeling. De RES 2.0 is na het in werking treden van de Omgevingswet soms plan-mer plichtig (zie: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2200342.aspx?t=Milieueffectrapportage-soms-verplicht-voor-Regionale-Energiestrategie>). Inmiddels is besloten om voor de Overijsselse RES-en 2.0 een m.e.r.-procedure te starten.

Samenvatting zienswijze:

Indiener is het niet eens dat tijdens het proces van de RES 1.0 de doelstelling van 'maatschappelijk draagvlak' is gewijzigd in 'maatschappelijke acceptatie'. Dit vindt indiener misleiding en het niet serieus nemen van de Overijsselse samenleving.

Reactie:

De RES is gebaseerd op een afwegingsvierkant, waarvan een onderdeel maatschappelijk draagvlak is. Inmiddels heeft het Nationaal Programma RES de benaming van 'maatschappelijk draagvlak' gewijzigd in 'maatschappelijke acceptatie'. Het afwegingskader is onveranderd. Een discussie over de aanpassing van de inzet op 'draagvlak' naar de inzet op 'acceptatie' is volgens ons semantisch van aard. Het levert dan ook geen ander oordeel op van het proces dat in het kader van de RES wordt doorlopen. Zowel gemeenten, provincie en RES hebben een adequate inspanning geleverd in de communicatie over de doelen en realisatie van de RES door middel van inloopavonden, informatie via websites, webinars, etc.

Samenvatting zienswijze:

Indiener is van mening dat in Twente geen windturbines passen. Windturbines vernietigen dit mooie gebied. Financiële compensatie ziet indiener als een vorm van afkopen en geen integer gedrag van de overheid. Provincie en gemeenten zouden hun verantwoordelijkheid moeten pakken door grootschalig zonne-energie te faciliteren op daken van grote bedrijfshallen en (vrijkomende) agrarische bebouwing, isolatieverbetering van gebouwen en te stimuleren van energiebesparing.

Reactie:

De RES Twente heeft afspraken gemaakt over een energiemix van zon én wind. Zonne-energie wordt succesvol gefaciliteerd gezien de verhouding zon en wind in de gezamenlijke projecten die gerealiseerd zijn of in de pijplijn zitten (90% zon 10% wind). Ook voordat er sprake was van de huidige hoge energiekosten werd al fors geïnvesteerd in energiebesparing met isolatie en vermindering gebruik.

Samenvatting zienswijze:

Indieners merken op dat voorkeursgebieden voor wind zijn aangewezen op basis van het Fundament, dat is vastgesteld door Gedeputeerde Staten, maar waarop inwoners geen zienswijzen hebben kunnen indienen. De participatie/klankbordgroep voor het A35/ATT in de verkenningsfase is totaal voor de Bühne geweest. Het Fundament was eerder vastgesteld dan de klankbordgroepsessies waren afgerond. Inwoners hebben talloze avonden voor niets bij elkaar gezeten. De provincie heeft immers al in een vroegtijdig stadium besloten waar grote windturbines moeten komen. Er is sprake van schijninspraak door wel de mogelijkheid te geven om zienswijzen in te dienen op het Provinciaal Programma Energiestrategie, maar niet op het Fundament. Er is alleen inspraak op het proces, maar niet op de locaties. Van inspraak voor inwoners is daarmee geen sprake. Indieners verzoeken om de inspraak alsnog te organiseren, zodat dan ook beoordeeld kan worden of er sprake is van draagvlak voor de plannen.

Reactie:

De voorkeursgebieden voor wind in het fundament zijn een vertaling van de ruimtelijke inpassingsprincipes zoals die in de RES zijn vastgesteld. We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, als onderdeel van het omgevingsbeleid (in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie) baseren we op een aantal leidende principes. Relevant in kader van energie en wind zijn daarbij: zuinig zijn met ruimte (meervoudig ruimtegebruik) en voortbouwen op sterke netwerken (koppelen vraag en aanbod). De volgende ruimtelijke principes staan in de vastgestelde RES 1.0 en zijn uitgangspunt bij het aanwijzen van zoekgebieden:

- *Koppeling van energievraag en aanbod*
- *Ruimtelijke meekoppelkansen*
- *Energieopwekking langs hoofdinfrastructuur*

- *Ontzien van waardevolle gebieden*
- *Clustering in de daarvoor geschikte landschappen*

De gemeenten hebben afgesproken in de RES 1.0 voor 1 juli 2023 zoekgebieden vast te stellen. Deze zoekgebieden komen tot stand door een participatietraject van de gemeenten. Zodra deze zoekgebieden zijn vastgesteld worden deze opgenomen in het Fundament van de Omgevingsvisie. De stelling dat hier sprake is van schijninspraak onderschrijven wij niet. In het PPE wordt verwezen naar het proces van het fundament en de Omgevingsvisie. Het PPE gaat over het proces om te komen tot zoekgebieden en het afwegingskader voor het verlenen van vergunningen. Het aanwijzen van zoekgebieden gebeurt door gemeenten en wordt democratisch besloten bij de RES 2.0. Op dit moment zijn gemeenten op basis van de RES aanzet om zoekgebieden aan te wijzen. In A35/ATT heeft alleen de gemeente Almelo dat in haar energievisie gedaan. De ATT-gemeenten hebben een verkenning opgestart (met inspraakmogelijkheden) die duidelijk moet maken of dit zoekgebied en de aangrenzende gebieden in de gemeenten Twenterand en Tubbergen een kansrijk gebied zou kunnen zijn voor een zoeklocatie voor windturbines. Daarbij wordt onderzocht wat de ruimtelijk-technische mogelijkheden zijn en hoe het staat met draagvlak.

Samenvatting zienswijze:

Door in het PPE document het element van 'draagvlak' achterwege te laten is het PPE document volgens indiener strijdig met het Klimaatakkoord. Indiener verzoekt in te bedden in de besluitvormingsprocedure. In het PPE beschreven strategie een top-down strategie van de provincie Overijssel laat onvoldoende ruimte voor lokale en regionale keuzes zoals deze in de RES vastgelegd zijn. Door het PPE als top-down strategie neer te zetten wordt elke vorm van draagvlak geëlimineerd.

Reactie:

Het programma is een zelfbindend programma en bindt Gedeputeerde Staten bij de uitvoering van de afspraken in de RES. Het afwegingsvierkant, zoals dat in de RES is vastgesteld, is uitgangspunt van ons Omgevingsbeleid en het programma. Maatschappelijk draagvlak is één van de vier hoekpunten. De motiveringsplicht voor vroegtijdige participatie uit hoofdstuk 10 van het Omgevingsbesluit geldt ook voor programma's. Dit programma is een uitwerking van de ambities en bevoegdheden van de provincie als partner in de RES. De participatie over het programma kan het beste voortbouwen op de participatie over Omgevingsvisie en de RES. Er is dan sprake van trapsgewijze participatie en verfijning van afwegingen in plaats van dat eerdere keuzes/resultaten ter discussie kunnen worden gesteld.

Samenvatting zienswijze:

In het PPE staat geen concretisering (wat is precies het gebied ATT/N35?). Er wordt een windcluster van 30+ windturbines benoemd terwijl er in ATT technisch geen 30+ windturbines mogelijk zijn op basis van milieuhinder tot gevoelige functies. Daarnaast zijn de nieuwe afstandsnormen ook nog niet bekend. Het niet opnemen van kaartmateriaal opnemen vind ik erg slordig opgenomen en verwerkt in het PPE.

Reactie:

De kaders van het programma staan in het Fundament voor de Omgevingsvisie. Daarin staan voorkeursgebieden, waar zoekgebieden voor wind mogelijk zouden kunnen zijn. Het is nu aan gemeenten om de zoekgebieden aan te wijzen.

Samenvatting zienswijze:

In PPE wordt het aspect 'gezondheid' niet verder uitgediept. Het is inmiddels duidelijk dat het ontbreken van draagvlak voor windturbines voor een aanzienlijk deel te wijten is aan de gezondheidsschade en overlast die de windmolens opleveren bij andere projecten.

Reactie:

Het aspect gezondheid komt aan de orde in de Omgevingseffectrapportage fase 2 voor de Omgevingsvisie. We zien geen belemmeringen om nu zoekgebieden aan te wijzen.

Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden, met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden, mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener pleit ervoor dat de voorwaarden voor participatie niet uitsluitend gelden voor grootschalige windprojecten, maar voor alle windprojecten. De voorwaarden waarborgen voldoende en juiste participatie en betrokkenheid. In alle gevallen is dat van groot belang en inmiddels duidelijk niet vanzelfsprekend.

Reactie:

De bevoegdheid voor kleinere windprojecten onder de 5MW ligt bij de gemeenten. Het is aan de gemeenten om voorwaarden voor participatie te stellen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener ziet graag dat biogas toegevoegd wordt aan de lijst met duurzame energiebronnen. Voor biogas er is veel potentie aanwezig in Twente. Zie hiervoor het rapport van Cogas en Enexis. Voor het opwekken van biogas is voldoende grondstof aanwezig vanuit de lokale boeren. Verder wordt het schadelijke methaan en ammoniak hiermee afgevangen zodat dit niet uitgestoten wordt in de atmosfeer. Dit is ook een doelstelling uit het Klimaatakkoord waardoor het mes aan twee kanten snijdt. De infrastructuur inclusief opwaardeerstations zijn in Twente reeds aanwezig. Graag ziet indiener dit toegevoegd bij punt over Energiesysteem bij 1.3.4. De energie-inhoud van 1 m³ gas is 10 x groter dan 1 kWh stroom en daarmee een zeer compacte energiebron. Er hoeven verder praktisch geen netverzwaringen aangelegd te worden om deze opgewekte energie bij de inwoners te krijgen. Dit in tegenstelling tot opwekking met zon en wind waar grote en dus dure netverzwaringen voor nodig zijn.

Verder is de gasprijs momenteel dermate hoog dat indiener als inwoner in het kader van haalbaarheid en betaalbaarheid graag zien dat er eerst gewerkt wordt aan een betaalbare gasprijs. In de PPE zouden we "haalbaarheid en betaalbaarheid" ook graag uitgewerkt zien vanuit het oogpunt van de inwoners van Provincie Overijssel. Het is ten slotte toch onze energie? Hoe gaat Provincie Overijssel zorgen dat de energierekening van haar inwoners betaalbaar blijft en zorgen opwekking door wind juist niet voor hogere energie kosten en weet de provincie wat haar burgers nodig hebben om betaalbaar een duurzaam te kunnen blijven wonen in Overijssel?

Reactie

Biogas en biomassa maken onderdeel uit van de RES Twente. Op dit moment wordt minder dan 5% van de beschikbare mest in Twente vergist. Het is daarom belangrijk dat de juiste randvoorwaarden geschapen worden om de potentie die er is ook organisatorisch en economisch haalbaar te maken. De biomassa kan via verschillende routes ingezet worden voor energieopwekking. Naast verbranding is het bijvoorbeeld ook mogelijk om houtige biomassa te vergassen of om te zetten in bio-olie middels pyrolyse. Voor de inzet van deze hoge temperatuur warmtebronnen dient daarnaast gekeken te worden naar de inzet voor de industrie. De volledige potentie zal dus niet toebedeeld kunnen worden aan woningen en gebouwen.

Zowel vergassing als pyrolyse zijn nog in ontwikkeling. Op korte termijn (2030) wordt biomassa daarom vooral ingezet voor warmteopwekking in de sectoren industrie, warmtenetten en woningen. Net als bij biogas is er ook hier concurrentie tussen de verschillende sectoren. Als de potentie van biogas als biowarmte volledig benut wordt en alleen gebruikt worden voor woningen, dan zijn theoretisch respectievelijk 35.000 en 67.000 woningen in Twente daarmee te verduurzamen.

Deze hoeveelheid kan nog met 35.000 vergroot worden als gebruikgemaakt wordt van hybride warmtepompen. Het biogas wordt dan namelijk alleen gebruikt als het heel koud is, de rest van de tijd werkt de warmtepomp. Deze ontwikkeling voor de warmtevisie gaat verder naast de benodigde 1,5 TWh duurzame opwek van energie door zon en wind op land.

Het PPE gaat uit van de opgave van de RES en dat is grootschalige opwek van duurzame energie door zon en wind. Gelet op de urgentie beperkt het programma zich tot wind. Het PPE geeft een afwegingskader voor het geval de provincie verzocht wordt een vergunning te verlenen voor windturbines.

Hoewel wij ons ook zorgen maken over de energiearmoede is het zorgen voor een betaalbare gasprijs een taak van de Rijksoverheid.

Samenvatting zienswijze:

Indiener verzoekt dat eerst duidelijk neergezet wordt wat het te voeren proces is wat de gemeentes dienen uit te voeren in het kader van RES.

Reactie:

De RES 1.0 is door de gemeenteraden (m.u.v. de gemeente Rijssen-Holten), Provinciale Staten (30 juni 2021) en algemeen besturen van de waterschappen vastgesteld. Hiermee geven de partners in de RES aan wat zij gaan bijdragen aan de energietransitie. In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van de volgende afspraken:

- *Het bod van beide RES regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3 TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon;*
- *Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn bij de RES 2.0 (vaststelling 1 juli 2023) vastgelegd, zodat goed inzicht in de verdeling naar HS/MS stations ontstaat;*
- *Op lokaal en subregionaal niveau werken de partners de ruimtelijke potentie in de regio verder uit op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt;*
- *De maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten;*
- *Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven de partners naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak;*
- *Doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op- veld te realiseren.*

Samenvatting zienswijze:

Bij inrichting van de ruimte staat het effect op milieu en gezondheid centraal volgens de landelijk overheid en het RIVM. In de PPE is niet te vinden wat waardevolle gebieden zijn. Het definiëren van waardevolle en minder waardevolle gebieden doet tekort aan de inwoners die er wonen.

Reactie:

Momenteel loopt een m.e.r.-procedure gericht op het vaststellen van nieuwe nationale milieunormen voor windturbines op land (Windturbinebepalingen leefomgeving). In het betreffende milieueffectrapport zal o.a. aandacht worden besteed aan geluidhinder, slagschaduw, externe veiligheid en natuur. De provincie zal de uitkomsten van deze m.e.r.-procedure en de besluitvorming hierover als basis voor haar beleid hanteren. Bij een concreet project, zal vervolgens een project-m.e.r. bij de vergunning opgesteld worden. In een project-m.e.r. komen de specifieke gebiedseffecten en inrichting aan bod.

Samenvatting zienswijze:

Volgens indiener is er zeer weinig draagvlak voor het plaatsen van windturbines.

Het energiesysteem met windmolens vraagt een aanzienlijke investering in metaal, beton, wieken, generatoren etc. Verder zijn de fundering van dien aard dat deze nooit meer volledig uit het gebied verwijderd zullen kunnen worden bij uitfasering. De erfenis voor de generaties na ons is dus blijvend ! Daarnaast heeft een windturbine grote nadelige effecten op de gezondheid van inwoners door slagschaduw, geluid en trillingen. Ook is de horizon van het gebied blijvend vervuild door de lelijke en onrustige aanblik van de windturbines. Ook 's nachts is de knipperende verlichting een lelijk gezicht.

Reactie:

De stelling dat windturbines niet volledig herbruikbaar zijn onderschrijven wij niet. De materialen zijn steeds meer circulair. De gezondheidseffecten van windturbines maken onderdeel uit van de nadere onderzoeken in het kader van de planMER en project-m.e.r. voor een initiatief. We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, als onderdeel van het omgevingsbeleid (in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie) baseren we op een aantal leidende principes. Relevant in kader van energie en wind zijn daarbij: zuinig zijn met ruimte (meervoudig ruimtegebruik) en voortbouwen op sterke netwerken (koppelen vraag en aanbod). De volgende ruimtelijke principes staan in de vastgestelde RES 1.0 en zijn uitgangspunt bij het aanwijzen van zoekgebieden:

- *Koppeling van energievraag en aanbod;*
- *Ruimtelijke meekoppelkansen;*
- *Energieopwekking langs hoofdinfrastructuur;*
- *Ontzien van waardevolle gebieden;*
- *Clustering in de daarvoor geschikte landschappen.*

We werken deze principes uit door:

- *Voor windenergie de kwaliteitsimpuls groene omgeving (KGO) uit te werken. Dit geeft inspiratie en duidelijkheid voor initiatiefnemer en omgeving. Doordat vooraf duidelijk is wat er nodig is voor compensatie is ook helder wat we vragen aan investering in het gebied. Hiermee kunnen we een betere koppeling leggen tussen diverse opgaven in het gebied (energieopwekking, landschapsversterking en extensivering van landbouw);*

Tegelijkertijd wegen we bij medewerking aan initiatieven de volgende punten mee:

- *Beperken van nachtelijke obstakelverlichting op windturbines;*
- *De balans in de provincie. Ondanks het belang van clustering is het ongewenst dat een te grote druk op één enkele kern ontstaat als deze bijvoorbeeld helemaal ingesloten raakt tussen windturbineparken;*
- *Ruimtelijke en sociale kwaliteit.*

Samenvatting zienswijze:

Graag zou indiener zien dat "opwek met wind" in de ruimste zin van het woord wordt gedefinieerd zodat opwek met kites een mogelijkheid is in plaats van windturbines

Reactie:

Uitgangspunt van de RES is om in te zetten op innovatie. Indien dit een werkend systeem is waardoor er 3,3 TWh opgewekt kan worden aan duurzame energie, staat niets dit in de weg. De opgave is echter te urgent om de ontwikkelingen af te wachten. Dit systeem wordt nu vooral getest off grid, dus niet aangesloten op het net voor afgelegen gebieden, en ontwikkeld voor off Shore. De opgave die we momenteel in de RES hebben is het opwekken van 3,3 TWh door duurzame energie van zon en wind op land.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat om 2 TWh met wind te realiseren er 342 windturbines van 3 MW in Overijssel nodig. De berekening over de opbrengst per windmolen is onjuist.

Reactie

In het programma staat aangegeven dat voor de opwek van 2 TWh 114 windturbines van 5 MW nodig is. Hiervoor is 11,4 ha. nodig. Wij gaan uit van de rekenmethode van de NPRES.

Samenvatting zienswijze:

Bij het stroomschema "Start windproject" is te zien dat de provincie graag in de lead wil zijn bij beoordelen van windproject aanvragen. Zoals eerder aangegeven is vanuit de RES een heldere visie neergezet dat de gemeente hier primair als eerste mee aan de slag gaan in samenspraak met inwoners en betrokken ondernemers/participanten. Als inwoner zou ik graag zien dat de Provincie een meer coachende rol aanneemt in plaats van de sturende rol

Reactie

Artikel 9^e, lid 1: Elektriciteitswet bepaalt dat provinciale staten bevoegd zijn voor de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie voor opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een capaciteit van ten minste 5 maar niet meer dan 100 MW, met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een net, gronden aan te wijzen en daarvoor een inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen. De gemeenteraad is voor de duur van tien jaren na de vaststelling van het inpassingsplan niet bevoegd voor die gronden een bestemmingsplan vast te stellen.

Provinciale staten geven in ieder geval toepassing aan de bevoegdheid op grond van het eerste lid indien een producent een voornemen tot de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie als bedoeld in het eerste lid schriftelijk bij hen heeft gemeld en de betrokken gemeente een aanvraag van die producent tot vaststelling dan wel wijziging van een bestemmingplan ten behoeve van de realisatie van dat voornemen heeft afgewezen.

Samenvatting zienswijze:

Graag zou indierzien dat de gemeente het proces zoveel als mogelijk oppakt en tot een goed einde brengt. Dit schema suggereert een wantrouwen richting lokale overheden omdat deze stap ontbreekt in het schema en dat wantrouwen zou niet nodig moeten zijn.

Als inwoners werken we graag met onze lokale overheden samen.

Kunt u het stroomschema hierop aanpassen ?

Reactie

De bevoegdheid tot het verlenen van vergunningen voor windturbines met een opgewekt vermogen groter dan 5 MWh ligt bij de provincie. Wij hebben in het afwegingskader aangegeven hoe wij van onze bevoegdheid gebruik maken. Als één overheid zijn we samen verantwoordelijk voor het behalen van de klimaatdoelen. Iedere overheid heeft hierin een eigen rol en bevoegdheid. Gemeenten zijn de eerste bestuurslaag voor inwoners. Daarom heeft het bij niet- gemeentegrensoverschrijdende projecten de voorkeur dat de gemeente het bevoegd gezag op zich neemt voor windparken en alle procedures coördineert. Zo kan de gemeente ook de regie houden over ontwikkelingen op lokaal niveau, lokale wensen in de participatie meenemen en zelf sturen op de invulling van omgevingsfondsen. Wanneer we onze bevoegdheid overdragen aan gemeenten betekent dat niet dat we aan de zijlijn staan. We blijven bevoegd gezag vanuit de Wet natuurbescherming én we beoordelen of het initiatief past in ons ruimtelijk beleid. We geven kaders voor participatie mee. We onderzoeken samen met de gemeente en netbeheerder of het initiatief is aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Wij ondersteunen desgevraagd de uitvoering van het project. In sommige situaties kan het kan toch gewenst of noodzakelijk zijn dat wij optreden als bevoegd gezag en de procedure trekken. Het afwegingskader geeft aan hoe wij initiatieven beoordelen en helpt ons om te bepalen wie optreedt als bevoegd gezag.

Samenvatting zienswijze:

Hoe wordt het draagvlak gemeten en aan welke voorwaarden moet de initiatiefnemer voldoen?

Graag zien we dat het draagvlak vòòr start project bepaald wordt. Dit voorkomt ook dat de initiatiefnemer onnodig op kosten gejaagd wordt.

Reactie:

In het Provinciaal Programma Energie geven we onder punt 3.2 de kaders voor participatie. Daarin benadrukken we de rol van de initiatiefnemer om participatie te organiseren bij een concreet project (de inspanningsverplichting). We benoemen de wettelijke eisen waar projectparticipatie aan moet voldoen en geven, aanvullend op de afspraken in de RES over participatie, op pagina 15 ook nog enkele randvoorwaarden (voor vergunningverlening) mee die we graag gerealiseerd zouden zien. Draagvlak is daarbij geen harde voorwaarde en dus meten we dit niet, en bepalen wij dit ook niet voor een project gestart wordt.

Samenvatting zienswijze:

In het stroomschema "Binnen zoekgebied" wordt gesuggereerd dat de provincie als eerste aan de bal is bij mogelijke initiatieven. De provincie zou bij een aanvraag of initiatief "bevoegdheden overdragen" aan de gemeente. Dit is niet in lijn met de Regionale Energie Strategie. De bevoegdheden liggen namelijk al bij de lokale overheid.

Ook de formulering "en we hebben geen reden om het zelf te doen" suggereert een willekeur die de provincie alle ruimte geeft om de regie bij de gemeente weg te houden. Graag zou ik zien dat de willekeur voor interventie door Provincie uit het schema gehaald wordt en dat duidelijk weergegeven is dat de gemeente in trede 1 aan de lat staat.

Reactie:

Volgens artikel 9e Elektriciteitswet is de provincie bevoegd gezag. De provincie kan deze bevoegdheid overdragen en in het stroomschema staat aangegeven wanneer de provincie dat kan doen. Dit is gebaseerd op artikel 9f, lid 6a Energiewet. Dus wanneer redelijkerwijze niet valt te verwachten dat het de besluitvorming zal versnellen en aan de criteria van het PPE is voldaan kan de provincie besluiten deze bevoegdheid over te dragen. Als partner in de RES wil de provincie samen met gemeenten de ambitie realiseren. Daarom gaat het stroomschema ook uit dat een gemeente in eerste instantie het initiatief op pakt. Mocht een gemeente dit niet willen/kunnen dan is de provincie verplicht een aanvraag voor een initiatief in behandeling te nemen. De provincie heeft de verplichting om een inpassingsplan op te stellen, indien een gemeente niet meewerkt aan het verzoek van een initiatiefnemer tot ruimtelijke inpassing. Als het ingediende plan, dat past binnen de vastgestelde kaders, in strijd is met de goede ruimtelijke ordening zijn Provinciale Staten verplicht om een alternatieve locatie te zoeken en daarvoor een inpassingsplan vast te stellen (zie verder 1.4 programma).

Samenvatting zienswijze:

In het PPE document is maart 2023 opgenomen als datum om de zoekgebieden helder te hebben voor opname in RES 2.0. Zoals bekend wachten veel overheden op de RIVM normen en wordt er waar nodig nog eerst lokaal aanvullend onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van windturbines. Is bij de planning rekening gehouden met deze voorwaarden.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. In de periode tot vaststelling van de RES 2.0 per 1 juli 2023 kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden, mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Als inwoner heeft indieneer niet kunnen participeren in de keuze van een zoekgebied. Ook in het vervolgonderzoek van Bosch en van Rijn welke in opdracht van de provincie uitgevoerd is, is geen enkele vorm van participatie mogelijk geweest.

Inspraak hierop was niet mogelijk en de offerte was reeds verstuurd en is niet transparant met de inwoners gedeeld. Van enige participatie op lokaal in provinciaal niveau rond zoekgebieden is dus geen sprake. Graag zou indiener zien dat het proces rond participatie en draagvlak herzien wordt.

Reactie:

Het Onderzoek is in opdracht van ATT-partners, waaronder de provincie. Het technisch rapport B&vR is een beleidsarme verkenning waarin alleen op basis van wettelijke normen en mogelijke ontwikkelingen met daarin in kaart gebrachte scenario's wat kan qua wind in dit gebied. In de verkenningsfase die we nu afronden is, naast de technische potentiëstudie van B&vR, ook een traject doorlopen met een gebiedsgroep. De bedoeling was informeren en informatie/ beelden ophalen. Daarnaast zijn vragen uit het gebied opgehaald en meegenomen in B&vR onderzoek en voor zo ver mogelijk in deze fase beantwoord. Er zijn twee momenten geweest waarop vragen gesteld konden worden aan B&vR en die zijn allemaal in het rapport verwerkt en beantwoord. Dit was in een live bijeenkomst. De tweede keer was een online webinar waarin vragen over het eindrapport konden worden gesteld. Het plan van aanpak ATT is door alle colleges vastgesteld en ter informatie aan de raden toegezonden, evenals het technisch rapport. Gemeenten besluiten zelf over proces met raden en de participatie daarbij. Kortom, er is rond dit traject zeker sprake van (duidelijk ingekaderde) participatie.

Onderwerp: landschappelijke inpassing windturbines

Samenvatting zienswijze:

Indieners vragen hoe windturbines met een tiphoogte van 240 meter die bijna dezelfde hoogte hebben als de Eiffeltoren, landschappelijk ingepast kunnen worden in een gebied zoals het voorkeursgebied ATT waarin de kernwaarden zoals 'een open karakter' of 'instandhouding van de hoofdlijnen in het huidige reliëf' de belangrijkste ambitiewaarden zijn. Bouwwerken van deze hoogte kunnen niet landschappelijk ingepast worden omdat geen enkel landschap dit verdraagt.

Indieners zijn van mening dat in Twente en omgeving geen windturbines passen. Windturbines benadelen het leefmilieu, de natuur en het landschap vanuit meerdere opzichten en dat is wetenschappelijk aangetoond. Indieners missen de optie om te investeren in windmolens op zee. Dan krijgt Twente dezelfde energie en blijft het Twentse landschap onaangetast. Volgens indieners verliest de provincie haar geloofwaardigheid door te stellen dat het landschap ons kapitaal is en gelijktijdig de Twentse woonomgeving en omliggende natuur op te stellen voor windturbines. De natuur wordt haar kansen ontnomen en omwonenden gedupeerd. Een vorm van financiële compensatie zien indieners als een vorm van afkopen. Dat vinden indieners geen integer gedrag van de overheid. Als de gemeenten en de provincie serieus zijn over de klimaatdoelstellingen dan moeten zij hun verantwoordelijkheid oppakken en grootschalig zon faciliteren, te beginnen op daken van grote bedrijfshallen en (vrijkomende) agrarische bebouwing. Verder vinden indieners dat de overheid moet inzetten op het verbeteren van de isolatie van gebouwen en het stimuleren van energiebesparing. Indieners roepen op om het mooie Twentse landschap te koesteren.

Reactie:

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015) bekend gemaakt in de vorm van het Nationaal Klimaatakkoord. Dit akkoord is bekrachtigd door het Rijk, de koepelorganisaties van gemeenten, provincies, waterschappen, landbouworganisaties, natuurbeherende organisaties, milieuorganisaties, etc. In dertig energieregio's in Nederland vindt een uitwerking plaats waar en hoe elektriciteit op land (wind en zon) duurzaam opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn in samenhang met de warmtevraag en welke warmte-infrastructuur daarvoor nodig is, zodat woningen en (bedrijfs)gebouwen van het aardgas af kunnen.

De RES Twente verwacht dat het haalbaar is om 1,5 TWh duurzaam op te wekken in 2030. Dat is meer dan het gemiddelde per regio als wordt uitgegaan van de 35 TWh die landelijk is afgesproken. Vanwege het landelijke karakter heeft Twente relatief veel ruimte in vergelijking met de meer stedelijke regio's. Daarom houdt RES Twente vast aan de gezamenlijke inzet om minimaal 1,5 TWh duurzaam op te wekken in 2030. Daar draagt iedere partner naar vermogen een steentje aan bij. Hierbij kijken we naar oplossingen voor 2030 waar we invloed op hebben (huidige technieken) én we kijken naar de mogelijkheden binnen onze regio. In de RES Twente 1.0 is het bod voor duurzame opwek elektriciteit als volgt verdeeld: 382 ha zon op dak (> 15 KWp), 688 ha zonnevelden, 39 windturbines.

Om te komen tot de zoekgebieden is het van belang om te weten, dat Zon op dak (>300 vierkante meter) onze eerste voorkeur heeft, maar alleen met zon op dak kunnen we onze doelen niet halen.

Wind levert meer rendement dan zonne-energie. Bovendien neemt een windturbine minder ruimte in beslag dan zonnevelden. Zo levert 1 windturbine hetzelfde op als circa 8 tot 15 hectare zonnevelden (afhankelijk van de hoogte en het vermogen van de windturbine). Windturbines zijn veel zichtbaarder in het landschap (ook van ver) en dat roept reacties op in de omgeving. Wij houden rekening met behoud van de landschappelijke kwaliteit. In het proces is veel aandacht voor landschappelijke inpassing, zowel bij zonnevelden als windturbines. Het advies van HNS landschapsarchitecten gebruiken we als leidraad. Dit is ook de basis voor behoud van ruimtelijke kwaliteit in de Omgevingsvisie van de Provincie Overijssel.

Hoewel energiebesparing geen opdracht is voor de RES zetten de partners hier, ondersteund door het programma NEO, maximaal op in. Want de energie die we niet verbruiken, hoeven we ook niet op te wekken. Het verbruik en de energiebesparing is in kaart gebracht per gemeente en zichtbaar in de monitor RES, die u een actueel beeld geeft.

Om gebouwen in 2030 aardgasvrij te kunnen verwarmen, is het van belang om alle duurzame beschikbare warmtebronnen en beschikbare infrastructuur optimaal te benutten. Hierdoor is de impact op het totale energiesysteem het kleinst en kunnen maatschappelijke middelen zo efficiënt en effectief als mogelijk worden ingezet. Als voor de warmtevraag elektriciteit wordt ingezet, dan moet nóg meer elektriciteit duurzaam worden opgewekt.

Lokale keuzes voor warmteoplossingen hebben effect op het elektriciteitsnet. In een vroeg stadium moet op wijkniveau duidelijk zijn wat het alternatief wordt voor aardgas, welke warmte-infrastructuur nodig is en waar elektriciteitsnetten moeten worden verzwaaard.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van concept provinciaal programma energiestrategie.

8. Zienswijze(EDO-kenmerk 2022/0147611)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

9. Zienswijze (EDO-kenmerk 6695543)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

10. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701779)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

11. Zienswijze (EDO-kenmerk-6701753)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

12. Zienswijze (EDO-kenmerk-6702004)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

13. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701956)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

14. Zienswijze (EDO-kenmerk-6701951)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

15. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701912)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

16. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701742)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

17. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701729)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

18. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701725)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

19. Zienswijze (EDO-kenmerk-6701645, 6703822,6707183)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

20. Zienswijze (EDO-kenmerk-6701643)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

21. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701634)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

22. Zienswijze (EDO-kenmerk 6695990)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

23. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699423)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

24. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699474)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

25. Zienswijze (EDO-kenmerk- 2022/0154958, 6708225)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

26. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699440)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

27. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699444)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

28. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699472)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

29. Zienswijze (EDO-kenmerk-6699499)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

30. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699572)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

31. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700035)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

32. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700033)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

33. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700000)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

34. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699983)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

35. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699974)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

36. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699973)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

37. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700062)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

38. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700709)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

39. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701843)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

40. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700623)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

41. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700191)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

42. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701072)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

43. Zienswijze (EDO-kenmerk-6706599)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

44. Zienswijze (EDO-kenmerk-6706729)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

45. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700001)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

46. (EDO-kenmerk 6702847,6707703,)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

47. (EDO-kenmerk 6702829, 6707686)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

48. (EDO-kenmerk 6702585)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

49. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699982)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

50. (EDO-kenmerk 6702394)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

51. (EDO-kenmerk 6706918,6708134)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

52. (EDO-kenmerk 6602574)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

53. (EDO-kenmerk 6702322)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

54. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699571)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

55. (EDO-kenmerk 6703910)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

56. (EDO-kenmerk 6703913)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

57. (EDO-kenmerk 6703916)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

58. (EDO-kenmerk 6703922)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

59. (EDO-kenmerk 6703924)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

60. (EDO-kenmerk 6704814)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

ZIE EDO-KENMERK 2022/0146631 en nummer 7

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

61. Zienswijze (EDO-kenmerk 6693349)

Onderwerp: provinciaal programma energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat provincie het inwonerinitiatief van de werkgroep Marle teniet doet via het PPE en hierdoor is indiener geschokt. Inwoners zijn hierdoor ernstig geschokt. Eerst worden zij opgeroepen zelf initiatieven te nemen, die vervolgens worden genomen, om die vervolgens in de prullenmand te zien verdwijnen. In deze zienswijze verzoekt indiener het initiatief van de werkgroep in Marle te onderschrijven.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en voelt het ook als haar ambitie om die uit te voeren. Het vaststellen van het PPE heeft geen invloed op het bod van gemeenten. Het PPE ondersteunt gemeenten om hun bod uit te voeren, maar ook de overige afspraken in de RES. De besluitvorming over grootschalige opwek door wind heeft altijd bij de provincie gelegen. Dit verandert niet door het PPE. In het PPE hebben wij opgeschreven wat democratisch besloten is in de RES en wij opgenomen hebben in ons ruimtelijk beleid. Daarnaast hebben wij aangegeven wat onze wettelijke bevoegdheden zijn en wanneer wij daarvan gebruik moeten maken als partner in de RES. De gemeente Hellendoorn heeft ook de RES 1.0 vastgesteld waarin de afspraak is opgenomen om voor 1 juli 2023 zoekgebieden vast te stellen en in subregionale afstemming tot een verdeling van 40% zon en 60% wind te komen. Indien de gemeente het bod geheel door zon op dak wenst in te vullen dan zal de gemeente in overleg met de buurgemeenten moeten gaan om de afspraken in de RES na te komen.

Conclusie:

De zienswijze van de stichting geeft geen aanleiding tot aanpassing van het ontwerp van het provinciaal programma energiestrategie.

62. (EDO-kenmerk 6703919)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De grote inzet van de burgers/werkgroepen, zoals deze is weergegeven en goedgekeurd in de RES Twente met de gemeente Hellendoorn, komen in de tekst van de PPE niet voor.

Drie jaar geleden zijn er duidelijke afspraken gemaakt om tot een energietransitie te komen. Het bod uit de gemeente Hellendoorn om in 2030 71 GwH op te wekken uit groene-energie is geaccepteerd; 71 GwH uit zon op dak! Hiermee zijn werkgroepen keihard aan het werk gegaan en zijn initiatieven gerealiseerd en staan projecten in de planning. De plannen van de energiewerkgroepen tellen op tot 107 Gwh. De gemeente Hellendoorn werkt tot onze grote tevredenheid bottom-up en is landelijk hiermee een voorloper.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en voelt het ook als haar ambitie om die uit te voeren. Het vaststellen van het PPE heeft geen invloed op het bod van gemeenten. Het PPE ondersteunt gemeenten om hun bod uit te voeren, maar ook de overige afspraken in de RES. De besluitvorming over grootschalige opwek door wind heeft altijd bij de provincie gelegen. Dit verandert niet door het PPE. In de RES staat aangegeven dat er onvoldoende dakoppervlakte is om het bod met zon op dak te realiseren. Binnen de randvoorwaarden van het Nationaal Klimaatakkoord wordt zon op dak (>300 vierkante meter/meer dan 15 KW opgesteld vermogen) meegerekend binnen de RES. Met alleen zon op dak kunnen we onze doelen niet halen. Volgens de analysekaarten 2.0 van de NP RES wordt een maximum van 30% van het totaal aan daken ingeschat als realistisch voor opwek van zonne-energie. De realisatie van grootschalige zonnevelden en zonnedaken (meer dan 45 panelen) overstijgt telkens de meest optimistische verwachtingen. Dit veroorzaakt netcongestie waardoor op veel plaatsen in Twente de aansluitmogelijkheden van grootschalige zonnevelden en zonnedaken dreigen te stagneren. Een oplossing hiervoor is juist een goede mix van zon en wind. Daardoor krijgt het elektriciteitsnetwerk een continue stroom aan elektriciteit te verwerken.

De inzet van inwoners staat niet beschreven in het PPE. Dat is juist. Het PPE gaat over de inzet van de provincie in de RES. Het PPE geeft een afwegingskader voor het geval een initiatiefnemer voor een windpark zich bij de provincie meldt.

Samenvatting zienswijze:

Als wij het concept van de provincie goed lezen moet er meer wind komen, wat landelijk een issue is. Tussentijds heeft men de spelregels al eens aangepast van 40-60% wind/zon naar 60-40%. Dit werd zonder enig overleg gedaan, maar het belette de werkgroepen niet om stug door te gaan om ons bod te realiseren. Het PPE dient naar onze mening rekening te houden met de afspraken die in de gemeente Hellendoorn zijn gemaakt en waar ruim 100 vrijwilligers al 3 jaar veel tijd en energie insteken om te werken naar het bod van 107 Gwh wat zij in 2030 willen realiseren.

Reactie:

De RES 1.0 is door de gemeenteraden (m.u.v. de gemeente Rijssen-Holten), Provinciale Staten (30 juni 2021) en algemeen besturen van de waterschappen vastgesteld. Hiermee geven de partners in de RES aan wat zij gaan bijdragen aan de energietransitie. In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van de volgende afspraken:

- *Het bod van beide RES regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3 TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon;*
- *Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn bij de RES 2.0 (vaststelling 1 juli 2023) vastgelegd, zodat goed inzicht in de verdeling naar HS/MS stations ontstaat;*
- *Op lokaal en subregionaal niveau werken de partners de ruimtelijke potentie in de regio verder uit op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt;*
- *De maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten;*

- Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven de partners naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak;
- Doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren.

Indien de gemeente Hellendoorn de ambitie in de RES met haar inwoners gaat realiseren met 100% zon dan zal de gemeente in RES-verband het gesprek aan moeten gaan hoe ze samen met de andere gemeenten de afgesproken verdeling van 40% zon en 60% wind gaat halen. Uit de monitor blijkt overigens dat van de ambitie 16% gerealiseerd is en nog 60% in de pijplijn zit. Over de overige 23% (25GWh) is nog geen duidelijkheid, ook niet of dit in 2030 gehaald wordt.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

63. (EDO-kenmerk 6692815)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Er zijn andere en betere maatregelen om de klimaatdoelen te halen. Dus stoppen met: kunstmest, landbouwgif, verwarmen van kassen, microplastics, wegwerp-zooi en wat niet meer. En snel afbouwen van de luchtvaart en de vleesconsumptie.

Reactie:

De maatregelen die indiener noemt zijn relevant om de klimaatdoelen te halen. Daarnaast is de afspraak in RES-verband gemaakt om 3,3 TWh in Overijssel op te wekken door middel van duurzame energie met zon en wind op land.

Samenvatting zienswijze:

Grote windturbines brengen gevaar voor de gezondheid met zich mee. De 'veilige' afstand is tien maal de tiphoogte. Daarmee valt vrijwel heel Nederland af voor mogelijke locaties.

Reactie:

Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Er is geen sprake van een eerlijke verdeling van lasten en lusten waar het PPE het over heeft. Winsten gaan naar investeerders en bewoners zitten met de overlast en gezondheidsrisico's, terwijl ook hun landschap en leefomgeving worden aangetast.

Reactie:

We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, als onderdeel van het omgevingsbeleid (in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie) baseren we op een aantal leidende principes. Relevant in kader van energie en wind zijn daarbij: zuinig zijn met ruimte (meervoudig ruimtegebruik) en voortbouwen op sterke netwerken (koppelen vraag en aanbod). De volgende ruimtelijke principes staan in de vastgestelde RES 1.0 en zijn uitgangspunt bij het aanwijzen van zoekgebieden:

- *Koppeling van energievraag en aanbod;*
- *Ruimtelijke meekoppelkansen;*
- *Energieopwekking langs hoofdinfrastructuur;*
- *Ontzien van waardevolle gebieden;*
- *Clustering in de daarvoor geschikte landschappen.*

We werken deze principes uit door:

- *Voor windenergie de kwaliteitsimpuls groene omgeving (KGO) uit te werken. Dit geeft inspiratie en duidelijkheid voor initiatiefnemer en omgeving. Doordat vooraf duidelijk is wat er nodig is voor compensatie is ook helder wat we vragen aan investering in het gebied. Hiermee kunnen we een betere koppeling leggen tussen diverse opgaven in het gebied (energieopwekking, landschapsversterking en extensivering van landbouw);*

Tegelijkertijd wegen we bij medewerking aan initiatieven de volgende punten mee:

- *Beperken van nachtelijke obstakelverlichting op windturbines;*
- *De balans in de provincie. Ondanks het belang van clustering is het ongewenst dat een te grote druk op één enkele kern ontstaat als deze bijvoorbeeld helemaal ingesloten raakt tussen windturbineparken;*
- *Ruimtelijke en sociale kwaliteit.*

Samenvatting zienswijze:

Bij RES 1.0 bleek er veel weerstand tegen windturbines. Kennelijk mag je alleen participeren over wáár de turbines komen – dus wie wordt de klos. Dat is geen participatie, geen recht en geen democratisch proces. Impliciet wordt ook aangenomen dat wie niet 'participeert' geen bezwaar heeft.

Reactie:

De motiveringsplicht voor vroegtijdige participatie uit hoofdstuk 10 van het Omgevingsbesluit geldt ook voor programma's. Dit programma is een uitwerking van de ambities en bevoegdheden van de provincie als partner in de RES. De RES is vastgesteld door gemeenteraden en Provinciale Staten. De participatie over het programma bouwt verder op de participatie over Omgevingsvisie en de RES. Er is sprake van trapsgewijze participatie en verfijning van afwegingen in plaats van dat eerdere keuzes/resultaten ter discussie kunnen worden gesteld. In het Provinciaal Programma Energie geven we onder punt 3.2 de kaders voor participatie. Daarin benadrukken we de rol van de initiatiefnemer om participatie te organiseren bij een concreet project (de inspanningsverplichting). We benoemen de wettelijke eisen waar projectparticipatie aan moet voldoen en geven, aanvullend op de afspraken in de RES over participatie, op pagina 15 ook nog enkele randvoorwaarden (voor vergunningverlening) mee die we graag gerealiseerd zouden zien. Draagvlak is daarbij geen harde voorwaarde en dus meten we dit niet, en bepalen wij dit ook niet voor een project gestart wordt.

Samenvatting zienswijze:

Er is voldoende ambitie, maar het beperken van de energiebehoefte – en daar is toch de meeste winst te behalen – hoort daar overduidelijk niet toe. Radicale verandering is nodig, want de problemen waarmee we geconfronteerd worden reiken (veel) verder dan de energievoorziening. Denk aan stikstof, pfas, gewasbeschermingsmiddelen, plastic soep, vernietiging van ecosystemen en leefmilieu, de drinkwatervoorziening. Het is niet meer dan eigenbelang om hier zo snel mogelijk actie te ondernemen, want de tijd begint steeds harder te dringen.

Reactie:

De punten die initiatiefnemer benoemd zijn allemaal van belang om voor in actie te komen. Het PPE richt zich tot de provinciale opgave in de Regionale Energiestrategie. Besparen op het gebruik van energie heeft bij gemeenten prioriteit. Deze programma's ondersteunen wij in het kader van NEO (Nieuwe Energie Overijssel).

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

64. Zienswijze (EDO-kenmerk 2022/0147574)

Onderwerp: provinciaal programma energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener geeft aan dat inwoners en georganiseerde inwonersgroepen weinig tijd hebben voor het indienen van zienswijzen nu de tervisielegging net voor het zomerreces heeft plaatsgevonden.

Reactie:

De timing van de tervisielegging van het PPE heeft te maken met de samenloop met de actualisatie van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Indiener heeft de gelegenheid gehad in de periode van 21 juni 2022 tot en met 23 augustus 2022 een zienswijze in te dienen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener heeft bezwaar tegen een windclustergebied in het gebied Vriezenveen Zuidoost. Er komt namelijk onevenredige grote druk op één enkele kern zijnde Vriezenveen. Naast dat het ten koste gaat van de ruimtelijke, sociale kwaliteit en woonbeleving is de balans in de provincie volledig zoek. De gemeente Twenterand heeft als één van de weinige gemeenten al een zoekgebied aangewezen voor ten hoogste 4 windturbines. De straf hiervoor is dat u een clustering voor u ziet met ± 30 windturbines. De gemeenten (onder andere Rijssen-Holten, Enschede, Hellendoorn, Wierden) die nog geen zoekgebieden hebben aangewezen en/of heel bewust weinig tot geen actie aan de dag leggen door beslissingen uit te stellen vanwege onder meer verkiezingen, worden beloofd. Dit kan niet zo zijn. Elke gemeente dient haar eigen verantwoordelijkheid te nemen. De provincie dient daar op toe te zien.

Reactie:

In het Fundament voor de Omgevingsvisie hebben we een kaart gepubliceerd waarop staat waar de provincie denkt dat er ruimte is voor grootschalige clusters. Dat wil echter niet zeggen dat precies op al deze plekken windmolens komen. Op sommige plekken uit het kaartje komen ze niet, net als dat de windmolens soms wel komen op andere plekken dan het kaartje suggereert. De gemeenten zijn samen in de RES aan zet om te komen tot zoekgebieden. Daarbij is er een gezamenlijke verantwoordelijkheid om tot voldoende zoekgebieden te komen voor windenergie. Ook de gemeenten die nog geen zoekgebieden hebben aangewezen, hebben daarin een verantwoordelijkheid. Als partner in de RES nodigen we alle gemeenten uit om dit proces samen goed te doorlopen en zo tot keuzes te komen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt vast dat het een uitgemaakte zaak is dat het ATT een clustergebied wordt van ± 30 windturbines. Mocht de gemeente Twenterand uit de ATT-samenwerking stappen en haar eigen verantwoordelijkheid wél neemt, wat betekent dit voor het voorgenomen windmolenpark met ± 30 windturbines?

Reactie:

In het Fundament voor de Omgevingsvisie is het gebied langs de A35 een voorkeursgebied van 30+ turbines. Het ATT-gebied is daar onderdeel van. In enkel het ATT gebied is geen ruimte voor 30 turbines. Momenteel werkt de provincie samen met de gemeenten Twenterand, Almelo en Tubbergen uit hoe windturbines in het gebied tot ontwikkeling kunnen komen. Antwoorden op de vraag hoeveel het er worden en in welke gemeente ze precies komen zijn nu nog niet te geven.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat het onderzoek volksgezondheid, ecologie en landschap nog niet is afgerond. Beperkingen voor het plaatsen van windturbines als gevolg van geluidsbelasting op woningen is niet duidelijk als gevolg van ontbrekende normen.

Reactie:

De uitspraak van de RvS (30 juni 2021 inzake windpark Delfzijl Zuid) heeft beperkt gevolgen voor het aanwijzen van zoekgebieden voor wind in het kader van de RES. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels als het gaat over afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De daadwerkelijke toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverlening en de fase daaraan voorafgaand waarin de precieze locatie en opstelling wordt bepaald. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen tot beperkt vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel.

Wel kan het zijn, afhankelijk van de uitkomsten van de nieuwe landelijke milieunormen, dat tegen de tijd dat er voor vergunningverlening op concrete locaties/zoekgebieden de toepassing van normen nodig is, er meer of minder mogelijk blijkt te zijn dan waar bij het selecteren van de zoekgebieden mogelijk rekening mee gehouden werd op basis van de vuistregels die zijn gehanteerd. Hier kan bijvoorbeeld rekening mee worden gehouden, door in de verkenningen die worden gedaan ten behoeve van het vaststellen van zoekgebieden en haalbaarheidsstudies, uit te gaan van de 'oude normen' én enkele fictieve (minder) strengere normen.

Bij de uiteindelijke beoordeling van een initiatief zal getoetst worden op alle relevante aspecten, zo ook ecologie, landschap en geluid. Daar zijn we op dit moment voor het ATT-gebied nog lang niet aanbeland.

Samenvatting zienswijze:

Zon op dak, overkapping parkeerterreinen en zandafgravingen hebben (meer) potentie, maar komt niet van de grond door overbelast elektriciteitsnetwerk.

Reactie:

In de RES staat aangegeven dat er onvoldoende dakoppervlakte is om het bod met zon op dak te realiseren. Binnen de randvoorwaarden van het Nationaal Klimaatakkoord wordt zon op dak (>300 vierkante meter/meer dan 15 KW opgesteld vermogen) meegerekend binnen de RES. Met alleen zon op dak kunnen we onze doelen niet halen. Volgens de analysekaarten 2.0 van de NP RES wordt een maximum van 30% van het totaal aan daken ingeschat als realistisch voor opwek van zonne-energie. De realisatie van grootschalige zonnevelden en zonnedaken (meer dan 45 panelen) overstijgt telkens de meest optimistische verwachtingen. Dit veroorzaakt netcongestie waardoor er op veel plaatsen in Twente stagnatie dreigt van aansluitmogelijkheden van grootschalige zonnevelden en zonnedaken. Een oplossing hiervoor is juist een goede mix van zon en wind. Daardoor krijgt het elektriciteitsnetwerk een continue stroom aan elektriciteit te verwerken.

Samenvatting zienswijze:

Technisch-ruimtelijk onderzoek naar windpotentie zoekgebied ATT, nota bene samen met de provincie, bevindt zich in de verkenningsfase. Hieruit blijkt nu al dat een windmolenpark met ± 30 windturbines niet mogelijk is.

Reactie:

Technisch rapport B&vR is een totaal beleidsarme verkenning waarin alleen op basis van wettelijke normen en mogelijke ontwikkelingen met daarin in kaart gebrachte scenario's wat kan qua wind in dit gebied. In de verkenningsfase die we nu afronden is naast de technische potentiëstudie van B&vR ook een traject doorlopen met een gebiedsgroep. Trede participatieladder: informeren en informatie/ beelden ophalen. Ook zijn vragen uit het gebied opgehaald en meegenomen in B&vR onderzoek en voor zo ver mogelijk in deze fase beantwoord. Kortom, er is rond dit traject zeker sprake van (duidelijk ingekaderde) participatie.

Onderzoeken vinden niet alleen plaats in opdracht van de provincie, maar ook van ATT-partners; dus ook gemeenten. Er zijn twee momenten geweest waarop vragen gesteld konden worden aan B&vR en die zijn allemaal in het rapport verwerkt en beantwoord. De eerste bijeenkomst was een live bijeenkomst en de tweede was een online webinar waarin vragen over het eindrapport konden worden gesteld.

Het plan van aanpak ATT en het technisch rapport zijn door alle colleges vastgesteld en ter informatie aan de raden toegezonden. Gemeentes besluiten hier zelf over een eventueel proces met raden en participatie.

Samenvatting zienswijze:

MER (MilieuEffectRapportage) ontbreekt in Activiteitenbesluit Milieubeheer bij 3 of meer windturbines. Het plan-MER zal pas eind 2023 of begin 2024 worden afgerond.

In afwachting hiervan is de motie Erkens/Leijten in de Tweede Kamer aangenomen. Dit betreft strenge minimumafstanden tot windturbines. De uitwerking hiervan is nog niet bekend.

Reactie:

Het afwezig zijn van geldende landelijke normen, de passage in het coalitieakkoord over dat er heldere afstandsnormen komen, de motie Leijten-Erkens over tijdelijke uitgangspunten totdat er nieuwe normen zijn en onderzoek naar de gezondheidseffecten van windturbines worden soms aangedragen als reden om nu geen beleid of zoekgebieden vast te willen stellen. Daarin adviseren wij het volgende:

- Aangezien er met het aanwijzen van zoekgebieden geen onomkeerbare besluiten t.a.v. het vergunnen van turbines worden genomen m.b.t. precieze locaties/afstanden van windturbines, is er geen reden om niet door te gaan met het aanwijzen van zoekgebieden.
- Eventueel strengere normen dan die tot voorheen gehanteerd werden, kunnen bij vergunningverlening toegepast worden, ook binnen zoekgebieden die nu worden aangewezen. Het niet aanwijzen van zoekgebieden zal dus enkel leiden tot verdere vertraging van de realisatie van de windopgave die toch al onder druk staat.
- Een risico is dat de nieuwe landelijke normen dermate veel strenger worden dat hierdoor de RES-ambitie in het geding komt. In die situatie is het logisch samen als provincie met de gemeenten op te trekken richting Den Haag.
- Tegelijkertijd zien wij juist goede ontwikkelingen die er toe leiden dat er mogelijk niet minder maar meer mogelijk is:

Ondanks de passage in het coalitieakkoord dat er heldere afstandsnormen moeten komen heeft minister Jetten de kamer eind april geïnformeerd over de uitkomsten van onderzoek door Arcadis naar de milieubescherming van verschillende afstandsnormen. Algemene conclusie van het onderzoek is dat, om overlast te voorkomen, een afstandsnorm voor windturbines het beste kan worden toegepast in combinatie met normen voor geluid en slagschaduw. Deze uitkomsten worden meegenomen in de nieuwe landelijke normen. Belangrijke constatering is dat niet volledig wordt gefocust op de coalitieafpraak, maar dat er heldere afstandsnormen moeten komen. Concreet betekent dit dat innovatie in de markt (stillere turbines) er toe kan blijven leiden dat er meer ruimte blijft ontstaan voor windturbines, ook als de geluidsnormen (minder dB) strenger worden.

De vraag is dan welke ontwikkelingen we in de markt zien. Daartoe hebben we B&vR gevraagd om een korte analyse te maken van de geluidsbelasting van verschillende windturbines, afgezet tegen verschillende geluidsnormen, en de daaruit voortkomende afstanden. De belangrijkste conclusies (op basis van een lijnopstelling van 3 turbines):

- Een gangbare turbine met gemiddelde geluidsterkte leidt tot afstanden van 350, 475 en 625 meter bij een geluidsnorm van 47, 45 en 43 dB Lden.
- Bij het gebruik van een stille windturbine wordt dit 250, 350 en 450.
- Oftewel; het is mogelijk de voorheen gehanteerde norm (activiteitenbesluit) van 47dB aan te scherpen naar 45dB zonder dat er ontwikkelruimte verloren gaat. Met de kanttekening dat dit op basis van de huidige techniek en geen verdere inperking door mogelijke afstandsnormen is.

- *Bij een norm van 45dB vertweevoudigt tot verviervoudigt de potentie als de overstap wordt gemaakt van een windturbine met een gemiddelde geluidssterkte naar stille windturbine.*
- *Tot slot: Er is geen duidelijke ontwikkeling naar stillere turbines, maar we zien het geluid ook niet toenemen met de omvang/vermogen van turbines. Een strengere geluidsnorm kan hier mogelijk wel verandering in brengen. Tevens zijn stillere turbines niet structureel duurder van gemiddelde/luidere turbines.*

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept provinciaal Programma Energiestrategie.

65. Zienswijze (EDO-kenmerk 2022/0147981)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener heeft kanttekening bij de totstandkoming van de RES 1.0. Indiener is van mening dat een op deze wijze tot stand gekomen RES 1.0 in feite niet als basis genomen kan en mag worden voor een PPE. Dat deze RES 1.0 nu als uitgangspunt genomen wordt en daarnaast nog extra op windenergie wordt ingezet, is in de ogen van indiener de verkeerde weg om doelen te bereiken.

Reactie:

De RES 1.0 is door de gemeenteraden en provinciale staten in juli 2021 vastgesteld.

Samenvatting zienswijze:

Volgens indiener zou de verkenning van het college van Rijksadviseurs "Via Parijs" leidend moeten zijn. Daarin wordt geadviseerd windmolens te plaatsen daar waar ze het meest rendement opleveren en de minste "landschapspijn" ontstaat. In ons waardevolle nationaal Landschap horen windmolens niet thuis.

Onduidelijk is ook nog welke argumenten ten grondslag hebben gelegen om De Lutte alsnog als locatie mogelijk te maken, terwijl dit in eerste instantie door de provincie afgewezen werd als zoeklocatie. Wanneer is er sprake van een belemmering voor windmolens en wanneer niet? Welke criteria worden daarvoor gehanteerd.

Reactie:

De opvatting van het College van Rijksadviseurs in advies 'Via Parijs, een ontwerpverkenning naar een energieneutraal Nederland' delen wij niet. Klimaatverandering dwingt alle partijen tot actie om te voorkomen dat er een verdere temperatuurstijging dan 1,5 °C plaatsvindt. Hiervoor zijn internationaal afspraken gemaakt in Parijs. In Nederland zijn deze afspraken uitgewerkt in het Klimaatakkoord. De energietransitie van fossiel naar duurzaam is onderdeel van dat klimaatakkoord. De RES-bestuurders hebben via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen ingestemd met de RES-aanpak.

Samenvatting zienswijze:

Omdat het onderzoek naar effecten op de volksgezondheid nog lopen stelt indiener voor verdere stappen te wachten tot de resultaten hiervan bekend zijn.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen.

Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Clustering van windmolens zal overigens altijd impact hebben op het landschap omdat het zal gaan om windmolens van ca. 250 meter (landschapspijn), waarbij de betonnen poeren ook na ontmanteling in de grond achterblijven (2-3 meter wordt onder het maaiveld verwijderd, de rest blijft zitten).

Reactie:

De stelling dat windturbines niet volledig herbruikbaar zijn onderschrijven wij niet. De materialen zijn steeds meer circulair. De gezondheidseffecten van windturbines maken onderdeel uit van de nadere onderzoeken in het kader van de planMER en project-m.e.r. voor een initiatief. We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, is onderdeel van het omgevingsbeleid.

Samenvatting zienswijze:

Draagvlak zou essentieel zijn voor realisatie van grootschalige projecten. Nu wordt gesproken over maatschappelijke acceptatie. Dat is een breed en vaag begrip. Wanneer is nl. sprake van acceptatie en waaraan wordt dat gemeten?

Reactie:

De RES is gebaseerd op een afwegingsvierkant, waarvan een onderdeel maatschappelijk draagvlak is. Inmiddels heeft het Nationaal Programma RES de benaming van 'maatschappelijk draagvlak' gewijzigd in 'maatschappelijke acceptatie'. Het afwegingskader is onveranderd. Een discussie over de aanpassing van de inzet op 'draagvlak' naar de inzet op 'acceptatie' is volgens ons semantisch van aard. Het levert dan ook geen ander oordeel op van het proces dat in het kader van de RES wordt doorlopen. Zowel gemeenten, provincie en RES hebben een adequate inspanning geleverd in de communicatie over de doelen en realisatie van de RES door middel van inloopavonden, informatie via websites, webinars, etc.

Samenvatting zienswijze:

Aanvullend op de afspraken in de RES 1.0 wil de provincie bij projectparticipatie in ieder geval een aantal zaken terugzien als het gaat om grootschalige windprojecten.

De drie punten die onder 3.2. op pagina 15 genoemd worden ondersteunt indiener. Een "inspanningsverplichting" is echter een vaag begrip. Wanneer heeft de projectontwikkelaar voldoende inspanning verricht om bewoners te laten participeren?

Reactie:

In het Provinciaal Programma Energie geven we onder punt 3.2 de kaders voor participatie. Daarin benadrukken we de rol van de initiatiefnemer om participatie te organiseren bij een concreet project (de inspanningsverplichting). We benoemen de wettelijke eisen waar projectparticipatie aan moet voldoen en geven, aanvullend op de afspraken in de RES over participatie, op pagina 15 ook nog enkele randvoorwaarden (voor vergunningverlening) mee die we graag gerealiseerd zouden zien. Draagvlak is daarbij geen harde voorwaarde en dus meten we dit niet, en bepalen wij dit ook niet voor een project gestart wordt.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

66. Zienswijze (EDO-kenmerk 6695409)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indieners zijn positief gestemd dat Gedeputeerde Staten met dit stuk de urgentie van de energietransitie in de provincie Overijssel onderkent en toegeeft dat de RESen in Overijssel achterlopen op de realisatie van 3,3 TWh hernieuwbare energie in 2030. Binnen de RES West-Overijssel dringen wij al langer aan op de realisatie van de ambitie van 1,6 TWh (red.: = 1,8 TWh) in 2030.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze.

Samenvatting zienswijze:

De planning en deadline voor het verlenen van omgevingsvergunningen zijn onrealistisch met voorliggende programma.

Reactie:

Wij onderschrijven de strakke planning voor het verlenen van de omgevingsvergunningen. Deze planning is vastgesteld in de NPRES en die volgen wij.

Samenvatting zienswijze:

Het is onduidelijk of de voorkeursgebieden kaderstellend zijn voor de zoekgebieden die gemeenten aan moeten wijzen. Bovendien acht indiener het aannemelijk dat de gemeenten waar de provincie grote clusters voorziet niet een zoekgebied aanwijzen waar een dergelijk groot windpark past. Gevolg is dat de provincie uiteindelijk alsnog een windpark mogelijk maakt. Voor bewoners van dit gebied creëert dit onduidelijkheid en naar verwachting weerstand. Daarom zou het transparanter zijn wanneer de voorkeursgebieden samen met de zoekgebieden uit de RES 2.0 gepresenteerd worden als locaties voor toekomstige windparken, ondanks dat de RES hierin dan dus tekort is geschoten in het aanwijzen van zoekgebieden.

Reactie:

De voorkeursgebieden zijn in het Fundament van de Omgevingsvisie opgenomen en maken geen deel uit van het PPE. Deze voorkeursgebieden zijn conform de inpassingsprincipes van de RES 1.0 tot stand gekomen. De vastgestelde zoekgebieden van gemeenten worden in de definitieve Omgevingsvisie van de Provincie opgenomen.

Samenvatting zienswijze:

Het afwegingskader biedt een duidelijk overzicht van de te nemen stappen wanneer een windinitiatief zich voordoet. Toch heeft indiener bedenkingen bij een aantal van deze stappen en bovenal de doorlooptijd van deze stappenplannen. Wat staat de initiatiefnemer in het geval dat hun initiatief zich bevindt binnen een zoekgebied in de weg om simpelweg een aanvraag omgevingsvergunning in afwijking van bestemmingsplan aan te vragen? Wij voorzien dat dit niet altijd zo geordend verloopt als neergezet in het programma - maak duidelijk hoe daarmee wordt omgegaan.

Reactie:

Wij zijn bevoegd gezag voor windinitiatieven van meer dan 5MWh. Indien een verzoek om een Provinciaal Inpassingsplan bij ons wordt ingediend, verwijzen wij eerst naar de betreffende gemeenten. Indien de gemeente geen zoekgebieden of windbeleid heeft vastgesteld dan toetsen wij de aanvraag aan onze ruimtelijke kaders. Wij zullen het afwegingskader hierop verduidelijken.

Samenvatting zienswijze:

De stappenplannen 'binnen zoekgebied' en 'buiten zoekgebied' houden geen rekening met de grootte van het initiatief.

De voorkeursgebieden gaan uit van 30+ turbines, met de hedendaagse techniek zal dit gaan om turbines van +/-225 meter tiphoogte en een vermogen van 4 tot 5 MW. Daarmee komt het totaal op meer dan 100MW en is het ministerie van Economische Zaken en Klimaat bevoegd gezag. Hoe gaat de provincie daarmee om? Verder wordt op pagina 11 geschreven dat de bevoegdheden alleen kunnen worden overgedragen tot maximaal 10 turbines of 50MW. Het is onduidelijk waar dit vandaan komt en hier wordt wederom geen rekening mee gehouden in de stappenplannen.

Reactie:

De voorkeursgebieden uit het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie geven op een kaart aan wat besloten is in de RES 1.0. en de ruimtelijke afweging ten opzichte van andere provinciale opgaven. Dit heeft verder niets met het afwegingskader te maken wanneer wij van onze bevoegdheid gebruik moeten maken. In het PPE is opgenomen dat wij onze bevoegdheid tot vergunningverlening op verzoek aan gemeenten overdragen, echter niet als het om meer dan 10 turbines of 50mw gaat. Wij kunnen de bevoegdheid van het ministerie niet overdragen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener maakt zich zorgen over de doorlooptijd om tot een bevoegd gezag te komen. De verschillende treden in de stappenplannen vergen elk opzichzelfstaande besluitvorming tussen meerdere overheden. Dit betekent dat er waarschijnlijk bestuurlijke overleggen moeten worden georganiseerd en er intern ook over besloten moet worden. Een dergelijk proces duurt gelet op de drukke agenda's van bestuurders al gauw meerdere maanden tot misschien zelfs wel een half jaar. Pas daarna kan het formele traject beginnen. Dit moet worden meegewogen in de plannings- en de stappenplannen. Indiener vraagt de provincie om te overwegen de voorkeursgebieden al in een eerder stadium om te zetten naar zoekgebieden, zodat hier tijdswinst behaald kan worden en er personeelscapaciteit beschikbaar komt bij gemeenten om met de planuitwerking aan de slag te gaan.

Reactie:

De provincie wijst geen zoekgebieden aan, maar is wel bevoegd gezag. Het uitgangspunt is dat de provincie als partner in de RES met de gemeenten samen optrekt. De provincie vraagt de gemeenten voor 1 juli 2023 zoekgebieden aan te wijzen. Wanneer een gemeente op 1 juli 2023 geen zoekgebieden heeft aangewezen en een initiatiefnemer dient een verzoek bij ons in voor een inpassingsplan, dan gelden de ruimtelijke kaders van ons omgevingsbeleid en de kaders over participatie van het Provinciaal Programma Energiestrategie. Dit betekent dat een gemeente zonder zoekgebieden geen regie heeft en wij – binnen onze kaders – verzoeken voor windprojecten in de gemeente in behandeling moeten nemen en toetsen aan ons beleid.

Samenvatting zienswijze:

Eén van die vragen heeft betrekking op de weigering tot medewerking aan een PIP wanneer de initiatiefnemer niet zou willen inzetten op mogelijkheid tot participatie en vergroten van acceptatie. Hoe ziet u deze participatie voor zich, voordat u ermee instemt? Het is onduidelijk wat dit criterium precies behelst. Moet er een uitgebreid plan zijn, of is een instemmend antwoord voldoende?

Reactie:

We hebben er bewust voor gekozen om in het PPE nog geen harde kaders te schetsen voor de vorm of inhoud van participatie. We hebben de minimale wettelijke vereisten opgenomen als vertrekpunt, maar dit is niet onze ambitie. Daarom vragen we initiatiefnemers om bijvoorbeeld te voldoen aan afspraken in de RES en het vormgeven van een omgevingsadviesraad. Omdat het participatieproces per project enorm kan verschillen, vullen we dit op dit moment niet in. Dit vraagt om een stuk maatwerk waardoor de inwoners ook de ruimte krijgen om op de door hun gewenste manier betrokken te worden.

Samenvatting zienswijze

Een ander punt omtrent participatie slaat op het allerlaatste opsommingsstreepje van de paragraaf over participatie (3.3). Voorafgaand aan de beoordeling van de vergunningsaanvraag wilt u een omgevingsovereenkomst welke wordt meegewogen bij de vergunningverlening. Dit is te vaag omschreven. Wat voor soort 'punten' moeten daarin staan? Wie is de 'omgeving'? Wie mag zo'n 'omgevingsovereenkomst' tekenen en namens wie? Hoe wordt dit meegewogen bij de vergunningverlening? Dit roept meer vragen op dan dat het duidelijkheid geeft en een kader vormt.

Reactie:

Als onderdeel van projectparticipatie zien we graag dat er een omgevingsadviesraad komt waarmee initiatiefnemer een omgevingsovereenkomst sluit. We vullen in het PPE niet in over welke punten zij overeenstemming dienen te bereiken. Dat is aan de initiatiefnemer en de omgevingsraad zelf. Het participatieproces kan per project enorm verschillen. Dit vraagt om een stuk maatwerk, waar we ruimte voor willen laten door geen precieze invulling te geven aan 'punten', 'omgeving' en hoe dit meegewogen wordt bij vergunningverlening. Wel zullen we in het PPE een andere duiding geven aan wat we beogen te bereiken met een omgevingsadviesraad en omgevingsovereenkomst.

Samenvatting zienswijze:

In de tekstbox op pagina 8 wordt het ontbreken van windturbinennormen kort aangestipt. Wij zijn van mening dat de planning van het plan-MER meer betrokken moet worden op voorliggend programma. Tot in ieder geval eind 2023 verwacht het rijk geen algemeen geldende regels voor windturbines te hebben. Al wel voor de inwerkingtreding zullen de nieuwe normen bekend zijn, maar dit heeft wel impact op de MERs die initiatiefnemers zullen moeten opstellen, aangezien de normen leidend zullen zijn voor de milieuonderzoeken. Bovendien moet er rekening worden gehouden met vertraging van de nieuwe regels, mede gelet op het feit dat de overbruggingsregeling die is opgetuigd voor bestaande windturbines een looptijd heeft tot 30 juni 2025, waaruit afgeleid kan worden dat het niet is uitgesloten dat de nieuwe normen nog niet eind 2023 gereed zijn.

Reactie:

Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State uitspraak gedaan wat betreft de milieuregels voor het plaatsen van windparken met 3 of meer windmolens.. Zolang er geen landelijke plan-MER is opgesteld, mogen overheden voor windparken met 3 of meer windmolens geen besluiten nemen op basis van de milieuregels uit het Activiteitenbesluit.

De uitspraak heeft echter geen invloed op windparken waarvoor al vergunningen verleend zijn. Ook betekent de uitspraak niet dat er in de tussentijd geen nieuwe besluiten meer kunnen worden genomen over windturbineparken. De gemeente is namelijk niet verplicht om aan te sluiten bij de windturbinenormen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. Het bevoegd gezag kan namelijk voor windparken nog steeds eigen normen opstellen, die voorzien zijn van een deugdelijke, op zichzelf staande en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering, zo blijkt uit de uitspraak van de Raad van State. Het bevoegde gezag bepaalt hoe die normen er uit zien. Een goed voorbeeld hiervan is het windpark Bovenwind in de gemeente Staphorst. Hier heeft de gemeente, in afwijking van het Activiteitenbesluit, eigen normen opgesteld wat betreft geluid en slagschaduw. De Raad van State heeft hier indertijd mee ingestemd.

Samenvatting zienswijze:

Het programma ziet nu hoofdzakelijk toe op het komen tot locaties voor windparken en het bepalen van de bevoegd gezag-rol voor het windpark. Echter wordt ook aandacht besteed aan de vergunningverlening en de planning voor het realiseren van de ambities uit de RES 1.0. Wij menen dat die planning niet onrealistisch is om bovenstaande redenen en willen nog een ander aspect onder de aandacht brengen. Voordat een vergunningsaanvraag voor een windpark kan worden ingediend moet hoogstwaarschijnlijk eerst een project-MER worden opgesteld, zeker voor de grotere parken die voorzien zijn.

Naast de afhankelijkheid van de hierboven genoemde windturbinenormen is het opstellen van een MER een intensieve taak voor de initiatiefnemer waarbij het ook van belang is dat afstemming plaatsvindt met verschillende partijen. Bovendien kan het wenselijk zijn een Notitie Reikwijdte en Detailniveau onderdeel te laten zijn van het onderzoeksproces, waarvoor ook tijd benodigd is. Tot slot zullen de besluiten moeten worden genomen aan de hand van de uitgebreide procedure, waardoor er waarschijnlijk +/- 3 maanden bij op geteld kan worden voordat er een definitief besluit kan worden genomen.

Reactie:

Het is juist dat het PPE uitsluitend gaat over de bevoegd gezag rol en niet over de uitvoering van initiatieven.

Samenvatting zienswijze:

Indiener onderschrijft het belang van het zoeken naar koppelingen met andere transities en meervoudig ruimtegebruik, maar de complexiteit die het betrekken van deze koppelingen creëert mag het behalen van de doelstellingen uit de RES niet frustreren.

Reactie:

De koppeling met andere transities vindt plaats in de nieuwe Omgevingsvisie. Daarom verwijst het PPE ook naar de Omgevingsvisie.

Samenvatting zienswijze:

(1.3.4, laatste streepje) Dit is een onlogische conclusie: de acceptatie is hoger voor zon op land en zon op dak, maar u komt vervolgens toch tot een balans van 60 wind / 40 zon. Leg dan uit dat 'gelet op bovenstaande, is er binnen de RES voor gekozen om de verhouding 60/40 af te spreken. Daarmee is een balans gevonden tussen de hogere technisch-planologische wenselijkheid van windturbines en tegenover de maatschappelijke voorkeur voor zonne-energie.'

Reactie:

Deze conclusie komt uit de vastgestelde RES 1.0

Samenvatting zienswijze:

(1.4.1) U geeft aan dat het mogelijk is een coördinatiebesluit kan worden genomen. Geef hierbij ook aan dat hier in elke instantie gebruik van zal worden gemaakt, gelet op het benodigde tempo om de doelstellingen in de RES te behalen en de algehele noodzaak tot snelheid in de energietransitie.

Reactie:

Volgens de Energiewet hebben wij de bevoegdheid om de coördinatie bij Windinitiatieven op verzoek aan gemeenten over te dragen. Dat doen wij indien dit sneller is.

Samenvatting zienswijze:

(1.4.5) Ook hier voorzien wij potentie tot vertraging. Het is goed dat er regie wordt genomen op het energiesysteem en een toekomstperspectief wordt geschetst, maar laat dit geen vertragende factor vormen voor het aanwijzen van zoekgebieden voor windenergie en de uitvoering van projecten. Kies er nu voor bij bestaande infrastructuur zoekgebieden aan te wijzen en weeg het REIS mee in het proces richting energieneutraliteit in 2050.

Reactie:

Het RES-proces is er om te zorgen dat, rekening houdend met het afwegingsvierkant, zoekgebieden door gemeenten worden aangewezen. Zoals in de RES 1.0 is afgesproken, moet dat voor 1 juli 2023 door de gemeenten gebeuren. Wij zien het als partner in de RES als onze taak gemeenten hierop te wijzen en te ondersteunen in dat proces.

Samenvatting zienswijze:

Wij zien geen reden om de veiligheidscontouren voor windturbines te betrekken bij dit programma of het aanwijzen van zoekgebieden. Het project-MER voor het betreffende windpark zal mogelijke opstellingen binnen een zoekgebied opleveren en daarbij hoeft pas rekening gehouden te worden met de wettelijke veiligheidscontouren. Eventueel kunnen initiatiefnemers vervolgens zelfs nog maatregelen nemen om een kwetsbaar object uit te kopen of te verplaatsen. Bij de aanwijzing van zoekgebieden hoeft dit dus helemaal geen rol te spelen en kan in dit programma achterwege worden gelaten.

Reactie:

Dit is juist. Wij hebben hierover een passage opgenomen omdat het ontbreken van een landelijk kader voor sommige gemeentes een aanleiding is om geen zoekgebieden aan te wijzen. Wij geven in het programma aan dat dit geen reden hoeft te zijn om geen zoekgebieden aan te wijzen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat een omgevingseffectrapportage juist is gericht op een bredere afweging dan alleen de milieueffecten: "De (in het OER onderzochte) effecten betreffen zowel milieueffecten (conform een gangbare PlanMER) als sociale en economische effecten. Het gaat daarbij vooral om effecten, die de fysieke leefomgeving beïnvloeden of die door deze fysieke leefomgeving worden beïnvloed." Wordt hier het OER verward met het PlanMER voor de RES 2.0?

Reactie:

Wij hebben de Omgevings Effectrapportage niet verward met de plan-MER voor de RES 2.0. Zoals in het programma staat aangegeven zijn de provinciale voorkeursgebieden gebaseerd op het fundament van de nieuwe Omgevingsvisie. Daarop vindt een Omgevingseffectrapportage plaats en die is juist gericht, zoals indiener stelt, op een bredere afweging dan alleen de milieueffecten.

Samenvatting zienswijze

Wij raden aan de aanwijzing van zoekgebieden naar voren te halen en provinciaal op te pakken. Denk bij het moment van het vaststellen van de zoekgebied ook alvast na over de bevoegd gezag-rol voor de verschillende zoekgebieden, want dat zorgt voor duidelijkheid voor de omwonenden en de initiatiefnemer.

Reactie:

In de RES 1.0 is afgesproken dat gemeenten voor 1 juli 2023 zoekgebieden vaststellen. Wij respecteren de afspraken in de RES en zullen verzoeken om een Provinciaal Inpassingsplan voor die tijd dan ook niet in behandeling nemen.

Conclusie:

De zienswijze over het verduidelijken van het stappenplan nemen wij over. De overige zienswijzen geven geen aanleiding om het PPE aan te passen.

67. Zienswijze (EDO-kenmerk 6695544)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

In het PPE wordt geheel voorbij gegaan aan het breed aanwezige wetenschappelijk onderzoek naar de impact van windturbines op de gezondheid van mens en dier, waaruit blijkt dat het opstellen van windturbines dicht bij woningen leidt tot gezondheidsschade. De 'veilige' afstand is tien maal de tiphoogte. Daarmee valt vrijwel heel Nederland af voor mogelijke locaties.

Reactie:

Wij kennen deze onderzoeken niet.

Samenvatting zienswijze:

Graag verwijst ik in deze naar de uitspraak van de Raad van State inzake windpark Delfzijl Zuid van 30 juni 2021, waarin duidelijk gesteld wordt dat de nationale overheid aan zet is om nieuwe milieunormen vast te stellen.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Het PPE gaat – evenals het klimaatakkoord waar het op gebaseerd is – geheel voorbij aan de oorzaak van de klimaatproblematiek (en alle andere milieuproblemen). Zo'n vijftig jaar geleden heeft de Club van Rome al gewezen op de onhoudbaarheid van het systeem, dat de aarde uitput en dat leefomgeving en ecosystemen vernietigt. Het is 'onze manier van leven' die de problemen veroorzaakt – die moet niet worden beschermd, maar radicaal omgegooid.

Reactie:

Het PPE beperkt zich tot de afspraak in het klimaatakkoord tot de opgave van 3,3 TWh duurzame opwek van energie door zon en wind op land.

Samenvatting zienswijze:

Het PPE besteedt de nodige aandacht aan participatie, waarmee – voor zover ik dat interpreteer – zeggenschap en invloed worden bedoeld. Van dit laatste is geen sprake. De participatie die het PPE voorstaat, bestaat slechts uit het meewerken aan, dan wel deelnemen in, het realiseren van windturbines en zon-op-land. Gebieden waarvoor – naar ik aannemen – goede gronden waren om geen turbines toe te staan, zijn na 'herijking' alsnog geschikt bevonden. Ook in de regelgeving zijn al de nodige obstakels opgeruimd om plaatsing van turbines mogelijk te maken, toetsen onschadelijk te maken, en bezwaren af te kunnen wijzen.

Reactie:

In het PPE maken we onderscheid tussen proces- en projectparticipatie. Het eerste gaat over het proces om te komen tot bijvoorbeeld het aanwijzen van zoekgebieden. Het tweede gaat over participatie bij de realisatie van concrete energieprojecten. We maken daar onderscheid in omdat er een verschil is in wie er betrokken wordt, hoe inwoners betrokken worden, en waarover ze kunnen meepraten. De kaders die we schetsen in het PPE gaan voornamelijk over projectparticipatie, waarin wij benadrukken dat participatie een voorwaarde kan zijn voor vergunningverlening.

Samenvatting zienswijze:

In het PPE wordt ook gesproken over een eerlijke verdeling van lasten en lusten. Daarvan is geen sprake.

Reactie:

In beide RES-regio's is een eerlijke verdeling van de lusten en lasten onderschreven als uitgangspunt. Bijvoorbeeld door te streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. Omdat wij de RES en de afspraken onderschrijven, hebben we dit ook in het PPE opgenomen als streven. Hoe hier invulling aan wordt gegeven vullen wij op dit moment niet in.

Samenvatting zienswijze:

De provincie gaat in haar ambitie volledig voorbij aan de initiatieven die door inwoners en het bedrijfsleven reeds worden opgepakt. De initiële plannen die de gemeente Rijssen-Holten heeft gepubliceerd in het kader van de RES Twente hebben tot veel protest geleid. De gemeente Rijssen-Holten heeft vervolgens besloten om gezamenlijk met haar inwoners een proces te doorlopen met als doel een eerlijke bijdrage te doen aan de RES Twente. Dat de Provincie Overijssel vervolgens inzet op ruim 60% windenergie en daar tevens de voorbereidingen voor treft middels het PPE druist volledig in tegen het gemeentelijke proces.

Reactie:

Het Provinciaal Programma Energiestrategie is een zelfbindend programma van de provincie waarin de bevoegdheden van de provincie worden beschreven en het vormt een afwegingskader hoe wij omgaan met een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan/ projectbesluit op grond van de Omgevingswet. Als partner in de RES hebben wij mede het bod ondertekend. Wij onderschrijven de ambitie en de afspraken die daarin zijn gemaakt. Daarom verwijzen wij een initiatiefnemer middels de stappenplannen onder punt 2.2 eerst naar de gemeente en de RES-regio.

Samenvatting zienswijze:

Ik roep de Provincie Overijssel dan ook op om, samen met zowel de rijksoverheid als de gemeentes, een echte omslag te maken conform de overwegingen in het vorenstaande. Met name energiebesparing en opslag van energie (elektrisch, waterstof en warmte) zouden speerpunten moeten zijn.

Reactie:

Het Provinciaal Programma Energiestrategie is een zelfbindend programma van de provincie waarin de bevoegdheden van de provincie worden beschreven en het vormt een afwegingskader hoe wij omgaan met een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan / projectbesluit op grond van de Omgevingswet. De Regionale Energie Strategie is een instrument waarmee grootschalige energieopwekking op land wordt gerealiseerd. Het PPE beperkt zich tot de afspraak in het klimaatakkoord tot de opgave van 3,3 TWh duurzame opwek van energie door zon en wind op land. Besparing en opslag vallen daar niet onder.

Conclusie:

De overige onderdelen van de zienswijze geven geen aanleiding tot wijziging van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

68. Zienswijze (EDO kenmerk 6676521)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener ervaart als werkgroep Haarle Energie Neutraal onvoldoende daadwerkelijke steun bij projecten én onvoldoende communicatie over de RES vanuit de Gemeente Hellendoorn naar de inwoners. De urgentie van de energietransitie wordt naar de mening van indiener onvoldoende gevoeld binnen het College en het ambtelijk apparaat van Hellendoorn. Vanuit de Provincie en de RES is steeds als kader aangegeven dat er 50% van de verbruikte stroom lokaal opgewekt moet worden in 2030 én dat er evenwicht moet zijn in zon- en windenergie. Door de Gemeente Hellendoorn is dat anders ingevuld. Er is naar de mening van indiener regie nodig vanuit de Provincie.

Reactie:

We onderschrijven deze zienswijze.

Samenvatting zienswijze:

Het zou naar onze mening ook helpen wanneer de Provincie het streven naar 50% lokaal eigendom extra naar voren laat komen, niet alleen bij de energiewerkgroepen maar vooral ook bij de burgers. De Provincie kan de gemeenten stimuleren om de burgerinitiatieven uitgebreider te ondersteunen bij het realiseren van dit lokaal eigendom. Gemeenten zouden burgerinitiatieven actief kunnen benaderen om deze verder te helpen. Ambtenaren kunnen wijzen op financieringsbronnen, ondersteunen bij communicatie, ondersteuning bieden bij het verkrijgen van financiering, verbinding maken tussen initiatiefnemers en/of andere organisaties, mogelijke projectideeën die binnen het gemeentelijk beleid vallen naar voren brengen, etc. De energietransitie heeft dringend behoefte aan daadkracht!

Reactie:

Wij ondersteunen gemeenten, lokale energiecoöperaties en andere partners bij de uitvoering van de energietransitie met kennis, geld en organisatiekracht. Financiering voor bijvoorbeeld lokale initiatieven is beschikbaar via provinciale subsidies en via het Energiefonds Overijssel (EFO). We helpen partners bij het organiseren van de uitvoering, voor bovenlokale meervoudige opgaven zoals de ontwikkeling van decentrale energiesystemen.

Conclusie:

We waarderen de inbreng van indiener. De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het ontwerp van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

69. Zienswijze (EDO-kenmerk 6696173)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De gronden van stichting Twickel liggen (deels) nabij de A35 en A1. Stichting Twickel verzet zich tegen (grote) windturbines in de nabijheid van haar gronden. Grote windturbines zijn niet goed in te passen in het unieke Twentse (cultuur)landschap. Bovendien vormen (grote) windturbines een aantasting van het landschap en de beleving van het landschap, zeker als windturbines worden geplaatst in grote en kleinere clusters.

Reactie:

Het PPE gaat primair over de manier waarop de provincie haar rol invult als bevoegd gezag. De keuze voor zoekgebieden worden gemaakt door gemeenten in het kader van de RES. De voorkeursgebieden uit het Fundament voor de Omgevingsvisie (geen onderdeel PPE) bieden hiervoor richting en inspiratie. Indien het toch een aanvraag voor windturbines komt op grond van of in de nabijheid van gronden van het Twickel, dan zal de provincie de aanvraag toetsen aan de dan geldende kaders.

Samenvatting zienswijze:

Blijkens het ontwerp Provinciaal Programma Windenergie wordt gestreefd om de duurzame opwek van elektriciteit voor 40% door zon te laten plaatsvinden. Stichting Twickel verzet zich hier niet tegen, maar vindt de aanwezigheid van grote zonneparken op haar gronden en rondom haar gronden ongewenst. De aanwezigheid van grote zonneparken op gronden van stichting Twickel en hier omheen gaat ten koste van het unieke landschap, de beleving van het landschap en de aanwezige natuurwaarden. In het ontwerp Provinciaal Programma Windenergie is hier onvoldoende aandacht aan besteed.

Reactie:

Zoals in het PPE staat aangegeven gaat het programma vooralsnog over de windambitie. Daar komt bij – in lijn met het voorgaande antwoord – dat het PPE niet gaat over de ruimtelijke kaders, maar over de provinciale rol.

De ruimtelijke regels voor zon zijn opgenomen in de op 21 april 2020 vastgestelde handreiking zonnenvelden en de onderliggende omgevingsverordening. Deze zonneladder biedt voldoende bescherming tegen de ongebreidelde aanleg van zonneparken op landbouwgrond.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

70. Zienswijze (EDO-kenmerk 6696041)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De provincie gaat in haar ambitie volledig voorbij aan de initiatieven die door inwoners en het bedrijfsleven reeds worden opgepakt. De provincie heeft naar onze mening geen onderzoek uitgevoerd naar de huidige stand van zaken en daarmee is haar conclusie dat in het huidige tempo de ambitie niet gehaald wordt te voorbarig. Graag zien wij dat de provincie een gedegen onderzoek laat doen naar de huidige stand van zaken binnen de RES initiatieven van de gemeenten binnen de provincie Overijssel, en vervolgens op basis van dit onderzoek het Provinciaal Programma Energiestrategie aanpast.

Reactie:

De provincie is partner in de RES en heeft net als alle gemeenteraden ingestemd met de ambities verwoord in de RES. Uit de monitor van beide RES-regio's blijkt dat de gemeenten de vastgestelde ambities in het huidige tempo niet halen.

<https://energiestrategie2wente.nl/monitor>

Samenvatting zienswijze:

De conclusie dat de impact op de omgeving met betrekking tot windturbines lager liggen dan voor zon-op-land is voorbarig en bovendien niet juist. In het Provinciaal Programma Energiestrategie wordt geheel voorbij gegaan aan het breed aanwezige wetenschappelijk onderzoek naar de impact van windturbines op de gezondheid van mens en dier, waaruit blijkt dat op opstellen van windturbines dicht bij woningen lijdt tot gezondheidsschade.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze niet dat onze conclusies onjuist zijn. Wij spreken in het programma niet over het opstellen van windturbines dicht bij woningen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener verwijst naar de uitspraak van de Raad van State inzake windpark Delfzijl Zuid van 30 juni 2021, waarin duidelijke gesteld wordt dat de nationale overheid aan zet is om nieuwe milieu normen vast te stellen. Dat de Provincie Overijssel reeds stappen wil nemen in het aanwijzen van zoekgebieden op basis van oude vuistregels is ongekend. Wij verzoeken u dan te wachten tot er duidelijkheid is vanuit de nationale overheid en daarnaast ook de gezondheidsaspecten duidelijk op te nemen en mee te laten wegen in het Provinciaal Programma Energiestrategie.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel.

In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden, mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Provinciaal Programma Energiestrategie druipt volledig in tegen het gemeentelijke proces. De stelling dat de Provincie Overijssel het van belang vindt dat zowel inwoners als initiatiefnemers goed weten waar ze aan toe zijn, de juiste en correcte informatie krijgen en dat we laten zien dat we als één overheid werken is een complete illusie. Wij verzoeken de provincie de definitieve biedingen voor de RES 2.0 eerst af te wachten alvorens te willen regeren over de gemeenten, haar inwoners en haar bedrijven heen.

Reactie:

Het Provinciaal Programma Energiestrategie is een zelfbindend programma van de provincie waarin de bevoegdheden van de provincie worden beschreven en het vormt een afwegingskader hoe wij omgaan met een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan/projectbesluit op grond van de Omgevingswet. Als partner in de RES hebben wij mede het bod ondertekend. Wij onderschrijven de ambitie en de afspraken die daarin zijn gemaakt. Daarom verwijzen wij een initiatiefnemer middels de stappenplannen onder punt 2.2 eerst naar de gemeente en de RES-regio.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

71. Zienswijze (EDO-kenmerk 6690357)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Als indiener het PPE leest moet er meer wind komen, wat landelijk een issue is, intussen heeft men de spelregels al eens aangepast van 40-60 wind/zon naar 60-40 wat zonder enig overleg werd gedaan maar het belette de werkgroepen niet om stug door te gaan om ons bod te realiseren.

Reactie:

De RES is door PS en gemeenteraden in juli 2021 vastgesteld. Regionaal hoofddoel: 1,5 TWh elektriciteit. Daarin is voor Twente besloten:

- *Op weg naar de RES Twente 2.0 zetten de partners van de RES Twente en de regionale belanghebbenden zich in voor een verschuiving van de huidige verhouding wind/zon richting 60/40% op regionale schaal.*
- *Op weg naar de RES Twente 2.0 brengen de partners van de RES Twente alle zoekgebieden voor wind/zon in kaart. Deze zijn subregionaal afgestemd met de partners, regionale belanghebbenden en lokale samenleving.*
- *De netbeheerders stemmen hun investeringsprogramma's proactief af met de RES Twente in tijd en omvang.*

Samenvatting zienswijze:

Meer windenergie in Overijssel is wat er staat in het PPE, het onderzoeksbureau Aveco de Bondt uit Holten heeft in het voorjaar 2022 nog een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar windenergie in Hellendoorn, hieruit blijkt dat kosten met huidige uitgangspunten niet opwegen tegen de opbrengsten en daarmee realisatie van windturbines in Hellendoorn niet rendabel is.

Reactie:

Windenergie is een bewezen techniek waarmee op grote schaal elektriciteit opgewekt kan worden. Vooral nog wordt de exploitatie van een windmolen daarbij ondersteund door de landelijke SDE++ subsidie, wat op termijn waarschijnlijk niet meer nodig is.

Of een project wel of niet financieel haalbaar is, is niet aan de provincie om te beoordelen of op te sturen. Eventuele initiatieven beoordelen wij op onze beleidskaders. Vooral nog hebben wij geen signalen dat projecten in algemene zin – waaronder in Hellendoorn – niet rendabel zouden zijn. Wel is het altijd van belang om per project te kijken hoe een project rendabel gemaakt kan worden.

Samenvatting zienswijze:

Hoe staat het PPE tegenover de nieuwe regels die er moeten komen wat betrekking heeft op de geluidshinder, zie bijgevoegd gehele document Nevele arrest.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Het PPE dient rekening te houden met de afspraken die in de gemeente Hellendoorn zijn gemaakt en waar ruim 100 vrijwilligers al 3 jaar veel tijd en energie insteken om te werken naar het bod wat zij in 2030 willen realiseren. Met deze conclusie en het haalbaarheidsonderzoek plus de uitspraak van de Raad van State is aanpassing/herziening van het PPE naar de huidige richtlijnen en onderzoeken gewenst.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en heeft de ambitie om die uit te voeren. Het vaststellen van het PPE heeft geen invloed op het bod van gemeenten. Het PPE ondersteunt gemeenten om hun bod uit te voeren, maar ook de overige afspraken in de RES. De besluitvorming over grootschalige opwek door wind heeft altijd bij de provincie gelegen. Dit verandert niet door het PPE. De stelling dat gaandeweg de RES de spelregels worden veranderd onderschrijven wij niet. De Provincie heeft als partner in de RES de RES vastgesteld en heeft conform de afspraken de ruimtelijke inpassingsprincipes opgenomen in het ruimtelijk beleid. Om een windpark met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW planologisch mogelijk te maken is de provincie het bevoegd gezag. De provincie heeft de verplichting om een inpassingsplan op te stellen, indien een gemeente niet meewerkt aan het verzoek van een initiatiefnemer tot ruimtelijke inpassing.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

72. Zienswijze (EDO-kenmerk 6690300)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Jong RES Twente raadt aan om het doel van 50% lokaal eigendom te veranderen naar een harde eis van 50% lokaal eigendom. Dit zal er waarschijnlijk toe leiden dat er op de korte termijn minder projecten worden opgeleverd, maar op de lange termijn zorgt dit voor een energietransitie waar de inwoners van Overijssel voor minimaal 50% eigenaar zijn van hun energieproductie, wat zal leiden tot een groeiend draagvlak voor de energietransitie projecten.

Reactie:

Het provinciaal programma is een uitwerking van de rol van de provincie in de RES. We nemen daarin de afspraken uit de RES over. Daarin is afgesproken dat het doel is om minimaal 50% lokaal eigendom te realiseren. We maken daar geen harde eis van, omdat het in eerste instantie aan gemeenten is om dit wel of niet vast te stellen.

Samenvatting zienswijze:

De huidige trend is dat participatie lokaal geregeld wordt door de gemeentes. Echter zijn de RESSEN in Nederland zo gestructureerd dat gemeenten samen tot een invulling van de energietransitie komen, daarom lijkt het ons een goed idee om als provincie te investeren in een regionale mini-public. De bedoeling van de regionale mini-public is om inwoners uit heel Overijssel uit te nodigen om mee te denken en praten over de energietransitie. Hierbij is het wel van belang dat de deelnemers een goede afspiegeling zijn van de algehele bevolking in Overijssel. Uit de mini-public kunnen vervolgens nieuwe perspectieven komen die een doorbraak kunnen opleveren in de regionale samenwerking.

Reactie:

Een regionale mini-public, of een kleinschalig burgerberaad, zien wij zeker als methode om te komen tot nieuwe perspectieven, echter niet in RES-verband. De uitgangspunten van het PPE zijn de afspraken uit het klimaatakkoord en de vertaling daarvan in de beide RESsen in de vorm van een ambitie voor opwek voor duurzame energie op land in 2030. We zijn van mening dat een regionale mini-public niet goed tot haar recht komt binnen zulke harde afspraken.

Samenvatting zienswijze:

In het programma staan voorkeursgebieden opgenomen en een stappenplan voor windprojecten. Een aantal voorkeursgebieden wordt genoemd en wij vragen ons af of hoe dit wordt gemeld aan de omwonenden. Enerzijds zorgt deze transparantie ervoor dat de omwonenden niet verrast worden als er op 23 maart 2023 de zoekgebieden worden opgenomen in de RES 2.0.

Reactie:

In het PPE verwijzen wij naar provinciale voorkeursgebieden zoals die zijn opgenomen in het Fundament van de nieuwe Omgevingsvisie. Deze voorkeursgebieden zijn op dit moment niet meer dan gebieden die volgens de provincie kansrijk zijn voor het realiseren van grotere clusters met windturbines. Samen met de partners uit deze gebieden zal moeten worden afgewogen of hier inderdaad grotere clusters van windturbines gerealiseerd kunnen worden. Omdat nog niet duidelijk is of er daadwerkelijk windturbines in deze voorkeursgebieden worden gerealiseerd, is dit niet direct gemeld aan omwonenden. Daar zijn de gebieden te groot en te abstract voor. Zodra deze voorkeursgebieden concreter worden zal dit wel gebeuren.

Samenvatting zienswijze:

In hoofdstuk 3 wordt het beeld geschetst dat de regionale overheid binnen een potentieel project een bepaalde rol gaat aannemen: faciliterend, stimulerend en ontwikkelend. Naar ons inzicht is het realistischer dat de regionale overheid in elk project een combinatie van deze drie rollen vervuld.

Wij raden daarom aan om deze scenario's te schrappen en een lijst te creëren met taken die de regionale overheid kan vervullen. Dit maakt het ook duidelijker voor initiatiefnemers, die bijvoorbeeld een combinatie van een ontwikkelende en stimulerende overheid willen. Een lijst met taken zorgt voor veel opheldering en maakt het voor de initiatiefnemers ook mogelijk om duidelijk te zijn in hun communicatie met de regionale overheid.

Reactie:

In de praktijk zal de provincie altijd een combinatie van verschillende rollen vervullen. Door deze drie scenario's te schetsen hebben we geprobeerd om duidelijk te maken welke scenario's er zijn om de realisatie van grote clusters in voorkeurslocaties te versnellen. Dat blijft maatwerk per project, afhankelijk van wat bijvoorbeeld een initiatiefnemer of gemeente van ons verwacht. Per project of per gebied zullen we daarom een instrumenten koffer ontwikkelen die daarbij aansluit. Dat heeft onze voorkeur boven het opnemen van een uitputtende lijst met taken.

Samenvatting zienswijze:

Uit hoofdstuk 3.2 Kaders voor participatie krijgen wij het gevoel dat de regionale overheid vooral bezig is met de wettelijke verplichtingen omtrent participatie en minder met de gedachte achter participatie. Dat wil zeggen dat wij graag zouden zien dat de achterliggende gedachte verandert. Van een "volg-de-wet" gedachte naar een gedachte dat de inwoners van Overijssel de initiatiefnemers zijn. Met dit uitgangspunt worden veel onderdelen van de wetten omtrent participatie al voldaan en wordt het draagvlak groter voor de energietransitie.

Reactie:

In het PPE benoemen we kort de minimale wettelijke vereisten voor participatie op het moment dat wij vanwege onze rol als bevoegd gezag verantwoordelijk zijn voor projectparticipatie. De 'volg-de-wet' gedachte is niet onze ambitie. Daarom vragen we bij participatie ook om de afspraken uit de RES na te leven en andere aanvullende maatregelen zoals een omgevingsadviesraad. In het programma vullen we de participatie-eisen nog niet in, omdat dit per project kan verschillen. Zo bieden we de mogelijkheid voor initiatiefnemers en inwoners om zelf invulling te geven aan hoe en wanneer zij betrokken worden.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

73. Zienswijze (EDO-kenmerk 6689606)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Er wordt geen onderzoek (dit is nog nergens in Nederland gedaan) gedaan naar ultra laagfrequente trillingen die de windturbine als reactie krachten doorgeeft via de fundatie en heipalen en zich door de bodem voortplanten als longitudinale golven. Alle trillingen die bij stilstand of bij het draaien van vermogen van deze windturbines worden via de wieken, mast aan de fundatie doorgegeven en zullen zich via de heipalen onder de fundatie afgeven worden aan de verschillende grondlagen.

Reactie:

In het PPE gaan we in op de provinciale rolname ten aanzien van windenergie, in het bijzonder hoe wij handelen als initiatiefnemers zich melden bij ons als bevoegd gezag. Indien wij vervolgens ruimte bieden aan windturbineprojecten zal voldaan moeten worden aan de geldende regelgeving.

Samenvatting zienswijze:

Op basis van gevoel vindt indiener dat de industriële windturbines niet in een niet industrieel gebied thuishoren en vindt indiener een afstand van zesduizend meter gemeten vanaf zijn perceel eventueel acceptabel. Indiener woont onderwinds en heeft last van alle 30 molens die eventueel geplaatst worden. De slagschaduw zal nooit aanwezig mogen zijn met andere woorden de molen mag alleen draaien als er geen zon is.

Reactie:

Indien wij ruimte bieden aan windturbineprojecten zal voldaan moeten worden aan de geldende regelgeving. Die regelgeving heeft onder andere betrekking op afstand en slagschaduw.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

74. Zienswijze (EDO-kenmerk 6684830)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De Energiewerkgroep van de Dorpsraad heeft op grond van de resultaten van de onderzoeken onder de bevolking in Hellendoorn gezocht naar energieprojecten die aansluiten bij de uitkomsten van bovengenoemde onderzoeken. Dit heeft geresulteerd in een solar carport project op het parkeerterrein van het Avonturenpark in Hellendoorn. Met de realisatie van dit solar carport project wordt het Avonturenpark en Hellendoorn dorp 100 % (elektrische) energie neutraal.

Reactie:

Elk initiatief is belangrijk om met elkaar de RES-ambities te halen, zo ook het solar carport project. Tegelijkertijd is er op diverse plekken in Overijssel windenergie nodig om die ambitie te halen. Daarbij hebben de gemeenteraden en provinciale staten besloten hierbij te streven naar een verhouding van 60% windenergie en 40% zonne-energie. Voor de realisatie van windenergie is de ene plek geschikter dan de andere. Dit betekent dat op bepaalde plekken waar veel windenergie wordt gerealiseerd dit meer energie zal zijn dan toevallig in de nabij liggende kern wordt gebruikt. Dit is echter nodig om met elkaar de opgave in te vullen.

Samenvatting zienswijze:

Indieners verwijzen naar de zienswijze van de gemeente Hellendoorn en onderschrijven die. Wat indiener bevreemd is dat gefocust wordt op zon en wind projecten. Er is niet onderzocht wanneer er geen zon of wind beschikbaar is welke duurzame energiebronnen dan beschikbaar zijn om de samenleving van elektriciteit te voorzien. Laat de bijgestelde PPE visie een document worden dat draagvlak krijgt.

Reactie:

Het is juist dat gefocust wordt op het duurzaam opwekken van zon en wind. Deze opgave hebben de RESsen gekregen vanuit het Klimaatakkoord. De gemeenteraden en PS hebben in juli 2021 besloten dat het bod van beide RES-regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 3,3TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon is.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

75. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699576)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener vindt het opvallend dat er in Omgevingsvisie niet gesproken wordt over energiereductie/energiebesparing. En ook niet over het gegeven dat de Mastenbroekerpolder zeer kansrijk geacht wordt voor geothermie. Hoewel geothermie als onderdeel gezien kan worden van de warmtetransitie, wordt er niets over de samenhang met de warmtetransitie vermeldt. Indiener vraagt zich af of dit opgepakt gaat worden in een Provinciaal Programma Warmtetransitie. Dit wordt nu nergens aangehaald in de diverse documenten behorende bij de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Met de warmtetransitie kunnen we van het gas af. Heeft dit geen prioriteit meer bij de Provincie Overijssel?

Reactie:

De Regionale Energiestrategie gaat over de grootschalige opwek van duurzame energie door zon en wind. Besparingsprogramma's zijn heel belangrijk en zijn onderdeel van gemeentelijk duurzaamheidsbeleid ondersteund door ons programma Nieuwe Energie Overijssel. Geothermie is onderdeel van de warmtetransitieplannen van de individuele gemeenten. In de kop van Noordwest-Overijssel is momenteel de potentie voor geothermie het grootst. Daar wordt nader onderzocht wat de werkelijke inzet kan zijn én hoe we deze kunnen inzetten als warmtevoorziening in de gebouwde omgeving. Vast is komen te staan dat deze warmte niet is te verplaatsen over de hele regio.

In de Regionale Structuur Warmte als onderdeel van de RES 1.0 stellen we voor dat eventuele afspraken over de inzet en verdeling van geothermiebronnen tussen betrokken gemeenten onderling gemaakt worden. Dit hoeft niet per definitie altijd een regiobreed vraagstuk te zijn. In andere gemeenten zijn er vanwege beperkte potentie, een te beperkte schaal of aanwezige belemmeringen op dit moment nog geen mogelijkheden voor geothermie. Een belangrijke belemmering in dit kader is de grondwaterbeschermingszone, waarin de toepassing van geothermie niet is toegestaan. Om geothermie als duurzame bron voor stedelijke warmtenetten in de regio in te kunnen zetten, moet er (meer) inzicht komen in de werkelijke potentie van geothermie, die vervolgens uitgewerkt kan worden in een bronnenstrategie en randvoorwaarden voor regionale samenwerking.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

76. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699369)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt zich af of de Topwerklocatie Tapijtcluster Genemuiden, waar de grootste energieverbruikers van Overijssel zitten, vrijgesteld is van de ambities voor energiebesparing/energieeductie.

Reactie:

De topwerklocatie Tapijtcluster Genemuiden valt onder Cluster 6 van het klimaatakkoord. De energiebesparing valt in het Cluster Energie Strategie. Met deze CES gaat Cluster 6 in gesprek met provincies en netbeheerders om de uitvoering gezamenlijk vorm te geven. Alleen zo kunnen bedrijven hun innovatiekracht ten volle benutten voor de energietransitie, en kan de doelstelling van -55% CO₂-uitstoot in 2030 worden behaald.

Om te voldoen aan de Nederlandse klimaatdoelen, wordt er binnen de sector industrie gestreefd naar 59% CO2-emissiereductie in 2030 tegenover referentiejaar 1990. Om dit doel te bereiken, dienen voor de gevestigde industrie projecten geïmplementeerd te worden op het gebied van: energie-efficiëntie, veranderen van energiebron, afvangen van CO2 en circulariteit. Voor bedrijven is het overstappen naar andere energiebronnen en grondstoffen en het afvangen van CO2 alleen haalbaar wanneer de daarvoor noodzakelijke infrastructuur aanwezig is.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

77. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699573)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Door de gekozen formulering lijkt het als of er in een voorkeursgebied meerdere clusters of één cluster van (30+) en (10+) mogelijk zouden kunnen zijn. Wellicht is dit niet zo bedoeld. Het is volgens ons namelijk technisch niet mogelijk. Een voorkeursgebied zal met meerdere zoeklocaties op kunnen tellen tot een aantal van (30+) of (10+). Het woord cluster levert naar onze mening verwarring op, omdat het vaak gebruikt wordt als het gaat om een groep windturbines in elkaars directe nabijheid. Ons voorstel is om dit punt nader toe te lichten of het woord cluster(s) weg te laten.

Reactie:

Per voorkeursgebied zal de komende tijd moeten blijken wat de precieze potentie is. Input hiervoor komt onder andere vanuit de Omgevingseffectrapportage die we opstellen voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie, vanuit concrete projecten en vanuit zoekgebieden die gemeenten aanwijzen. Daarbij zal het inderdaad per gebied verschillen hoeveel deelclusters/projecten er nodig zijn om de potentie van 10+ of 30+ waar te maken. We zullen hiervoor een nadere verduidelijking opnemen in de tekst.

Samenvatting zienswijze

Het houden van een maatschappelijke tender is zeker een instrument wat kan werken. Met name als een overheid zelf gronden in eigendom heeft om te tenderen. Het is in onze ogen niet juist dat een maatschappelijke tender het vooraf innemen van grondposities minder aantrekkelijk maakt. Juist als je met andere partijen moet samenwerken is het beschikken over de benodigde gronden essentieel, het ligt aan de basis van ieder project. Ons voorstel is dit "voordeel" niet te benoemen. Grondposities verhogen ook de realiseerbaarheid van een project.

Reactie:

De essentie van de tekst in het programma gaat het om organiseren van samenwerking tussen partijen, inclusief de partijen die de grond in bezit hebben en daarmee van grote invloed zijn op de haalbaarheid van een project. Het gaat daarmee inderdaad niet om het minder aantrekkelijk maken van het innemen van grondposities, die zijn immers altijd nodig. Het gaat erom dat degene die de grondposities heeft samenwerkt met andere partijen. We zullen hierover een verduidelijking opnemen in de tekst.

Conclusie:

De beide zienswijzen zijn aanleiding om een verduidelijking op te nemen in de tekst van het PPE.

78. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6699513)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener maakt bezwaar tegen het tijdstip van indienen tijdens de vakantieperiode.

Reactie:

De publicatie van het programma is tegelijk met de actualisatie van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening 2022. De ter inzage legging is in de periode van donderdag 30 juni tot en met woensdag 24 augustus. Dit is een periode van 8 weken. Deze periode is voldoende ruim om kennis te kunnen nemen van de publicatie.

Samenvatting zienswijze:

Gemeente Rijssen-Holten heeft besloten om de uitgangspunten van de RES-Twente niet blind te volgen. Na felle reacties op de plannen voor windenergie, heeft Rijssen-Holten voor een andere aanpak gekozen. Over één ding is iedereen het namelijk wél eens: er moet nu iets gebeuren aan CO2-reductie en het opwekken van groene energie. Verschillende actiegroepen, ondernemers, inwoners en duurzaamheidspartijen stelden samen met de gemeente een Plan van Aanpak op. Met als doel direct aan de slag te gaan met energiebesparing én in 2023 een uitgewerkt plan opleveren voor het opwekken van groene energie.

De aanpak van het GS om voor de gehele provincie voor plaatsvervangende besluitvorming te gaan druist volstrekt in tegen het democratisch principe waarbij elke overheid primair zelf verantwoordelijk is voor de uitvoering van zijn bevoegdheden. Uw besluitvorming getuigt tevens van minachting voor dit proces. Indiener vindt dit onbegrijpelijk, des te meer omdat de provincie keer op keer hamert op het belang van participatie.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 % wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Indien de gemeente haar ambitie met 100% zon wil invullen dan verzoeken wij de betreffende gemeente in RES-verband in gesprek te gaan met buurgemeenten om zo de energiemix van 60% wind:40% zon te realiseren.

Het PPE beschrijft de rol van de provincie als partner in de RES. Deze rol is in de wet vastgelegd.

Samenvatting zienswijze:

Indiener maakt zich zorgen over de mogelijke gezondheidsschaden veroorzaakt door windturbines. Hij verwijst daarbij naar de uitspraak in het Nevele-arrest en de uitspraak windpark Delfzijl.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Met name in Salland en Twente is sprake van de laagste gemiddelde windsnelheden van het hele land. Windturbines kunnen in dit deel van de provincie enkel effectief zijn bij een masthoogte die aanzienlijk hoger is dan 100 meter. Vandaar dat we de energietransitie in deze regio moeten verleggen naar alternatieve vormen van energiewinning.

Reactie:

In de RES hebben gemeenten met elkaar afgesproken 1,5 TWh duurzame energie door middel van zon en wind op land op te wekken. Ons is niet bekend dat windturbines in dit deel van de provincie geen bijdrage aan de energietransitie kunnen leveren.

Uiteraard wordt ook gekeken naar andere vormen van duurzame opwek van energie. In de RES Twente is ook de potentie van biomassa (hout, mest e.d.) voor warmte in beeld gebracht. Houtachtige biomassa wordt gezien als een mogelijke transitiebron in de overbruggingsfase voor de langere termijn, die in de toekomst kan worden afgebouwd. Vanwege de uitstoot van fijnstof en stikstofoxide is er veel discussie over de inzet van houtige biomassa voor de warmtetransitie. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging hoe de beschikbare bron wordt ingezet. Daarbij moet rekening worden gehouden dat er ook CO₂ vrijkomt als gevolg van het rottingsproces van hout. De verschillende biomassabronnen (hout en biogas/groengas) in Twente hebben een potentie om in 2050 in totaal 140.000 woningen en gebouwen van duurzame warmte te voorzien. Dat is in theorie, omdat de inzet van deze bronnen in de praktijk ook verdeeld kan worden over industrie en mobiliteit. Hiernaast is bij deze inschatting van het aantal woningen de aanname gedaan dat de gemiddelde gasvraag per woning in 2050 zal halveren ten opzichte van nu, bijvoorbeeld door isolerende maatregelen. Daarnaast is de bijdrage van Twente groot als het gaat om het opwekken van energie vanuit afvalstromen en biomassa die niet geschikt zijn voor materiaaltoepassingen. Houtige biomassa inzetten voor laagtemperatuurwarmte ondersteunen we niet conform ons beleid, net als het rijk. Maar er ligt ook geen verbod op in Nederland. Houtige biomassa voor hoogtemperatuur toepassingen ondersteunen we daar, waar op langere termijn geen alternatieven zijn (bijvoorbeeld in de (proces)industrie, voedingsmiddelenindustrie, chemie) en voor levering van flexibel vermogen. Zodra technisch en economisch alternatieven beschikbaar komen, dient biomassa ook voor hoogtemperatuur warmte vervangen te worden door deze alternatieve warmtebronnen.

Samenvatting zienswijze:

In Duitsland en Denemarken is voorgeschreven dat windturbines niet mogen worden gerealiseerd binnen een afstand van 10 maal de tiphoogte van woningen. Een masthoogte van 125 meter leidt al snel tot een tiphoogte van meer dan 200 meter. Bij onze oosterburen mogen dus geen windturbines gebouwd worden binnen een afstand van 2 kilometer van woningen. Alhoewel in Beieren wordt nagedacht over beperkingen van die afstand zou nog altijd een afstand van 1 kilometer worden gehanteerd ofwel, een omtrek van 2 kilometer. In het grootste gedeelte van onze provincie zou er geen enkele windturbine gerealiseerd kunnen worden als in Nederland soortgelijke regels worden gesteld.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

De capaciteit van het net is onvoldoende om deze duurzame energie te verwerken. De netbeheerders lijken niet in staat om die capaciteit binnen de planperiode van de Energiestrategie structureel voldoende uit te breiden. Hoe wil men dan de capaciteit verwerken die wordt gegenereerd door de windturbines waarmee u onze provincie wilt vervuilen?

Reactie:

Deze zienswijze strookt niet met de doorrekeningen die Enexis en TenneT o.b.v. de RES 1.0 hebben gedaan. Er is nu congestie, maar die wordt (deels met reeds ingezette investeringen, deels met nog te starten investeringen) voor 2030 opgelost, zeker als de RES conform afspraak meer wind in haar energiemix opneemt.

Samenvatting zienswijze:

Een belangrijke rol is weggelegd voor de toepassing van zonnepanelen. Onze stichting is daar sterke voorstander van. Daarbij benadrukken wij het belang van het toepassen van de zonneladder. Wij pleiten ervoor dat uw College de uitgangspunten van de zonneladder opneemt in de provinciale aanpak van de energietransitie.

Reactie:

De zonneladder is bestaand beleid en is te vinden op

<https://www.google.com/search?q=zonneladder+overijssel&oq=zonneladd&aqs=edge.2.69i58j0i512i2j69i57j0i512i5.9727j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

79. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6683680)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener heeft op 29 juli 2022 een verbeterde en aangevulde versie toegestuurd van de zienswijze die hij bij brief van 11 juli 2022 ingebracht heeft. De zienswijze van de heer Veltman bevat geen punten over het Provinciaal Programma Energiestrategie.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

80. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700046)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

In het programma wordt een verkeerd en onvolledig beeld geschetst van 1TWh opbrengst met 57 WT's á 5 MW.

Reactie:

Wij zijn uitgegaan van de berekeningen van het Nationaal Programma RES.

Samenvatting zienswijze:

De Provinciale Energiestrategie is 90% gefocust op het administratieve proces tussen de verschillende lagen van bestuurlijke overheden. Het projectplan, als het die status heeft, voldoet geenszins aan Best Engineering Practices.

Reactie:

Het programma is een zelfbindend programma onder de Omgevingswet en is dus geen projectplan. Het programma geeft aan wat de bevoegdheid is van Gedeputeerde Staten en op welke manier zij daarvan gebruik maken.

Samenvatting zienswijze:

Het programma gaat uit van wind en niet van alternatieve opties zoals kernenergie.

Reactie:

In het programma staat aangegeven dat het gebaseerd is op de Regionale Energiestrategie en het Klimaatakkoord en zich dus beperkt tot de grootschalige opwek van hernieuwbare energie door zon en wind. Nu de ambitie ten aanzien van wind achterblijft en het feit dat de vergunningverlening voor windturbines van meer dan 5MW een bevoegdheid van de provincie is.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt zich af of de ambitie met wind wel gehaald wordt.

Reactie:

Op dit moment is er in grote delen van Overijssel netwerkcongestie. De netbeheerders, inclusief TenneT, hebben zich in het Klimaatakkoord gecommitteerd om de nationale ambitie voor opgewekte hernieuwbare energie op land (35 TWh) mogelijk te maken. De netbeheerders hebben daarnaast aangegeven, op basis van de RES 1.0, dat de ambities uit de Overijsselse RESsen gefaciliteerd kan worden in 2030 indien zij hun beoogde investeringen tijdig kunnen realiseren. Uiteraard zal voor nieuwe initiatieven apart contact met de netbeheerder moeten worden opgenomen, en kan het zijn dat er voor bepaalde initiatieven (tijdelijk) geen ruimte is op het net. Zoals in de RES is vastgesteld is juist de Energiemix van grootschalige opwek van zon en wind in een verhouding van 60% wind en 40% zon afgesproken om de maatschappelijke kosten laag te houden en zoveel mogelijk netcongestie te voorkomen. De ambities die gemeenten hebben vastgesteld bij de RES 1.0 kunnen niet gehaald worden door uitsluitend zonne-energie.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat er altijd gascentrales nodig moeten zijn om het net stabiel te houden.

Reactie:

Het klopt dat er altijd voldoende regelbaar vermogen nodig is, en momenteel verzorgen gascentrales een groot deel van dat vermogen. In het energiesysteem van de toekomst blijft hier een rol weggelegd die inderdaad groter is bij een hoger aandeel (weersafhankelijke) hernieuwbare energie, echter kan de invulling ook met elektrolyzers of op basis van andere koolstofvrije energiedragers, en dus niet per se met gascentrales.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat windturbines meer ruimte in beslag nemen dan een vergelijkbare opwek door zon. Daarnaast heeft indiener vragen over de toerekening van de maatschappelijke kosten.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze niet. Zoals uit het PPE blijkt is er voor dezelfde opgewekte energie (1 TWh) 1000 ha nodig voor zon en 5,7 ha voor wind. Het realiseren van windenergie heeft wel minder aansluitbehoefte op het netwerk als gevolg en leidt daarmee tot lagere maatschappelijke kosten per eenheid opgewekte kWh hernieuwbare elektriciteit. Dat betekent dat het maatschappelijk gezien de voorkeur kan verdienen om meer windenergie te produceren (ten koste van zon-PV) omdat daarmee een hoge investeringslasten in het netwerk kan worden vermeden.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt of de provincie voldoende inzicht heeft op de beschikbare ruimte voor de bouw van Windturbines, rekening houdend met andere ambities zoals woningbouw, milieu, klimaatverandering en adaptatie. En is daar een prognose voor.

Reactie:

Ja, dat maakt onderdeel uit van onze Omgevingsvisie.

Samenvatting zienswijze:

indiener vraagt op welke wijze de provincie ondersteuning geeft aan gemeenten en initiatiefnemer.

Reactie:

De verantwoording over de besteding van de gelden in het Energiefonds Overijssel waarnaar indiener verwijst zijn gepubliceerd op de website. <https://www.energiefondsoverijssel.nl/>.

Samenvatting zienswijze:

Indiener heeft vraagtekens bij het programma REIS en of de provincie wel over voldoende competenties beschikt om dit programma te coördineren. Het is zeer riskant ingrijpende besluiten te nemen over langlopende investeringen te nemen in dit domein. Maatschappelijk wordt grote uitdaging aangegaan. Zowel op gebied van Leefomgeving, kWh-prijs, Technische grenzen.

Reactie :

Het programma REIS maakt geen onderdeel uit van het PPE. De besluiten over de investeringen in de infrastructuur worden door de netbeheerder gedaan, waarbij de provincie in haar P-MIEK een advies geeft over de prioriteit van de uitbreidingsinvesteringen vanuit een maatschappelijk perspectief.

Samenvatting zienswijze:

Indiener geeft aan dat het Energieakkoord breder is dan de RES.

Reactie:

De RES beperkt zich tot de grootschalige opwek van hernieuwbare energie door Zon en Wind en de warmtetransitie. De scope van de RES is momenteel tot 2030.

Samenvatting zienswijze:

Indiener heeft vragen bij de democratische legitimatie van de RES en het programma

Reactie:

De RES 1.0 is door de gemeenteraden , Provinciale Staten (30 juni 2021) en algemeen besturen van de waterschappen vastgesteld.

Hiermee geven de partners in de RES aan wat zij gaan bijdragen aan de energietransitie. In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van de volgende afspraken:

- *het bod van beide RES-regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon;*
- *zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn bij de RES 2.0 vastgelegd, zodat goed inzicht in de verdeling naar HS/MS stations ontstaat;*
- *op lokaal en subregionaal niveau werken de partners de ruimtelijke potentie in de regio verder uit op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt;*
- *de maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten;*

- voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven de partners naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak;
- doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt wat de Provincie gaat doen om project management van dit Programma Energiestrategie te verbeteren.

Reactie:

Dit programma is geen project. Maar een zelfbindend programma, waarin de bevoegdheden van de provincie als partner in de RES is opgenomen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener verzoekt om alle bekende hinderende factoren expliciet te benoemen.

Reactie:

Zoals in het programma staat aangegeven is het ontbreken van kaders geen reden om geen zoekgebieden aan te wijzen. Dat is op dit moment prioriteit. In het programma is aangegeven dat in het kader van de Omgevingsvisie we een Omgevingseffectrapportage doen om de globale effecten van de Omgevingsvisie in beeld te brengen. Daarnaast vindt bij een concreet plan een uitgebreide MER plaats waarin alle omgevingsaspecten onderzocht worden.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vindt de planning naar de RES 2.0 een aanfluiting.

Reactie:

De planning naar de RES 2.0 staat vast en is door de gemeenteraden en Staten vastgesteld. De planning naar 2030 is de planning van het Nationaal Programma RES, waaraan wij ons te houden hebben. De planning gaat over de bestuurlijke besluitvorming en heeft niets te maken met een projectplanning. De projectplanning komt pas aan de orde wanneer een initiatiefnemer tot uitvoering overgaat. Dat is op dit moment niet aan de orde.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

81. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6703082/670379)

Indiener uit Postcode 7621 verwacht een reactie op elke genummerde vraag. Indiener verwacht dat volksvertegenwoordigers en andere zienwijze indieners kennis kunnen nemen van de onverkorte versie van deze zienswijze zonder ambtelijk filter of ambtelijke samenvatting. Daartoe bevat deze zienswijze geen NAW gegevens.

Reactie nummer 1

Pagina 9

Op pagina 9 worden de volgende voorkeursgebieden voor windenergie aangegeven:

“Wij zien de volgende voorkeursgebieden: Grote clusters (30+ turbines) - Ommen/Hardenberg -Zwolle/Dalfsen/Staphorst/Zwartewaterland - A35/ATT Kleinere clusters (10+ turbines) - Raalte/Olst- Wijhe - A1 - Kampen Zuid-West”

Vragen:

1. Welk gebied bevat de A35/ATT? Gaarne in een kaart aangeven.

Reactie:

In het PPE verwijzen wij naar het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. Op de kaart is globaal het gebied aangegeven waar, volgens de inpassingsprincipes uit de Regionale Energiestrategie zoekgebieden aangewezen kunnen worden. Wij spreken dan ook van voorkeursgebieden.

2. In het Provinciaal Programma Energiestrategie staat een limitatieve lijst opgenomen van voorkeursgebieden. In het Fundament voor de Nieuwe Omgevingsvisie staat ook een voorkeursgebied aangegeven voor 30+ cluster nabij het Landgoed Twickel tussen Hengelo-Borne-Hof van Twente. Dit is toch niet het gebied A35/ATT?

Reactie:

In het PPE verwijzen wij naar het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. Op de kaart is globaal het gebied aangegeven waar, volgens de inpassingsprincipes uit de Regionale Energiestrategie zoekgebieden aangewezen kunnen worden. Wij spreken dan ook van voorkeursgebieden.

3. Als dit niet het gebied A35/ATT is waarom staat dit 30+ cluster dan wel aangegeven in het Fundament voor de Nieuwe Omgevingsvisie en niet in het Provinciaal Programma Energiestrategie?

Reactie:

In het PPE verwijzen wij naar het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. Op de kaart is globaal het gebied aangegeven waar, volgens de inpassingsprincipes uit de Regionale Energiestrategie zoekgebieden aangewezen kunnen worden. Wij spreken dan ook van voorkeursgebieden.

Reactie nummer 2

In hoofdstuk 3.2 Kaders voor participatie (pagina 14 en 15) is sprake van meepraten door inwoners aan de ene kant van de grens. Dus windturbines in andere gemeente net over gemeentegrens.

Vragen:

4. Wat houdt in meepraten en/ of mee kunnen doen?

Reactie:

In deze context gaat 'meepraten of meedoen' over het belang van gebiedsgerichte en grens-ontkennende projectparticipatie bij projecten aan gemeentegrenzen, zoals we dat in RES 1.0 hebben afgesproken. Het betekent dat inwoners in de nabije omgeving van een te realiseren energieproject worden betrokken bij het proces.

5. Houdt meepraten in dat deze inwoners informatie krijgen en hierover kunnen praten, maar dat de inhoud van het praten terzijde gelegd kan worden/ niets wordt gedaan?

Of

Reactie:

In het PPE geven wij geen invulling aan de manier waarop 'meepraten' vorm krijgt. Wel vragen wij van een initiatiefnemer om duidelijk te maken wie, waarover, en wanneer men betrokken wordt. De mate van participatie en de resultaten hiervan wegen we mee in de vergunningverlening.

6. Dient de informatie uit het praten meegenomen te worden: er wordt dus met de inhoud van het praten iets gedaan?

Reactie:

In het PPE geven wij geen invulling aan de manier waarop 'meepraten' vorm krijgt. Wel vragen wij van een initiatiefnemer om duidelijk te maken wie, waarover, en wanneer men betrokken wordt. De mate van participatie en de resultaten hiervan wegen we mee in de vergunningverlening.

7. Hoe gaat getoetst worden in hoeverre overeenstemming bereikt is met de omgeving

Reactie:

Voorafgaand aan de vergunningverlening willen wij inzicht in waarover, als resultaat van projectparticipatie, wel of niet overeenstemming is bereikt met de omgeving en wat de argumenten hiertoe zijn. Daarbij gaat het niet om de vraag in welke mate er overeenstemming is, maar over de inhoudelijke punten.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

82. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700037)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt vraagtekens bij het tijdstip van publicatie, middenin de vakantieperiode.

Reactie:

De publicatie van het programma is tegelijk met de actualisatie van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening 2022. De ter inzage legging is in de periode van donderdag 30 juni tot en met woensdag 24 augustus. Dit is een periode van 8 weken. Deze periode is voldoende ruim om kennis te kunnen nemen van de publicatie.

Samenvatting zienswijze:

Indiener wijst op mogelijke gezondheidsschade door windturbines.

Reactie:

Zoals in het programma is aangegeven zien we geen belemmeringen om zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat windturbines beter in zee geplaatst kunnen worden, want daar waait het harder.

Reactie:

De RES-regio's hebben de opdracht om voor 2030 35 TWh duurzame energie door zon en wind op land op te wekken.

Samenvatting zienswijze:

In Rijssen zijn grote imposante mogelijkheden om alternatieve energie op te wekken in de industrie, maar 0,0 kans van slagen, want ze worden niet aangesloten. U kunt als provincie toch niet zo naïef zijn en dan gewoon die windturbines plaatsen alsof er niets aan de hand is.

Reactie:

Op dit moment is er in grote delen van Overijssel netwerkcongestie. De netbeheerders, inclusief TenneT, hebben zich in het Klimaatakkoord gecommitteerd om de nationale ambitie voor opgewekte hernieuwbare energie op land (35 TWh) mogelijk te maken.

De netbeheerders hebben daarnaast aangegeven, op basis van de RES 1.0, dat de ambities uit de Overijsselse RESsen gefaciliteerd kan worden in 2030 indien zij hun beoogde investeringen tijdig kunnen realiseren. Uiteraard zal voor nieuwe initiatieven apart contact met de netbeheerder moeten worden opgenomen, en kan het zijn dat er voor bepaalde initiatieven (tijdelijk) geen ruimte is op het net.

De netcongestie ontstaat door uitsluitend zonne-energie op het net aan te sluiten. Door de verhouding van 60% wind en 40% zon wordt er een betere verdeling van het net verkregen, waardoor ook de maatschappelijke kosten lager zullen zijn. Het toewerken naar 60% wind en 40% zon voor de opwek van duurzame elektriciteit op subregionale schaal betekent dat als een gemeente de ambitie met uitsluitend zon invult, andere gemeenten meer wind zullen moeten realiseren om zo te komen tot systeemefficiency en ter voorkoming van netcongestie. Het gesprek daarover zal in RES-verband moeten plaatsvinden voor de vaststelling van de RES 2.0.

Samenvatting zienswijze:

Gemeente Rijssen-Holtten heeft besloten om de uitgangspunten van de RES-Twente niet blind te volgen. Na felle reacties op de plannen voor windenergie, heeft Rijssen-Holtten voor een andere aanpak gekozen. Over één ding is iedereen het namelijk wél eens: er moet nu iets gebeuren aan CO₂-reductie en het opwekken van groene energie. Verschillende actiegroepen, ondernemers, inwoners en duurzaamheidspartijen stelden samen met de gemeente een Plan van Aanpak op. Met als doel direct aan de slag te gaan met energiebesparing én in 2023 een uitgewerkt plan opleveren voor het opwekken van groene energie.

De aanpak van uw college om voor de gehele provincie voor plaatsvervangende besluitvorming te gaan druist volstrekt in tegen het democratisch principe waarbij elke overheid primair zelf verantwoordelijk is voor de uitvoering van zijn bevoegdheden. Uw besluitvorming getuigt tevens van minachting voor dit proces. Wij vinden dit onbegrijpelijk, des te meer omdat de provincie keer op keer hamert op het belang van participatie. Daarom maken wij bezwaar tegen uw besluitvorming in dit stadium.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 % wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Indien de gemeente haar ambitie met 100% zon wil invullen dan verzoeken wij de betreffende gemeente in RES-verband in gesprek te gaan met buurgemeenten om zo de energiemix van 60% wind:40% zon te realiseren.

Het PPE beschrijft de rol van de provincie als partner in de RES.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat in Duitsland en Denemarken andere regels gesteld worden.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener verzoekt de uitgangspunten van de zonnelader op te nemen in het provinciaal programma.

Reactie:

De zonneladder is vastgesteld beleid en te vinden

[ophttps://www.google.com/search?q=zonneladder+overijssel&oq=zonneladder&aqs=edge.2.69i58j0i512l2j69i57j0i512l5.9727j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8](https://www.google.com/search?q=zonneladder+overijssel&oq=zonneladder&aqs=edge.2.69i58j0i512l2j69i57j0i512l5.9727j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8)

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

83. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700031)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener maakt zich zorgen over de mogelijke gezondheidsschaden veroorzaakt door windturbines. Hij verwijst daarbij naar de uitspraak in het Nevele-arrest en de uitspraak windpark Delftzijsl.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delftzijsl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Met name in Salland en Twente is sprake van de laagste gemiddelde windsnelheden van het hele land. Windturbines kunnen in dit deel van de provincie enkel effectief zijn bij een masthoogte die aanzienlijk hoger is dan 100 meter. Vandaar dat we de energietransitie in deze regio moeten verleggen naar alternatieve vormen van energiewinning.

Reactie:

In de RES hebben gemeenten met elkaar afgesproken 1,5 TWh duurzame energie door middel van zon en wind op land op te wekken. Ons is niet bekend dat windturbines in dit deel van de provincie geen bijdrage aan de energietransitie kunnen leveren.

Uiteraard wordt ook gekeken naar ander vormen van duurzame opwek van energie. In de RES Twente is ook de potentie van biomassa (hout, mest e.d.) voor warmte in beeld gebracht. Houtachtige biomassa wordt gezien als een mogelijke transitiebron in de overbruggingsfase voor de langere termijn, die in de toekomst kan worden afgebouwd. Vanwege de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide is er veel discussie over de inzet van houtige biomassa voor de warmtetransitie. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging hoe de beschikbare bron wordt ingezet. Daarbij moet rekening worden gehouden dat er ook CO₂ vrijkomt als gevolg van het rottingsproces van hout. De verschillende biomassa-bronnen (hout en biogas/groengas) in Twente hebben een potentie om in 2050 in totaal 140.000 woningen en gebouwen van duurzame warmte te voorzien. Dat is in theorie, omdat de inzet van deze bronnen in de praktijk ook verdeeld kan worden over industrie en mobiliteit.

Hiernaast is bij deze inschatting van het aantal woningen de aanname gedaan dat de gemiddelde gasvraag per woning in 2050 zal halveren ten opzichte van nu, bijvoorbeeld door isolerende maatregelen. Daarnaast is de bijdrage van Twence groot als het gaat om het opwekken van energie vanuit afvalstromen en biomassa die niet geschikt zijn voor materiaaltoepassingen.

Houtige biomassa inzetten voor laagtemperatuurwarmte ondersteunen we niet conform ons beleid, net als het rijk. Maar er ligt ook geen verbod op in Nederland. Houtige biomassa voor hoogtemperatuur toepassingen ondersteunen we daar, waar op langere termijn geen alternatieven zijn (bijvoorbeeld in de (proces)industrie, voedingsmiddelenindustrie, chemie) en voor levering van flexibel vermogen. Zodra technisch en economisch alternatieven beschikbaar komen, dient biomassa ook voor hoogtemperatuur warmte vervangen te worden door deze alternatieve warmtebronnen.

Samenvatting zienswijze:

In Duitsland en Denemarken is voorgeschreven dat windturbines niet mogen worden gerealiseerd binnen een afstand van 10 maal de tiphoogte van woningen. Een masthoogte van 125 meter leidt al snel tot een tiphoogte van meer dan 200 meter. Bij onze oosterburen mogen dus geen windturbines gebouwd worden binnen een afstand van 2 kilometer van woningen. Alhoewel in Beieren wordt nagedacht over beperkingen van die afstand zou nog altijd een afstand van 1 kilometer worden gehanteerd ofwel, een omtrek van 2 kilometer. In het grootste gedeelte van onze provincie zou er geen enkele windturbine gerealiseerd kunnen worden als in Nederland soortgelijke regels worden gesteld.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

De capaciteit van het net is onvoldoende om deze duurzame energie te verwerken. De netbeheerders lijken niet in staat om die capaciteit binnen de planperiode van de Energiestrategie structureel voldoende uit te breiden. Hoe wil men dan de capaciteit verwerken die wordt gegenereerd door de windturbines waarmee u onze provincie wilt vervuilen?

Reactie:

Deze zienswijze strookt niet met de doorrekeningen die Enexis en TenneT obv de RES 1.0 hebben gedaan. Er is nu congestie, maar die wordt (deels met reeds ingezette investeringen, deels met nog te starten investeringen) voor 2030 opgelost, zeker als de RES conform afspraak meer wind in haar energiemix opneemt.

Samenvatting zienswijze:

Gemeente Rijssen-Holten heeft besloten om de uitgangspunten van de RES-Twente niet blind te volgen. Na felle reacties op de plannen voor windenergie, heeft Rijssen-Holten voor een andere aanpak gekozen. Over één ding is iedereen het namelijk wél eens: er moet nú iets gebeuren aan het opwekken van groene energie. Verschillende actiegroepen, ondernemers, inwoners en duurzaamheidspartijen stelden samen met de gemeente een Plan van Aanpak op. Met als doel direct aan de slag te gaan met energiebesparing én in 2023 een uitgewerkt plan opleveren voor het opwekken van groene energie. De energiecoaches zijn inmiddels druk aan het werk om mensen te adviseren.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 % wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Indien de gemeente haar ambitie met 100% zon wil invullen dan verzoeken wij de betreffende gemeente in RES verband in gesprek te gaan met buurgemeenten om zo de energiemix van 60% wind:40% zon te realiseren.

Het PPE beschrijft de rol van de provincie als partner in de RES. Deze rol is in de wet vastgelegd.

Samenvatting zienswijze:

De aanpak van de provincie om voor plaatsvervangende besluitvorming te gaan, druist volstrekt in tegen het democratisch principe waarbij elke overheid primair zelf verantwoordelijk is voor de uitvoering van zijn bevoegdheden. Uw besluitvorming getuigt ook van minachting voor dit proces. Ik vind dit onbegrijpelijk, des te meer omdat de provincie keer op keer hamert op het belang van participatie.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en voelt het ook als haar ambitie om die uit te voeren. Het vaststellen van het PPE heeft geen invloed op het bod van gemeenten. Het PPE ondersteunt gemeenten om hun bod uit te voeren, maar ook de overige afspraken in de RES. De besluitvorming over grootschalige opwek door wind heeft altijd bij de provincie gelegen. Dit verandert niet door het PPE. De stelling dat gaandeweg de RES de spelregels worden veranderd onderschrijven wij niet. De Provincie heeft als partner in de RES de RES vastgesteld en heeft conform de afspraken de ruimtelijke inpassingsprincipes opgenomen in het ruimtelijk beleid. Om een windpark met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW planologisch mogelijk te maken is de provincie het bevoegd gezag. De provincie heeft de verplichting om een inpassingsplan op te stellen, indien een gemeente niet meewerkt aan het verzoek van een initiatiefnemer tot ruimtelijke inpassing.

Samenvatting zienswijze:

Nog een bezwaar is dat uw publicatie vlak voor de vakantieperiode plaatsvindt.

Reactie:

De publicatie van het programma is tegelijk met de actualisatie van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening 2022. De ter inzage legging is in de periode van donderdag 30 juni tot en met woensdag 24 augustus. Dit is een periode van 8 weken. Deze periode is voldoende ruim om kennis te kunnen nemen van de publicatie.

Samenvatting zienswijze:

In onze gemeente, en in de Beuseberg ook zijn we op diverse vlakken bezig met onderzoek naar alternatieven. Een belangrijke rol is weggelegd voor de toepassing van zonnepanelen. Onze stichting is daar sterke voorstander van. Daarbij benadrukken wij het belang van het toepassen van de zonneladder. Wij pleiten ervoor dat uw College de uitgangspunten van de zonneladder opneemt in de provinciale aanpak van de energietransitie.

Reactie:

De zonneladder is bestaand beleid en is te vinden op

<https://www.google.com/search?q=zonneladder+overijssel&oq=zonneladd&aqs=edge.2.69i58j0i512l2j69i57j0i512l5.9727j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

84. Zienswijze (EDO-kenmerk-6700976)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat hij bij de uitgangspunten voor het aanwijzen van zoekgebieden niks ziet staan over de 'gezondheid', terwijl er genoeg onderzoeken zijn, u welbekend, waarin is vastgesteld, dat windturbines een behoorlijke impact hebben op de gezondheid van de omwonenden.

Reactie:

Zoals in het programma is aangegeven zien we geen belemmeringen om zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

wanneer het maatschappelijke draagvlak het grootst is voor zon op dak, waarom dat dan niet extra stimuleren? Zet meer in op ontwikkelen en subsidiëren van thuisbatterijen. Dit scheelt een hoop aan extra belasting van het energienetwerk. Waarom dan toch die verhouding 60% wind t.o. 40% zon vasthouden? En, wanneer we met gezond verstand gaan redeneren, komen we tot de conclusie dat wind op land niet rendabel is, en wind op zee wel. Overijssel is nog steeds een windluwe provincie. Dus daarom is de maatschappelijke acceptatie laag. Bovendien volgen wij de landelijke ontwikkelingen op dit gebied. Ook de huidige coalitie wil meer inzetten op wind op zee, zoals u in het coalitieakkoord kunt lezen.

Reactie:

In de RES staat aangegeven dat er onvoldoende dakoppervlakte is om het bod met zon op dak te realiseren. Binnen de randvoorwaarden van het Nationaal Klimaatakkoord wordt zon op dak (> 300 vierkante meter/meer dan 15 KW opgesteld vermogen) meegerekend binnen de RES. Met alleen zon op dak kunnen we onze doelen niet halen. Volgens de analysekaarten 2.0 van de NP RES een maximum van 30% van het totaal aan daken wordt ingeschat als realistisch voor opwek van zonne-energie. De realisatie van grootschalige zonnevelden en zonnedaken (meer dan 45 panelen) overstijgt telkens de meest optimistische verwachtingen. Dit veroorzaakt netcongestie waardoor er op veel plaatsen in Twente geen aansluitmogelijkheden van grootschalige zonnevelden en zonnedaken dreigt. Een oplossing hiervoor is juist een goede mix van zon en wind. Daardoor krijgt het elektriciteitsnetwerk een continue stroom aan elektriciteit te verwerken.

Samenvatting zienswijze:

Indiener is van mening dat de provincie moet pleiten voor een centrale opwek van echte duurzame energie om toekomstbestendig te kunnen zijn en pleit voor kernenergie

Reactie:

De Rijksoverheid houdt momenteel een onderzoek naar de mogelijkheden van kernenergie. Voor nieuwe kernreactoren is nog veel onderzoek nodig. Bijvoorbeeld voor reactoren op basis van thorium als splijtstof in plaats van het gebruikelijke uranium. Experts verwachten niet dat er voor 2050 in Europa een commerciële thoriumcentrale komt.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

85. Zienswijze (EDO-kenmerk-6701844)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener ziet in het programma nergens iets over bijvoorbeeld aantallen windmolens. Daarbij zie ik te weinig aandacht voor de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnetwerk.

Reactie:

De exacte aantallen zijn afhankelijk van grootte en locatie van de windturbines, de uitgesproken ambitie in TWh (geproduceerde elektriciteit uit windturbines) is leidend. Vanuit de RES en vanuit de provinciale regierol op de energie-infrastructuur (via het P-MIEK) is er voldoende aandacht voor de beperkte capaciteit op het elektriciteitsnetwerk. Windenergie heeft bij een vergelijkbare hoeveelheid minder aansluitcapaciteit nodig dan zon, en zou de impact op deze beperkte capaciteit dus verlagen (mogelijk wel verleggen naar andere locaties).

Samenvatting zienswijze:

Nergens iets over opslag van elektriciteit. Er kunnen periodes van weinig of geen wind zijn waardoor de capaciteit gewoon niet benut kan worden.

Ik snap dat opslag een lastige kwestie is maar daaraan zal toch aandacht besteed moeten worden. Stimuleren van initiatieven die nieuwe vormen van opslag onderzoeken zou hoge prioriteit moeten hebben bij de provincie.

Reactie:

Dit belangrijke onderwerp is geen onderdeel van dit zelfbindende programma, maar is wel een onderwerp waar vanuit ons uitvoeringsprogramma aandacht voor is, en ook landelijk bij netbeheerders, EZK en marktpartijen volop prioriteit krijgt.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

86. Zienswijze (EDO-kenmerk-6701837)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Gezien de relatief lange ontwikkeltermijn (ca. 8 jaar, zoals benoemd in het document) voor de ontwikkeling van windenergie is het ons inziens verstandig om ook alvast te kijken naar de periode 2030-2050. Dit zou op het moment dat de landelijke doelstellingen voor deze periode worden vastgesteld tevens als herijking van de RES-ambitie kunnen worden gezien.

Reactie:

Het is inderdaad verstandig om ook te kijken naar de periode na 2030. De ruimtelijke inpassingsprincipes zijn daarop ook gebaseerd. Het programma volgt in eerste instantie de ambities van de Regionale Energiestrategie. Bij een volgende actualisatie nemen wij een doorkijk naar 2050 mee.

Samenvatting zienswijze:

Er wordt ook opgemerkt dat het uiteindelijk te plaatsen aantal turbines binnen een zoekgebied mede afhankelijk kan zijn van de nieuw vast te stellen milieu/afstandsnormen. Dit betekent dat er ten tijde van het vaststellen van de zoekgebieden (minimaal 95% op 1 januari 2023) nog geen duidelijkheid is over het totaal aantal MW dat kan worden opgesteld.

Wij benadrukken dat hier voldoende rekening mee gehouden dient te worden in de expert-judgement van de mate waarin projecten optellen tot het totaal van de RES-ambitie. Een overprogrammering lijkt in dit kader onvermijdelijk.

Reactie:

Wij zijn ons ervan bewust dat een overprogrammering (van zowel zoekgebieden als projecten) noodzakelijk is voor het behalen van de vastgestelde ambitie.

Samenvatting zienswijze:

Kan uit de paragraaf realisatie grote clusters opgemaakt worden dat wordt gestreefd naar een optimale invulling van het gebied in relatie tot de totale opwek, of spelen ook andere afwegingskaders nog een rol om tot een optimale invulling te komen?

Indien dit het geval is, welke afwegingskaders worden gehanteerd om tot een optimale invulling van een zoekgebied te komen?

Reactie:

De afwegingskaders van de RES spelen een rol bij de optimale invulling van een zoekgebied. Een zoekgebied hoeft daarbij niet in 1 keer ingevuld te worden. Wel is het van belang dat er een geheel bestaat en dat de optimale invulling betekent dat het gebied zo efficiënt mogelijk wordt ingevuld, rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen. Dat wil zeggen dat een eerste ontwikkeling niet zo mag worden vormgegeven dat hierbij toekomstige ontwikkelingen worden belet.

Samenvatting zienswijze:

Wij zijn dan ook benieuwd welke stappen de provincie neemt indien blijkt dat op 1 januari 2023 nog onvoldoende omgevingsvergunningen zijn aangevraagd. Wij verwachten bovendien dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet hierbij nog een complicerende factor kan zijn.

Reactie:

Wij respecteren het RES-proces. Dat betekent dat wij de gemeenten tot 1 juli 2023 de tijd geven om zoekgebieden vast te stellen. Blijkt na 1 juli 2023 dat gemeenten geen zoekgebieden hebben vastgesteld dan toetsen wij de verzoeken tot een Provinciaal Inpassingsplan aan onze ruimtelijke kaders.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

87. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701245, 6703806)

De Stichting duurzame en leefbare driehoek Hengelo, Delden, Borne verwacht een reactie op elke genummerde zienswijze. De stichting verwacht dat volksvertegenwoordigers en andere zienswijze indieners kennis kunnen nemen van de onverkorte versie van deze zienswijze inclusief referenties, zonder ambtelijk filter of ambtelijke samenvatting. Daartoe bevat deze zienswijze geen NAW gegevens.

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

a. Dit document is de titel Provinciaal Programma Energiestrategie niet waard, het bevat geen strategie, geen visie, geen energie-mix, geen infrastructuur, geen interprovinciale samenwerking, geen solide plan.

Reactie:

Wij hebben kennis genomen van deze zienswijze.

b. Wat is de juridische grondslag voor dit document ? Het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) bevat zelfs geen datum of versie nummer. Is het bedoeld voor inter-ambtenaar communicatie ?

Reactie:

Gedeputeerde Staten stellen het programma vast (artikel 3.5 Omgevingswet). Het programma is een instrument dat een basis geeft voor uitvoering van wat in de RES is opgenomen: doelen moeten worden behaald en maatregelen moeten worden uitgevoerd. Het is primair zelfbindend, maar kan natuurlijk effect hebben voor anderen. De looptijd van dit programma is tot 1 januari 2030, het moment waarop de ambitie van de RES 1.0 bereikt moet zijn.

c. Het programma is een uitwerking van de kaders, die door Provinciale Staten worden vastgesteld in het Fundament van de nieuwe Omgevingsvisie. Hoe kan de PPE al terinzage&zienswijzen liggen terwijl het Fundament niet terinzage&zienswijzen ligt, noch vastgesteld is ?

Reactie:

Zoals in de advertentie van de tervisielegging staat aangegeven is dit een conceptprogramma en wordt dit pas definitief vastgesteld nadat Provinciale Staten de actualisatie van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening 2022 hebben vastgesteld.

d. Het PPE gaat over etmaal/weer/seizoen afhankelijk energieopwekking, Energieopslag is de ontbrekende component.

Reactie:

Zoals in de inleiding van het programma staat omschreven is het programma een uitwerking van de besluiten in de RES 1.0. Daarin staat de verplichting uit het klimaatakkoord voor de opwek van duurzame energie door zon en wind op land. Energieopslag is wel een onderwerp van de energietransitie, maar maakt op dit moment geen onderdeel uit van het programma.

e. Zon en wind zijn zonder opslag geen volwassen persistente energie productie middelen (zoals gascentrales en kernenergie)

Reactie:

Wij hebben van deze zienwijze kennis genomen.

f. De toon en stijl van dit document valt op in negatieve zin (lees de OER Pagina15: "Aandachtspunt is dat bij een sterk top-down beleidinitiatieven kunnen vertragen door een tekort aan draagvlak.")

Reactie:

Wij hebben van deze zienwijze kennis genomen.

g. De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Dus u weet het wel! Wordt dit veroorzaakt door slechte mate waarin de overheid met de nadelen van windenergie omgaat ?

Reactie:

Wij hebben van deze zienwijze kennis genomen.

h. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. Zon-op-dak is het ultieme "meervoudig ruimte gebruik" met minimale omgeving verstoring.

Reactie:

Van deze stelling hebben wij kennis genomen. Wel is het zo dat de ambitie voor het opwekken van 3,3 TWh duurzame energie niet met zon op dak gehaald kan worden omdat maar 30% van de daken geschikt zijn voor zon op dak.

i. Waar is cijfermatige onderbouwing van zon-op-dak potentie? Volgens de RES 2.0 prognose is er zelfs nog veel meer zon-op-dak mogelijk.

Reactie:

Daarom is gekeken welke Twentse daken geschikt zijn. In de berekening zijn, in lijn met de uitgangspunten van het Klimaatakkoord, alleen daken meegenomen met een oppervlakte van 300 vierkante meter en meer. Hier kunnen grotere zonne-installaties geplaatst worden. Dat zijn daken van maatschappelijk vastgoed, bedrijven en agrarische bebouwing. Niet alle daken zijn overigens geschikt voor zon op dak. Sommige daken liggen op het noorden of kunnen geen extra laag zonnepanelen dragen. Andere daken in Twente zijn niet geschikt omdat ze door hun locatie niet aangesloten kunnen worden op het netwerk. In totaal is het maximaal beschikbare dakoppervlakte met de potentiekaarten van het nationaal programma RES in Twente ingeschat op maximaal 30%. Met die 30% als uitgangspunt is het opwekpotentieel in Twente 377,25 GWh.

j. Windmolens zijn toeristische attracties, zoals de Lonneker molen. Industriële objecten die electriciteit opwekken heten windturbines.

Reactie:

Wij veranderen het woord windmolens in windturbines.

k. Net als de RES faalt de PPE als energie strategie t.a.v.: energie persistentie, infrastructuur, infrastructuurprognose, seizoenbehoefte, behoefteprognose, verwarming electrificatie, transport electrificatie, energieconsumptie vermindering, tijdpad, energie-opwek-mix, etmaalseizoen-en weer-Invloed op de energie-opwek-mix, opslag t.g.v. een bepaalde energie-opwek-mix, totaal grondbeslag van de energie-opwek-mix.

Reactie:

Wij hebben kennis genomen van deze zienswijze.

l. Het bod van beide RES regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon; Dit is pertinent onjuist, in de RES 1.0 is afgesproken 40% opwek door windenergie en 60% door zon. De intentie is uitgesprokenom dit voor RES 2.0 te wijzigen naar 60% opwek door windenergie en 40% door zon¹ Hierdoor zou in Twente aanvullend ca 125km² onbewoonbaar/onverblijfbaar worden. (voor Twente, zie bijlage 1, de consequentie van 60% wind)m. "In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon", waar is deze ruimtelijke afweging, inclusief zon-op-dak, feitelijk onderbouwd ?

Reactie:

op basis van een afweging tussen vier aspecten is hier een keuze gemaakt. Vanuit het energiesysteem en maatschappelijke kosten heeft 80% wind de voorkeur, vanuit ruimtelijke kwaliteit is het ingewikkelder, hier moet je landschappelijke impact windturbines vergelijken met groter monofunctioneel landgebruik van zon. Maatschappelijk draagvlak is wisselend, met vanuit omwonenden lokaal vaak weerstand tegen wind waar vanuit agrarische sector juist weerstand is tegen zon-op-veld. Bestuurlijk is dit in RES verband afgewogen op basis van de geschetste impact.

n. Een "referentie" turbine als reken grootheid ontbreekt (hoogte, vermogen, bruto/netto opbrengst, productiefactor, langjarige regio windgegevens, windsnelheidsverdeling, grondbeslag), ook een "referentie" PV systeem ontbreekt (bruto/netto oppervlak, jaaropbrengst)

Reactie:

*Dat is juist. We werken *op dit moment in het proces niet met referentieturbines. Het geeft een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke manier en wanneer ze daar gebruik van maakt. Het rekenen met referentieturbines komt pas aan de orde als er sprake is van een concreet project.*

o. Zonnevelden nemen méér ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;
Waar is de cijfermatige onderbouwing hiervan ?

Reactie:

1 https://energiestrategieetwente.nl/assets/media/210518_Doelen-RES-Twente.pdf

Een recente studie van Berenschot in opdracht van ENPULS concludeert "dat meer inzet in de RES op wind-op-land maatschappelijk een verantwoorde keuze is" (pag. 8 uit het rapport "MKBA inpassing zon-en-wind-op-land" 19 maart 2021 (mkba-inpassing-zon-en-wind-op-land-maart-2021-volledig-rapport.pdf (enpuls.nl))

p. Hoe rekent u hier met het onbewoonbaar/onverblijfbaar gebied van windturbines met een straal van minstens 1km en daarom 3,14km² ?

Reactie:

Dit komt pas aan de orde bij de realisatiefase.

q. Een schatting van de oppervlakte behoefte & beschikbaarheid voor energie opwekking met PV-op-dak ontbreekt.

Reactie:

Daarom is gekeken welke Twentse daken geschikt zijn. In de berekening zijn, in lijn met de uitgangspunten van het Klimaatakkoord, alleen daken meegenomen met een oppervlakte van 300 vierkante meter en meer. Hier kunnen grotere zonne-installaties geplaatst worden. Dat zijn daken van maatschappelijk vastgoed, bedrijven en agrarische bebouwing. Niet alle daken zijn overigens geschikt voor zon op dak. Sommige daken liggen op het noorden of kunnen geen extra laag zonnepanelen dragen. Andere daken in Twente zijn niet geschikt omdat ze door hun locatie niet aangesloten kunnen worden op het netwerk. In totaal is het maximaal beschikbare dakoppervlakte met de potentiekaarten van het nationaal programma RES in Twente ingeschat op maximaal 30%. Met die 30% als uitgangspunt is het opwekpotentieel in Twente 377,25 GWh.

r. Een schatting van beschikbare infrastructuur-grond (langs wegen, (spoor-)wegen geluidswallen, overkappingen) ontbreekt

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt.

s. Een schatting van de oppervlakte behoefte voor energie opwekking met PV op infrastructuur-grond en landbouw-grond ontbreekt

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt.

t. Een schatting van de oppervlakte behoefte voor energie opwekking met turbines ontbreekt (voor Twente, zie bijlage 1)

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt.

u. De relatie tussen turbines en gezondheidsaspecten is genegeerd (zie bijlage 2)

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt. De gezondheidsaspecten worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, In de plan-MER en bij een initiatief bij de project-MER.

v. De relatie tussen turbines en geluidpropagatie via inversie-lagen is genegeerd (zie bijlage 2)

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt. De gezondheidsaspecten worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, In de plan MER en bij een initiatief bij de project-MER.

w. De relatie tussen turbine-turbulentie en weer, klimaat en milieu. is genegeerd (zie bijlage 2)

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt. De gezondheidsaspecten worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, In de plan MER en bij een initiatief bij de project-MER.

x. De turbulentie van fijnstof en stikstof is genegeerd (zie bijlage 2)

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt. De gezondheidsaspecten worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, In de plan MER en bij een initiatief bij de project-MER.

y. Turbulentie als veroorzaker van chemische stikstof reacties door condensatie in temperatuur inversie-lagen is genegeerd (zie bijlage 2)

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt. De gezondheidsaspecten worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, In de plan MER en bij een initiatief bij de project-MER.

z. De verschillende hoogte beperkingen rond Twente Airport zijn genegeerd (bijlage 3)

aa. De RIVM2018 Milieu-GezondheidsRisico score rond A1/A35 is niet beschouwd in relatie tot turbines in die omgeving (bijlage 2)

Reactie:

Dat is juist, Het doel van het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt. De gezondheidsaspecten worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, In de plan MER en bij een initiatief bij de project-MER..

bb. Projecten worden niet beoordeeld op goed noaberschap. Het Overijssels 'noaberschap' koesteren is genegeerd en de polarisatie door "judas penningen" wordt Projectparticipatie genoemd.

Reactie:

Wij hebben kennis genomen van deze zienswijze.

cc. Geldt er een Europese aanbesteding voor windturbine clusters? Bij een provinciale tender?

Reactie:

Ja, de normale aanbestedingsregels zijn van toepassing.

dd. Een vereiste voor een turbine opruimverplichting ontbreekt, met een opruimfonds dat bij aanvang werkzaamheden voldoende middelen bevat voor opruimen en herstel.

Reactie:

Dit komt aan de orde bij vergunningverlening.

ee. Een vereiste voor een aansprakelijkheidsbeding ontbreekt waarin de exploitant verantwoordelijk is voor turbine vervuiling (zoals micro plastics, bisfenol A, olie-, koelvloeistof- en zwavelhexafluoride-lekkages).

Reactie:

Dit komt aan de orde bij vergunningverlening.

ff. Een vereiste voor een ketenbeding ontbreekt, dat turbine verkoop tijdens de subsidieperiode verbiedt.

Reactie:

Er is geen sprake van provinciale subsidie.

gg. Zijn de voorkeursgebieden voor windenergie turbine clusters opgelijnd met de langjarige windsterkte gemiddelden² (zie kaart).

Reactie:

Deze zienswijze hoort thuis bij het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie en niet bij het programma.

hh. Een verwijzing naar (de onzekerheid rondom) de Nationale windturbinebepalingen leefomgeving³ ontbreekt

Reactie:

Op pagina 5 van het programma is een verwijzing opgenomen.

ii. De veelheid aan publicaties van "potentiele/kansrijke/mogelijke/voorkeurs/zoek" locaties, is niet opgelijnd en contra productief (bijlage 4)

Reactie:

Deze zienswijze heeft geen betrekking op het programma.

jj. Daarnaast wijzen we een aantal voorkeursgebieden aan voor windenergie in het Fundament voor de Nieuwe Omgevingsvisie.⁴ Dit zijn plekken waar wij ruimte zien voor grotere (30+) en kleinere (10+) windclusters, Het woord "voorkeursgebieden" en "voorkeursgebied" komt 1x voor in het Fundament document en daar wordt niets aangewezen. Het Fundament bevat een plaatje waarin een aantal suggestieve roze strepen staan. Wilt u het onderschrift bij de schaal van het plaatje "deze kaart is illustratief en doet richtinggevende uitspraken op gebiedsnivo" uitleggen?

Reactie:

Zoals in het programma staat aangegeven is de kaart in het fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie op dit moment nog globaal. Er staan voorkeursgebieden in die tot stand gekomen zijn door al vastgesteld beleid te vertalen in een kaart.

De gemeenten wijzen zoekgebieden aan. Die opgenomen worden in de RES 2.0 en dan 1 op 1 overgenomen worden in onze Omgevingsvisie.

De A1 heeft in Overijssel een lengte van ca. 65km, welk deel van de A1 wordt hier bedoeld. (bijlage 4)

Reactie:

In de RES 1.0 zijn de ruimtelijke inpassingsprincipes vastgesteld. Een van die principes is dat windturbines geplaatst kunnen worden langs infrastructuur. De A1 en A35 is zo'n infrastructuur.

ll. Wat is A35/ATT? Waar strekt zich dat uit ? (bijlage 4)

Reactie:

ATT is een afkorting van het gebied rond Almelo Tubbergen en Twenterand.

mm. 2.1.1 We starten een Omgevingseffectrapportage waarmee we de milieueffecten van de zoekgebieden en mogelijk nieuwe gebieden in beeld brengen. Is dit wat anders dan de Omgevingseffectrapportage van 15 juni 2022 die gelijktijdig met deze PPE terinzage&zienswijzen ligt?

Reactie:

Ja.

nn. Gelet op de urgentie en de uitkomst van de monitor, over welke "de monitor" gaat het hier ?

Reactie:

Monitor stand van zaken RES, te vinden op <https://energiestrategieetwente.nl/monitor>.

oo. 1.3.3 Maatschappelijke betrokkenheid: Vanuit het perspectief van participatie door inwoners is een dergelijke gebiedsgerichte en grensontkennende werkwijze van groot belang. Wat heeft een grensontkennende werkwijze met het perspectief van participatie te maken ? Waar slaat de titel Maatschappelijke betrokkenheid op, is dit alles wat de provincie zich daarbij voorstelt ? Een grensontkennende werkwijze ?

Reactie:

In het PPE gebruiken wij de term grens ontkennde werkwijze om te benadrukken dat bij de realisatie van windprojecten aan gemeentegrenzen de inwoners aan beide kanten van de gemeentegrens worden betrokken in het participatietraject. We gebruiken de titel maatschappelijke betrokkenheid omdat dit één van de vier afwegingskaders is zoals vastgesteld in RES 1.0. Onder punt 3.2 schetsen wij de kaders voor participatie.

pp. De provincie neemt geen verantwoordelijkheid maar verhuult dat met omfloerse zinsdelen als: ambitie, "wij nemen daarin de coördinerende rol(programma REIS) " , "een regie rol op zich te nemen", "Hoe wij onze rol hierin nemen", regulerend, samenwerkend, faciliterend
qq. Wat is (programma REIS) ? Een referentie ontbreekt.

Reactie:

De afkorting REIS staat voor regionale energie-infrastructuur. De energietransitie vraagt om energieinfrastructuur die vraag en aanbod kan faciliteren. Dat staat door toenemende elektrificatie (industrie, mobiliteit, wonen) en aanbod van duurzame intermitterende bronnen (zon-PV en wind) onder druk. Alhoewel netbeheerders in eerste instantie verantwoordelijkheid dragen voor een adequate infrastructuur nemen provincies een regierol om alle relevante ontwikkelingen (van verwachte elektrificatie van de mobiliteit tot de realisatie van zon-PV en wind) tijdig bij de netbeheerders onder de aandacht te brengen. Praktisch betekent dit dat de provincie een advieserende rol heeft op de investeringsplannen van de netbeheerders.

rr. Is het "erdoor drukken" van windenergie een goede invulling van "Het Energiesysteem vraagt regie"

Reactie:

Nee, dat is onjuist en ook niet het doel van het programma. Het programma is een beschrijving van de bevoegdheden van de provincie en op welke wijze ze daar gebruik van maakt. Het realiseren van windenergie heeft wel minder aansluitbehoefte op het netwerk als gevolg en leidt daarmee tot lagere maatschappelijke kosten per eenheid opgewekte kWh hernieuwbare elektriciteit. Met de titel "Het Energiesysteem vraagt regie" wordt bedoeld op de noodzaak om de productie van elektriciteit, het gebruik en de infrastructuur in samenhang moeten worden ontwikkeld. Dat betekent inderdaad dat het maatschappelijk gezien de voorkeur kan verdienen om meer windenergie te produceren (ten koste van zon-PV) omdat daarmee een hoge investeringslasten in het netwerk kan worden vermeden. Wij herkennen dit niet als "doordrukken" maar als een maatschappelijke verantwoorde keuze.

ss. Bij een ambitie met 60% wind (2 TWh) moet er nog circa 550 MW aan windenergie ontwikkeld en gerealiseerd worden. Wat betekent dit en wat is de onbegrijpelijke koppeling tussen deze 2 grootheden TWh (uur!) en MW.

Reactie:

550 MW is een duiding van het totaal vermogen van de windturbines, en komt bijvoorbeeld overeen met 110 turbines van 5 MW. Als 1 turbine van 5 MW een uur op vollast draait, levert die een hoeveelheid elektriciteit op die 1 MWh (een megawattuur) genoemd wordt. 1 TWh (terrawattuur) is gelijk aan 1 miljoen MWh. Per jaar hebben windturbines afhankelijk van de locatie een bepaald aantal "vollasturen" (orde grootte 3500 vollasturen is mogelijk). Dit wordt op pagina 3 PPE toegelicht in een kader.
hansh

tt. Waar is het windturbine overzicht: doelstelling, gerealiseerd, in aanbouw, in ontwikkeling, in zoekgebied vastgelegd, vermogen type, productiefactor, feitelijk rendement ?

Reactie:

Dit nemen we op in de monitor

uu. Hoe veel meer is: "meer dan ...voor het behalen van de afgesproken 3,3 TWh ruimtelijk gezien strikt nodig is", en hoeveel daarvan op dak?

Reactie:

Dat is op voorhand niet te zeggen en afhankelijk van de voortgang en hardheid van de projecten die in de pijplijn zitten. Vanuit het NP RES is aangedrongen op overprogrammering, en dit strookt met onze eigen ervaring vanuit diverse programma's.

vv. Zolang de Nationale windturbinebepalingen leefomgeving6 niet is vastgesteld, is de minimale afstand van bebouwing tot een zoekgebied onbekend.

Reactie:

De uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) en de zorgen rondom gezondheid in relatie tot afstandsnormen werken momenteel vertragend in het aanwijzen van zoekgebieden. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

ww. Winstmaximalisatie van TeneT wordt "beperken van maatschappelijke kosten" genoemd. De maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten. Beamt u dat deze zinsnede "redelijkeafstanden tot aansluitpunten" ertoe leidt dat turbines juist altijd in de meer-bewoonde omgeving worden geplaatst? Er wordt zelfs doelbewust een afstand van 5km gemiddeld tot een HS/MS station gepropageerd⁷ en daarom, dicht op de bebouwde omgeving. Voor een paar miljoen besparing? Terwijl er zoveel geld beschikbaar is voor stikstof en natuur, dwingt u uit oogpunt van TenneT winstmaximalisatie om de inwoners in de buurt van turbines te wonen?

Reactie:

Nee dat beamen wij niet. Het vaststellen van zoekgebieden is niet alleen kostengedreven. Er wordt geen afstand van 5 kilometer gepropageerd, wel is die afstand gebruikt om de orde grootte van kosten met elkaar te kunnen vergelijken.

xx. Het "beperken van maatschappelijke kosten" betreft geen gezondheid kosten en winstmaximalisatie wordt gesteld boven het welzijn van bewoners. Gezondheid is toch de 4 rode draad 8? Het provinciale kernthema gezondheid is t.a.v. windturbines niet uitgewerkt. yy. ... dat omstreeks 1 januari 2023 alle omgevingsvergunningen aangevraagd moeten zijn. ... een volstrekt onrealistische planning doet tenslotte het licht uit

Reactie:

Gezondheid is 1 van de thema's die uitgebreid aan de orde komen bij de Omgevingseffectrapportage, plan MER en project MER in de uitvoeringsfase van projecten. Wij zijn het met indiener eens dat gelet op de urgentie de planning strak is.

Conclusie: in het vervolg zullen we de term windturbines in plaats van windmolens in het PPE gebruiken. De overige zienswijzen hebben of geen betrekking op het PPE of geven geen aanleiding tot aanpassing van het PPE.

88. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700706)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Drie jaar geleden zijn er duidelijke afspraken gemaakt om tot een energietransitie te komen. Het bod uit de gemeente Hellendoorn om in 2030 71 GWh op te wekken uit groene-energie is geaccepteerd; 71 GWh uit zon op dak! Hiermee zijn werkgroepen keihard aan het werk gegaan en zijn initiatieven gerealiseerd en staan projecten in de planning. De plannen van de energiewerkgroepen tellen op tot 107 GWh. De gemeente Hellendoorn werkt tot onze grote tevredenheid bottom-up en is landelijk hiermee een voorloper.

Reactie:

In de RES staat aangegeven dat er onvoldoende dakoppervlakte is om het bod met zon op dak te realiseren. Binnen de randvoorwaarden van het Nationaal Klimaatakkoord wordt zon op dak (> 300 vierkante meter/meer dan 15 KW opgesteld vermogen) meegerekend binnen de RES. Met alleen zon op dak kunnen we onze doelen niet halen. Volgens de analysekaarten 2.0 van de NP RES een maximum van 30% van het totaal aan daken wordt ingeschat als realistisch voor opwek van zonne-energie. De realisatie van grootschalige zonnevelden en zonnedaken (meer dan 45 panelen) overstijgt telkens de meest optimistische verwachtingen. Dit veroorzaakt netcongestie waardoor er op veel plaatsen in Twente geen aansluitmogelijkheden van grootschalige zonnevelden en zonnedaken dreigt. Een oplossing hiervoor is juist een goede mix van zon en wind. Daardoor krijgt het elektriciteitsnetwerk een continue stroom aan elektriciteit te verwerken.

Samenvatting zienswijze:

Als indiener het concept van de provincie goed leest moet er meer wind komen, wat landelijk een issue is. Tussentijds heeft men de spelregels al eens aangepast van 40-60% wind/zon naar 60-40%. Dit werd zonder enig overleg gedaan maar het belette de werkgroepen niet om stug door te gaan om ons bod te realiseren.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 5 wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Daarnaast geeft het PPE een afwegingskader voor initiatieven voor het geval de gemeente geen zoekgebieden vaststelt. De provincie dient als bevoegd bestuursorgaan een verzoek van een windinitiatief in behandeling te nemen.

Samenvatting zienswijze:

Het PPE dient naar onze mening rekening te houden met de afspraken die in de gemeente Hellendoorn zijn gemaakt en waar ruim 100 vrijwilligers al 3 jaar veel tijd en energie insteken om te werken naar het bod van 107 GWh wat zij in 2030 willen realiseren.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en voelt het ook als haar ambitie om die uit te voeren. Het vaststellen van het PPE heeft geen invloed van het bod van gemeenten. Het PPE ondersteunt gemeenten om hun bod uit te voeren, maar ook de overige afspraken in de RES. De besluitvorming over grootschalige opwek door wind heeft altijd bij de provincie gelegen. Dit verandert niet door het PPE. De stelling dat gaandeweg de RES de spelregels worden veranderd onderschrijven wij niet. De Provincie heeft als partner in de RES de RES vastgesteld en heeft conform de afspraken de ruimtelijke inpassingsprincipes opgenomen in het ruimtelijk beleid. Om een windpark met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW planologisch mogelijk te maken is de provincie het bevoegd gezag. De provincie heeft de verplichting om een inpassingsplan op te stellen, indien een gemeente niet meewerkt aan het verzoek van een initiatiefnemer tot ruimtelijke inpassing.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

89. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6700630, 2022/0157532)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Ik verzoek u de tekst van mijn zienswijze te verspreiden op alle door u gewenste nivo's en wel IN ORIGINELE VORM. Dat wil zeggen : niet verambtelijkt of gefilterd.

Als inwoner van Overijssel wil ik mijn eigen originele zienswijze kenbaar maken aan alle, namens mij gekozen vertegenwoordigers. Filtering / samenvatting etc door ambtenaren is daartoe niet nodig /gewenst. Mocht u toch besluiten mijn zienswijze tekstueel te wijzigen (filteren/samenvatten) dan verzoek ik u mij de emailadressen toe te zenden van alle leden van Provinciale Staten opdat ik hen prive mijn originele zienswijze kan toezenden.

Mijn woonsituatie

Ondergetekende woont de wijk Woolderes. Deze wijk ligt aan de Bornse/Deldense kant van Hengelo. Ingeklemd tussen de A1 en A 35.

In de afgelopen 25 jaar is het gelukt om Hengelo en Borne aan "elkaar vast te bouwen" en daarmee is de directe leefbare ruimte van mij en alle bewoners van de Woolderes meer dan drastisch ingeperkt.

In de knik /kruising van de A1 en A35 liggen er rond onze wijk:

- de spoorlijn (Hengelo- Almelo)
- het electriciteits-verdeel station van Tennet (die nu wordt vernieuwd en vergroot)
- de waterzuiveringsinstallaties van heel Hengelo (die ook steeds meer worden uitgebreid)
- hoogspanningsmasten en -kabels
- de industriegebieden ,Westermaat en de Veldkamp die steeds verder worden ingevuld
- het Twente-Milieu afvalstation
- de opslagplaats van de gemeente Hengelo (gemeentewerf)

U zult begrijpen dat bovengenoemde activiteiten gepaard gaan met overlast. ik noem geluid van langsrijdende treinen en (vracht-)verkeer. Stankoverlast. Daarnaast is op de kruising van de A1 en de A35 de hoogste stikstof uitstoot van geheel Twente.

De vaak waaiende (zuid-noordoosten) westenwind voert al het bovengenoemde "ongemak" naar mij en mijn mede wijkbewoners !!

Woolde is vol !! Geen zoekgebied / voorkeurslokatie

+++++

Uit vorenstaande moge duidelijk zijn dat het plaatsen van windturbines in en/of langs de A1/A35 bij Woolde/Buren beslist niet meer past in het hiervoor beschreven patroon. We zijn blij dat we nog een "vrij kijk op de lucht" hebben. Windturbines passen niet in Woolde/Buren.

De gezondheid van duizenden inwoners en werkenden staat op het spel. De overheid heeft de plicht burgers te beschermen tegen onverantwoorde gezondheidsrisico's.

Ik wijs op procedures bij het Hof van Justitie en Raad van Staet bij diverse ontwikkelingen bij plaatsing van windturbines.

Reactie:

Wij zijn op de hoogte van de recente jurisprudentie.

Voorkeursgebieden A1/ A35. – Woolde/Buren - Algemeen

De door u genoemde voorkeursgebieden voor grote en/of kleine clusters aan/bij/langs de A1/A35 mogen zich niet bevinden in en /of bij Woolde resp. Buren

Mijn oordeel dat sprake is van onverantwoorde gezondheidsrisico's, is in eerste instantie gebaseerd op de combinatie van alle, in het gebied aanwezige, hierboven genoemde activiteiten/risico-elementen.

De leefbaarheid en gezondheid van duizenden bewoners van het gebied worden onverantwoord aangetast.

De gedachte dat" er toch al veel activiteiten zijn en er grote snelwegen liggen" "dus kunnen er ook nog wel windurbines bij" getuigt niet van diepzinnig onderzoek naar de gezondheidseffecten van de nabij wonende mens.

Ik wijs u erop dat de regio Twente over het algemeen gezien de hoogste Milieu-Gezondheidsrisico scores heeft binnen Overijssel. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde. In de

Woolderes zou dat nog wel eens veel hoger kunnen zijn gezien de hiervoor genoemde activiteiten. Gaat u dat deskundig onderzoeken ?

Cumulatie van de verschillende negatieve gezondheidseffecten leiden tot de conclusie dat de gebieden rond de A1/A35 bij Woolde/Buren ongeschikt zijn voor het plaatsen van windturbines.

Daarnaast ken t u reeds de algemene negatieve beelden rond turbines als , laagfrequent geluid, trillingen, slagschaduw , verlichting en afwerp van chemische stoffen.

Ik verzoek u de voorkeursgebieden A1 /A35 bij Woolde/Buren te schrappen.

Reactie:

De voorkeursgebieden maken deel uit van het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie en zijn gebaseerd op bestaand vastgesteld beleid. Het programma beschrijft de bevoegdheden van de provincie en een afwegingskader hoe wij omgaan met een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan/ projectbesluit op grond van de Omgevingswet. Deze voorkeursgebieden zijn tot standgekomen door het toepassen van de vastgestelde inpassingskaders voor de opwek van duurzame energie uit de RES 1.0 Het programma gaat niet over het plaatsen van windturbines.

Voorkeursgebieden A1/ A35. – Woolde/ Buren - Milieu/ weer/klimaat

In het bijzonder vraag ik hier aandacht voor de gevolgen van plaatsing van windturbines in relatie tot de direct gevolgen voor de omgeving.

- Wake – luchtlagen achter turbines worden ernstig verstoord door draaiende wieken.
- Neerslaghoeveelheid kan wijzigen / door condensatie ontstaan amoniak-verbindingen / het bestaande klimaat wordt verstoord
- Geluid -het reeds bestaande geluid van snelwegen/spoorverbindingen in de Woolderes wordt extra versterkt/verspreid , vooral na zonsondergang (Anomalous propagation)
- Stikstof en fijnstof – Verspreiding van deze stoffen is niet actueel beoordeeld. Voor inwoners in de Woolderes/Buren is dit hoogst noodzakelijk cq vereist. Onze wijk ligt in de knik van A1 en A35, dus uitermate gevoelig.
- Wiekenmateriaal – welke gevaren brengen verspreiding van bijv Bisfenol A met zich mee. Op de aanwezige koeien/dieren/ spoorlijn/treinen/gebouwen/ hoogspanningsmasten/ in gezuiverd water ??????????

Conclusie : Gebaseerd op bovenstaande elementen ,aangevuld met de uitkomsten van de RIVM MGR-indicator, nl dat Twente de hoogste MGRscores binnen Overijssel heeft, moeten de voorkeursgebieden A1/A35 rond Woolde /Buren voor plaatsing van windturbines worden geschrapt.

Er is voor de bevolking sprake van een volstrekt onaanvaardbaar gezondheid risico.

“Bij de bepaling en uitvoering van elk beleid wordt een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid verzekerd”, artikel 11 -35 Handvest van grondrechten van de Europese Unie.

Zonodig zal ik bij het Europese Hof een beroep doen op bijgaand recht.

Reactie:

Het programma beschrijft de bevoegdheden van de provincie en een afwegingskader hoe wij omgaan met een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan/ projectbesluit op grond van de Omgevingswet. Het programma gaat niet over het plaatsen van windturbines.

De mogelijke gezondheidsrisico's worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, plan MER en project-MER.

Voorkeursgebieden – A1/A35 - Woolde/ Buren - Luchthavenbesluit/Radar

Voor het plaatsen van windturbines dient rekening te worden gehouden met oa het Luchthavenbesluit Twente Airport. Ik lees hier niets over in uw Programma. Graag een toelichting en uw standpunt mbt de (on) mogelijkheid van plaatsing van windturbines bij de A1 en A35 bij Woolde en Buren.

Ook graag uw reactie op de consequenties van plaatsing van turbines voor radarbeperkingsgebieden (oa ivm Thales in Hengelo).

Reactie:

Het programma beschrijft de bevoegdheden van de provincie en een afwegingskader hoe wij omgaan met een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan/ projectbesluit op grond van de Omgevingswet. Het programma gaat niet over het plaatsen van windturbines.

De radarbeperkingsgebieden worden meegenomen in de Omgevingseffectrapportage, plan MER en project-MER.

Voorkeursgebieden-- grote /kleine clusters

Ik verzoek u gemotiveerd uit te leggen hoe deze gebieden zijn bepaald. Willekeur lijkt hier troef. Over het algemeen lijken mij grote clusters veel rendabeler dan plaatsing van 1-4 turbines. Klopt mijn visie.? Graag uw reactie.

Reactie:

Gemeenten zijn aan de slag met de vormgeving van het lokale beleid en hebben zoekgebieden voor grootschalige opwek bekend gemaakt, uitsluitingsgebieden aangewezen of faciliteren energieprojecten vanuit de samenwerking. Gemeenten volgen hun eigen werkwijze en tempo. De zoekgebieden worden subregionaal afgestemd met de partners, regionale belanghebbenden en de inwoners uit deze subregio. Om te komen tot de zoekgebieden is het van belang om te weten, dat:

Zon op dak (> 300 vierkante meter) onze eerste voorkeur heeft, maar alleen met zon op dak kunnen we onze doelen niet halen.

Wind levert meer rendement dan zonne-energie. Bovendien neemt een windturbine minder ruimte in beslag dan zonnevelden. Zo levert 1 windturbine hetzelfde op als circa 8 tot 15 hectare zonnevelden (afhankelijk van de hoogte en het vermogen van de windturbine). Windturbines zijn veel zichtbaarder in het landschap (ook van ver) en dat roept reacties op in de omgeving. Wij houden rekening met behoud van de landschappelijke kwaliteit. In het proces is veel aandacht voor landschappelijke inpassing, zowel bij zonnevelden als windturbines. Het advies van HNS landschapsarchitecten gebruiken we als leidraad. Dit is ook de basis voor behoud van ruimtelijke kwaliteit in de omgevingsvisie van de Provincie Overijssel. Vanuit kosteneffectiviteit en systeemefficiëntie is het van belang om rekening te houden met de mogelijkheden om aan- en afvoer aan te sluiten op het net. Als grootschalige opwek van wind- en zonne-energie geclusterd wordt en nabij een redelijke afstand van een netwerkstation wordt ontwikkeld, dan is het mogelijk om extra te investeren, omdat de opwek rendabel is. Kleinschalige en versnipperde opwek is niet wenselijk vanuit de ruimtelijke kwaliteit, maar ook niet voor een haalbaar en betaalbaar energienetwerk.

Bij het vinden van de zoeklocaties voor windturbines houden we rekening met de afstand tot de bebouwde kom. Hiervoor volgen we de landelijke normen.

Verder onderzoeken we de mogelijkheden om de infrastructuur langs snelwegen, waterwegen en spoorlijnen te benutten als zoeklocaties voor zon en wind. Hiervoor is veel draagvlak in de samenleving. Bij het vinden van de zoekgebieden, wordt rekening gehouden met het afwegingskader RES Twente. <https://energiestrategietwente.nl/afwegingskader>

Voorkeursgebieden- alternatieven

@_-SMR – Small modular reactors

Ik wijs u op technische ontwikkelingen mb t opwekking van energie
Het op kleine schaal opwekken van energie door middel van kleine nucleaire installaties is een snel opkomende ontwikkeling. Deze installaties kosten aanzienlijk minder ruimte, zijn snel te plaatsen (3/4jaar) en zijn kosten-efficiënt als je alle kosten van wind-en zonnegie daarnaast legt. Ik verzoek u mij aan te geven hoe tegen deze ontwikkelingen aankijkt.

Reactie:

De Rijksoverheid houdt momenteel een onderzoek naar de mogelijkheden van kernenergie. Voor nieuwe kernreactoren is nog veel onderzoek nodig. Bijvoorbeeld voor reactoren op basis van thorium als splijtstof in plaats van het gebruikelijke uranium. Experts verwachten niet dat er voor 2050 in Europa een commerciële thoriumcentrale komt.

Ik verwijs u, als voorbeeld naar een youtube filmpje van Rolls-Roys.

@- Zon op dak.

- waarom worden particulieren niet meer uitgedaagd om meer zonnepanelen op hun dak te plaatsen dan hun eigen gebruik ?? Er liggen tienduizenden vierkante meters daken van woningen/appartementencomplexen die onbenut zijn/worden.

Pak dat een serieus aan en straf niet de "prive-overproductie af " !!!

Waarom kostbare grond voor turbines en zonneweides gaan gebruiken, terwijl er duizenden vierkante kilometers niet worden benut???? Graag uw reactie.

- Waarom worden nog steeds bouwvergunningen voor grote productie-/opslaglocaties afgegeven zonder de verplichting tot plaatsing van zonnepanelen ??

Reactie:

Als meer Twentse daken zonnepanelen krijgen, levert dat een bijdrage aan de Twentse ambitie om duurzaam elektriciteit op te wekken. Op dit moment wordt in Twente 63,66 GWh via grootschalige 'zon op dak' geproduceerd. De potentie van zon op dak is bijna zes keer zo groot. De volgende stap is kijken hoe grootschalig zon op dak kan bijdragen aan de Twentse ambitie. Daarom is gekeken welke Twentse daken geschikt zijn. In de berekening zijn, in lijn met de uitgangspunten van het Klimaatakkoord, alleen daken meegenomen met een oppervlakte van 300 vierkante meter en meer. Hier kunnen grotere zonne-installaties geplaatst worden. Dat zijn daken van maatschappelijk vastgoed, bedrijven en agrarische bebouwing. Niet alle daken zijn overigens geschikt voor zon op dak. Sommige daken liggen op het noorden of kunnen geen extra laag zonnepanelen dragen. Andere daken in Twente zijn niet geschikt omdat ze door hun locatie niet aangesloten kunnen worden op het netwerk. In totaal is het maximaal beschikbare dakoppervlakte met de potentiekaarten van het nationaal programma RES in Twente ingeschat op maximaal 30%. Met die 30% als uitgangspunt is het opwekpotentieel in Twente 377,25 GWh.

@- Energie- industrie

In hoeverre worden grote energieslurpers (bijv. AKZO/Norion-Hengelo) niet zwaarder aangepakt bij energiebesparing? Bij 5 % energiebesparing bij Akzo/ Nourion hoeven in Hengelo geen windturbines te worden geplaatst !! Graag uw visie.

Reactie:

Hoewel energiebesparing geen opdracht is voor de RES Twente, zetten de partners in Twente hier maximaal op in.

Want, de energie die we niet verbruiken, hoeven we ook niet op te wekken. Het verbruik en de energiebesparing is in kaart gebracht per gemeente en zichtbaar in de monitor RES Twente dat u een actueel beeld geeft.

@- Netwerk

- Hoe ziet u die problematiek van het transport van opgewekte energie.? TENNET heeft nu al een te kleine capaciteit. Straks wel opwekken , maar niet te transporteren ?? Misschien wel te transporteren in de regio, maar niet via een onvoldoende zwaar landelijk netwerk. Graag uw reactie.

Reactie:

Op dit moment is er in grote delen van Overijssel netwerkcongestie. De netbeheerders, inclusief TenneT, hebben zich in het Klimaatakkoord gecommitteerd om de nationale ambitie voor opgewekte hernieuwbare energie op land (35 TWh) mogelijk te maken. De netbeheerders hebben daarnaast aangegeven, op basis van de RES 1.0, dat de ambities uit de Overijsselse RESsen gefaciliteerd kan worden in 2030 indien zij hun beoogde investeringen tijdig kunnen realiseren. Uiteraard zal voor nieuwe initiatieven apart contact met de netbeheerder moeten worden opgenomen, en kan het zijn dat er voor bepaalde initiatieven (tijdelijk) geen ruimte is op het net.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

90. Zienswijze (EDO-kenmerk 6700349-)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Pro forma

91. Zienswijze (EDO kenmerk 2022/0136137)

Indiener: Gemeente Hellendoorn, gemeente@hellendoorn.nl

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De gemeente verzoekt bestaande afspraken in de RES Twente te respecteren. Indiener stelt dat het vaststellen van het PPE invloed heeft op het bod van de gemeente Hellendoorn in de RES en op het proces. Indiener stelt dat de besluitvorming over wind van de gemeente naar de provincie verschuift. Indiener stelt dat gaandeweg het RES proces de spelregels worden veranderd. En vraagt om tot 2030 vast te houden aan het bod dat de gemeente Hellendoorn heeft gedaan voor de RES Twente.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en voelt het ook als haar ambitie om die uit te voeren. Het vaststellen van het PPE heeft geen invloed van het bod van gemeenten. Het PPE ondersteunt gemeenten om hun bod uit te voeren, maar ook de overige afspraken in de RES. De besluitvorming over grootschalige opwek door wind heeft altijd bij de provincie gelegen. Dit verandert niet door het PPE. De stelling dat gaandeweg de RES de spelregels worden veranderd onderschrijven wij niet. De Provincie heeft als partner in de RES de RES vastgesteld en heeft conform de afspraken de ruimtelijke inpassingsprincipes opgenomen in het ruimtelijk beleid. Om een windpark met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW planologisch mogelijk te maken is de provincie het bevoegd gezag.

De provincie heeft de verplichting om een inpassingsplan op te stellen, indien een gemeente niet meewerkt aan het verzoek van een initiatiefnemer tot ruimtelijke inpassing.

Samenvatting zienswijze:

De gemeente verzoekt Hellendoorn tot 2030 voldoende ruimte om invulling te geven aan het proces. Vanuit deze gebiedsprocessen is een bod richting de RES-Twente ontstaan van 107 GWh, met 71 GWh als ondergrens, gebaseerd op zon. Dit is in de RES door alle partijen, ook de provincie, de vastgestelde doelstelling tot 2030. Met de huidige houding van provincie richting RES 2.0 en coördinerend gezag, wordt de procesparticipatie in Hellendoorn teniet gedaan. De energie en het vertrouwen, die nu aanwezig zijn, zullen door het voorgestelde beleid (met een nadruk op wind en een veranderende rol van de provincie waarbij deze besluitvorming naar zich toetrekt) verdwijnen. En daarmee ook het draagvlak.

Reactie:

Zoals uit het PPE blijkt trekt de provincie de procesparticipatie niet naar zich toe. In het Provinciaal Programma Energie geven we onder punt 3.2 de kaders voor participatie. Daarin benadrukken we de rol van de initiatiefnemer om participatie te organiseren bij een concreet project (de inspanningsverplichting). We benoemen de wettelijke eisen waar projectparticipatie aan moet voldoen en geven, aanvullend op de afspraken in de RES over participatie, op pagina 15 ook nog enkele randvoorwaarden (voor vergunningverlening) mee die we graag gerealiseerd zouden zien.

Samenvatting zienswijze:

De gemeente is overtuigd de ambitie (107 GWh met een ondergrens van 71 GWh, ingevuld met zon) voor 2030 wel behalen. De gemeente Hellendoorn, inwoners en bedrijven staan achter het RES-bod en we liggen op koers om hier invulling aan te geven.

Reactie:

Volgens de monitor RES Twente is op dit moment van de ambitie van de gemeente Hellendoorn 9% gerealiseerd en 49% in de pijplijn. Dit betekent dat 45GWh (42%) van het bod van de gemeente Hellendoorn nog niet duidelijk is hoe dit gerealiseerd gaat worden.

Samenvatting zienswijze:

De gemeente stelt dat de provincie nieuwe eisen stelt. Het PPE past volgens indiener niet in de RES-samenwerking. In de RES is een streven opgenomen naar de verhouding 60% opwek door windenergie en 40% door zon. Het PPE verandert dit streven, waarover bestuurlijk door alle partijen is besloten, in een nadrukkelijke eis/verplichting vanuit de provincie. Hier wordt een fundamenteel andere koers gekozen dan bestuurlijk overeen is gekomen. De provincie neemt hiermee de regie over van gemeenten en verandert eenzijdig de spelregels.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 % wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Indien de gemeente haar ambitie met 100% zon wil invullen dan verzoeken wij de betreffende gemeente in RES verband in gesprek te gaan met buurgemeenten om zo de energiemix van 40% zon :60% wind te realiseren.

Daarnaast geeft het PPE een afwegingskader voor initiatieven voor het geval de gemeente geen zoekgebieden vaststelt. De provincie dient als bevoegd bestuursorgaan een verzoek van een windinitiatief in behandeling te nemen.

Samenvatting zienswijze:

De gemeente verzoekt de netcongestieproblemen op te lossen. Om de plannen in de gemeente Hellendoorn te kunnen uitvoeren, zullen stappen moeten worden gezet om de congestie op te lossen. Dit kunnen de gemeenten niet alleen, daarbij is inzet van alle betrokken partijen een voorwaarde. De provincie Overijssel kan samen met netbeheerders een belangrijke rol spelen bij het oplossen van het congestieprobleem.

Tot slot verzoekt indiener het PPE aan te passen zodat het een nota van ons allemaal wordt en niet alleen van de provincie.

Reactie:

Op dit moment is er in grote delen van Overijssel netwerkcongestie. De netbeheerders, inclusief TenneT, hebben zich in het Klimaatakkoord gecommitteerd om de nationale ambitie voor opgewekte hernieuwbare energie op land (35 TWh) mogelijk te maken. De netbeheerders hebben daarnaast aangegeven, op basis van de RES 1.0, dat de ambities uit de Overijsselse RESsen gefaciliteerd kan worden in 2030 indien zij hun beoogde investeringen tijdig kunnen realiseren. Uiteraard zal voor nieuwe initiatieven apart contact met de netbeheerder moeten worden opgenomen, en kan het zijn dat er voor bepaalde initiatieven (tijdelijk) geen ruimte is op het net.

De netcongestie ontstaat door uitsluitend zonne-energie op het net aan te sluiten. Door de verhouding van 60% wind en 40% zon wordt er een betere verdeling van het net verkregen, waardoor ook de maatschappelijke kosten lager zullen zijn. Het toewerken naar 60% wind en 40% zon voor de opwek van duurzame elektriciteit op subregionale schaal betekent dat als een gemeente de ambitie met uitsluitend zon invult, een andere gemeenten meer wind zullen moeten realiseren om zo te komen tot systeemefficiëntie en ter voorkoming van netcongestie. Het gesprek daarover zal in RES verband moeten plaatsvinden voor de vaststelling van de RES 2.0

92. Zienswijze (EDO-kenmerk Zienswijze (EDO-kenmerk 6682039)

Indiener: burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo, (gemeente@hengelo.nl)

Samenvatting zienswijze:

De gemeente is tevreden over het proces dat doorlopen is om te komen tot de actualisatie van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening en de wijze waarop de gemeente daarbij is betrokken. De gemeente is in maart 2022 al geïnformeerd over het Provinciaal Programma Energiestrategie. Er hebben bestuurlijke gesprekken plaatsgevonden over de provinciale voorkeursgebieden en over hoe versneld invulling kan worden gegeven aan de ambitie uit de RES. De gemeente is dat ook blij dat de RES-opgave nu ook is verankerd in de Actualisatie 2022. Dit moet uiteindelijk leiden tot een evenwichtige verdeling van grootschalige energieopwekking met zon en wind.

Het afwegingskader en de vier hoekpunten die de provincie hanteert, komen niet overeen met het afwegingskader dat op nationaal niveau zijn afgesproken voor de RES-en. Daardoor mist de afgesproken lijn vanuit de Omgevingswet van de nationale Omgevingsvisie met de gemeentelijke Omgevingsvisie en de provinciale Omgevingsvisie. De gemeente is van mening dat het afwegingskaders vanuit de Omgevingswet één op één op elkaar moeten aansluiten.

De gemeente vraagt aandacht voor de warmtetransitie die nu nog onderbelicht blijft in de actualisatie van de Omgevingsvisie. Ook daarvoor zal ruimte gemaakt moeten worden.

Reactie:

Wij vinden het fijn dat de gemeente tevreden is met het proces dat doorlopen is in de voorbereiding van deze Actualisatie en de wijze waarop zij daarbij is betrokken. Het afwegingskader van de vier hoekpunten is conform het kader van de NPRES en conform het kader zoals in de RES 1.0 vastgesteld. Wij zijn het eens met de gemeente dat het afwegingskader 1 op 1 moet aansluiten.

Op dit moment is de warmtetransitie nog voornamelijk beleid van gemeenten. Zodra dit wordt opgenomen in de RES nemen wij dit over in ons ruimtelijk beleid.

93. Zienswijze (EDO-kenmerk 6682039)

Indiener: gemeente Wierden

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Door het opnemen van het RES Twente bod in de provinciale Omgevingsvisie doet de Provincie afbreuk aan de eerder vastgestelde doelstellingen op gebied van energie door de doelstellingen aan te passen naar alleen elektriciteit in plaats van energie.

Reactie:

In de RES 1.0 van de RES regio Twente is opgenomen hoe de partners in de RES 1,5 TWh aan elektriciteit willen opwekken. Iedere gemeente heeft in de concept-RES Twente aangegeven hoe zij willen bijdragen aan de duurzame opwek elektriciteit. Verder zal in de RES Twente 1.0 een structuur worden opgenomen om de gebouwen in Twente aardgasvrij te kunnen verwarmen.

Samenvatting zienswijze:

De verhouding van 60% windenergie en 40% zonne-energie is in de RES richtinggevend, niet leidend. Het nu vastleggen van deze verhouding in de Omgevingsvisie is voor de gemeente Wierden niet in lijn met eerdere afspraken. Het streven wordt nu omgezet naar een vaststaand uitgangspunt.

Reactie:

In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van het bod van beide RES regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon. Daarbij is ook besloten dat bij elk initiatief de partner in de RES kijken naar de maatschappelijke kosten en dus een efficiënte aansluiting op het net en realiseren van de opwek bij het gebruik. Dit is 1 van de hoekpunten van het afwegingskader van de RES. Bij de plannen en projecten sturen we op een verhouding van 60% wind en 40% zon op subregionaal niveau. Daar zijn meerdere redenen voor:

- *De maatschappelijke investeringen in het netwerk (kabels en stations) en de SDE++ laten zien dat er jaarlijks vele tientallen miljoenen extra nodig zijn om de grote hoeveelheid zon in de mix te kunnen realiseren;*
- *De (autonome) ontwikkeling rondom zon-op-dak is groot en claimt hiermee een aanzienlijk aandeel in het onderdeel zon in de mix;*
- *Zonnevelden nemen méér ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;*
- *Volgens de ruimtelijke ontwerpprincipes, gaat meervoudig ruimtegebruik voor enkelvoudig ruimtegebruik. Zowel bij zonnevelden als bij windturbines zijn er mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde en mede daarom is meer windenergie wenselijk;*
- *De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon.*

Samenvatting zienswijze:

De gemeente ligt met haar inzet op schema wat betreft haar aandeel in het RES 1.0 bod van 56 GWh duurzame elektriciteit opwekking met zon.

Dit betekent dat gemeente Wierden niet kan instemmen met de verhouding wind/zon. Naast de inzet op duurzame elektriciteit zet de gemeente Wierden ook in op andere vormen van energieopwekking door bijvoorbeeld mono mestvergisting en de toepassing van zeer laag temperatuurnetten.

Reactie:

Het toewerken naar 60% wind en 40% zon voor de opwek van duurzame elektriciteit is effectiever op een subregionale schaal. Dit betekent dat indien een gemeente de ambitie met uitsluitend zon invult een andere gemeente meer wind zal moeten realiseren om zo te komen tot systeem efficiency en ter voorkoming van netcongestie. Het gesprek daartoe zal in RES verband moeten plaatsvinden voor de vaststelling van de RES 2.0.

In de RES Twente is ook de potentie van biomassa (hout, mest e.d.) voor warmte in beeld gebracht. Houtachtige biomassa wordt gezien als een mogelijke transitiebron in de overbruggingsfase voor de langere termijn, die in de toekomst kan worden afgebouwd. Vanwege de uitstoot van fijnstof en stikstofoxide is er veel discussie over de inzet van houtige biomassa voor de warmtetransitie. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging hoe de beschikbare bron wordt ingezet. Daarbij moet rekening worden gehouden dat er ook CO₂ vrijkomt als gevolg van het rottingsproces van hout. De verschillende biomassa-bronnen (hout en biogas/groengas) in Twente hebben een potentie om in 2050 in totaal 140.000 woningen en gebouwen van duurzame warmte te voorzien. Dat is in theorie, omdat de inzet van deze bronnen in de praktijk ook verdeeld kan worden over industrie en mobiliteit. Hiernaast is bij deze inschatting van het aantal woningen de aanname gedaan dat de gemiddelde gasvraag per woning in 2050 zal halveren ten opzichte van nu, bijvoorbeeld door isolerende maatregelen. Daarnaast is de bijdrage van Twente groot als het gaat om het opwekken van energie vanuit afvalstromen en biomassa die niet geschikt zijn voor materiaaltoepassingen. Houtige biomassa inzetten voor laagtemperatuurwarmte ondersteunen we niet conform ons beleid, net als het rijk. Maar er ligt ook geen verbod op in Nederland. Houtige biomassa voor hoogtemperatuur toepassingen ondersteunen we daar, waar op langere termijn geen alternatieven zijn (bijvoorbeeld in de (proces)industrie, voedingsmiddelenindustrie, chemie) en voor levering van flexibel vermogen. Zodra technisch en economisch alternatieven beschikbaar komen, dient biomassa ook voor hoogtemperatuur warmte vervangen te worden door deze alternatieve warmtebronnen.

Samenvatting zienswijze:

Het PPE past volgens de gemeente niet in de RES-uitgangspunten. In de RES is een streven opgenomen naar de verhouding 60% windenergie en 40% zonne-energie voor de regio. Het PPE verandert dit streven in een nadrukkelijke eis/verplichting vanuit de provincie, waarop de provincie ook actief gaat sturen. Hier wordt een fundamenteel andere koers gekozen dan in de RES-Twente overeen is gekomen. De provincie neemt hiermee de regie over van gemeenten en verandert eenzijdig de spelregels. Het RES traject is opgestart met de insteek om dit bottom-up vorm te gaan geven. We constateren een verschuiving naar top-down. Dit past niet binnen de gezamenlijkheid die wij als gemeente nastreven en dit zal de uiteindelijke participatie en draagvlak door onze inwoners niet ten goede komen.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 5 wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Daarnaast geeft het PPE een afwegingskader voor initiatieven voor het geval de gemeente geen zoekgebieden vaststelt. De provincie dient als bevoegd bestuursorgaan een verzoek van een windinitiatief in behandeling te nemen.

Samenvatting zienswijze:

Als motivatie voor het PPE wordt aangevoerd dat de ambitie niet wordt gehaald. De gemeente is er echter van overtuigd dat ze de ambitie (56 GWh ingevuld met zon) voor 2030 wel behalen.

Reactie:

Het toewerken naar 60% wind en 40% zon voor de opwek van duurzame elektriciteit is effectiever op een subregionale schaal. Dit betekent dat indien een gemeente de ambitie met uitsluitend zon invult en andere gemeente meer wind zal moeten realiseren om zo te komen tot systeem efficiency en ter voorkoming van netcongestie. Het gesprek daartoe zal in RES verband moeten plaatsvinden voor de vaststelling van de RES 2.0.

Samenvatting zienswijze:

De status en de ligging van de voorkeursgebieden windenergie en de rolopvatting van de provincie is onduidelijk. Uit het Fundament blijkt een voorkeur van de provincie voor clustering van windenergie in Twente langs de infrastructuurzone N35-A35/ATT en A1. Op kaartmateriaal op bladzijde 26 en 30 zijn zogenaamde voorkeursgebieden op het grondgebied van Wierden aangegeven voor grote windclusters(30+) en kleine windcluster(10+). Door onduidelijkheid / onzorgvuldige omschrijving van voorkeurslocaties in het ter inzage liggende concept Programma PPE en de kaartjes daarover uit het Fundament kan mogelijk onrust ontstaan, wat leidt tot weerstand en wantrouwen. De rolopvatting van de provincie (provinciale regie met aanwijzing en PIP als 'stok achter de deur') wordt niet goed begrepen en doet afbreuk aan het vertrouwen in de samenwerking met de Provincie in RES verband.

Reactie:

De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben de RES vastgesteld. Daarmee is de RES ook een provinciale ambitie en zijn we mede verantwoordelijk. Vanuit dit vertrekpunt kijken we niet alleen naar die aspecten waarvoor de provincie aan de lat staan (zie 1.3.1-1.3.5), maar kijken we in de volle breedte wat wij kunnen doen om bij te dragen aan het halen van de gezamenlijke ambities. Om het gesprek in de RES 2.0 en het vaststellen van zoekgebieden te kunnen faciliteren hebben we in ons ruimtelijk beleid ook een aantal stappen gezet. In onze omgevingsverordening is aangegeven waar we plek zien voor windenergie en waar niet. De basis hiervoor is de windladder. Deze is eind 2021 door GS vastgesteld en die gebaseerd is op het bestaande omgevingsbeleid en de afspraken die de partners in de RES 1.0 hebben afgesproken; deze is door PS vastgesteld. Daarnaast wijzen we een aantal voorkeursgebieden aan voor windenergie in het Fundament voor de Nieuwe Omgevingsvisie. Dit zijn plekken waar wij ruimte zien voor grotere (30+) en kleinere (10+) windclusters, gebaseerd op de verschillende nationale en provinciale ruimtelijke inpassingsprincipes. De voorkeursgebieden voor wind nemen wij op via het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie en passen daarop in fase 2 een omgevingseffectrapportage toe. Deze voorkeursgebieden zijn de basis voor het aanwijzen van de zoeklocaties door gemeenten. De kaart met voorkeursgebieden maakt deel uit van het fundament van de nieuwe Omgevingsvisie en heeft daarbij een apart besluitvormingstraject.

Een PIP is geen stok achter de deur maar werkelijkheid wanneer gemeenten geen zoekgebieden aanwijzen en er een initiatief bij de provincie wordt ingediend. Provinciale Staten zijn bevoegd om een inpassingsplan vast te stellen voor windparken met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW, maar een initiatiefnemer kan zich ook tot de gemeente wenden met het verzoek om het windpark planologisch mogelijk te maken. Weigert de gemeente daaraan medewerking te geven, dan is de provincie op grond van de Elektriciteitsnet verplicht een inpassingsplan vast te stellen als het windpark past binnen het provinciaal omgevingsbeleid. Past het initiatief niet binnen de provinciale kaders, dan hoeft de provincie daarvoor geen inpassingsplan te maken. Het is vervolgens aan de initiatiefnemer om zelf een andere locatie te zoeken die wel voldoet aan de provinciale kaders.

94. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701638)

Indiener:, gemeente Rijssen-Holten, Postbus 244, 7460 AE Rijssen

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De provincie gaat er onterecht vanuit dat alle gemeenten Ingestemd hebben met de RES 1.0. De gemeente Rijssen-Holten heeft de RES 1.0 niet vastgesteld.

Reactie:

In de brief naar alle gemeenten van maart 2022, in de brief naar Provinciale Staten over de actualisatie van de RES en in het PPE geven wij aan dat de gemeente Rijssen-Holten de afspraken van de RES 1.0 nog niet heeft vastgesteld. Wij zijn op de hoogte van het feit dat de gemeente een eigen proces in de RES heeft afgesproken. Dit maakt onverlet dat de gemeente wel deel uitmaakt van de RES Twente.

Samenvatting zienswijze:

De verhouding van 60% windenergie en 40% zonne-energie is in de RES richtinggevend, niet leidend.

Reactie:

In de RES is afgesproken hoe de partners in regionaal verband met inwoners en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de realisatie van het bod van beide RES regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon. Daarbij is ook besloten dat bij elk initiatief de partner in de RES kijken naar de maatschappelijke kosten en dus een efficiënte aansluiting op het net en realiseren van de opwek bij het gebruik. Dit is 1 van de hoekpunten van het afwegingskader van de RES. Bij de plannen en projecten sturen we op een verhouding van 60% wind en 40% zon op subregionaal niveau. Daar zijn meerdere redenen voor:

- *De maatschappelijke investeringen in het netwerk (kabels en stations) en de SDE++ laten zien dat er jaarlijks vele tientallen miljoenen extra nodig zijn om de grote hoeveelheid zon in de mix te kunnen realiseren;*
- *De (autonome) ontwikkeling rondom zon-op-dak is groot en claimt hiermee een aanzienlijk aandeel in het onderdeel zon in de mix;*
- *Zonnevelden nemen méér ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;*
- *Volgens de ruimtelijke ontwerpprincipes, gaat meervoudig ruimtegebruik voor enkelvoudig ruimtegebruik. Zowel bij zonnevelden als bij windturbines zijn er mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde en mede daarom is meer windenergie wenselijk;*
- *De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon.*

Samenvatting zienswijze:

Het PPE past volgens de gemeente niet in de RES-uitgangspunten. In de RES is een streven opgenomen naar de verhouding 60% windenergie en 40% zonne-energie voor de regio. Het PPE verandert dit streven in een nadrukkelijke eis/verplichting vanuit de provincie, waarop de provincie ook actief gaat sturen. Hier wordt een fundamenteel andere koers gekozen dan in de RES-Twente overeen is gekomen. De provincie neemt hiermee de regie over van gemeenten en verandert eenzijdig de spelregels. Het RES traject is opgestart met de insteek om dit bottom-up vorm te gaan geven. We constateren een verschuiving naar top-down. Dit past niet binnen de gezamenlijkheid die wij als gemeente nastreven en dit zal de uiteindelijke participatie en draagvlak door onze inwoners niet ten goede komen.

Reactie:

De provincie heeft als partner in de RES de uitgangspunten van de RES onderschreven. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben besloten dat bij de RES 2.0 op 1 juli 2023 de zoekgebieden moeten zijn vastgesteld met een streven naar een verhouding van 60:40 5 wind:zon. Het is nu aan de gemeenten in RES-verband om die afspraak uit te voeren. De provincie verandert hierin niets en neemt de regie niet over. De provincie wijst gemeenten op de besluiten in de RES en de noodzaak om zoekgebieden vast te stellen. Daarnaast geeft het PPE een afwegingskader voor initiatieven voor het geval de gemeente geen zoekgebieden vaststelt. De provincie dient als bevoegd bestuursorgaan een verzoek van een windinitiatief in behandeling te nemen.

95. Zienswijze (EDO-kenmerk- 2022/0158458)

Indiener:, Gemeente Twenterand, postbus 67, 7670AB Vriezenveen

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener is niet verrast over het standpunt van de provincie voor meer regie en sturing op de voortgang van de energietransitie. Dat was aangekondigd in de brief van 15 maart 2022. De gemeente is wel verrast dat dit programma is ontwikkeld zonder afstemming met de andere partners in de RES Twente.

Reactie:

Zoals in het programma staat aangegeven is dit een zelfsturend programma, wat uitsluitend de provincie bindt. In het PPE beschrijven wij hoe en wanneer wij van onze bevoegdheid gebruik maken. In het PPE staat ook geen nieuw beleid of andere uitgangspunten dan dat wij in de RES hebben afgesproken.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat het zou kunnen dat de provincie zelf locaties kiest en daarvoor de benodigde onderzoeken en participatietrajecten start en procedures om tot besluiten en vergunningen te komen in werking zet.

Reactie:

Met het aanwijzen van zoekgebieden houden gemeenten zoveel mogelijk de regie. De geschetste situatie doet zich dan niet voor. De situatie kan ontstaan dat sommige gemeenten – ondanks ruimtelijke geschiktheid en noodzaak in relatie tot de ambitie – geen zoekgebieden aanwijzen. Volgens de wet kunnen initiatiefnemers zich in die gevallen melden bij de provincie als bevoegd gezag voor windinitiatieven tussen de 5 en 100 MW. Daarbij hanteren we de vastgestelde ruimtelijke kaders en de voorkeursgebieden om kansrijke initiatieven af te wegen en de gemeente zo nodig een aanwijzing te geven tot ruimtelijke inpassing, dan wel zelf middels een provinciaal inpassingsplan ruimte te maken.

Samenvatting zienswijze:

Door onduidelijke omschrijving van de voorkeurslocaties in het PPE en de kaartjes uit het Fundament is onder inwoners uit het ATT gebied veel onrust ontstaan, wat leidt tot meer weerstand en wantrouwen.

Reactie:

In het PPE is geen omschrijving van de voorkeursgebieden. Het PPE verwijst voor de voorkeursgebieden naar het Fundament van de Omgevingsvisie. Dit kaartje is nog vaag omdat uitsluitend de ruimtelijke inpassingsprincipes uit de RES 1.0 vertaald zijn in een kaartje. De precisering moet nog plaatsvinden. Zodra gemeenten zoekgebieden hebben vastgesteld worden die opgenomen in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie en wordt de kaart concreter.

Samenvatting zienswijze:

De gemeente vraagt of bij een bovengemeentelijk grensoverschrijdend project de provincie altijd bevoegd gezag is en coördinerend.

Reactie:

Provinciale Staten zijn bevoegd om een inpassingsplan vast te stellen voor windparken met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW, maar een initiatiefnemer kan zich ook tot de gemeente wenden met het verzoek om het windpark planologisch mogelijk te maken. Weigert de gemeente daaraan medewerking te geven, dan is de provincie op grond van de Elektriciteitswet verplicht een inpassingsplan vast te stellen als het windpark past binnen het provinciaal omgevingsbeleid. Past het initiatief niet binnen de provinciale kaders, dan hoeft de provincie daarvoor geen inpassingsplan te maken. Het is vervolgens aan de initiatiefnemer om zelf een andere locatie te zoeken die wel voldoet aan de provinciale kaders.

Op Gedeputeerde Staten rust een verplichting (artikel 1 van het Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatie-regeling energie-infrastructuurprojecten) om de voorbereiding en bekendmaking van de uitvoeringsbesluiten die voor de realisering van het windpark nodig zijn, te coördineren. Dat zijn omgevingsvergunningen voor bouwen (artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a van de Wabo) en milieu (artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e van de Wabo) en vergunningen (artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb) en ontheffingen (artikel 3.3 en 3.8 van de Wnb) op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb). De Elektriciteitswet voorziet voor windparken van provinciaal belang niet in gelijktijdige coördinatie van het inpassingsplan én de uitvoeringsbesluiten. De tijdswinst die met gelijktijdige kennisgeving, terinzagelegging en bekendmaking van het (ontwerp-)inpassingsplan en de (ontwerp-)uitvoeringsbesluiten kan worden geboekt, zou daarmee verloren kunnen gaan. Om dit te voorkomen kan voor provinciale windparken alsnog een coördinatiebesluit (als bedoeld in artikel 3:33, eerste lid, aanhef en onder b van de Wro) worden genomen.

Gedeputeerde Staten kunnen besluiten af te zien van de coördinatieplicht en van het overnemen van de bevoegdheid tot vergunningverlening (artikel 9f, zesde lid van de Elektriciteitswet). Hiervan kan sprake zijn als een windpark op een grondgebied van één gemeente ligt en de gemeente welwillend tegenover het uitvoeren van de procedure staat.

Samenvatting zienswijze:

Wie beoordeelt of een initiatief buiten de zoekgebieden nodig is voor de RES?

Reactie:

Volgens het afwegingskader de gezamenlijke partners in RES verband.

Samenvatting zienswijze:

Wat betekent ruimtelijk verantwoord inpassen en zorgen dat voorkeursgebieden ook optimaal benut worden.

Reactie

Dit betekent dat de schaarse ruimte volgens de ruimtelijke inpassingsprincipes in de RES worden ingevuld, waarbij er ruimte blijft bestaan voor toekomstige ontwikkelingen.

Samenvatting zienswijze:

De gemeente vraagt een toelichting van de provincie op de gevolgde procesparticipatie met inwoners bij het aanwijzen van voorkeursgebieden.

Reactie

Het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie doet richtinggevende uitspraken over gebieden die volgens de provincie kansrijk zijn voor de ontwikkeling van grotere clusters van windturbines. Het Fundament is een tussenstap in de beleidsvoorbereiding van een nieuwe Omgevingsvisie. De voorkeursgebieden windenergie zijn op dit moment niet meer dan een indicatie van de provinciale voorkeur voor de ontwikkeling van grotere clusters met windturbines binnen dat gebied.

Daarom heeft er nog geen participatietraject met de bewoners van deze gebieden plaatsgevonden. Daarvoor zal eerst verder ingezoomd moeten worden om tot een concretere bepaling van zoekgebieden te kunnen komen. Daarbij zal rekening worden gehouden met bestaande functies zoals woningen maar ook met de ruimtelijke kwaliteit van de verschillende landschapstypes binnen dat gebied. De komende tijd gaat de provincie samen met gemeenten, bewoners en andere belanghebbenden in een gebiedsproces bekijken worden of de gebieden inderdaad geschikt zijn voor het realiseren van grotere clusters van windturbines. De ruimtelijke inpassingsprincipes zijn niet nieuw. Dit is bestaand beleid op grond van de vastgestelde windladder. Hierover heeft participatie plaatsgevonden.

Samenvatting zienswijze:

Wat betekent sturing op de verhouding 60% wind- 40% zon op subregionaal niveau?

Reactie:

De partners in de RES hebben bij de vaststelling van de RES het volgende afgesproken:

- *Het bod van beide RES regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 van 3,3TWh met een (streven) verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon;*
- *Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn bij de RES 2.0 (vaststelling 1 juli 2023) vastgelegd, zodat goed inzicht in de verdeling naar HS/MS stations ontstaat;*
- *Op lokaal en subregionaal niveau werken de partners de ruimtelijke potentie in de regio verder uit op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt;*
- *De maatschappelijke kosten van het netwerk beperken de partners door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten;*
- *Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven de partners naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak;*
- *Doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren.*

Het gesprek hierover dient in RES verband plaats te vinden.

96. Zienswijze (EDO-kenmerk-6704816, 6714404)

Indiener:, Gemeente Staphorst

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Uw energiestrategie wijkt op twee punten af van de spelregels zoals afgesproken in de startnotitie RES West Overijssel.

We zijn het proces RES West Overijssel gestart met het vaststellen van een startnotitie. In deze startnotitie is als spelregel vastgelegd dat "de RES gebaseerd is op lokale regie in een regionaal proces van samenwerking". Het Provinciaal Programma Energiestrategie druist in tegen deze spelregel omdat in dit programma wordt ingezet op een provinciale regierol. Een andere spelregel uit de startnotitie RES West Overijssel gaat over het eerlijk verdelen van lusten en lasten. In het kaartbeeld op pagina 30 van uw Omgevingsvisie worden clusters van windmolens geïntroduceerd. Deze clusters leiden er toe dat de windmolens onevenredig over de gemeenten verdeeld worden. Dit staat haaks op de eerdere genoemde spelregel uit de startnotitie RES West Overijssel. Bovendien verwachten wij dat dit een negatief effect heeft op het draagvlak. Al met al zijn wij onaangenaam verrast door uw inzet op een provinciale regierol. Het druist in tegen eerder gemaakte afspraken en dreigt afbreuk te doen aan het lokale draagvlak.

Reactie:

In het Provinciaal Programma Energie zetten wij enkel op papier wat wettelijk al geregeld is.

Wij lichten daarbij toe hoe wij omgaan met onze rol als bevoegd gezag wanneer een initiatiefnemer naar ons toekomt met een windproject. Omdat wij de afspraken uit de startnotitie en RES 1.0 respecteren, verwijzen wij initiatiefnemers altijd eerst naar de gemeente en de RES-regio. Wil de gemeente het initiatief oppakken dan kunnen wij op verzoek onze bevoegdheid overdragen. Zo doen we recht aan de lokale regie in een regionaal proces van samenwerking.

Daarnaast staat in de startnotitie dat alle partners in de RES het huis van Thorbecke erkennen. Dit betekent onder andere dat wij als partner in de RES ook bevoegd bestuursorgaan zijn. In eerdere bestuurlijke brieven en overleggen hebben we als partner in de RES onze zorgen over de voortgang en de zon/wind-verhouding met u gedeeld.

Samenvatting zienswijze:

Wij maken ons zorgen over het aanwijzen van een cluster (30+ windmolens) in de ZSDZ regio. Al enige tijd werken wij - en de gemeenten Zwolle, Dalfsen en Zwartewaterland - op het energiedossier met u samen. Dit doen wij in het zogenaamde ZSDZ verband. In dit verband is afgesproken en benadrukt .

dat lokale dynamieken en tempoverschillen gerespecteerd worden. Achterliggende gedachte is draagvlak. Daarom blijven wij benadrukken hoe belangrijk het is om lokale initiatieven 'van onderaf te realiseren. Dit belang is sinds de onrust op het platteland als gevolg van het stikstofdossier, overigens alleen maar groter geworden. Vertrouw op de kracht van lokale initiatieven en neem geen centraal gestuurde top-down beslissingen.

Reactie:

De voorkeursgebieden in het Fundament zijn een vertrekpunt voor het gesprek in de RES. Ook buiten de voorkeursgebieden liggen kansen voor windenergie, zoals ZSDZ. Daarbij houden we ons als provincie aan de ambitie van de beide RESsen.

Samenvatting zienswijze:

Overprogrammering levert spanning op ten opzichte van lopende gebiedsprocessen. Het vaststellen van zoekgebieden voor windenergie is een delicaat proces. Ten aanzien van de hoeveelheid windturbines zijn in veel gevallen verwachtingen vastgelegd dan wel ontstaan. Daarnaast zijn andere gebieden vaak uitgesloten. In uw en Provinciaal Programma Energiestrategie introduceert u de wens tot overprogrammering. Feitelijk kan dit alleen als er meer zoekgebieden komen, of als er meer windmolens in bestaande zoekgebieden geprojecteerd worden, in beide gevallen kan dit leiden tot onnodige spanning in bestaande gebiedsprocessen. Daarnaast wijzen wij erop dat binnen de gehele RES reeds sprake is van een overprogrammering: de optelsom van alle RESsen komt ruim boven het afgesproken klimaatdoel van 35 TWh.

Reactie:

In de RES is een gezamenlijke ambitie uitgesproken. Het streven is om 60% van deze ambitie met windenergie in te vullen. Daarvoor is afgesproken dat er zoekgebieden worden aangewezen. Momenteel is de situatie zo dat er onvoldoende zoekgebieden zijn aangewezen in Overijssel (en de RES West-Overijssel) om tot die 60% windenergie te komen. Daarnaast is het algemeen bekend dat er veel mis kan gaan gedurende de ontwikkeling van een windpark waardoor de ontwikkeling uiteindelijk strand. Dit is inherent aan de ontwikkeling van windenergie. Gezien de gemiddelde ontwikkelduur van een windpark (8 jaar) is het echter wel van belang dat er op korte termijn voldoende projecten van de grond komen. Dit betekent automatisch dat er nu een overprogrammering nodig is om tegenvallende en uitvallende projecten te kunnen compenseren. Volledigheidshalve wijzen wij er echter op dat momenteel ook niet voldoende zoekgebieden zijn aangewezen om te komen tot 60% windenergie, laat staan tot overprogrammering.

Samenvatting zienswijze:

Behoeft van uitwerken van scenario's.

In het PPE geeft u aan dat de provincie bevoegd gezag is bij windprojecten met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 Mw. Daarbij geeft u een duidelijke voorkeur aan voor waar deze projecten moeten plaatsvinden. Het is in deze context een realistisch scenario dat u binnenkort ontwikkelaars op bezoek krijgt die grote windparken in de door u aangewezen voorkeursgebieden willen bouwen. De PPE maakt niet duidelijk wat u in dat geval gaat doen. Achterliggende gedachte achter deze opmerking is dat wij in Staphorst lokaal eigendom hoog in het vaandel hebben staan. We willen windprojecten lokaal ontwikkelen en hebben inmiddels ook in de praktijk laten zien dat we dit kunnen.

Reactie:

In het PPE wordt verwezen naar een aantal voorkeursgebieden uit het Fundament voor de Omgevingsvisie. De voorkeursgebieden zijn een vertrekpunt voor het gesprek in de RES. In het afwegingskader in het PPE maken wij duidelijk hoe wij omgaan met onze wettelijke rol als bevoegd gezag wanneer een initiatiefnemer bij ons aanklopt met een windproject. Daarbij verwijzen wij altijd eerst naar gemeentelijk beleid en de RES-regio.

Samenvatting zienswijze:

Houdt in de opgave een onderscheid tussen Twente en West Overijssel.

In uw PPE wijst u een aantal gebieden aan die in uw ogen geschikt zijn voor grootschalige opwek. Het valt ons op dat het merendeel van die gebieden in West Overijssel ligt. Wat ons betreft mag dit er niet toe leiden dat West Overijssel, als gevolg van uw regierol, een deel van het bod van Twente gaat realiseren. Onze oproep is daarom om de opgaves van West Overijssel en Twente strikt van elkaar te scheiden.

Reactie:

In het PPE wordt verwezen naar een aantal voorkeursgebieden uit het Fundament voor de Omgevingsvisie. Het klopt dat deze in meerderheid in West-Overijssel liggen. Echter, de voorkeursgebieden zijn een vertrekpunt voor het gesprek in de RES en als opmaat naar de uiteindelijke Omgevingsvisie. Ook buiten de voorkeursgebieden liggen kansen voor windenergie. Daarbij houden we ons als provincie aan de ambitie van de beide RESsen.

97. Zienswijze (EDO-kenmerk-6704812)

Indiener:, Gemeente Hof van Twente

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Het programma beschrijft het provinciaal belang als bevoegd gezag voor windprojecten 5-100 MW (volgens artikel 9f Elektriciteitswet 1998. Mogelijk wordt de ondergrens verhoogd naar 15 MW bij inwerkingtreding van de Energiewet.

Kan een indicatie worden gegeven wanneer in werking treden van de E-wet is voorzien? Er worden veel onzekerheden benoemd. Wij stellen voor om in het definitieve programma een risicoparagraaf op te nemen.

Reactie:

Volgens de laatste wetgevingsoverzicht Klimaat en Energie treedt de nieuwe Energiewet per 1 januari 2023 in werking. Wij nemen in het PPE geen risicoparagraaf op. Het PPE beschrijft hoe wij van onze wettelijke bevoegdheid gebruik maken. Een risicoparagraaf hoort in de verdere uitvoering en in eerste plaats in RES-verband thuis.

Samenvatting zienswijze:

Wij vragen ons af hoe de punten leefomgeving, ruimtelijke kwaliteit en gebiedsfonds dan worden afgewogen bij een ontwikkeling.

Waarom worden er geen afspraken op subregionaal niveau tussen gemeenten en provincie gemaakt?

Reactie:

Deze punten komen aan de orde bij de afweging van een concreet project waarbij we toetsen aan de kaders uit de RES, het provinciaal beleid en waar aanwezig gemeentelijk beleid. Een aanvraag voor een projectbesluit/vergunning wordt volgens het afwegingskader in het PPE eerst doorgestuurd naar de gemeente en besproken. Indien de gemeenten geen beleid en/of zoekgebied(en) heeft vastgesteld toetsen wij het plan aan het vastgestelde provinciaal beleid. De kaders voor participatie waaronder ook de eisen voor een gebiedsfonds hebben wij opgenomen in het PPE. Wij stimuleren gemeenten om afspraken op subregionaal niveau te maken om zo de ambities van de RES te implementeren.

Samenvatting zienswijze:

Hoe past restrictie van zon op dak via de RES in dat wat het Rijk doet door aanpassing van wetgeving met plicht dat bij nieuwbouw van > 200m² de dakconstructie Zon-Pv moet kunnen dragen?

Reactie:

Er is geen restrictie voor zon op dak. Het Rijk werkt aan de verplichting van zon op dak bij nieuwbouw. Dit zorgt voor een groter areaal aan dak dat voorzien wordt van zon. Daarnaast zal door gasloze nieuwbouw ook de vraag naar elektriciteit toenemen. We werken met de RES aan een andere verhouding zon en wind. Dit staat zon op dak niet in de weg.

Samenvatting zienswijze:

In samenwerking met netbeheerders en gemeenten stemmen wij af hoe op de korte, middellange en lange termijn het Overijsselse energiesysteem ontwikkeld moet worden om aan onze huidige en toekomstige behoeften aan energie te voldoen. Hoe wij onze rol hierin nemen en welke afwegingen hierin gemaakt worden werken wij nader uit. Wanneer vindt dit plaats gelet op de WGIWT (wet gemeentelijk instrumentarium warmte transitie), en in verlengde uitwerken TVW en vaststellen WUP's.

Reactie:

Het afstemmen is een onderdeel van een cyclisch (beoogd twee-jaarlijks) proces. De uitwerking van TVW en vastgestelde WUP's vormen prima inputs voor het proces. Daar waar echt grote discrepantie wordt gevonden tussen lokale plannen en de impact hiervan op bovenliggende regionale energieinfrastructuur, zal afstemming plaatsvinden. Deze regierol wordt momenteel verder uitgewerkt. Huidige planning is om in het eerste kwartaal van 2023 een eerste versie van het pMIEK (provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat) op te leveren en vast te laten stellen.

Samenvatting zienswijze:

Wij worden graag betrokken bij het ontwikkelen van de zogeheten instrumentenkoffer. Wij delen de mening niet dat er geen participatie plaats hoeft te vinden bij de totstandkoming van de voorkeursgebieden. Het aanwijzen van gebieden geeft veel maatschappelijke onrust en leidt zelfs tot frustraties en wantrouwen richting de gemeenten bij lopende projecten. Tevens vragen wij ons af wat de status is van een omgevingsovereenkomst (juridisch bindend, bijlage ter kennis,)? Hoe wordt de mate van participatie en resultaten meegewogen in vergunningverlening? Wordt er vooraf duidelijkheid geven in verband met verwachtingsmanagement?

Reactie:

De voorkeursgebieden hebben onze voorkeur voor grootschalige energie opwek op weloverwogen plekken, passend in het landschap, en nabij gebruikers en het bestaande netwerk. Het zijn voorkeursgebieden, geen zoekgebieden.

Ze dienen enkel als suggestie voor het gesprek in de RES. Het is aan gemeenten om zoekgebieden aan te wijzen en daarbij zoals we in de RES hebben afgesproken een passend participatieproces in te doorlopen.

De omgevingsovereenkomst is voor ons een middel om inzicht te krijgen in de afspraken tussen de omgeving en initiatiefnemer als resultaat van projectparticipatie. Omdat elk project uniek is stellen we in het PPE geen harde eisen aan de vorm of inhoud van een dergelijke overeenkomst.

98. Zienswijze (EDO-kenmerk-6702411)

Indiener:, Gemeente Dalfsen, Raadhuisstraat 1, 7721 AX Dalfsen

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De voorkeursgebieden voor windenergie zijn gebaseerd op nationale en provinciale inpassingsprincipes. Deze principes zijn niet nader omschreven en de vertaalslag naar de kaart is niet ter herleiden. Het verzoek is dat op te nemen. Binnen de contouren van de voorkeursgebieden liggen ook kleinschalige en landschappelijk fraaie gebieden waar volgens de gemeente geen windmolens passen.

Reactie:

We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, als onderdeel van het omgevingsbeleid (in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie) baseren we op een aantal leidende principes. Relevant in kader van energie en wind zijn daarbij: zuinig zijn met ruimte (meervoudig ruimtegebruik) en voortbouwen op sterke netwerken (koppelen vraag en aanbod). De ruimtelijke principes staan in de vastgestelde RES 1.0 en zijn uitgangspunt bij het aanwijzen van zoekgebieden:

- *Koppeling van energievraag en aanbod*
- *Ruimtelijke meekoppelkansen*
- *Energieopwekking langs hoofdinfrastructuur*
- *Ontzien van waardevolle gebieden*
- *Clustering in de daarvoor geschikte landschappen*

Samenvatting zienswijze:

In de RES 1.0 zijn afspraken gemaakt over het clusteren van grootschalige energieopwekking nabij netwerkknooppunten. Diverse voorkeursgebieden liggen ver van deze knooppunten af en sommige knooppunten vallen buiten een voorkeursgebied. De 380 kV hoogspanningslijnen die op de kaart staan ingetekend zijn niet relevant om op aan te sluiten. Daarnaast wordt er bij vaststelling van de voorkeursgebieden geen rekening gehouden met investeringsplannen van netbeheerders voor wat betreft uitbreiding en nieuwe stations.

Reactie:

De voorkeursgebieden geven globaal weer waar mogelijke zoekgebieden terecht zouden kunnen komen. Bij elk initiatief kijken we naar de maatschappelijke kosten en dus een efficiënte aansluiting op het net en realiseren van de opwek bij het gebruik.

Samenvatting zienswijze:

Het programma maakt onderscheid in kleinere (10+) en grotere (30+) windmolenclusters. Een duidelijke uitleg voor de keuze van deze twee categorieën ontbreekt echter, evenals de randvoorwaarden van de beide clusters. Wij zien graag onderbouwd waarom sommige gebieden alleen geschikt zouden zijn voor grote of kleine clusters. Daarnaast zijn wij van mening dat de opwek van het cluster (in GWh, zon en wind) leidend zou moeten zijn en niet het aantal windmolens.

Reactie:

Om het gesprek in de RES 2.0 en het vaststellen van zoekgebieden te kunnen faciliteren hebben we in ons ruimtelijk beleid ook een aantal stappen gezet. In onze omgevingsverordening is aangegeven waar we plek zien voor windenergie en waar niet. De basis hiervoor is de windladder. Deze is eind 2021 door GS vastgesteld en die gebaseerd is op het bestaande omgevingsbeleid en de afspraken die de partners in de RES 1.0 hebben afgesproken; deze is door PS vastgesteld. Daarnaast wijzen we een aantal voorkeursgebieden aan voor windenergie in het Fundament voor de Nieuwe Omgevingsvisie. Dit zijn plekken waar wij ruimte zien voor grotere (30+) en kleinere (10+) windclusters. Deze voorkeursgebieden zijn de basis voor het aanwijzen van de zoeklocaties door gemeenten. De aanwijzing van zoekgebieden en de verdere onderbouwing daarvoor faciliteren wij en het is aan de gemeenten om in RESverband het gesprek aan te gaan.

Samenvatting zienwijze:

Het beschreven stappenplan (afbeelding pag. 9) start met een plan van een initiatiefnemer. Dalfsen wil echter zelf regie houden op dit proces en bepalen waar en wanneer initiatiefnemers welkom zijn. Hierdoor worden gebiedsprocessen niet verstoord door externe partijen.

Reactie:

Het afwegingskader in het PPE is opgenomen omdat, ook nu, de provincie bevoegd gezag is een verzoek om een vergunning in behandeling moet nemen. Zoals in het PPE staat aangegeven is de eerste stap op het moment dat er een initiatief bij de provincie zich meldt. De volgende stap is dat de provincie contact opneemt met de gemeente. In de RES 1.0 is afgesproken dat gemeenten zoekgebieden aanwijzen. Deze zoekgebieden landen in de RES 2.0 per 1 juli 2023 en die nemen wij dan op in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. De gemeente houdt door dit proces te volgen zelf de regie waar initiatiefnemers welkom zijn.

Onderwerp: verdeling windopgave en voorkeursgebieden**Samenvatting zienswijze:**

De regionale RES opgave bestaat uit de som van elf individuele gemeentelijke opgaven. De gemeente heeft op het gebied van opwekking van windenergie een relatief kleine opgave omdat er al de nodige windmolens zijn gerealiseerd. Toch is een aanzienlijk deel van de gemeente gemarkeerd als voorkeursgebied. Andere gemeenten met een relatief grote opgave hebben een beperkt voorkeursgebied. De verdeling in voorkeursgebieden is daarmee niet lijn met de gemeentelijke opgaven. De gemeente wil weten hoe de voorkeursgebieden zich verhouden tot de gemeentelijke opgaven uit de RES. De gemeente is van mening dat de individuele RES opgaven van de gemeenten op het eigen grondgebied dienen te worden gerealiseerd.

Reactie:

Het uitgangspunt van de RES is dat alle partners binnen de RES de opgaven realiseren. De RES is een middel om samen te onderzoeken hoe en waar we met zon en wind energie kunnen opwekken en hoe we dat via het energienetwerk kunnen transporteren. Om de zonne- en windparken (inclusief zon-op-dak) efficiënt en met zo laag mogelijke kosten op het elektriciteitsnet aan te kunnen sluiten, streeft de RES-regio naar een regionale verhouding van 60% wind- en 40% zonneparken. Gemeenten in de RES-regio in West-Overijssel spraken in de RES 1.0 af dat ze inzetten op subregionale samenwerking. Dit betekent dat gemeenten samen kijken wat de meest optimale invulling is rekening houdend met de ruimtelijke inpassingsprincipes zoals vastgesteld in de RES. Indien de gemeente van mening is dat de individuele RES opgaven van gemeenten op het eigen grondgebied gerealiseerd dienen te worden dan verzoeken wij aan gemeenten dit standpunt in RES verband aan de orde te stellen. Dit is op dit moment niet het uitgangspunt van de RES 1.0 zoals vastgesteld door de gemeenteraden en Provinciale Staten.

99. Zienswijze (EDO-kenmerk- 2022/0159197)

Indiener:, Gemeente Zwolle, postbus 1007, 800 GA Zwolle

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Onderwerp: duurzame energie

Samenvatting zienswijze:

De gemeente werkt intensief met de provincie samen als het gaat om de realisatie van energiedoelstellingen en het beperken van de uitstoot van broeikasgassen. Dit verloopt met name via regionale en lokale processen, waar samen wordt opgetrokken. Die samenwerking vindt onder andere plaats in de vorm van de RES West-Overijssel en moet inzicht bieden waar binnen de regio in de komende jaren nieuwe wind- of zonneparken gaan komen. Ook in kleiner verband, namelijk in een gemeentelijk samenwerkingscluster trekt de gemeente samen met de provincie en buurgemeenten op om duurzame energieprojecten te realiseren en te werken aan netwerkversterking samen met netwerkbeheerders Enexis en TenneT.

Met waardering ziet de gemeente de verschillende rollen die de provincie oppakt bij de energietransitie. De gemeente ziet ook de noodzaak om naast de samenwerkende en faciliterende rol, verder invulling te geven aan de regulerende rol van de provincie op dit vlak. De gemeente vindt het wel vreemd dat de provincie ervoor gekozen heeft de zomerperiode van 2022 te gebruiken om uw energiestrategie (PPE) gericht op een actieve provinciale rol bij de realisatie van grootschalige windplannen ter visie te leggen. Qua timing ongelukkig, omdat gemeenten tot het voorjaar van 2023 de tijd hebben om de lokale zoekgebieden vast te leggen en aan te geven wat er hier aan wind- en zonneparken kan worden gerealiseerd. Het resultaat hiervan wordt opgenomen in de RES 2.0 van West Overijssel en moet op 1 juli 2023 worden ingediend bij het Nationaal Programma RES.

Reactie:

Wij waarderen de zienswijze van de gemeente die vindt dat we onze rollen duidelijk beschreven hebben.

De timing van het ter visie leggen van het PPE heeft te maken met de samenloop met de actualisatie van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Het PPE beschrijft de rol van de provincie als partner in de RES. Het programma heeft dan ook 2 delen. Het eerste deel gaat over het aanwijzen van zoekgebieden. De provincie is het met de gemeente eens dat deze zoekgebieden in de RES 2.0 op 1 juli 2023 volgens afspraak opgenomen worden. Deze zoekgebieden zullen dan onderdeel gaan uitmaken van het fundament van de nieuwe Omgevingsvisie. De provincie heeft in deel 2 aangegeven hoe ze van haar bevoegdheden gebruik maakt op het moment dat een initiatiefnemer een plan voor het realiseren van wind op land indient. Dit om duidelijkheid te bieden aan de partners in de RES, inwoners en initiatiefnemers. Omdat de provincie als partner in de RES de uitgangspunten van de RES in het ruimtelijk beleid heeft vastgelegd heeft de provincie ervoor gekozen het afwegingskader vast te leggen in een zelfbindend programma. De intentie van de provincie is om gemeenten tot 1 juli 2023 de tijd te geven om zoekgebieden vast te stellen. Zoals in het PPE staat aangegeven wil de provincie samen met de partners in de RES optreden als 1 overheid. Dit betekent dat indien er een verzoek bij de provincie binnenkomt de provincie volgens het afwegingskader handelt en altijd eerst contact opneemt met de betreffende gemeente. In het PPE en ons omgevingsbeleid zijn voldoende waarborgen opgenomen om te zorgen dat er een zorgvuldig gebiedsproces wordt doorlopen. Wanneer een gemeente zoekgebieden heeft vastgesteld en aan de overige uitgangspunten van de RES en ons ruimtelijk beleid is voldaan dan kunnen wij op verzoek van de gemeente onze bevoegdheid tot vergunningverlening overdragen. Ook dan staat de gemeente er niet alleen voor en zullen wij waar mogelijk samenwerken om een goed proces te doorlopen.

Samenvatting zienswijze:

De gemeente heeft bij de vaststelling van de RES 1.0 bij de realisatie van de duurzame energieproductie in de periode tot 2030 aangegeven zoveel mogelijk te blijven aansluiten bij de gebiedskenmerken en het karakter van de stedelijke omgeving. Meervoudig ruimtegebruik en in het bijzonder het benutten van dakvlak vormen daarmee dan ook een belangrijke drager voor het realiseren van de doelstellingen van de gemeente. Het streven naar een voor de regio sturende verhouding voor wind en zon (60% wind respectievelijk 40%), doet dan ook geen recht aan de inzet en bijdrage van de gemeente. De gemeente wil vasthouden aan de RES afspraken en doet haar bod gestand. De gemeente maakt zich zorgen over het scenario dat de provincie (vanuit bevoegd gezag rol bij windprojecten) moet meewerken aan windprojecten als commerciële windontwikkelaars zich direct tot de provincie wenden, met het oog op lokale gebiedsprocessen (afgerond of nog in volle gang). De gemeente vraagt om een heldere procesafpraak (zoals weigeringsronde voor de provincie indien plan niet in gemeentelijk bod past) om dit soort scenario's te voorkomen.

Reactie:

Het afwegingskader geeft aan wanneer en hoe wij van onze bevoegdheid gebruik maken. Indien gemeente zoekgebieden heeft vastgesteld zullen wij altijd naar de gemeente verwijzen. Provinciale Staten zijn bevoegd om een inpassingsplan vast te stellen voor windparken met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW, maar een initiatiefnemer kan zich ook tot de gemeente wenden met het verzoek om het windpark planologisch mogelijk te maken. Weigert de gemeente daaraan medewerking te geven, dan is de provincie op grond van de Elektriciteitswet verplicht een inpassingsplan vast te stellen als het windpark past binnen het provinciaal omgevingsbeleid. Past het initiatief niet binnen de provinciale kaders, dan hoeft de provincie daarvoor geen inpassingsplan te maken. Het is vervolgens aan de initiatiefnemer om zelf een andere locatie te zoeken die wel voldoet aan de provinciale kaders. De suggestie om een andere afwegingskader te maken voor het afwijzen van een PIP verzoek nemen wij over.

Samenvatting zienswijze:

In paragraaf 10.8.2.1.1. van de Omgevingsvisie staat dat binnen de voorkeursgebieden voor grootschalige clustering wordt gestreefd naar een optimale invulling van het gebied. Dit houdt in dat projecten die kleiner zijn dan de ruimtelijke potentie zo vormgegeven worden dat toekomstige projecten niet belemmerd worden. Het gebied ten noorden van de Vecht is één van die gebieden. Dit deel van de gemeente is ook vanuit de gemeentelijke Omgevingsvisie en coalitieprogramma aangemerkt als voorkeursgebied voor het plaatsen van windmolens vastgelegd. In dit gebied zijn er echter nog meer ruimtelijke ontwikkelingen in onderzoek, los van de energietransitie. Zo onderzoekt de gemeente de mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein en de ontwikkeling van een railterminal. De gemeente verwacht dat de provincie bij de omschrijving 'toekomstige projecten' ook andere ruimtelijke ontwikkelingen bedoeld als het plaatsen van windmolens. De gemeente kijkt vanuit een integrale blik naar de ontwikkeling van deze gebieden, samen met de buurgemeente(n) en de provincie. Dit najaar gaat de gemeente samen met betrokken partijen, waaronder een buurgemeente, het waterschap, de bewonersvertegenwoordigers en de provincie een gebiedsvisie maken voor het gebied ten noorden van de Vecht.

Reactie:

Als partner in de RES juichen wij het maken van een gebiedsvisie in subregionaal verband van harte toe en ondersteunen dit.

Samenvatting zienswijze:

Door de huidige formulering van 'paragraaf 10.8.2.1.1 Kansrijke zoekgebieden windenergie' (Omgevingsvisie) over optimale invulling ontstaat er onduidelijkheid over rolneming en ziet de gemeente een draagvlakrisico ontstaan. Het beeld ontstaat dat na een zorgvuldig doorlopen gebiedsproces - waarbij bewoners en gemeente samen tot een voor hun optimale opstelling zijn gekomen en die passend is binnen de RES opgave van de gemeente - de provincie in de laatste fase van dit participatieproces weigert mee te werken.

'Optimale invulling' roept veel vragen op en suggereert dat in gebieden met de status van grote clusters ruimte voor windturbines de voorrang krijgt, ongeacht de uitkomst van gebiedsprocessen. De gemeente ziet hier graag een nuancering of extra toelichting op. Voor bewoners en grondeigenaren in de aan te wijzen grote clusters moet helder zijn wat onder optimaal wordt verstaan. Nu lijkt de provinciale deur voor nieuwe windinitiatieven in het gebied open te staan, terwijl er nog wordt gewerkt aan de indiening van de omgevingsvergunning voor 3 windturbines. De gemeente wil op basis van de gebiedsovereenkomst de regie lokaal houden.

Reactie:

Het scenario dat geschetst wordt is niet zoals het afwegingskader in het PPE beschreven is. Wel is het zo dat de provincie toetst aan het meest optimaal invullen van het gebied aan de hand van de ruimtelijke kaders, die zowel in de RES als in ons omgevingsbeleid zijn vastgelegd.

100. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6723396)

Indiener:, Gemeente Zwartewaterland

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

De gemeente Zwartewaterland vraagt het PPE op de volgende punten aan te passen

Samenvatting zienswijze:

Aanpassing van het PPE aan de RES afspraken, Dat betekent dat het streven naar 50% lokaal eigendom, zoals dat nu opgenomen is in het PPE omgezet moet worden naar het hanteren van een percentage lokaal eigendom van minimaal 50%. Zie hiervoor het RES bod van West-Overijssel.

Reactie:

In de RES hebben we afgesproken om de doelstelling van minimaal 50% lokaal eigendom te stimuleren en te faciliteren. Dat is een regionaal streven in 2030, waar lokaal van kan worden afgeweken. We hebben ook afgesproken dat de gemeenten aan de lat staan om lokaal eigendom in hun beleid te borgen. De provincie stimuleert en faciliteert lokale energie-initiatieven, dat doen we bijvoorbeeld door het Energiefonds Overijssel.

Samenvatting zienswijze:

Duidelijke vermelding dat de gemeente het eerste aanspreekpunt is voor windinitiatieven. De gemeenten gaan lokaal aan de slag om het RES 1.0 bod te realiseren. I RES verband is dit afgesproken. Dit heeft onvoldoende plek gekregen in het PPE. De gemeente verzoekt ook de bevoegdheid in de regel aan gemeenten over te dragen.

Reactie:

De provincie is in het kader van de Energiewet bevoegd bestuursorgaan voor windinitiatieven vanaf 5 MW. In het PPE is het afwegingskader opgenomen hoe wij gebruik van onze bevoegdheid indien een initiatiefnemer een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan doet. Zoals in het afwegingskader staat aangegeven respecteren wij het RES-proces en verwijzen wij de initiatiefnemer in eerste instantie door naar de gemeente. Indien een gemeente geen zoekgebieden heeft vastgesteld dan toetsen wij het initiatief aan het provinciale ruimtelijk beleid. Een verzoek om een PIP kunnen wij alleen weigeren op ruimtelijke gronden.

Samenvatting zienswijze:

De handreiking voor lokaal eigendom is niet als basis genomen voor het provinciaal beleid, De gemeente vindt dat deze handreiking bij windenergie initiatieven die plaatsvinden op haar grondgebied dient te worden gerespecteerd.

Reactie:

In het PPE omschrijven wij hoe we onze rol als bevoegd gezag invullen wanneer een initiatiefnemer contact met ons opneemt over een windproject. In het afwegingskader voor windinitiatieven laten we zien dat we de initiatiefnemer daarbij altijd verwijzen naar de gemeente, zij zijn immers aan zet. Mocht uiteindelijk blijken dat de provincie de rol van bevoegd gezag zal vervullen, dan zetten wij wat participatie betreft ook in op minimaal 50% lokaal eigendom. Echter, 50% lokaal eigendom is niet afdwingbaar via het ruimtelijk beleid. Per project moet dan ook gekeken worden naar de rol van de gemeente en provincie en mogelijkheden om hier maximaal op te sturen. We onderschrijven dus het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom, allen zien geen meerwaarde in het vastleggen hiervan zoals door u voorgesteld. We sluiten aan bij de definitie en afspraken zoals opgenomen in de RES.

U vraagt ons daarnaast om duidelijk te vermelden dat de gemeente het eerste aanspreekpunt is voor windinitiatieven. Uit het afwegingskader blijkt dit voldoende. Wij zullen dit in de toelichting nogmaals benadrukken.

101. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6725636)

Indiener:, gemeente Olst-Wijhe, postbus 23, 8130AA Wijhe

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Een van de genoemde voorkeursgebieden die in het PPE staan, namelijk Raalte en Olst-Wijhe (kleine clusters, 10+ windmolens), kwam voor ons uit de lucht vallen en riep verontwaardiging op. Mede omdat er kort voor publicatie van het PPE een bestuurlijk overleg plaatsvond (24 juni 2022) waarin dit betreffende voorkeursgebied niet ter sprake is gekomen. Echter, na navraag blijkt het om het gebied Raalte-Dalfsen te gaan (conform de kaart zoals opgenomen in het Fundament van de Omgevingsvisie), en geen Olst-Wijhe. We vragen u deze fout te herstellen. Aanvullend is onze conclusie dat, ondanks onze zoekgebieden, in de PPE geen voorkeursgebied wordt aangewezen in Olst-Wijhe..

Reactie:

Het is juist dit fout staat weergegeven in het concept PPE. Deze fout hebben wij hersteld in het definitieve PPE.

Uw conclusie dat er geen voorkeursgebied wordt aangewezen in Olst-Wijhe is ten dele juist. Als provincie wijzen wij geen gebieden aan. Gemeenten wijzen zoekgebieden aan. Met de voorkeursgebieden geven wij onze visie op geschikte plekken voor grootschalige clustering. Hierover gaan we graag in gesprek richting de RES 2.0 en gedurende de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Momenteel kent het Fundament voor de Omgevingsvisie dus geen voorkeursgebied voor wind, maar of er uiteindelijk een zoekgebied voor wind wordt aangewezen in Olst-Wijhe moet blijken uit de RES 2.0.

Samenvatting zienswijze:

U geeft aan het belangrijk te vinden de rol van de gemeenten zoveel mogelijk intact te houden en het bestaande proces, het ontwikkelen van lokale initiatieven, wilt blijven stimuleren door bestuurlijk overleg. In onze ogen strookt deze lijn niet met de wijze en de timing waarop u het PPE heeft gepubliceerd. Dit geldt met name voor gemeenten die middenin het proces zitten om zoekgebieden vast te leggen zodat die meegenomen worden in de RES 2.0 en daar nog tot voorjaar 2023 de tijd voor hebben. Inwoners in de genoemde voorkeursgebieden weten nu mogelijk niet waar ze aan toe zijn, wat het draagvlak en acceptatie voor het proces (wat uiteraard sowieso al complex is) niet ten goede komt. Deze manier van handelen beïnvloedt de beeldvorming richting lokale overheden én inwoners op negatieve wijze.

Reactie:

In eerdere brieven, bestuurlijke overleggen, en in RES-verband hebben wij onze zorgen gedeeld over het tijdig behalen van de RES-ambitie, waaronder het aanwijzen van zoekgebieden voor 1 juli 2023. In onze ogen strookt de timing waarop het PPE is gepubliceerd daarmee. Het PPE zet alleen op papier wat wettelijk al zo geregeld was. Met het PPE benadrukken we het belang van het aanwijzen van zoekgebieden voor 1 juli 2023 door gemeenten.

Samenvatting zienswijze:

Wij vragen u de borging van lokaal eigendom en participatie verder te duiden in de projecten waar provincie bevoegd gezag is, met name in gemeenten waar al een dergelijk proces gelopen heeft en/of waar dergelijke participatiekaders al vastgesteld zijn. Bij onze Ruimtelijke Visie is een zorgvuldig toetsingskader zon en wind uitgewerkt. Onze zoekgebieden zijn met een uitgebreid participatie- en communicatieproces tot stand gekomen. Vanwege de eerdergenoemde redenen zijn de beoogde gebiedsprocessen voor wind niet opgestart (voor zon zitten wij hier middenin), maar de kaders blijven staan. We vragen u hier kennis van te nemen en hier rekening mee te houden.

Reactie:

In het PPE omschrijven wij hoe we onze rol als bevoegd gezag invullen wanneer een initiatiefnemer contact met ons opneemt over een windproject. In het afwegingskader voor windinitiatieven laten we zien dat we de initiatiefnemer daarbij altijd verwijzen naar de gemeente, zij zijn immers aan zet. Mocht uiteindelijk blijken dat de provincie de rol van bevoegd gezag zal vervullen, dan zetten wij wat participatie betreft in op het opzetten van een omgevingsadviesraad waarmee een omgevingsovereenkomst wordt gerealiseerd. In die overeenkomst kunnen ook afspraken over lokaal eigendom en financiële participatie worden vastgelegd. Omdat de uitkomsten van die overeenkomsten per project kunnen verschillen, stellen we in het PPE hier geen harde eisen aan. Maar, we onderschrijven het streven naar 50% lokaal eigendom en zullen dan ook de mate van participatie meewegen in de vergunningverlening wanneer wij optreden als bevoegd gezag.

102. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6726545)

Indiener:, gemeente Raalte

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Waar de kansrijke gebieden in het Fundament worden bestempeld als nog onderhevig aan verandering n.a.v. het nog te volgen RES proces, is de toon van het PPE over de kansrijke gebieden veel stelliger. Deze zijn aangewezen door jullie in het Fundament en de basis voor zoeklocaties. Ook wordt hier al een omgevingseffectrapportage op uitgevoerd. Met deze stelligheid en bewoording wordt een hele andere waarde gehangen aan de opgestelde kansrijke gebieden dan in het Fundament. Flet wordt namelijk direct onderdeel van de escalatiestrategie van jullie als provincie om aan de windopgave uit de RES te voldoen. Dit wordt bevestigd in de volgende zin uit het PPE. "Daarbij hanteren we de vastgestelde ruimtelijke kaders en de voorkeursgebieden om kansrijke initiatieven af te wegen en de gemeente zo nodig een aanwijzing te geven tot ruimtelijke inpassing, dan wel zelf middels een provinciaal inpassingsplan ruimte te maken."(pagina 9, PPE). Het had ons juist waardevol geleken om deze methode van escalatie met de partners binnen de RES op te stellen/te bespreken. Deze manier van (samen)werken hecht onzes inziens geen waarde aan de participatiecultuur waar we in West-Overijssel en ook in Raalte, juist zo naar streven.

Reactie:

De voorkeursgebieden uit het Fundament voor de Omgevingsvisie zijn een opmaat naar de uiteindelijke Omgevingsvisie.

Het is juist de bedoeling om deze gebieden aan te scherpen richting de uiteindelijke Omgevingsvisie, mede op basis van de zoekgebieden uit de RES 2.0. Daarmee zijn de voorkeursgebieden zoals die nu naar voren komen input om met elkaar in de RES het gesprek te voeren over de aanwijzing van zoekgebieden. Belangrijke kanttekening daarbij is dat ook buiten de provinciale voorkeursgebieden (voor clustering) ruimte is voor windenergie. Daarover gaan we graag met elkaar in gesprek.

Bij de uiteindelijke afweging van een concreet initiatief dat nodig is voor het halen van de RES-ambities en waarvoor geen gemeentelijk beleid/zoekgebieden aan de orde zijn zal gekeken moeten worden naar het dan geldende provinciale beleid. Dit is expliciet geen escalatie, maar een verplichting die we als provincie hebben, voortkomend uit de Elektriciteitswet.

Samenvatting zienswijze:

In het PPE wordt benoemd dat de participatiekaders van het bevoegd gezag gelden voor projecten. Echter wordt er in het PPE nog geen antwoord gegeven op vragen als wie wordt, wanneer en waarover, betrokken. Welke kaders en richtlijnen worden gehanteerd en of deze overeenkomen met de in de RES 1.0 gezamenlijk vastgestelde afspraken zoals Lokaal Eigendom (hoofdstuk 9 RES 1.0). Waarin tevens afspraken zijn gemaakt over de rollen en verantwoordelijkheden aangaande Lokaal Eigendom c.q. participatie in projecten. Het PPE beperkt zich vooralsnog tot dat er een omgevingsadviesraad moet komen en dat er een participatieplan in een omgevingsovereenkomst moet worden vastgelegd. Wij hopen als gemeente van harte dat de provincie zich maximaal inspant om het hoekpunt maatschappelijke acceptatie en de daarbij behorende gemaakte afspraken in de RES 1.0 even belangrijk laten zijn als de ruimtelijke afwegingen binnen projecten. Overigens blijven wij ons committeren aan de afspraken uit de RES 1.0 en zouden graag ook uw vertrouwen hebben dat we de doelstellingen gaan halen. Dit vertrouwen vinden wij niet terug in de toonzetting van het ontwerp PPE.

Reactie:

Het PPE onderschrijft de kaders en afspraken van de RES 1.0, waaronder het streven naar 50% lokaal eigendom. Dit is een regionaal streven voor 2030. We erkennen het belang van lokaal eigendom als manier om omwonenden mee te laten beslissen en mee te laten profiteren. In RES 1.0 is afgesproken dat gemeenten beleidskaders opstellen waarin lokaal eigendom geborgd is. Als een gemeente geen zoekgebieden heeft dan toetsen wij het initiatief aan het provinciale ruimtelijke beleid. In het PPE benoemen we dat lokaal eigendom een van de manieren is om invulling te geven aan projectparticipatie. Per project moet dan ook gekeken worden naar de rol van de gemeente en provincie en mogelijkheden om hier maximaal op te sturen. We onderschrijven dus het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom, allen zien geen meerwaarde in het vastleggen hiervan zoals door u voorgesteld. We sluiten aan bij de definitie en afspraken zoals opgenomen in de RES.

103. Zienswijze (EDO-kenmerk-6702407)

Indiener:, Gemeente Ommen

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Onderwerp: Zoekgebieden windenergie

Samenvatting zienswijze:

De keuze en de uitwerking van de voorkeursgebieden voor grootschalige opwek van windenergie in het Fundament en de Actualisatie Omgevingsvisie en Omgevingsverordening 2022 doet volgens de gemeente geen recht aan het proces en de afspraken van de RES 1.0. Ook doet dit geen recht aan de coöperatieve houding van de gemeente en andere partners om tot een concrete uitwerking van de RES-afspraken te komen.

Dit beeld wordt versterkt door artikel 10.8.2.2.2 van de Omgevingsverordening (?), waar staat dat de provincie haar instrumenten maximaal inzet als gemeenten in de kansrijke zoekgebieden niet willen meewerken aan initiatieven voor de plaatsing van windturbines.

Inhoudelijk maakt de gemeente bezwaar tegen het nu al aanwijzen van voorkeursgebieden voor grootschalige opwek van windenergie. Dat betreft zowel de gewijzigde omvang (gebieden met 30+ grote windmolens) als de gebieden die zijn aangewezen en in het bijzonder de gebieden ten noorden van het Vechtdal. De provincie wijkt daarmee niet alleen procesmatig, maar ook inhoudelijk af van de RES 1.0 en het RES-bod van de gemeente. Bovendien is zowel het zoekgebied voor windenergie als de opgave voor windenergie vergroot met de aanwijzing van de provinciale voorkeursgebieden in het Fundament en de uitwerking ervan in de Omgevingsverordening.

De voorgestelde uitwerking in de Omgevingsverordening maakt het concreet mogelijk dat de provincie over kan gaan op vergunningverlening op basis van de Elektriciteitswet, als de gemeente medewerking weigert aan een verzoek voor een windpark, als het verzoek past binnen het provinciale omgevingsbeleid. Dit volgt uit paragraaf 1.4.1 van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie. De gemeente vindt dit onwenselijk en geen recht doen aan de uitgangspunt van de RES over participatie en lokaal eigenaarschap.

De gemeente zet vraagtekens bij de uitwerking en onderbouwing van de provinciale voorkeursgebieden voor de grootschalige opwek van windenergie. De OER en de beleidsuitwerking gaan onvoldoende specifiek in op de benodigde planologische afweging per locatie en de wijze waarop rekening wordt gehouden met milieunormen. De gemeente wijst daarbij op de bestaande woningen/bebouwing binnen de provinciale voorkeursgebieden die de aanleg van de beoogde cluster van 30+ windturbines nagenoeg onmogelijk maken. Verder liggen binnen de voorkeursgebieden uiteenlopende gebiedstypen die volgens de Catalogus Gebiedskenmerken niet of minder geschikt zijn voor grootschalige windopstellingen.

De gemeente vraagt de provincie af te zien van de voorgestelde uitwerking van de provinciale voorkeursgebieden en met name van de rechtstreekse doorwerking daarvan, zoals nu met de Actualisatie Omgevingsvisie en Omgevingsverordening 2022 mogelijk wordt gemaakt. De gemeente stelt voor het proces in de RES te volgens en de gebieden die daarin worden benoemd, op te nemen in de Omgevingsvisie 2024. Daardoor kunnen gemeenten recht doen aan hun eigen participatieproces en wordt ook meer recht gedaan aan de uitgangspunten van de Omgevingswet om vanuit een integrale afweging keuzes te maken.

Reactie:

In het Fundament benoemen wij gebieden die volgens ons kansrijk zijn voor de ontwikkeling van grotere clusters met windturbines. De aanwijzing van deze voorkeursgebieden is gebaseerd op de uitgangspunten uit de Regionale Energie Strategie (RES). Verder hebben wij daarvoor gekeken naar de uitkomsten van een landschappelijke analyse die wij hebben laten opstellen en waarin gekeken is naar de impact van de plaatsing van een cluster van windturbines op het landschap. In de Regionale Energie Strategie voor West-Overijssel is afgesproken dat we in 2030 een hoeveelheid van 1.8 Terra Watt uur (TWh) aan duurzame elektriciteit willen opwekken.

Uitgangspunt van de RES is dat de oppervlakte die nodig is om deze hoeveelheid duurzame energie op te wekken en de kosten voor aanpassing van het energienetwerk zoveel mogelijk beperkt moet blijven. Daarom is in RES-verband de ambitie vastgelegd dat we 60% van deze duurzame energie in 2030 willen opwekken met windturbines en 40% met zonne-energie. In de RES is het uitgangspunt opgenomen dat we niet overal windmolens willen, maar dat we die zoveel mogelijk bij elkaar willen neerzetten in clusters. In een onderzoek van H+N+S Landschapsarchitecten, dat ook voor de Regionale Energie Strategie is gebruikt, is bekeken welke landschappen het meest geschikt zijn voor het plaatsen van windmolens. De kaarten in het Fundament voor windenergie zijn hierop gebaseerd.

De 'Tussenstand juli 2022' waarin de voortgang van de afspraken uit de RES 1.0 wordt beschreven, laat zien dat de samenwerkende partners in de RES-regio West-Overijssel moeten versnellen. De zoektocht naar gebieden voor het opwekken van duurzame energie is in volle gang, maar met het huidige tempo wordt de doelstelling van 1,8 TWh in 2030 niet gehaald. Op dit moment is 45 procent van de geplande duurzame energieopwekking met zonne- en windparken gerealiseerd (23%) of in ontwikkeling (22%).

De Tussenstand juli 2022 laat verder zien dat op dat moment bijna de helft (45%) van de zonne- en windparken gerealiseerd is of binnenkort wordt gerealiseerd. Zon-op-dak levert daar een forse bijdrage aan. Het op tijd (2030) behalen van de overige 55% vraagt echter om een versnelling. Realiseren van een windpark duurt namelijk zeven tot tien jaar. Daarvoor moeten in de regio meer zoekgebieden voor wind worden vastgesteld en opgenomen worden in het beleid van de gemeenten.

Om de zonneparken en windparken (inclusief zon-op-dak) efficiënt en met zo laag mogelijke kosten op het elektriciteitsnet aan te kunnen sluiten, streeft de RES-regio naar een regionale verhouding van 60% wind- en 40% zon. Op dit moment is de verhouding circa 30% wind en 70% zon. Wij constateren dat een versnelling in de ontwikkeling van windparken nodig is om de gezamenlijk afgesproken ambities voor duurzame energie tijdig te kunnen realiseren.

Op de kaart met voorkeursgebieden voor windenergie in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie maken wij duidelijk waar wij mogelijkheden zien. Daarmee wijken wij niet af van de afspraken in RES 1.0, maar maken wij duidelijk waar wij mogelijkheden zien om het gesprek over zoekgebieden te versnellen. Onze provinciale voorkeur bespreken wij nu opnieuw in overleggen over de actualisatie van de Regionale Energie Strategie. Ook dat is in lijn met afspraken in de RES 1.0. In juli 2023 worden volgens de afspraken in de RES 1.0, die door de gemeenteraden en Staten zijn vastgesteld de zoekgebieden vastgesteld. Als de gesprekken met de RES-partners leiden tot aanpassingen van kansrijke zoekgebieden, dan zullen wij dit verwerken in de definitieve versie van de nieuwe Omgevingsvisie.

Samenvatting zienswijze:

De kritische reactie van de gemeente laat onverlet dat de gemeente zich blijft inzetten om samen met de provincie te werken aan de omgevingskwaliteit van onze mooie provincie. De gemeente blijft zich inzetten om de ambities en afspraken van de RES te realiseren. Ondanks de kritische opmerkingen ziet de gemeente de samenwerking met de provincie met vertrouwen tegemoet.

Reactie:

Wij waarderen de kritische reactie van de gemeente. Dat helpt ons om onze besluitvorming te verbeteren en te versterken. Wij zijn blij dat de gemeente zich samen met ons en de andere RES-partners blijft inzetten voor de ambities en de afspraken van de RES West-Overijssel.

Onderwerp: participatie

Samenvatting zienswijze:

Volgens de gemeente is een proces van participatie en acceptatie vanuit de samenleving een belangrijke voorwaarde voor de beleidswijzigingen die worden voorgestaan in het Fundament. Dat geldt zeker voor de demografische legitimatie voor de aanwijzing van gebieden voor windenergie. De gemeente blijft zich inzetten om de ambities van de RES West-Overijssel te behalen en uit te voeren. Dit kan alleen bereikt worden door het goede gesprek met inwoners, bedrijven en samenwerkingspartners. De gemeente vertrouwt erop de goede samenwerking met de provincie te kunnen voortzetten in de komende periode.

Reactie:

Wij zijn het met de gemeente eens dat participatie een belangrijke voorwaarde is voor de gebiedsgerichte uitwerking van de beleidsuitspraken uit het Fundament in de nieuwe Omgevingsvisie. Deze nieuwe Omgevingsvisie wordt volgens planning in 2024 vastgesteld.

We betrekken onze partners actief bij het formuleren van dat nieuwe beleid en dus ook de gemeenten. Bij de verdere uitwerking van het Fundament in een nieuwe Omgevingsvisie zal gebruikgemaakt worden van de uitkomsten van het RES-proces.

Wij wijzen erop dat de aanwijzing van voorkeursgebieden voor windenergie die in het Fundament zijn benoemd, op dit moment niet meer is dan het benoemen van gebieden die volgens de provincie kansrijk zijn voor het realiseren van grotere clusters met windturbines. Samen met de partners uit deze gebieden zal moeten worden afgewogen of hier inderdaad grotere clusters van windturbines gerealiseerd kunnen worden.

De gemeente heeft afgesproken in het de RES 1.0 zoekgebieden voor 1 juli 2023 vast te stellen. De gemeente is hierbij aan zet en kan zijn eigen participatieregels hierbij toepassen. De gemeente verwijst in haar zienswijze ook naar de brief waarin de gemeente uitgebreid reageert op het Fundament. Daarin komt ook het punt van participatie aan de orde. Die brief van de gemeente wordt meegenomen in het verdere proces om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie.

Samenvatting zienswijze:

De uitwerking in de Omgevingsverordening maakt het mogelijk dat als er bij de gemeente een verzoek komt voor een windpark en de gemeente weigert, de Provincie over kan gaan tot vergunningverlening op het moment dat dit park past binnen het provinciaal omgevingsbeleid, Dit volgt uit paragraaf 1.4.1 van het PPE. Ommen vindt dit onwenselijk en geen recht doen aan de in de RES afgesproken uitgangspunten inzake het te voeren participatieve proces en het invullen van lokaal eigenaarschap.

Reactie:

De constatering is juist in het geval de gemeente geen zoekgebieden heeft vastgesteld. Nu in de RES 1.0 is besloten dat gemeenten voor 1 juli 2023 zoekgebieden voor wind vaststellen en opnemen in de RES 2.0 houdt de gemeente zelf de regie. De provincie zal voor 1 juli 2023 een verzoek om een provinciaal inpassingsplan aanhouden. Indien de gemeente geen zoekgebieden heeft aangewezen handelt de provincie volgens het afwegingskader in het PPE. Dit betekent dat de provincie altijd eerst in overleg gaat met de gemeente en daarna met de RES regio.

104. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701636 , 6703770,)

Indiener:, Gemeente Hardenberg

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze

Het voorkeursgebied voorziet in twee grootschalige clusters van windturbines. Meer dan dertig windturbines per cluster en minimaal twee clusters in het voorkeursgebied rondom Hardenberg vergroot de opgave van onze RES 1.0 afspraken naar circa 768 GWh in de vorm van windenergie. Zonder enige vorm van overleg wordt afgeweken van de RES-ambitie en ons RES-bod van 166 GWh aan windenergie. Wij constateren dat deze ingrijpende en eenzijdige beleidswijziging ongekend is in zowel omvang als in ruimtelijke kwaliteit, milieu- en omgevingseffecten als sociale kwaliteit.

Reactie:

De voorkeursgebieden maken deel uit van het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. Het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie doet richtinggevende uitspraken over gebieden die volgens de provincie kansrijk zijn voor de ontwikkeling van grotere clusters van windturbines. Het Fundament is een tussenstap in de beleidsvoorbereiding van een nieuwe Omgevingsvisie. De voorkeursgebieden windenergie zijn op dit moment niet meer dan een indicatie van de provinciale voorkeur voor de ontwikkeling van grotere clusters met windturbines binnen dat gebied.

Daarom heeft er nog geen participatietraject met de bewoners van deze gebieden plaatsgevonden. Daarvoor zal eerst verder ingezoomd moeten worden om tot een concretere bepaling van zoekgebieden te kunnen komen. Daarbij zal rekening worden gehouden met bestaande functies zoals woningen maar ook met de ruimtelijke kwaliteit van de verschillende landschapstypes binnen dat gebied. De komende tijd gaat de provincie samen met gemeenten, bewoners en andere belanghebbenden in een gebiedsproces bekijken of de gebieden inderdaad geschikt zijn voor het realiseren van grotere clusters van windturbines.

Samenvatting zienswijze:

Deze cumulatie van windenergiegebieden, zowel bestaand als nieuw, raakt onze inwoners en heeft effect gehad op de gebiedsprocessen. Dit is voor de gemeente aanleiding geweest om in beeld te brengen wat er rondom Hardenberg aan windturbines staat en potentieel kan komen te staan. Wij concluderen op basis van deze inventarisatie dat sommige gebieden mogelijk erg geraakt worden en wellicht te veel geraakt worden door de voorgenomen beleidswijziging.

Reactie:

Zoals in het PPE staat aangegeven bewaken wij de balans in de provincie. Bij medewerking aan initiatieven wegen we in ieder geval de volgende punten mee:

- *Beperken van nachtelijke obstakelverlichting op windturbines;*
- *De balans in de provincie. Ondanks het belang van clustering is het ongewenst dat een te grote druk op één enkele kern ontstaat als deze bijvoorbeeld helemaal ingesloten raakt tussen windturbineparken;*
- *Ruimtelijke en sociale kwaliteit.*

Samenvatting zienswijze:

Het is ons onduidelijk in hoeverre milieunormen zijn meegenomen bij het tot stand komen van uw beleidswijzigingen inzake windenergie. De gemeente Hardenberg stelt dat het gewijzigde beleid inzake windenergie zonder een zorgvuldig proces van milieubeoordeling niet geëffectueerd kan worden.

Reactie:

Op dit moment loopt een m.e.r.-procedure gericht op het vaststellen van nieuwe nationale milieunormen voor windturbines op land (Windturbinebepalingen leefomgeving). In het milieueffectrapport zal onder andere aandacht worden besteed aan geluidhinder en slagschaduw. De voorkeursgebieden die in het Fundament worden benoemd, zijn globaal en indicatief. Nader onderzoek en overleg zal moeten uitwijzen of deze gebieden inderdaad geschikt zijn voor grotere clusters van windturbines. Voor het benoemen van de voorkeursgebieden is het niet nodig om te beschikken over de nieuwe nationale milieunormen voor windturbines op land. Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden zullen de nieuwe nationale milieunormen zeker betrokken worden. Het PPE bevat geen beleidswijziging. Hierin staat opgeschreven welke bevoegdheid we hebben op grond van vastgesteld beleid en wetgeving.

Samenvatting zienswijze:

Volgens de gemeente is een proces van participatie en acceptatie vanuit de samenleving een belangrijke voorwaarde voor de beleidswijzigingen die worden voorgestaan in het Fundament. Dat geldt zeker voor de demografische legitimatie voor de aanwijzing van gebieden voor windenergie. De gemeente blijft zich inzetten om de ambities van de RES West-Overijssel te behalen en uit te voeren. Dit kan alleen bereikt worden door het goede gesprek met inwoners, bedrijven en samenwerkingspartners. De gemeente vertrouwt erop de goede samenwerking met de provincie te kunnen voortzetten in de komende periode.

Reactie:

Wij zijn het met de gemeente eens dat participatie een belangrijke voorwaarde is voor de gebiedsgerichte uitwerking van de beleidsuitspraken uit het Fundament in de nieuwe Omgevingsvisie. Deze nieuwe Omgevingsvisie wordt volgens planning in 2024 vastgesteld.

We betrekken onze partners actief bij het formuleren van dat nieuwe beleid en dus ook de gemeenten. Bij de verdere uitwerking van het Fundament in een nieuwe Omgevingsvisie zal gebruikgemaakt worden van de uitkomsten van het RES-proces.

Wij wijzen erop dat de aanwijzing van voorkeursgebieden voor windenergie die in het Fundament zijn benoemd, op dit moment niet meer is dan het benoemen van gebieden die volgens de provincie kansrijk zijn voor het realiseren van grotere clusters met windturbines. Samen met de partners uit deze gebieden zal moeten worden afgewogen of hier inderdaad grotere clusters van windturbines gerealiseerd kunnen worden.

De gemeente verwijst in haar zienswijze ook naar de brief waarin de gemeente uitgebreid reageert op het Fundament. Daarin komt ook het punt van participatie aan de orde. Die brief van de gemeente wordt meegenomen in het verdere proces om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie.

105. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6748668)

Indiener:, Gemeente Enschede, postbus 20, 7500 AA Enschede

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

In dit verband wijzen wij u er op dat de gemeenteraad van Enschede in zijn vergadering van 21 december overging tot vaststelling van de Energievisie, maar daarbij een pas op de plaats maakte voor wat betreft de vaststelling van het zoekgebied voor de bouw van grote windturbines. Onze raad besloot daartoe, omdat hij bij deze beslissing de volgende zaken wil betrekken:

1. het door de GGD en het RIVM aangekondigde onderzoek naar in het buitenland gehanteerde afstandsnormen voor windenergie en
2. de resultaten van het m.e.r. dat door het rijk wordt opgesteld ter voorbereiding op de vaststelling van nieuwe normen voor windenergie.

Het eerstgenoemde rapport kwam dit voorjaar beschikbaar en is bij brief van 21 april door de Minister van Klimaat en Energie aan de Tweede Kamer aangeboden. De resultaten van het m.e.r. zijn nog niet gepubliceerd, maar worden eind 2022 verwacht.

Wij wijzen u er in dit verband op dat, als de resultaten van het m.e.r. later dan voorzien openbaar gemaakt worden, ook de besluitvorming over het zoekgebied voor windenergie in Enschede vertraging oploopt.

We vragen hiervoor om uw begrip en gaan er vanuit dat u in die situatie niet voortijdig overgaat tot de toepassing van de tot uw beschikking staande instrumenten voor de bouw van windturbines in Enschede.

Reactie:

De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben verder afgesproken dat op 1 juli 2023 de zoekgebieden zijn vastgesteld. Het is nu aan gemeenten in subregionale samenwerking om tot een mix van duurzame opwek van energie op land door zon en wind te komen zodat de doelstelling voor de RES Twente die gesteld is op 1,5 Twh gehaald wordt. De lopende onderzoeken zijn geen belemmering om zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel.

In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

106. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701763)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Onderwerp: focus op windenergie

Samenvatting zienswijze:

Volgens de stichting is de focus op windenergie onverstandig en werkt dit juist averechts voor de doelstelling. Het aanwijzen van zoekgebieden zorgt veel voor onrust en tegenwerking. Dit is zeker het geval zolang er nog geen landelijke normering is opgesteld met betrekking tot het plaatsen van windturbines. Dit creëert onduidelijkheid die onrust en tegenwerking onder omwonenden alleen maar in de hand werkt. Deze onzekerheden veroorzaken stress, die vervolgens weer zorgt voor nadelige gezondheidseffecten. Hierover zijn verscheidene onderzoeken verschenen, waaronder onderzoeken van het RIVM en de WHO.

Indiener In 2.1 van het PPE wordt gesteld dat de uitspraak van de Raad van State (30 juni 2021 windpark Delfzijl Zuid) geen belemmering zou moeten zijn voor het aanwijzen van zoekgebieden, maar dat hiervoor nog steeds van 'bepaalde vuistregels' gebruikgemaakt kan worden. Ook deze formulering en vervolgens het aanwijzen van zoekgebieden op basis van de vuistregels zorgt voor veel onduidelijkheid. Veel plekken waar windturbines uiteindelijk helemaal niet mogelijk zijn, worden toch aangewezen als zoekgebied met weer veel onrust en tegenwerking tot gevolg.

Door ons juist nu te concentreren op opwek door zon, wordt veel van deze tegenwerking voorkomen en blijft de doelstelling voor de RES in 2030 wèl haalbaar.

Reactie:

De doelstellingen uit de RES zijn niet haalbaar met uitsluitend opwek door zon op dak of land. Een windmolen van 4 MW levert ongeveer 12.500 MWh (12.500.000 kWu) per jaar. Een hectare zonnenveld met een vermogen van 0,9 MW levert ongeveer 850 MWh (850.000 kWu) per jaar op. Een voetbalveld is ongeveer een halve hectare. Eén windmolen levert zo gemiddeld evenveel hernieuwbare energie als 30 voetbalvelden met zonnepanelen. Hoeveel zonne- en windenergie we de komende jaren gaan opwekken in Nederland is afgesproken in de RES 1.0. Daarin is afgesproken dat de verhouding zon:wind 40:60 is. De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben verder afgesproken dat op 1 juli 2023 de zoekgebieden zijn vastgesteld. Het is nu aan gemeenten in subregionale samenwerking om tot een mix van duurzame opwek van energie op land door zon en wind te komen zodat de doelstelling voor de RES West Overijssel die gesteld is op 1,8 Twh gehaald wordt.

De zoekgebieden worden vastgesteld door het hanteren van de ruimtelijke inpassingsprincipes uit de RES. Zodra de zoekgebieden duidelijk zijn vindt er een plan MER plaats waarin alle aspecten, zoals milieu, ecologie en gezondheid aan de orde komt. Pas wanneer er sprake is van een concreet project zullen aan de hand van de dan geldende milieu en gezondheidsnormen een plan getoetst worden. Op dit moment is niet aan te geven of in zoekgebieden windturbines niet mogelijk zijn omdat elke locatie anders is en wij de voorkeur hebben om ten aanzien van normeringen maatwerk te leveren. Veel hangt af van omgevingsfactoren en type windturbine.

Onderwerp: participatie

Samenvatting zienswijze:

Volgens de stichting is de participatie nog niet uitgevoerd zoals bedoeld met de RES.

De opzet van de RES is om in gesprek te gaan over de mogelijkheden voor opwek, om een zo hoog mogelijk rendement en draagvlak te bewerkstelligen. Wat er nu gebeurt is het tegenovergestelde. Het gesprek wordt doodgeslagen door de stellingname 60% wind - 40% zon en de sterke focus op wind, economisch rendement en zoekgebieden.

Reactie:

In de RES 1.0 hebben de gemeenteraden en Provinciale Staten afgesproken dat per 1 juli 2023 de zoekgebieden worden vastgesteld. Hoe de gemeente de participatie invult is aan haar. Bij elk initiatief kijken we naar de maatschappelijke kosten en dus een efficiënte aansluiting op het net en realiseren van de opwek bij het gebruik. Bij de plannen en projecten sturen we op een verhouding van 60% wind en 40% zon op subregionaal niveau. Daar zijn meerdere redenen voor:

- *De maatschappelijke investeringen in het netwerk (kabels en stations) en de SDE++ laten zien dat er jaarlijks vele tientallen miljoenen extra nodig zijn om de grote hoeveelheid zon in de mix te kunnen realiseren;*
- *De (autonome) ontwikkeling rondom zon-op-dak is groot en claimt hiermee een aanzienlijk aandeel in het onderdeel zon in de mix;*
- *Zonnevelden nemen méér ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;*
- *Volgens de ruimtelijke ontwerpprincipes, gaat meervoudig ruimtegebruik voor enkelvoudig ruimtegebruik. Zowel bij zonnevelden als bij windturbines zijn er mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde en mede daarom is meer windenergie wenselijk;*
- *De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon.*

Onderwerp: mix zon en wind

Samenvatting zienswijze:

De stichting vindt dat de regio zelf een realistisch haalbare mix tussen zon en wind moet kunnen bepalen. Door goede gesprekken in de regio komen er mogelijkheden naar voren die anders verborgen blijven. Door de druk niet te leggen op formaat en type opwek, is er veel meer mogelijk. Bovendien is ook al eerder gebleken dat het 'overrulen' van de regio's averechts zal werken op de acceptatie van de omgeving.

Reactie:

De gemeenten zijn het eerste aanspreekpunt voor lokale initiatieven en projecten. Tegelijk onderkennen we dat energietransitie vraagt om samenwerking op subregionaal niveau. Waar kansen zijn voor koppeling met andere transitie, meervoudig ruimtegebruik en energielandschappen ligt een gebiedsgerichte ontwikkeling voor de hand. Vanuit het perspectief van participatie door inwoners is een dergelijke gebiedsgerichte en grensontkennende werkwijze van groot belang. In de realisatie is de schaal van de RES-regio niet altijd passend bij de aard van de opgave. Zo is het toewerken naar 60% wind en 40% zon effectiever op een subregionale schaal. Per ontwikkeling/initiatief maken we afspraken over de rolverdeling tussen gemeente en provincie.

Onderwerp: regionale aders

Samenvatting zienswijze:

De stichting is van mening dat ook regionale aders (bijvoorbeeld N-wegen) onderdeel kunnen zijn van de oplossing. De focus ligt nu voornamelijk op de snelwegen. De regionale aders echter bieden veel meer ruimte op locaties waar ook veel meer mogelijkheden zijn.

Reactie:

Uitgangspunt van de ruimtelijke inpassing van grootschalige opwek door wind en zon zijn in de RES vastgelegd. Dit zijn:

We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, als onderdeel van het omgevingsbeleid (in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie) baseren we op een aantal leidende principes. Relevant in kader van energie en wind zijn daarbij: zuinig zijn met ruimte (meervoudig ruimtegebruik) en voortbouwen op sterke netwerken (koppelen vraag en aanbod). De volgende ruimtelijke principes staan in de vastgestelde RES 1.0 en zijn uitgangspunt bij het aanwijzen van zoekgebieden:

- *Koppeling van energievraag en aanbod*
- *Ruimtelijke meekoppelkansen*
- *Energieopwekking langs hoofdinfrastructuur*
- *Ontzien van waardevolle gebieden*
- *Clustering in de daarvoor geschikte landschappen*

We werken deze principes uit door:

- *Voor windenergie de kwaliteitsimpuls groene omgeving (KGO) uit te werken. Dit geeft inspiratie en duidelijkheid voor initiatiefnemer en omgeving. Doordat vooraf duidelijk is wat er nodig is voor compensatie is ook helder wat we vragen aan investering in het gebied. Hiermee kunnen we een betere koppeling leggen tussen diverse opgaven in het gebied (energieopwekking, landschapsversterking en extensivering van landbouw);*
- *Tegelijkertijd wegen we bij medewerking aan initiatieven de volgende punten mee:*
- *Beperken van nachtelijke obstakelverlichting op windturbines;*
- *De balans in de provincie. Ondanks het belang van clustering is het ongewenst dat een te grote druk op één enkele kern ontstaat als deze bijvoorbeeld helemaal ingesloten raakt tussen windturbineparken;*
- *Ruimtelijke en sociale kwaliteit.*

Wanneer de zoekgebieden aan deze uitgangspunten voldoen zou een project ook langs regionale aders gerealiseerd kunnen worden.

Onderwerp: lokaal eigenaarschap**Samenvatting zienswijze:**

De stichting vindt dat lokaal eigenaarschap ook echt lokaal moet zijn. Geef diegenen die er het meest hinder van ondervinden, de meeste mogelijkheden voor eigenaarschap.

Reactie:

Volgens de RES en het klimaatakkoord is het doel om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren. Het staat gemeenten vrij om in hun beleid een groter aandeel lokaal eigendom te eisen.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

107. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701720)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Geen onderwerpen over het programma

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

108. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6702472)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat het Provinciaal Programma Energiestrategie alle elementen van een programma mist en doet daartoe een uitgebreide opsomming. Indiener vraagt wat de juridische grondslag voor dit document is.

Reactie:

Gedeputeerde Staten stellen het programma vast (artikel 3.5 Omgevingswet). Het programma is een instrument dat een basis geeft voor uitvoering van wat in de RES is opgenomen: doelen moeten worden behaald en maatregelen moeten worden uitgevoerd. Het is primair zelfbindend, maar kan natuurlijk effect hebben voor anderen. Dit zijn onder andere de Ruimtelijke ontwerpprincipes die ook een onderdeel vormen van de Omgevingsvisie of verordening. De looptijd van dit programma is tot 1 januari 2030, het moment waarop de ambitie van de RES 1.0 bereikt moet zijn.

Samenvatting zienswijze;

Hoe kan de PPE al terinzage&zienswijzen liggen terwijl het Fundament niet terinzage&zienswijzen ligt en niet vastgesteld is.

Reactie:

Het Concept van het PPE ligt ter visie en wordt pas definitief vastgesteld nadat Provinciale Staten de kaders op 16 november 2022 heeft vastgesteld. Het PPE beschrijft hoe de provincie van haar bevoegdheid ingevolge de Elektriciteitswet gebruik maakt. Op het moment dat er een verzoek tot een provinciaal inpassingsplan gedaan wordt bij de provincie toetsen wij aan het vastgestelde ruimtelijke beleid. Dat is de Omgevingsverordening. In het Fundament voor de nieuwe Omgevingswet zijn voorkeursgebieden opgenomen. Deze voorkeursgebieden zijn een vertaling van het vastgestelde beleid in de Omgevingsverordening en de RES 1.0. ER is dus geen nieuw beleid opgenomen in de kaart van het Fundament. Deze kaart wordt na een uitgebreid inspraakproces opgenomen in de Omgevingsvisie 2024. De door de gemeenten vastgestelde zoekgebieden worden dan opgenomen in de Omgevingsvisie 2024.

Samenvatting zienswijze;

Dit programma is volgend indiener geen energiestrategie. Indiener vraagt een strategie te ontwikkelen met de volgende elementen: energie persistentie, infrastructuur, infrastructuurprognose, seizoenbehoefte, behoefteprognose, verwarming electrificatie, transport electrificatie, energieconsumptie vermindering, tijdpad, energie-opwek-mix, etmaal-seizoen- en weer-Invloed op de energie-opwek-mix, opslag t.g.v. bepaalde energie-opwek-mix, totaal grondbeslag van de energie-opwek-mix.

Reactie:

Zoals in het programma is aangegeven is het PPE een uitwerking van de kaders die in de Regionale Energiestrategie (RES) zijn vastgesteld. De RES gaat over de grootschalige opwek van duurzame energie door zon en wind. In de inleiding van het programma is aangegeven dat en waarom het programma op dit moment over de opwek van duurzame energie door wind gaat.

Samenvatting zienswijze:

Indiener is van mening ook de RES faalt als Energiestrategie en verzoekt de provincie in de Energiestrategie verantwoordelijkheid nemen en zich niet achter de RES te verschuilen.

Reactie:

De gemeenteraden en Gedeputeerde Staten hebben eind juli 2021 de RES 1.0 vastgesteld. De uitgangspunten van de RES 1.0 zijn vertaald in het PPE.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt of het "Fundament Omgevingsvisie" ter zienswijze&commentaar gelegen? Is het vastgesteld? Wilt u daarom "het Fundament Omgevingsvisie" onder voorbehoud aanhalen in dit document.

Reactie:

Het Concept van het PPE wordt pas definitief vastgesteld nadat Provinciale Staten de kaders op 16 november 2022 heeft vastgesteld. Het PPE beschrijft hoe de provincie omgaat met de bevoegdheid op grond van de Elektriciteitswet op het moment dat een indiener een verzoek tot een Provinciaal Inpassingsplan doet. Wanneer gemeenten geen beleid hebben vastgesteld toetst de provincie aan de vastgestelde ruimtelijke kaders, die zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening.

Samenvatting zienswijze:

Indiener verzoekt het woord windturbine gebruiken voor industriële objecten (*industriële objecten*) die elektriciteit (*elektriciteit*) opwekken, zoals in de omgevingsvisie en omgevingsverordening.

Reactie:

Het woord windmolen is overgenomen uit de RES 1.0. We nemen deze zienswijze over en wijzigen het woord windmolen in windturbine op pagina 1, 3,9 en 10.

Samenvatting zienswijze:

Wilt u ook iets vertellen over de bruto/netto opbrengst per RES gebied van een "referentie" turbine (productiefactor, langjarige windgegevens, windsnelheidsverdeling, grondbeslag) en zodanig een "referentie" turbine als reken grootheid introduceren.

Reactie:

De RES gaat op dit moment over ambitie en niet over concrete invulling.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt wat wordt er bedoeld met "Zo is het provinciale windbeleid herijkt in lijn met afspraken in RES 1.0" ?

Reactie:

In de RES 1.0 staan de ruimtelijke kaders voor de grootschalige opwek van duurzame energie door wind. Deze zijn vertaald in de windladder. <https://www.nieuweenergieoverijssel.nl/site-content/uploads/2021/12/Windladder-provincie-Overijssel-16-11-2021.pdf>

Samenvatting zienswijze:

Volgens indiener is in de RES 1.0 is afgesproken 40% opwek door windenergie en 60% door zon.

Reactie:

In de RES Twente is het volgende afgesproken: De kosten voor opwek via meer zonne-energie dan windenergie zijn aanzienlijk hoger. De gemeenten die geen windenergie gebruiken, zorgen ook voor een hogere energierekening in gemeenten waar juist wel aandacht is voor een goede mix van wind- en zonne-energie. In de subregionale aanpak moet de optimalisatieslag plaatsvinden en streeft de RES Twente op regionaal niveau naar een verschuiving in de verhouding van de mix voor wind/zon richting 60/40%. <https://energiestrategie-twente.nl/systeemefficiëntie>

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt waarom er in het programma geen aandacht aan gezondheid besteed wordt.

Reactie:

De criteria ter bescherming van de gezondheid komen aan bod bij de Omgevingseffectrapportage, de Plan MER en de project MER op het moment dat er sprake is van een concreet plan. We zien geen belemmeringen om toch zoekgebieden aan te wijzen. Vaak wordt bij het aanwijzen van zoekgebieden gebruikgemaakt van bepaalde vuistregels voor afstanden tot kwetsbare objecten. Dat kan nog steeds. De toepassing van precieze normen is pas aan de orde bij de vergunningverleningen en het bepalen van de precieze locatie. De verwachting is dat er in de fase richting de RES 2.0 geen vergunningaanvragen zullen komen voor windparken in Overijssel. In dezelfde periode kunnen echter wel zoekgebieden aangewezen worden met inachtneming van het gegeven dat het aantal turbines dat uiteindelijk geplaatst kan worden mede afhankelijk kan zijn van de nieuwe vast te stellen milieu/afstandsnormen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt een onderbouwing waarom de maatschappelijke kosten van zonnevelden hoger is en waarom de zonnevelden meer ruimte innemen dan windturbines.

Reactie:

Het is van belang dat de keuzes van de RES bijdragen aan een efficiënt energiesysteem. Dit betekent onder andere dat vraag en aanbod van energie zoveel mogelijk op elkaar moeten zijn afgestemd. De RES streeft naar efficiënte oplossingen met een zo hoog mogelijk rendement, tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Onomkeerbare keuzes en effecten worden voorkomen door:

Evenwichtige energiemix: voor het realiseren van onze ambities (1,5 TWh in 2030) is een combinatie nodig van zonne- en windenergie

Zonne-energie vereist hogere kosten voor netverzwaring, en 50% hogere productiekosten per kWh. Elke vervanging van zonne-energie door windenergie levert een voordeel op in het kader van de invulling van het hoekpunt kosteneffectiviteit/systeemefficiëntie

Clustering: bronnen voor het opwekken van elektriciteit willen we bij voorkeur clusteren in het landschap. Bij kleine zonnevelden (< 10 ha) worden kabels deels onbenut en zijn netaansluitkosten relatief hoog. De grotere projecten worden aangesloten op stations met grotere capaciteit, waardoor er minder verzwaringen nodig zijn, kabels beter worden benut en de kosten lager zijn.

Bundeling van bronnen: de opwek van zonne-energie en windenergie bij elkaar betere benutting kabels en aansluitkosten lager

Efficiëntie en kostenbesparing transport: vraag en aanbod dichtbij elkaar

We benutten dezelfde infrastructuur voor zowel vraag als aanbod. Bovendien betekent weinig transport ook dat minder uitbreidingen nodig zijn

Benutting van bestaande aansluit- en transportcapaciteit;

Verwarming van gebouwen via een warmtenet: Verwarming van gebouwen via een warmtenet vereist minder opwek aan duurzame elektriciteit. Het gebruik van bijvoorbeeld een warmtepomp, vereist meer elektriciteitsverbruik. Sterker nog, zonder warmtenetten, is het duurzaam opwekken van voldoende elektriciteit niet mogelijk.

Verschuiving verhouding mix wind/zon

Vanuit systeemefficiëntie is het wenselijk om de verhouding tussen wind- en zonne-energie om te buigen naar 60/40, omdat:

de energie-infrastructuur efficiënter wordt benut en minder investering nodig is;

minder subsidie nodig is voor het dekken van de onrendabele top (de kostprijs van windenergie is lager, dan die van zonne-energie);

dit bijdraagt aan de stabiliteit van ons energiesysteem;

het opwekken van windenergie beter gecombineerd kan worden met agrarisch grondgebruik.

De kosten voor opwek via meer zonne-energie dan windenergie zijn aanzienlijk hoger. De gemeenten die geen windenergie gebruiken, zorgen ook voor een hogere energierekening in gemeenten waar juist wel aandacht is voor een goede mix van wind- en zonne-energie.

In de subregionale aanpak moet de optimalisatieslag plaatsvinden en streeft de RES Twente op regionaal niveau naar een verschuiving in de verhouding van de mix voor wind/zon richting 60/40%.

Netcapaciteit

De maatschappelijke kosten voor de energietransitie, het ruimtebeslag en de benodigde tijd in de uitvoering is fors. Door in te zetten op systeemefficiëntie zijn besparingen mogelijk. Met de adviezen ten aanzien van de systeemefficiëntie kan een RES-regio sturen op keuzes die bijdragen aan een uitvoerbare en betaalbare RES. De netbeheerders hebben begin 2021 een impactanalyse afgerond, die beter zicht geeft op de benodigde investeringen in de netcapaciteit. De analyse wijst uit: in 2030 kan het net er klaar voor zijn, maar dan moeten we de komende jaren slim investeren én kiezen voor de juiste zoeklocaties.

In het PPE staat een verwijzing naar het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) waarin de verhouding van ruimtegebruik door zonnepanelen en windturbines is aangegeven. Voor eenzelfde hoeveelheid opwek energie is 1000ha nodig aan zonnepanelen en 5,7ha voor wind.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt waarom energieopslag geen onderdeel uitmaakt van het programma

Reactie:

Het programma gaat over de grootschalige opwek van duurzame energie door zon en wind. In het kader van het klimaatakkoord wordt nagedacht over de opslag van duurzame energie. <https://www.klimaatakkoord.nl/themas/systeemintegratie/documenten/publicaties/2019/06/28/hoofdstuk-systeemintegratie>

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt of het RES bod ook met zon op dak gehaald kan worden en vraagt waar de ruimtelijke afweging inclusief zon-op-dak, feitelijk onderbouwd is.

Reactie:

In de RES Twente is gekeken welke Twentse daken geschikt zijn. In de berekening zijn, in lijn met de uitgangspunten van het Klimaatakkoord, alleen daken meegenomen met een oppervlakte van 300 vierkante meter en meer. Hier kunnen grotere zonne-installaties geplaatst worden. Dat zijn daken van maatschappelijk vastgoed, bedrijven en agrarische bebouwing. Niet alle daken zijn overigens geschikt voor zon op dak. Sommige daken liggen op het noorden of kunnen geen extra laag zonnepanelen dragen. Andere daken in Twente zijn niet geschikt omdat ze door hun locatie niet aangesloten kunnen worden op het netwerk. In totaal is het maximaal beschikbare dakoppervlakte met de potentiekaarten van het nationaal programma RES in Twente ingeschat op maximaal 30%. Met die 30% als uitgangspunt is het opwekpotentieel in Twente 377,25 GWh.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt waarom geen overzicht van gerealiseerd, in aanbouw, in ontwikkeling, in zoekgebied vastgelegd, vermogen type, productiefactor? Hoe veel is: "voor het behalen van de afgesproken 3,3 TWh ruimtelijk gezien strikt nodig is", en hoeveel daarvan op dak?

Reactie:

Ons beleid is gebaseerd op de monitor van de beide RES regio's. Voor Twente is dit: <https://energiestrategie-twente.nl/monitor>

Samenvatting zienswijze:

Indiener heeft vragen bij de planning voor het realiseren van windturbines in relatie met de landelijke plan MER en mogelijke beroepsprocedures

Reactie:

In de planning is rekening gehouden met de planologische procedures en ook mogelijke beroepsprocedures. De datum van 1 januari 2025 is een streefdatum van de NPRES.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt met welke maatschappelijke organisatie contact hebben gehad.

Reactie:

We hebben met maatschappelijke partners vertegenwoordigd in de adviesgroep van de RES contact gehad.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt wat grensontkennende samenwerking is

Reactie:

In de RES 1.0 is afgesproken subregionaal te gaan samenwerking, dit betekent over gemeente- of provinciegrenzen heen. Dit betekent dat overheden samenwerken waarbij de grens van een gemeente of een gebied geen uitgangspunt is.

Samenvatting zienswijze:

Indiener verzoekt getalsmatige proporties van het grondbeslag op te nemen in het Provinciaal Programma Energiestrategie.

Reactie:

Het programma gaat over de bevoegdheid en het proces om te komen tot het aanwijzen van zoekgebieden en de verdere procedure tot vergunningverlening. Het programma gaat niet over het feitelijk realiseren van windturbines. Het grondbeslag van zonnevelden en windturbines hangt van vele factoren af en kan daardoor verschillen per project. In het programma is uitgegaan van een globaal overzicht waarmee de NPRES rekent.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt uitleg van de kaart van het fundament.

Reactie:

De kaart van het fundament maakt geen onderdeel uit van het PPE. Deze zienswijze komt aan de orde in de reactienota actualisatie Omgevingsverordening en Omgevingsvisie 2022.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt naar de begrenzing van voorkeursgebieden.

Reactie:

Er is geen begrenzing van voorkeursgebieden. Het is een globale aanduiding welke gebieden geschikt zouden kunnen zijn wanneer we de ruimtelijke inpassingsprincipes uit de vastgestelde RES 1.0 toepassen.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt of de OmgevingsEffectrapportage, die nog gestart moet worden een andere is dan die nu ter visie ligt.

Reactie:

Ja

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt of de provincie de vergunningen voor windparken Europees gaat aanbesteden en of de provincie dan wel binnen de gestelde termijnen blijft.

Reactie:

In het programma staan verschillende scenario's beschreven, waaronder de mogelijkheid van een maatschappelijke tender. Bij aanbestedingen houden wij ons aan de wettelijke eisen. In het programma staat ook dat het primaat bij gemeenten ligt. Die wijzen zoekgebieden aan. In veel gevallen zal er al een initiatiefnemer zijn, zodat de noodzaak van een maatschappelijke tender niet aanwezig is.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt waar de afkorting ZSDZ voor staat

Reactie

Hiermee wordt een gebied in de RES-regio West-Overijssel aangeduid dat ligt in de gemeenten Zwolle, Staphorst, Dalfsen en Zwartewaterland.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt of de provincie ook ondersteuning aan inwoners en/of stichtingen t.b.v. procesparticipatie biedt.

Reactie

Ondersteuning voor procesparticipatie is een primaire taak van gemeenten. Hieraan is in de RES organisatie veel aandacht besteed. Wij ondersteunen gemeenten en organisaties via het programma NEO <https://www.nieuweenergieoverijssel.nl/>

Samenvatting zienswijze:

Indieners zet vraagtekens bij de planning.

Reactie

Deze planning is gebaseerd op de tijdlijn van het NPRES. Deze planning is voor de partners in de RES uitgangspunt. Het is niet aan de provincie om deze planning eenzijdig aan te passen.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

109. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6704943)**Samenvatting zienswijze:**

Indiener stelt dat de titel van het programma de lading niet dekt.

Reactie:

Dit is een juiste constatering. Zoals in het programma staat aangegeven is dit programma een uitwerking van de gezamenlijke ambitie uit de Regionale Energie Strategie. Het programma is daarom net als de RES beperkt tot de grootschalige opwek van duurzame energie door zon en wind. Gelet op de urgentie gaat het programma op dit moment alleen over de grootschalige opwek door wind (1.3)

Samenvatting zienswijze:

Indiener verzoekt de beschikbare capaciteit op een aansluitpunt te benoemen als onderdeel van het programmeren en prioriteren traject bij het SNIP.

Reactie:

Dit is inderdaad een onderdeel van het SNIP en komt in een apart programma (zie 1.4.5).

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt wat de invloed van het PPE is op de samenwerking tussen gemeenten, netbeheerders en de provincie binnen de RES.

Reactie:

Het PPE is een beschrijving van de provinciale rollen binnen de RES. Zoals in de RES 1.0 is afgesproken vertalen de partners de ambitie van de RES in hun eigen ruimtelijk beleid. Dat heeft de provincie gedaan door de windladder vast te stellen en de kaders van de RES op te nemen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening, De gemeenteraden en Provinciale Staten hebben de RES vastgesteld. Daarmee is de RES ook een provinciale ambitie en zijn we mede verantwoordelijk. Vanuit dit vertrekpunt kijken we niet alleen naar die aspecten waarvoor de provincie aan de lat staan (zie 1.3.1-1.3.5), maar kijken we in de volle breedte wat wij kunnen doen om bij te dragen aan het halen van de gezamenlijke ambities (1.4.6). In 2.2 beschrijven wij de bevoegdheidsverdeling. Als één overheid zijn we samen verantwoordelijk voor het behalen van de klimaatdoelen. Iedere overheid heeft hierin een eigen rol en bevoegdheid. Gemeenten zijn de eerste bestuurslaag voor inwoners. Daarom heeft het bij niet gemeentegrensoverschrijdende projecten de voorkeur dat de gemeente het bevoegd gezag op zich neemt voor windparken en alle procedures coördineert. Zo kan de gemeente ook de regie houden over ontwikkelingen op lokaal niveau, lokale wensen in de participatie meenemen en zelf sturen op de invulling van omgevingsfondsen. Wanneer we onze bevoegdheid overdragen aan gemeenten betekent dat niet dat we aan de zijlijn staan. We blijven bevoegd gezag vanuit de Wet natuurbescherming én we beoordelen of het initiatief past in ons ruimtelijk beleid. We geven kaders voor participatie mee. We onderzoeken samen met de gemeente en netbeheerder of het initiatief is aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Wij ondersteunen desgevraagd de uitvoering van het project. In sommige situaties kan het kan toch gewenst of noodzakelijk zijn dat wij optreden als bevoegd gezag en de procedure trekken. Het afwegingskader geeft aan hoe wij initiatieven beoordelen en helpt ons om te bepalen wie optreedt als bevoegd gezag.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt of de provincie heeft gekeken naar de huidige beschikbare netcapaciteit en de toekomstige geplande netcapaciteit. Kan de koppeling met prioriteren en programmeren terugkomen in het programma. Indiener verzoekt de rol van de netbeheerder duidelijk in het programma te beschrijven.

Reactie:

De voorkeursgebieden staan in het fundament en maken geen onderdeel uit van het PPE. De voorkeursgebieden zijn tot stand gekomen aan de hand van de ontwerpprincipes vastgesteld in de RES 1.0. Het programma prioriteren en programmeren heeft raakvlakken met het PPE maar maakt daar geen onderdeel van uit (1.4.5). De rol van de netbeheerder wordt in het programma prioriteren en programmeren beschreven en niet in het PPE.

Samenvatting zienswijze:

Indiener verzoekt ook andere energiebronnen op te nemen in het programma.

Reactie:

Zoals in de inleiding van het programma is aangegeven focust het programma gelet op de provinciale bevoegdheid en de urgentie zich op dit moment op windenergie.

Samenvatting zienswijze:

Het valt indiener op dat het gebied langs de A32 niet is aangewezen als zoekgebied of voorkeursgebied.

Reactie:

Het programma wijst geen zoekgebieden aan. Dat is in eerste instantie een taak van de gemeenten. In het fundament voor de Omgevingsvisie staan de voorkeursgebieden globaal aangegeven. Deze zijn tot stand gekomen door de ruimtelijke inpassingsprincipes uit de RES 1.0 te vertalen in het ruimtelijk beleid. Volgens de vastgestelde windladder is er wel wind mogelijk langs de A32. Initiatieven daartoe zullen wij toetsen aan de windladder.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt dat door het stappenplan voor het verkrijgen van vergunningen een situatie kan ontstaan dat een gemeente een project liever niet heeft en verzoekt lering te trekken uit vorige projecten.

Reactie:

Het stappenplan gaat over hoe wij omgaan met verzoeken. Dit gaat niet over vingerwijzen maar geeft duidelijk aan wat onze bevoegdheid is en hoe wij er gebruik van maken. Dit geeft duidelijkheid naar initiatiefnemers en gemeenten. Zoals in 1.4.1 staat vermeld heeft de provincie de verplichting om een inpassingsplan op te stellen, indien een gemeente niet meewerkt aan het verzoek van een initiatiefnemer tot ruimtelijke inpassing. Als het ingediende plan, dat past binnen de vastgestelde kaders, in strijd is met de goede ruimtelijke ordening zijn Provinciale Staten verplicht om een alternatieve locatie te zoeken en daarvoor een inpassingsplan vast te stellen. In de toelichting op het afwegingskader (2.2) staat beschreven hoe wij van onze bevoegdheid, altijd na overleg met gemeenten, gebruik maken. Als één overheid zijn we samen verantwoordelijk voor het behalen van de klimaatdoelen. Iedere overheid heeft hierin een eigen rol en bevoegdheid. Gemeenten zijn de eerste bestuurslaag voor inwoners. Daarom heeft het bij niet gemeentegrensoverschrijdende projecten de voorkeur dat de gemeente het bevoegd gezag op zich neemt voor windparken en alle procedures coördineert. Zo kan de gemeente ook de regie houden over ontwikkelingen op lokaal niveau, lokale wensen in de participatie meenemen en zelf sturen op de invulling van omgevingsfondsen. Wanneer we onze bevoegdheid overdragen aan gemeenten betekent dat niet dat we aan de zijlijn staan. We blijven bevoegd gezag vanuit de Wet natuurbescherming én we beoordelen of het initiatief past in ons ruimtelijk beleid. We geven kaders voor participatie mee. We onderzoeken samen met de gemeente en netbeheerder of het initiatief is aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Wij ondersteunen desgevraagd de uitvoering van het project. In sommige situaties kan het kan toch gewenst of noodzakelijk zijn dat wij optreden als bevoegd gezag en de procedure trekken. Het afwegingskader geeft aan hoe wij initiatieven beoordelen en helpt ons om te bepalen wie optreedt als bevoegd gezag. De kaders voor participatie (3.3) zijn opgenomen doordat wij juist leren van vorige projecten zoals het rekenkamerrapport over de Veenwijken.

Samenvatting zienswijze;

Indiener vraagt of de zoekgebieden na maart 2023 worden vastgelegd in de besluitvorming.

Reactie:

De zoekgebieden zijn geen onderdeel van het PPE. De provincie verzoekt gemeenten zoekgebieden aan te wijzen en op te nemen in de RES 2.0 zoals afgesproken in de RES 1.0. (1.2.1). De partners in de RES hebben afgesproken dat de zoekgebieden onderdeel uitmaken van de RES 2.0 die in juli 2023 wordt vastgesteld.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

110. Zienswijze (EDO-kenmerk-)

Indiener: Enexis netbeheer, Daphne Verreth, postbus 856, 5201 AW 's-Hertogenbosch

Samenvatting zienswijze:

Het energienet is letterlijk een verbinder van de plannen en ambities in de RES-regio's. Alle duurzame opwek plannen vragen ook in Overijssel om een veel grotere netcapaciteit met meer stations en dikkere kabels. Het realiseren van deze opgave in Overijssel is haalbaar mits alle partijen samen de RES-opgaven concreet maken en realiseren.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze.

Samenvatting zienswijze:

Snelle duidelijkheid over zoekgebieden en daaropvolgend concrete plannen is noodzakelijk om tijdig het elektriciteitsnetwerk gereed te hebben voor het aansluiten van de duurzame opwek in Overijssel. Zodra de locaties van de windenergie plannen meer concreet worden, kunnen wij hier rekening mee houden in onze investeringsplannen, alsook starten met het zoeken naar fysieke ruimte voor het ondergrondse en bovengrondse energienetwerk. De kans op tijdige uitvoering van benodigde uitbreidingen wordt vergroot met snelle duidelijkheid over de plannen.

De energie-infrastructuur is nodig voor de verduurzaming van mobiliteit, industrie, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en duurzame opwek op land. Dit betekent dat de samenhang en integraliteit voor ons van belang is om investeringsplannen te maken. Indien we keuzes moeten maken, doen we dat graag gezamenlijk met andere partijen, zoals de Provincie.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze.

Samenvatting zienswijze:

Door het PPE stuurt de provincie op de ontwikkeling van een aantal grootschalige clusters voor windenergie. Wij zijn voorstander van een aantal grootschalige clusters ten opzichte van meerdere kleine projecten. Voor grotere clusters is relatief minder energie-infrastructuur nodig en de benodigde uitbreidingen zijn in één keer uit te voeren.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze.

Samenvatting zienswijze:

Een mix waarin windenergie een prominente plek heeft, zoals de afgesproken 60% wind -40% zon verhouding in Overijssel, zorgt voor een efficiënter gebruik van het elektriciteitsnetwerk. Door het elektriciteitsnetwerk efficiënt te benutten, worden extra uitbreidingen voorkomen. Dit werkt door in een drietal aspecten:

- a. De maatschappelijke investeringen in het elektriciteitsnetwerk zijn hoger wanneer er zonne-energie aangesloten moet worden ten opzichte van een situatie met ook een aanzienlijk aandeel windenergie.
- b. Ook wij ervaren bij het zoeken naar benodigde fysieke ruimte voor uitbreidingen van de energie-infrastructuur dat de ruimte in Nederland steeds schaarser wordt. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde. Opwekking van elektriciteit, waarbij ook andere functies in het landschap mogelijk zijn/blijven, bieden daarom op langere termijn meer mogelijkheden.
- c. We gaan zorgvuldig om met kostbare materialen. Het wereldwijde tekort aan een aantal materialen werkt door in de prijzen en levertijden van transformatoren, kabels, chips en andere producten die nodig zijn voor het uitbreiden en in stand houden van het elektriciteitsnetwerk.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze.

Samenvatting zienswijze:

Enexis Netbeheer ondersteunt de doelstellingen van het klimaatakkoord. We spannen ons tot het uiterste in om zo snel mogelijk de CO₂-uitstoot te reduceren. Dit gaat sneller met een goede mix van windenergie en zonne-energie. Met hetzelfde aansluitvermogen en dus benodigde capaciteit op het elektriciteitsnetwerk, draagt windenergie ruim drie keer zoveel bij aan de doelstelling van het reduceren van CO₂-uitstoot.

Bovendien hoeft er gedurende perioden met weinig zon minder fossiel geproduceerd te worden wat de feitelijke CO₂-besparing (waar het uiteindelijk echt om gaat) nog verder vergroot.

Reactie:

Wij onderschrijven deze zienswijze.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

111. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6703936)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

De indiener verzoekt de gemeente Losser aan te sporen alsnog windbeleid vast te stellen. Indien dat niet mogelijk is deze beslissing door te trekken door eveneens het vaststellen van zoeklocaties op te schorten. Immers het vaststellen van zoeklocaties is onderdeel van het lokale windbeleid.

Reactie:

De afspraak in de RES 1.0 is dat gemeenten voor 1 juli 2023 zoekgebieden vaststellen in de RES 2.0.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt onderzoek te doen naar de inpassing van kleine kernreactoren.

Reactie:

De Rijksoverheid houdt momenteel een onderzoek naar de mogelijkheden van kernenergie. Voor nieuwe kernreactoren is nog veel onderzoek nodig. Bijvoorbeeld voor reactoren op basis van thorium als splijtstof in plaats van het gebruikelijke uranium. Experts verwachten niet dat er voor 2050 in Europa een commerciële thoriumcentrale komt.

Samenvatting zienswijze:

Op het landgoed bevindt zich 25 ha bos en een kilometer houtwallen. De laatste jaren is het landgoed in de weer met oa klimaatslim bos en produceert het veel biomassa uit duurzaam bosbeheer. De meeste biomassa wordt naar oa Duitsland verscheept omdat er geen weerklank is te vinden in diverse organisaties om een plan te ontwikkelen om biomassa als warmtebron in te zetten. Indiëners verzoeken om in het kader van de RES meer onderzoek te doen naar de warmtevraag.

Reactie:

in de RES Twente is ook de potentie van biomassa (hout, mest e.d.) voor warmte in beeld gebracht. Houtachtige biomassa wordt gezien als een mogelijke transitiebron in de overbruggingsfase voor de langere termijn, die in de toekomst kan worden afgebouwd. Vanwege de uitstoot van fijnstof en stikstofoxide is er veel discussie over de inzet van houtige biomassa voor de warmtetransitie. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging hoe de beschikbare bron wordt ingezet. Daarbij moet rekening worden gehouden dat er ook CO₂ vrijkomt als gevolg van het rottingsproces van hout. De verschillende biomassabronnen (hout en biogas/groengas) in Twente hebben een potentie om in 2050 in totaal 140.000 woningen en gebouwen van duurzame warmte te voorzien. Dat is in theorie, omdat de inzet van deze bronnen in de praktijk ook verdeeld kan worden over industrie en mobiliteit. Hiernaast is bij deze inschatting van het aantal woningen de aanname gedaan dat de gemiddelde gasvraag per woning in 2050 zal halveren ten opzichte van nu, bijvoorbeeld door isolerende maatregelen.

Daarnaast is de bijdrage van Twente groot als het gaat om het opwekken van energie vanuit afvalstromen en biomassa die niet geschikt zijn voor materiaaltoepassingen. Houtige biomassa inzetten voor laagtemperatuurwarmte ondersteunen we niet conform ons beleid, net als het rijk. Maar er ligt ook geen verbod op in Nederland. Houtige biomassa voor hoogtemperatuur toepassingen ondersteunen we daar, waar op langere termijn geen alternatieven zijn (bijvoorbeeld in de (proces)industrie, voedingsmiddelenindustrie, chemie) en voor levering van flexibel vermogen. Zodra technisch en economisch alternatieven beschikbaar komen, dient biomassa ook voor hoogtemperatuur warmte vervangen te worden door deze alternatieve warmtebronnen.

Samenvatting zienswijze:

Volgens indieners doen de provincie en de gemeente Losser geen fatsoenlijk en intensief onderzoek naar het krijgen van draagvlak in de directe omgeving van zoeklocaties. Er is sprake van het oprichten van een lokaal energie initiatief (LEI), maar er is geen activiteit op dit vlak zichtbaar. Als ontwikkelaars van windturbines al zoekwerk hebben gedaan en contracten zijn getekend, is er feitelijk geen sprake meer van zoekgebieden. Indieners verzoeken om meer aandacht te besteden aan het al dan niet verkrijgen van draagvlak.

Reactie:

De zoekgebieden zijn het resultaat van een zorgvuldig proces van de gezamenlijke gemeenten in Noordoost Twente. Hiervoor zijn in Noordoost Twente door de gemeenten allerlei bijeenkomsten fysiek en digitaal georganiseerd rondom dit thema. Op basis van de gesprekken die in het gebied gevoerd zijn en het rapport van het bureau H+N+S, hebben de gemeenten in Noordoost-Twente gezamenlijk concept windbeleid opgesteld. Dat is gebruikt bij de aanwijzing van de zoekgebieden in de gemeente Losser (en de overige NOT-gemeenten). Op verzoek van de gezamenlijke gemeenten in Noordoost-Twente hebben wij de zoekgebieden in december 2021 vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Het nieuwe college van de gemeente Losser heeft echter besloten het concept windbeleid niet vast te stellen. Daardoor werkt men logischerwijs ook niet mee aan de realisatie en het verkrijgen van draagvlak van windturbines op Lossers grondgebied. Daar zal de gemeente in RES-verband zeker op aangesproken worden. Het toewerken naar 60% wind en 40% zon voor de opwek van duurzame elektriciteit op subregionale schaal betekent dat als een gemeente de ambitie met uitsluitend zon invult, een andere gemeenten meer wind zullen moeten realiseren om zo te komen tot systeemefficiëntie en ter voorkoming van netcongestie. Het gesprek daarover zal in RES verband moeten plaatsvinden voor de vaststelling van de RES 2.0.

Samenvatting zienswijze:

Indieners vinden het onbegrijpelijk dat de illusie bestaat dat de energieopwekking die nu wordt voorgesteld, een serieuze bijdrage aan de energietransitie zal leveren, gelet op de instabiliteit van deze technieken. Er is dan nog steeds gas, olie en kolen als back up nodig en dus is de CO2-winst beperkt. Volgens indieners is het uitgesloten dat met zon en wind binnen de gestelde termijn de opgave volbracht worden.

Indieners stellen vast dat de focus van de beleidsmakers van RES en Energievannoordosttwente op zon en wind ligt en dat men niet naar alternatieven wil luisteren. Het is volstrekt onduidelijk hoe de RES en aanverwante organisaties de warmteproblematiek denken op te lossen, terwijl 40% van de energievraag bestaat uit warmte. Volgens indieners is inmiddels gebleken dat opwekken van warmte met elektriciteit onuitvoerbaar is en te kostbare ondergrondse infrastructuur vraagt. Zon zal enige bijdrage aan de energievoorziening leveren, maar als er geen wind is (regelmatig in Twente) en de zon niet schijnt (ook vaak), is de opbrengst minimaal is.

Reactie:

Op basis van het Klimaatakkoord hebben bestuurders in Twente besloten om duurzame energie op te wekken met zon en wind. In het klimaatakkoord is de ambitie vastgelegd dat er met zon en wind er op land 35 TWh zal worden gerealiseerd.

In de RES Twente hebben de gezamenlijke bestuurders besloten om hiervan 1,5 TWh in Twente op te wekken in de verhouding 40% zon en 60% wind. Wij twijfelen er niet aan dat het plaatsen van windturbines rendabel is.

De RES Twente werkt aan een Regionale Structuur Warmte die inzicht geeft in de warmtevraag en het warmteaanbod en de (boven)lokale warmte-infrastructuur die nodig is om de beschikbare warmtebronnen te benutten. Dit wordt afgestemd op de lokale Transitievisies Warmte. Belangrijkste uitgangspunt hierbij is dat het haalbaar en betaalbaar is. In de RES 2.0 en de RES-sen die daar op wordt een totaalbeeld gegeven.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

112. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6707519)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Indiener denkt graag mee en draagt bij aan het in de regio Twente effectief maken van de Omgevingsvisie Overijssel en het PPE. Bij het leveren van die bijdrage gaan indiener uit van de navolgende kernpunten.

Start vanuit de samenwerkende overheden Rijk, Provincie, Waterschap en gemeenten in samenspraak met vertegenwoordigers van ondernemers, onderwijsinstellingen en inwoners een Regionale campagne om de inwoners goed te informeren met harde feiten over de nu voorliggende grote problemen

Maak samen met de inwoners, ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden 1 integrale Omgevingagenda (Werktitel Panorama Twente 2050)

Gebruik bij het tot stand komen van Panorama Twente 2050 de Twentse Inwoners Advies Raad en de Meedenktank die binnenkort gebruikt gaan worden bij de RES Twente 2.0.

Reactie:

Wij onderschrijven het initiatief van de RES-regio Twente voor een meedenktank.

Conclusie

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

113. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701749)

Samenvatting zienswijze:

Klimaatverandering is één van de grootste bedreigingen van de biodiversiteit en de natuur in brede zin. Een voortvarende aanpak van de afspraken uit het Klimaatakkoord juichen indieners dan ook toe. Zij ondersteunen het feit dat de provincie meer regie pakt op de energietransitie. Dit is vooral belangrijk om het tijdpad te kunnen halen maar ook omdat hiermee meer regionale ruimtelijke regie gevoerd kan worden. Met name op dit laatste punt hebben indieners een aantal suggesties, vragen en zorgen.

Hoewel het voor het Fundament van de nieuwe Omgevingsvisie niet mogelijk is om een zienswijze in te dienen, complimenteren indieners de provincie met de ingeslagen koers waarin het natuurlijk bodem en water systeem leidend zijn. Wat betreft de 3 documenten samen valt op dat de samenhang tussen de verschillende beleidsdocumenten erg mager is. Indieners verzoeken deze samenhang te versterken. Zij blijven graag betrokken bij de verdere doorontwikkeling van de Nieuwe Omgevingsvisie.

Reactie:

Wij zijn blij met deze positieve reactie van de groene organisaties op de koerswijziging die wij inzetten en waarmee wij in het provinciaal beleid expliciet gaan sturen op water en bodem en nog meer gaan inzetten op duurzame energie.

Met de Actualisatie Omgevingsvisie en Omgevingsverordening 2022 nemen wij nu al een artikel op in de Omgevingsverordening die gemeenten bij nieuwe ontwikkelingen verplicht om te onderbouwen hoe die bijdragen aan het behoud en versterken van een klimaatrobuust natuurlijk water- en bodemsysteem. Ook verruimen wij de mogelijkheden voor duurzame energie door het Nationaal Landschap IJsseldelta en het Natuurnetwerk Nederland niet langer aan te merken als uitsluitingsgebied windenergie. Dit doen wij voor twee van de urgente beleidsopgaven die het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie worden benoemd en waarmee wij een antwoord geven op de doorzettende klimaatverandering. In de Omgevingsvisie leggen we de afspraken vast die in RES-verband zijn gemaakt over duurzame energie en maken wij duidelijk hoe wij onze instrumenten inzetten om de ambities van de RES te realiseren. In het Provinciaal Programma Energiestrategie geven we aan hoe wij van onze bevoegdheden gebruik maken als partner in de RES en bevoegd bestuursorgaan voor windinitiatieven van meer dan 5 mwh. Daarnaast geven wij in het PPE als partner in de RES aan dat het voor gemeenten nu tijd is om zoekgebieden vast te stellen. De op 1 juli 2023 vastgestelde zoekgebieden, die dan opgenomen zijn in de RES nemen wij over in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie. Er is dus wel degelijk samenhang tussen de verschillende documenten die de afgelopen tijd ter inzage lagen/bekendgemaakt zijn.

De komende tijd gaan wij het Fundament verder uitwerken tot een nieuwe Omgevingsvisie. Wij maken graag gebruik van het aanbod van indieners om in dit proces inbreng te leveren.

Samenvatting zienswijze:

Indieners missen in de provinciale energiestrategie een visie op energiebesparing. Door in te zetten op energiebesparing kan de claim op ruimtegebruik voor nieuwe energie kleiner worden. Indieners roepen de provincie op om een visie op besparing toe te voegen.

Reactie:

Hoewel energiebesparing geen opdracht is voor de RES T, zetten de partners hier maximaal op in. Want, de energie die we niet verbruiken, hoeven we ook niet op te wekken. De provincie ondersteunt dit door het programma NEO.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie.

114. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701759)

Pro forma

115. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701768)

Pro forma

116. Zienswijze (EDO-kenmerk-6700349)

Pro forma

117. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6701865)

Indiener Landschapsboerderij De Smitboer de heer Scholte Linde

Pro forma

118. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6708262)

Samenvatting zienswijze:

Indiener dient een pro forma zienswijze in en verzoekt om toezending van het dossier, zodat hij de redenen voor het bezwaar kan aanvullen. Hij verzoekt om hiervoor 4 weken te tijd te gaan, na ontvangst van het dossier.

Reactie:

In de ontvangstbevestiging is de uiterste termijn waarop de zienswijze van inhoudelijke gronden moet zijn voorzien gezet op 12 september 2022. Volgens de rechtspraak is twee weken extra tijd een redelijke termijn. Per mail is indiener gewezen op de Tercera-viewer waar de stukken van de Actualisatie Omgevingsvisie en Omgevingsverordening 2022 nog kunnen worden ingezien. Op 11 september 2022 heeft indiener een inhoudelijke zienswijze toegestuurd.

Samenvatting zienswijze:

Volgens indiener betekent de doelstelling om in 2025 vergunningen af te geven voor grootschalige opwek met zon en wind dat er een nog grotere druk op landbouwgrond gelegd gaat worden. Indiener mist de urgentie om gebruik te maken van grote hoeveelheden (leeg) dakoppervlak van agrarische bedrijven en op industrieterreinen voor zon op dak. Een dubbeldoel van deze daken leidt automatisch tot een lagere druk op kostbare vruchtbare landbouwgrond van zon op land. Indiener wijst er op dat de bottle neck hierbij vaak het energienetwerk is dat niet toereikend is om de energie van daken te ontvangen. Indiener vraagt om extra inzet op uitbreiding van het energienetwerk.

Indiener onderschrijft de inzet op biogas en groengas gelet op de huidige geopolitieke ontwikkelingen. Het is jammer dat monovergisting niet extra wordt gestimuleerd. Volgens indieners een gemiste kans omdat daarmee perspectief wordt geboden voor de agrarische sector op meerdere thema's. Hiermee kan een deel van het stikstofprobleem worden opgelost en kan de uitstoot van CO2 worden beperkt. Ook kan dit dienen als vervanging van aardgas.

Reactie:

Zoals uit de tussenstand blijkt is er voldoende opwek van duurzame energie door zon op dak. We zijn het met indieners eens dat kostbare vruchtbare landbouwgrond niet gebruikt moet worden voor zon op land. Daarom is in de RES afgesproken om een verdeling van 60:40% wind:zon te komen. Hierdoor worden de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk gehouden en kan de landbouwgrond beschikbaar blijven.

Het nieuwe provinciale bio-energiebeleid legt de focus op de groen gas/biogas productie. Monomestvergisting draagt bij aan de methaanreductie en ook een bijdrage aan de duurzame landbouw. Wij ondersteunen met onze beleidsinstrumenten kleinschalige monomestvergisting en grootschalige vergisting, onder meer met een provinciale Subsidie Kleine mestvergister op boerderijen - Provincie Overijssel, en met het Energiefonds Overijssel. o Biogas en biomassa is ook een onderwerp van de warmtevisie in de Regionale Energiestrategie. Zeker voor Twente liggen hier kansen. Dat neemt niet weg dat de beide RESSEN in de provincie een opgave hebben om duurzame opwek van energie door wind en zon op land te realiseren. Deze opgave is vastgesteld op 3,3 TWh.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

119. Zienswijze (EDO-kenmerk-6714148)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

De zienswijze bevat geen onderwerpen van het Provinciaal Programma Energiestrategie

120. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6731342)

Indiener: Waterschap Vechtstromen en Waterschap Drents Overijsselse Delta

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Realiseren zon/windenergie

Beide waterschappen werken al geruime tijd nauw samen met tal van partners in RES West-Overijssel en RES Twente aan de doelstelling van duurzame opwek met wind- en zonne-energie in de provincie.

Ons beleid DuurzaamDOEN 2022 en Themaplan Duurzaamheid heeft onder meer als doelstelling om in 2030 als organisaties energieneutraal te zijn. Daarvoor realiseren we op onze assets wind- en zonne-energie en werken we samen in de regio met derden (o.m. energiecoöperaties) om energieprojecten te realiseren.

Rollen bij de energietransitie

Wij herkennen de verschillende rollen van de overheden (provincie, gemeenten, waterschappen) en de initiatiefnemers (oa energiecoöperaties) bij de energietransitie. Door het helder en toegankelijk neer te zetten zijn andere overheden (gemeenten, waterschappen) en initiatiefnemers (o.a. energiecoöperaties) beter in staat hun rol, hun afwegingen, de samenwerking en bijdragen daarop af te stemmen. Wij zullen daarmee onze eigen rol in de energietransitie en in de regionale energiestrategieën blijven vervullen.

Brede energieopgave

Op pagina 6 in het provinciaal programma wordt ingegaan op de regierol om de energie-infrastructuur af te stemmen op de behoefte aan energie. De rol van provincie wordt nader uitgewerkt. In dat verband doen we de suggestie om in het provinciaal programma de verbinding te versterken tussen duurzame opwek, opslag en besparing van energie. Een directer gebruik van opgewekte energie leidt ook tot minder belasting van het elektriciteitsnetwerk en een toekomstbestendiger energiesysteem in de regio.

Reactie:

De verbinding tussen duurzame opwek, opslag en besparing van energie zien wij in eerste instantie in RES-verband. Het PPE gaat in eerste instantie over het aanwijzen van zoekgebieden voor wind en een afwegingskader wanneer een initiatiefnemer ons verzoekt om een provinciaal inpassingsplan.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

121. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6744509)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze

In het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) geeft u aan dat het concept toegepast gaat worden om provinciale ambities uit de regionale Energiestrategie (RES) te realiseren.

Middels dit schrijven geeft Oonze Coöperatie U.A. aan hoe wij staan tegenover de gestelde doelen die geformuleerd staan in de PPE.

De gemeente Hellendoorn heeft eind 2020 een oproep gedaan om voor de Kruidenwijk, het dorp Hulsen en de bijbehoren buitengebieden in de gemeente een energiewerkgroep te formeren. Dit mede om maximaal draagvlak te realiseren bij de bewoners. De werkgroep heeft als opdracht actief op zoek te gaan naar mogelijke locaties – met als leidraad de zonneladder – voor zonneparken algemeen, zon op dak voor grotere oppervlaktes en zich actief in te zetten als energieadviseur zon op dak naar de bewoners in de volle breedte.

In goed overleg met de gemeente is vanuit de energie werkgroep Hulsen – Kruidenwijk in 2021 energie coöperatie Oonze Coöperatie U.A. opgericht. Dit n.a.v. het locatie onderzoek, waaruit is gebleken dat juist in genoemde regio een fantastische locatie voor een groot zonnepark mogelijk is, de top van de zonneladder: de voormalige vuilstort Dalkruid nabij de Kruidenwijk. Het is een terrein van ca. 12 ha, waarbij naar onderzoek is gebleken dat er netto minimaal 10 ha kan worden gebruikt als zonnepark. De geschatte opbrengst ligt tussen de 16 – en 17 kWp, goed voor een equivalent huishoudens van 5000. Hiermee is ca. 22% van het bod van de gemeente Hellendoorn ingevuld!

Uit de verschillende onderzoeken en gesprekken met de bewoners is gebleken dat het draagvlak voor een zonnepark op de voormalige vuilstort 100% is, en dat zonneparken en zon op dak de algemene instemming heeft van de bevolking. Windenergie wordt algemeen afgewezen. Het blijkt zelfs dat hier grote weerstand tegen is.

Energie werkgroep Hulsen – Kruidenwijk en Oonze Coöperatie U.A. geven aan dat de gemeente Hellendoorn door de aangedragen projecten van de gezamenlijke energie werkgroepen zal kunnen worden voldaan aan de door de provincie in de RES gestelde kaders. Dit ondanks dat geen inzet van windenergie in de plannen zal worden meegenomen..

Reactie:

In de RES 1.0, die ook door de gemeenteraad van Hellendoorn is vastgesteld is opgenomen dat gestreefd wordt naar een energiemix van 60% wind en 40% zon. Het is van belang dat de keuzes van de RES Twente bijdragen aan een efficiënt energiesysteem. Dit betekent onder andere dat vraag en aanbod van energie zoveel mogelijk op elkaar moeten zijn afgestemd. De RES Twente streeft naar efficiënte oplossingen met een zo hoog mogelijk rendement, tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Onomkeerbare keuzes en effecten worden voorkomen door:

Evenwichtige energiemix: voor het realiseren van onze ambities (1,5 TWh in 2030) is een combinatie nodig van zonne- en windenergie

Zonne-energie vereist hogere kosten voor netverzwaring, en 50% hogere productiekosten per kWh. Elke vervanging van zonne-energie door windenergie levert een voordeel op in het kader van de invulling van het hoekpunt kosteneffectiviteit/systeemefficiëntie

Clustering: bronnen voor het opwekken van elektriciteit willen we bij voorkeur clusteren in het landschap

Bij kleine zonnevelden (< 10 ha) worden kabels deels onbenut en zijn netaansluitkosten relatief hoog. De grotere projecten worden aangesloten op stations met grotere capaciteit, waardoor er minder verzwaringen nodig zijn, kabels beter worden benut en de kosten lager zijn.

Bundeling van bronnen: de opwek van zonne-energie en windenergie bij elkaar betere benutting kabels en aansluitkosten lager

Efficiëntie en kostenbesparing transport: vraag en aanbod dichtbij elkaar

We benutten dezelfde infrastructuur voor zowel vraag als aanbod. Bovendien betekent weinig transport ook dat minder uitbreidingen nodig zijn

Benutting van bestaande aansluit- en transportcapaciteit;

De kosten voor opwek via meer zonne-energie dan windenergie zijn aanzienlijk hoger. De gemeenten die geen windenergie gebruiken, zorgen ook voor een hogere energierekening in gemeenten waar juist wel aandacht is voor een goede mix van wind- en zonne-energie.

In de subregionale aanpak moet de optimalisatieslag plaatsvinden en streeft de RES Twente op regionaal niveau naar een verschuiving in de verhouding van de mix voor wind/zon richting 60/40%.

Nu in de voorgestelde PPE alsnog een dwingend voorschrift opnemen waarbij de energie doelstelling alleen zal kunnen worden gehaald met inzet van (ten minste) 60% windenergie is in onze visie vooringenomen, in strijd met de opdracht, en schendt het vertrouwen van energie werkgroepen en bewoners. Lokale energie werkgroepen, energie coöperaties en/of stichtingen negeren staat gelijk aan het negeren van de wensen en behoeften van de bevolking.

Reactie:

Het PPE legt niets dwingend op. De energiemix is in de RES 1.0 afgesproken tussen alle gemeenten en vastgesteld door de gemeenteraden. Het PPE geeft alleen aan hoe de provincie handelt als een initiatiefnemer vraagt om een provinciaal inpassingsplan voor een windinitiatief. Indien de gemeente Hellendoorn geen windbeleid vaststelt dan toetsen wij het initiatief aan ons vastgestelde omgevingsbeleid. Het niet vaststellen van zoekgebieden voor wind betekent niet dat er geen windturbines kunnen komen. De provincie moet een dergelijk verzoek in behandeling nemen een toetsten aan de ruimtelijke kaders.

Samenvatting zienswijze:

Wij ondersteunen dan ook de zienswijze van de gemeente Hellendoorn in deze: respecteer bestaande afspraken, en ga tussentijds de spelregels niet veranderen. En geef de gemeente Hellendoorn en de energie werkgroepen, coöperaties en/of stichtingen (de bewoners!) tot minimaal 2030 ruimte om invulling te geven aan het proces middels de gegeven opdracht.

Reactie:

De provincie respecteert de afspraken in de RES en voert deze ook uit. Wij veranderen geen spelregels. Wij hebben opgeschreven hoe wij handelen op het moment dat er een verzoek van een initiatiefnemer komt.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

122. Zienswijze (EDO-kenmerk- 6741150)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Het overheidsbeleid is hét middel om te sturen op lokaal eigendom. Wij roepen u op lokaal eigendom expliciet af te dwingen en vast te leggen in de mogelijke beleidskaders. Gemeente Enschede heeft bijvoorbeeld in haar beleid gezet alleen projecten in afweging te nemen waar lokaal eigendom voor minstens 50% geborgd is. Dit zorgt ervoor dat ontwikkelaars zich meer inspannen voor de omgeving. We verzoeken u dan ook lokaal eigendom zoveel mogelijk te borgen in al uw beleidskaders en de toetsing van nieuwe projecten. Hiervoor is een duidelijke uitwerking nodig van wat er wordt verstaan onder (voldoende) lokaal eigendom. Documenten zoals de handreiking lokaal eigendom van RES Twente geven hiervoor een mooie basis, maar we benoemen graag een aantal kernpunten: De kerngedachte van lokaal eigendom is dat inwoners zowel de kans om gelijkwaardig mee te beslissen over het project, als financieel volwaardig mee profiteren van de ontwikkeling. Om deze doelen te bereiken, moeten inwoners (meestal door middel van een energiecoöperatie) vanaf de ontwikkelfase zeggenschap hebben in het project. Waar mogelijk nemen energiecoöperaties graag zelf de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van grootschalige energie opwek. Bij samenwerking met commerciële ontwikkelaars is gelijkwaardigheid in overleg, eigendom en transparantie noodzakelijk om de ambitie te halen.

Projecten die na aanleg worden overgedragen aan een lokale energiecoöperatie zien wij niet als volwaardig (mede)eigenaarschap: In deze constructies is zeggenschap weinig tot niet geborgd, en komt het grootste deel van de financiële winst niet bij de samenleving terecht. Hetzelfde geldt voor het oprichten van een omgevingsfonds, uitgeven van aandelen achteraf en andere vormen van compensatie: Dit soort regelingen zijn zeker positief, maar alleen als extra aanvulling bovenop de minimale 50% lokaal eigendom. Als Twentse energie-initiatieven gaan we hierover graag vanuit onze ervaringen met u het gesprek aan. Gelijkwaardig meebeslissen en meeprofiteren, vraagt ook dat bewoners hun bijdrage leveren aan de ontwikkeling. We zien dat er op meerdere plekken een waardevolle samenwerking ontstaat tussen commerciële ontwikkelaars en energiecoöperaties, waarbij energiecoöperaties een volwaardige bijdrage leveren als mede-ontwikkelaar met daarnaast specifieke kracht richting de lokale omgeving. We vragen u deze lokale energiecoöperaties in positie te brengen, en in gebieden waar nog geen lokale initiatieven zijn te sturen op het laten ontstaan van deze initiatieven. Als Twentse energie-initiatieven zijn we bereid om buurgemeenschappen te helpen met onze opgedane kennis.

Reactie:

U vraagt ons om een aanpassing van het PPE aan de RES afspraken, in het bijzonder het hanteren van een percentage van minimaal 50% lokaal eigendom. In de RES hebben we afgesproken om de doelstelling van minimaal 50% lokaal eigendom te stimuleren en te faciliteren. Dat is een regionaal streven in 2030, waar lokaal van kan worden afgeweken. We hebben ook afgesproken dat de gemeenten aan de lat staan om lokaal eigendom in hun beleid te borgen. Als provincie Overijssel stimuleren en faciliteren we lokale energie-initiatieven, dat doen we bijvoorbeeld door het Energiefonds Overijssel.

In het PPE omschrijven wij hoe we onze rol als bevoegd gezag invullen wanneer een initiatiefnemer contact met ons opneemt over een windproject. In het afwegingskader voor windinitiatieven laten we zien dat we de initiatiefnemer daarbij altijd verwijzen naar de gemeente, zij zijn immers aan zet. Mocht uiteindelijk blijken dat de provincie de rol van bevoegd gezag zal vervullen, dan zetten wij wat participatie betreft ook in op minimaal 50% lokaal eigendom. Echter, 50% lokaal eigendom is niet afdwingbaar via het ruimtelijk beleid. Per project moet dan ook gekeken worden naar de rol van de gemeente en provincie en mogelijkheden om hier maximaal op te sturen. We onderschrijven dus het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. We sluiten aan bij de definitie en afspraken zoals opgenomen in de RES.

123. Zienswijze (EDO-kenmerk-6728453)

Onderwerp: Provinciaal Programma Energiestrategie

Samenvatting zienswijze:

Coöperatie Enschede Energie onderschrijft de conclusie dat het huidige tempo in de energietransitie onvoldoende is om de ambities te halen. Indiener is dan ook erg positief over de intentie van de provincie Overijssel om de voortgang van de energietransitie te bewaken, en indien nodig haar verantwoordelijkheid te pakken om opwekprojecten mogelijk te maken, zoals omschreven in het Provinciaal Programma Energiestrategie.

Indiener onderschrijft de suggestie van een gebiedsgerichte benadering bij de bepaling van de zoeklocaties. Maar ook is een actieve provinciale rol wenselijk bij afstemming, ontwerp en uitvoering van projecten als in meerdere gemeenten vergelijkbare of verwante initiatieven worden ontwikkeld. Die zijn immers in samenhang goedkoper, beter in het energienetwerk en de omgeving in te passen, en hebben een groter rendement. Denk bv. aan windlocaties langs de N18 in Enschede en Haaksbergen die nu (door de lokale energiecoöperaties) worden voorbereid, maar waar de gemeenten nog niet op hetzelfde spoor zitten.

Hetzelfde geldt voor de Energicorridor RW 35 en andere denkbare projecten.

Indiener onderstreept het belang van de verhouding 60% wind, 40 % zon. De huidige planvorming bij de Twentse gemeenten schiet volgens indiener op dit punt echter tekort. Het aandeel zon dreigt aanzienlijk groter te worden, terwijl het totale volume aan energieproductie de doelstelling niet lijkt te halen. Daarom vraagt indiener de provincie t.a.v. wind nadrukkelijk tijdig actie te ondernemen, en zo nodig het voortouw te nemen waar gemeenten in gebreke blijven. Indiener pleit ervoor om zoveel mogelijk locaties voor zon en wind te combineren, teneinde de energienetwerken optimaal te benutten of te realiseren.

Indiener pleit voor een actieve en tijdige communicatie met de lokale energie-initiatieven, d.w.z. al in de fase van het bepalen van de zoekgebieden.

Reactie:

Het aanwijzen van zoekgebieden is een bevoegdheid van gemeenten. In de RES is afgesproken dat gemeenten dit voor 1 juli 2023 doen. Of lokale energie-initiatieven hierbij betrokken worden is aan de gemeenten.

Samenvatting zienswijze:

Grensoverschrijdende projecten zijn echter op verschillende manieren complexer. Daarom is het wenselijk om daar waar projecten gemeentegrens-overschrijdend zijn of worden, provinciale steun voor samenwerking van de gemeentegebonden lokale energie-initiatieven te bieden, om succes en voortgang te bespoedigen.

Reactie:

In het kader van het programma NEO (nieuwe Energie Overijssel) en NMO (Natuur & Milieu Overijssel) bieden wij ondersteuning aan lokale energie-initiatieven.

Samenvatting zienswijze:

Indiener vraagt aandacht voor het waarborgen van minimaal 50% lokaal eigendom, zoals die o.a. in de RES is vastgelegd. Grondgebonden energieprojecten roepen vaak weerstand op. Lokaal eigendom, in een vorm waarbij omwonenden zowel kunnen meebeslissen over het project als financieel mee profiteren van de baten, is van cruciaal belang voor het draagvlak van grootschalige opwek. Betrokkenheid van lokale inwoners zorgt voor een beter ontwerp en een sneller proces, met meer aandacht voor het lokaal perspectief. Daarbij waarborgt minimaal 50% lokaal eigendom (wij interpreteren dat als bezit en bijbehorend stemrecht) ook vergroting van draagvlak en het lokaal terecht komen van de revenuen.

Reactie:

Het PPE onderschrijft de kaders en afspraken van de RES 1.0, waaronder het streven naar 50% lokaal eigendom. Dit is een regionaal streven voor 2030. We erkennen het belang van lokaal eigendom als manier om omwonenden mee te laten beslissen en mee te laten profiteren. In RES 1.0 is afgesproken dat gemeenten beleidskaders opstellen waarin lokaal eigendom geborgd is. In het PPE benoemen we dat lokaal eigendom een van de manieren is om invulling te geven aan projectparticipatie.

Samenvatting zienswijze:

Indiener stelt voor de N18 ook als zoekgebied voor kleine clusters op te nemen (Enschede-Haaksbergen-Berkelland), vanzelfsprekend in overleg met de provincie Gelderland.

Reactie:

Het aanwijzen van zoekgebieden gebeurt door de betreffende gemeenten. Indien de gemeenten geen zoekgebieden aanwijzen en er komt een verzoek tot een Provinciaal Inpassingsplan bij ons, dan toetsten wij dat aan onze ruimtelijke kaders. Toetsing gebeurt uiteindelijk aan de hand van de provinciale omgevingsverordening. Hierin wordt ook ruimte geboden voor windinitiatieven buiten de voorkeursgebieden.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

124. Zienswijze (EDO-kenmerk-6704766)**Onderwerp: afwegingskader energieopwekking****Samenvatting zienswijze:**

In paragraaf 10.8.2 van de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat in de RES 2.0 de zoekgebieden voor windenergie worden aangewezen. Daarvoor is een afwegingskader opgesteld vanuit de vier hoekpunten: CO2-doelstelling, leefomgeving, maatschappelijke betrokkenheid en energiesysteem. Indiener ziet graag toegevoegd dat ook landschap en natuur onderdeel vormen van het afwegingskader en vraagt daarom dit hierbij op te nemen. Wat betreft zonnevelden ziet indiener ook graag de instructie opgenomen dat bij initiatieven de Overijsselse zonneladder en ook de kwaliteitsimpuls zonnevelden en de checklist voor grondgebonden zonne-energie van de milieufederaties wordt toegepast. Zie voor dit laatste: <https://natuurenmilieu.nl/app/uploads/190516-NMF-NM-Checklist-Natuurbelangen-Grondgebonden-Zonneparken-DIGITAAL-1.pdf>

Reactie:

In het Provinciaal Programma Energiestrategie worden uitspraken gedaan over de inpassing van windenergie. We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, als onderdeel van het omgevingsbeleid (in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie) baseren we op een aantal leidende principes. Relevant in kader van energie en wind zijn daarbij: zuinig zijn met ruimte (meervoudig ruimtegebruik) en voortbouwen op sterke netwerken (koppelen vraag en aanbod). De volgende ruimtelijke principes staan in de vastgestelde RES 1.0 en zijn uitgangspunt bij het aanwijzen van zoekgebieden:

- *Koppeling van energievraag en aanbod*
- *Ruimtelijke meekoppelkansen*
- *Energieopwekking langs hoofdinfrastructuur*
- *Ontzien van waardevolle gebieden*
- *Clustering in de daarvoor geschikte landschappen*

We werken deze principes uit door:

- *Voor windenergie de kwaliteitsimpuls groene omgeving (KGO) uit te werken. Dit geeft inspiratie en duidelijkheid voor initiatiefnemer en omgeving. Doordat vooraf duidelijk is wat er nodig is voor compensatie is ook helder wat we vragen aan investering in het gebied. Hiermee kunnen we een betere koppeling leggen tussen diverse opgaven in het gebied (energieopwekking, landschapsversterking en extensivering van landbouw);*
- *Tegelijkertijd wegen we bij medewerking aan initiatieven de volgende punten mee:*
 - *Beperken van nachtelijke obstakelverlichting op windturbines;*
 - *De balans in de provincie. Ondanks het belang van clustering is het ongewenst dat een te grote druk op één enkele kern ontstaat als deze bijvoorbeeld helemaal ingesloten raakt tussen windturbineparken;*
 - *Ruimtelijke en sociale kwaliteit.*

De inpassing van grootschalige zonnevelden is vastgelegd in de handreiking zonnevelden [handreiking_zonnevelden_dt%20\(1\)](#).

Onderwerp: overig duurzame energie

Samenvatting zienswijze:

Indiener ziet graag dat in het omgevingsbeleid en dus ook in het Provinciaal Programma Energiestrategie concrete ambities worden opgenomen voor de realisatie van zon op dak (totale capaciteit en aantal vierkante meters) en voor energiebesparing (totaal aantal Joules) over de termijn van x jaar. Daarnaast is het van belang om een concreet format te bieden t.a.v. het toepassen van het Gebiedsfonds dat gevuld wordt met afdrachten. Ook geldt dat voor het onderwerp participatie en de wijze waarop de omgeving kan participeren in de planvorming van het project en als deelnemer in het project zelf. T.a.v. par 10.5 van de Omgevingsvisie is ons niet helder of hierin nu wel of niet iets is gewijzigd in de tekst (geen groenaanduiding). Immers in tegenstelling tot onveranderde paragrafen is bij deze paragraaf wel een hele integrale tekst opgenomen.

Reactie:

Via het programma NEO stimuleren wij zon op dak en energiebesparingsprogramma's onder het mom van: alles wat je niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken. Bij elk initiatief kijken we naar de maatschappelijke kosten en dus een efficiënte aansluiting op het net en realiseren van de opwek bij het gebruik. Bij de plannen en projecten sturen we op een verhouding van 60% wind en 40% zon op subregionaal niveau. Daar zijn meerdere redenen voor:

- *De maatschappelijke investeringen in het netwerk (kabels en stations) en de SDE++ laten zien dat er jaarlijks vele tientallen miljoenen extra nodig zijn om de grote hoeveelheid zon in de mix te kunnen realiseren;*
- *De (autonome) ontwikkeling rondom zon-op-dak is groot en claimt hiermee een aanzienlijk aandeel in het onderdeel zon in de mix;*
- *Zonnevelden nemen méér ruimte in dan windturbines om dezelfde hoeveelheid energie op te leveren en zonnevelden hebben hogere maatschappelijke kosten;*
- *Volgens de ruimtelijke ontwerpprincipes, gaat meervoudig ruimtegebruik voor enkelvoudig ruimtegebruik. Zowel bij zonnevelden als bij windturbines zijn er mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Bij windenergie is meervoudig ruimtegebruik altijd aan de orde en mede daarom is meer windenergie wenselijk;*
- *De maatschappelijke acceptatie van windmolens is een belangrijk issue. Deze lijkt vanwege de impact op de omgeving lager te liggen dan voor zon-op-land. Het draagvlak voor zon-op-dak is het grootst. In deze afweging is een balans gevonden met 60% wind en 40% zon.*

We willen dat de inpassing in het landschap zorgvuldig gebeurt en dat de impact op natuur, gezondheid en het landschap zo klein mogelijk blijft. De locatiekeuze voor grootschalige opwek en opslag van energie, als onderdeel van het omgevingsbeleid (in het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie) baseren we op een aantal leidende principes. Relevant in kader van energie en wind zijn daarbij: zuinig zijn met ruimte (meervoudig ruimtegebruik) en voortbouwen op sterke netwerken (koppelen vraag en aanbod). De volgende ruimtelijke principes staan in de vastgestelde RES 1.0 en zijn uitgangspunt bij het aanwijzen van zoekgebieden:

- *Koppeling van energievraag en aanbod*
- *Ruimtelijke meekoppelkansen*
- *Energieopwekking langs hoofdinfrastructuur*
- *Ontzien van waardevolle gebieden*
- *Clustering in de daarvoor geschikte landschappen*

We werken deze principes uit door:

- *Voor windenergie de kwaliteitsimpuls groene omgeving (KGO) uit te werken. Dit geeft inspiratie en duidelijkheid voor initiatiefnemer en omgeving. Doordat vooraf duidelijk is wat er nodig is voor compensatie is ook helder wat we vragen aan investering in het gebied. Hiermee kunnen we een betere koppeling leggen tussen diverse opgaven in het gebied (energieopwekking, landschapsversterking en extensivering van landbouw);*

- Tegelijkertijd wegen we bij medewerking aan initiatieven de volgende punten mee:
- Beperken van nachtelijke obstakelverlichting op windturbines;
- De balans in de provincie. Ondanks het belang van clustering is het ongewenst dat een te grote druk op één enkele kern ontstaat als deze bijvoorbeeld helemaal ingesloten raakt tussen windturbineparken;
- Ruimtelijke en sociale kwaliteit.

De wijze van participatie hebben wij in het PPE nader omschreven in paragraaf 3.2.

Conclusie:

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding tot aanpassing van het concept van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

Deel 2: Advies Subcommissie wettelijke adviestaken fysiek domein

Het advies van de Subcommissie wettelijke adviestaken fysiek domein is uitgebracht bij brief van 12 september 2022.

Samenvatting advies:

De subcommissie constateert dat het programma de provinciale ambitie binnen de energietransitie beschrijft waarbij de provincie aangeeft binnen het RES-traject meer regie te willen pakken, met name bij grotere windenergieprojecten. De subcommissie erkent dat het RES-proces bij een aantal deelnemende partijen stagneert of traag verloopt. De subcommissie is, met de provincie, van mening dat er beweging moet komen in het RES-proces en begrijpt dan ook de keuze van de provincie om haar verantwoordelijkheid te willen pakken en meer regie te willen nemen.

De subcommissie constateert echter dat bij haar achterban velen dachten ook op het fundament van de nieuwe Omgevingsvisie nu een inspraakreactie te kunnen geven, terwijl dat niet het geval is. De subcommissie vindt dat gehandeld is in strijd met de inspraakverordening. Een aantal gemeenten voelt zich overvallen door het publiceren van de kaart voor kansrijke voorkeursgebieden windenergie in het Fundament. Dit doorkruist het participatieproces dat gemeenten zelf hebben opgestart. De subcommissie adviseert om de binnengekomen zienswijzen op het Fundament een reactie aan indieners te geven en de indieners goed bij het verdere participatietraject te betrekken.

Reactie:

Er is inderdaad verwarring ontstaan doordat het Fundament wel bekendgemaakt is, maar niet de mogelijkheid is geboden om zienswijzen in te dienen. De constatering van de subcommissie dat dit laatste in strijd met de provinciale Inspraakverordening, is niet juist. De Inspraakverordening biedt de optie dat Gedeputeerde Staten kunnen besluiten om af te zien van inspraak.

Wij hebben uit de zienswijzen van een aantal gemeenten opgemaakt dat zij zich overvallen voelen door het publiceren van de kaart met voorkeursgebieden voor windenergie. Dit lijkt het participatieproces te doorkruisen dat de gemeenten zelf hebben opgestart. De voorkeursgebieden zijn echter nog zo indicatief van aard dat die van heel andere orde zijn dan de zoekgebieden waarvoor gemeenten een participatieproces zijn gestart.

Het advies van de Subcommissie om een reactie te sturen aan degenen die toch een zienswijze hebben ingediend op het Fundament wordt opgevolgd.

Samenvatting advies:

De subcommissie adviseert Gedeputeerde Staten om het participatieproces goed in te vullen en er daarbij op aan te sturen dat partijen zelf hun verantwoordelijkheid nemen bij de uitvoering van de RES-afspraken en daarbij ruimte krijgen om eigen plannen, binnen de RES-afspraken, te kunnen nastreven.

Reactie:

Het Provinciaal Programma Energiestrategie beschrijft hoe wij omgaan met onze rol als wij worden benaderd door een initiatiefnemer. In het programma staat dat we daarin altijd eerst verwijzen naar de gemeente en de RES-regio. Zo sturen wij erop aan dat partijen zelf hun verantwoordelijkheid nemen bij de uitvoering van de RES-afspraken en geven wij ruimte aan partijen om hun eigen plannen binnen de RES-afspraken na te streven.